

Antwoordnota

Voorwoord en leeswijzer

Op 15 november 2005 hebben Gedeputeerde Staten het ontwerp omgevingsplan Zeeland vastgesteld. Het ontwerp heeft in de periode van 15 december 2005 tot 27 januari 2006 voor een ieder ter inzage gelegen. Tegelijkertijd heeft ook de Strategische Milieubeoordeling (SMB) die is opgesteld ten behoeve van het omgevingsplan ter inzage gelegen. Tijdens die periode bestond de mogelijkheid schriftelijke of mondelinge zienswijzen in te dienen op beide documenten. In totaal zijn er 125 schriftelijke zienswijzen ingediend. In deze antwoordnota zijn de ingediende zienswijzen samengevat en gegroepeerd naar onderwerp, waarbij de inhoudsopgave van het omgevingsplan zoveel mogelijk wordt gevolgd. Per onderwerp is een antwoord gegeven en is geconcludeerd of, en zo ja in welke zin, wijziging ten opzichte van het ontwerp wenselijk zijn.

De antwoordnota wordt tevens beschouwd als toelichting op het omgevingsplan, zoals bedoeld in art. 7 van het besluit op de ruimtelijke ordening.

In verschillende zienswijzen wordt instemming betuigd met het plan, of met onderdelen daarvan. De provincie stelt mede op basis daarvan vast dat er in hoofdlijnen veel draagvlak is voor de gekozen koers voor het omgevingsbeleid. Onder dankzegging voor de uitgesproken waardering zullen in het vervolg van deze antwoordnota alleen die (elementen van) zienswijzen worden besproken die een aanpassing, een heroverweging en dergelijke beogen. Positieve reacties en reacties met de melding dat er geen opmerkingen zijn, blijven verder buiten beschouwing.

In de bijlage is een overzicht opgenomen van de indieners van de zienswijzen en is aangegeven op welke pagina's is ingegaan op de betreffende zienswijzen.

Voor de overzichtelijkheid zullen de wijzigingen die als gevolg van de ingediende zienswijzen zijn aangebracht, worden samengebracht in een afzonderlijke notitie: de nota van wijzigingen.

De antwoordnota zal aan alle indieners van een zienswijze worden toegezonden. Voorafgaand aan de besluitvorming in Provinciale Staten worden diverse bijeenkomsten in Zeeland georganiseerd waar Statenleden, op basis van deze antwoordnota, in discussie gaan met indieners van een zienswijze en andere belangstellenden.

Inhoudsopgave

Voorwoord en leeswijzer	2
Inhoudsopgave	3
Deel A: Hoofdpijnen	4
Hoofdstuk 1 Inleiding	4
Hoofdstuk 2 Maatschappelijke opgaven voor het omgevingsbeleid.....	6
Hoofdstuk 3 Algemene hoofdpijnen en visie op de fysieke leefomgeving	7
Deel B: De Beleidsthema's	14
Hoofdstuk 4 Omgevingskwaliteit als uitgangspunt	14
4.2 Omgaan met omgevingskwaliteiten bij inpassing van nieuwe ontwikkelingen ..	14
4.3. Mondiale en nationale milieukwaliteit	15
4.4. Leefomgevingskwaliteiten	20
4.5. Bodemkwaliteit	32
4.6. Waterkwaliteit	34
4.7. Waterkwantiteit	44
4.8. Ecologische en natuurlijke kwaliteit	49
4.9. Landschappelijke kwaliteit en beeldkwaliteit	52
4.10. Cultuurhistorische kwaliteit	62
4.11. Nationaal landschap	68
4.12. Kwaliteit Deltawateren.....	74
Hoofdstuk 5 Omgaan met (economische) dynamiek	81
5.2. Zeehavens en transportassen	81
5.3. (Overige) bedrijventerreinen	87
5.4. Duurzaam ondernemen	93
5.5. Landbouw en platteland	94
5.6 Recreatie.....	113
5.7 Gebruiksfuncties deltawateren en omgeving	122
5.8 Mobiliteit.....	126
Hoofdstuk 6 Bewoonbaar Zeeland: sociaal, dynamisch en veilig	134
6.1. Inleiding	134
6.2. Wonen en de woonomgeving.....	134
6.3. De stad centraal	148
6.4. Nutsvoorzieningen	152
6.5. Veiligheid.....	153
Deel C: Uitvoering en instrumentarium	161
Hoofdstuk 7 Regionale afspraken en accenten	161
7.1 Afspraken samenwerkende gemeenten: de regioagenda's.....	161
7.2. Afspraken met de waterschappen.....	169
Hoofdstuk 8 Uitvoering, aanpak en instrumenten.....	173
8.2 Integrale inhoudelijke speerpunten	173
8.3. Gebiedsgerichte aanpak.....	173
8.4. Samenwerking met partners	175
8.5. Nieuwe accenten en instrumenten ontwikkelingsgerichte benadering	177
8.6. Uitvoeringsstrategie bestaande instrumenten.....	185
Hoofdstuk 9 Plantoepassing en verantwoording.....	189
Bijlagen.....	190
Bijlage 1 Uitvoering en monitoring	190
Bijlage 2 Overzicht kaartmateriaal	205
Bijlage 4 Conclusies en aanbevelingen strategische milieubeoordeling	213
Overzicht ingebrachte zienswijzen.....	223

Deel A: Hoofdlijnen

Hoofdstuk 1 Inleiding

Zienswijzen:

In verschillende zienswijzen wordt waardering uitgesproken voor de interactieve benadering en het constructieve overleg dat in de planperiode heeft plaats gevonden. Enkele kanttekeningen: **Rijkswaterstaat Zeeland** heeft het ontwerp omgevingsplan niet formeel ter beoordeling toegestuurd gekregen. Tevens is Rijkswaterstaat naar hun oordeel te weinig betrokken geweest.

Waterschap Zeeuws-Vlaanderen constateert dat de provincie geen gevolg heeft gegeven aan het voornemen het omgevingsplan in nauw overleg en samenspraak met de regionale medeoverheden op te stellen.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten, Veere, Vlissingen, Schouwen-Duiveland, Tholen** en de **Dorpsraad Vrouwenpolder** vinden de periode van de ter inzage legging van het ontwerpplan ongelukkig. Er is te weinig tijd (6 weken) geweest om met de gemeenteraad tot een afgewogen oordeel te komen en de periode van de ter inzage legging viel op een ongelukkig moment rond de jaarwisseling.

Veere heeft een antwoordnota naar aanleiding van het conceptplan gemist.

Vergroesen vindt het ontwerp prachtig uitgegeven en vraagt zich af of Gedeputeerde Staten nog wel bereid is op basis van de zienswijzen het plan aan te passen.

Christenunie Tholen vraagt zich af of het omgevingsplan bij de burgers niet te onbekend is en vraagt om een effectieve communicatie naar de burger toe.

Beukenhorst e.a. hopen in de gelegenheid gesteld te worden in een hoorzitting de zaak nogmaals te mogen bepleiten

Rijkswaterstaat Zeeland mist evaluatie van het vigerende milieubeleidsplan en het waterhuishoudingsplan.

Antwoord:

Samenwerking wordt voor de beleidsontwikkeling en de uitvoering van het omgevingsbeleid steeds belangrijker. Daarom is in het planproces ingezet op een interactieve aanpak. Ook Provinciale Staten hebben daar bij het vaststellen van de hoofdlijnen van het Omgevingsplan op aangedrongen. Daar waar op basis van de zienswijzen enige haperingen in de interactieve aanpak zijn waargenomen zijn nog enkele extra overlegmomenten ingelast om misverstanden weg te werken, zo nodig oplossingen te zoeken en de provinciale intenties van samenwerking nog eens te onderstrepen. Ook in deze fase van inspraak zal de provincie maximaal haar voordeel doen met de ingebrachte zienswijzen. Overigens wil een interactieve aanpak niet zeggen dat er geen verschillen van inzicht kunnen zijn, op basis van lokale en regionale belangen of als gevolg van de weging van verschillende functies en belangen.

Het omgevingsplan heeft de procedure van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Wet op de Waterhuishouding en de Wet Milieubeheer gevolgd. Deze verwijzen voor de termijn van de terinzagelegging naar de Algemene Wet bestuursrecht, zijnde zes weken. Overigens zijn gemeenten en andere betrokken organisaties al direct na vaststelling van het ontwerpplan d.d. 15 november geïnformeerd over publicatie van het ontwerpplan op internet, juist met het oogmerk de voorbereidingstijd voor het opstellen van een zienswijze met vier weken te verlengen. Een aantal zienswijzen was na sluiting van de periode van de terinzagelegging binnen. Met het oog op een zo goed mogelijk omgevingsplan zijn deze zienswijzen toch zoveel

mogelijk meegewogen. Hetzelfde geldt voor de achteraf ingediende nadere toelichtingen op de eerder ingediende zienswijzen.

Juist in deze periode van de inspraak is de communicatiestrategie gericht geweest op de burger, onder meer door het organiseren van een aantal openbare informatiebijeenkomsten over het ontwerpplan.

Na recente wetswijziging is een afzonderlijke hoorzitting door een commissie uit Provinciale Staten niet meer voorgeschreven en is daarmee vervallen. Wel zullen de leden van Provinciale Staten zich in een aantal bijeenkomsten nader informeren ter voorbereiding van de vaststelling van het omgevingsplan. Naar verwachting zullen alle indieners van zienswijzen daarvoor ook een uitnodiging krijgen.

De evaluatie van de vigerende beleidsplannen voor ruimte, milieu en water is opgenomen in de omgevingsbalans 2003. In hoofdstuk 1 van het plan is daarnaar verwezen.

De beschrijving van het planproces in hoofdstuk 1 zal worden geactualiseerd.

Wijzigingen:

Blz 10, subparagraaf planvoorbereiding. Laatste twee zinnen schrappen en vervangen door:

De regionale medeoverheden zijn expliciet uitgenodigd een bijdrage te leveren aan het omgevingsplan (zie hoofdstuk 7).

Zowel de discussienota als een eerste conceptplan en het ontwerpplan zijn voor advies voorgelegd aan de Provinciale Commissie voor het Omgevingsbeleid (PCO) en andere relevante provinciale advies en overlegorganen. Het ontwerpplan heeft in de periode december 2005 – januari 2006 zes weken voor een ieder ter inzage gelegen. In die periode zijn een aantal informatieavonden gehouden. Er zijn ruim 120 zienswijzen op het ontwerpplan ingediend. Deze zijn aanleiding geweest voor een flink aantal wijzigingsvoorstellen op het ontwerpplan.

Hoofdstuk 2 Maatschappelijke opgaven voor het omgevingsbeleid

Zienswijzen:

Vlissingen vindt dat schaalvergroting niet omarmd moet worden. Het moet gaan om een schaal die past bij de identiteit van Zeeland.

Dorpsraad Vrouwenpolder mist een aantal grote Zeeuwse problemen, zoals de grote infrastructurele projecten, het slechte milieu en de verdieping van de Westerschelde.

ZeelandAnders onderschrijft de geschetste problematiek van dalende bevolkingsomvang, maar stelt dat deze gecompenseerd wordt door stijgende arbeidsproductiviteit. Verder wijst zij op de krapte op de arbeidsmarkt die binnen afzienbare termijn gaat ontstaan.

Antwoord:

In dit hoofdstuk is op hoofdlijnen een duiding van maatschappelijke trends en maatschappelijke knelpunten aan de orde. Schaalvergroting is een trend die zich op verschillende terreinen manifesteert. Daar moet vervolgens in beleidsmatige zin op ingespeeld worden, bijvoorbeeld door met het bundelingsbeleid het draagvlak voor de steden te versterken, en bijvoorbeeld ook door met name de regionale identiteit en regionaal maatwerk te versterken, inderdaad aansluitend bij de Zeeuwse identiteit.

Het beleid voor verkeer en vervoer behoort niet tot het centrale domein van het omgevingsplan. Op de milieukwaliteit wordt in dit hoofdstuk nadrukkelijk ingegaan. De functie van vaarweg voor de Westerschelde komt inderdaad niet aan de orde en kan toegevoegd worden.

Een analyse van de arbeidsmarkt is opgenomen in het Provinciaal Sociaal-Economisch Beleidsplan (PSEB). Op de lange termijn zal inderdaad krapte op de arbeidsmarkt aan de orde zijn; in ieder geval in de planperiode zal echter nog sprake zijn van een werkeloosheidsvraagstuk, en in alle gevallen moet sprake zijn van een vitale regionale economie.

Wijzigingen:

Toevoegen in hoofdstuk 2 aan het einde van de subparagraaf Delta: ***“Ook het gebruik van de deltawateren intensiveert. Denk aan de watersport, de visserij, de functie van de Westerschelde als vaarweg en de afspraken die daar ondermeer over de bereikbaarheid uit voortvloeien.”***

Hoofdstuk 3 Algemene hoofdlijnen en visie op de fysieke leefomgeving

Centraal uitgangspunt: duurzaam ontwikkelen

Zienswijzen:

Na de planperiode zou de conclusie moeten zijn: het is hier mooier geworden, aldus **De Vos-de Steur**.

Heemschut vraagt zich af of ter wille van de provinciale kernkwaliteiten het handhaven van de tweesporenbenadering wel gewenst is. Nieuwe woonlocaties, agrarische ontwikkeling, enz. zal strijdig zijn met de landschappelijke openheid.

De **ZMF** is bezorgd over hoe in de uitwerking van de sturingsfilosofie het behoud en de versterking van de Zeeuwse omgevingskwaliteiten en kwaliteiten van de leefomgeving gewaarborgd worden. Zij stelt dat de overheid er op de eerste plaats is om de maatschappelijke en collectieve waarden te borgen. In die zin zijn de centrale uitgangspunten van het plan, de duurzame ontwikkeling en het tweesporenbeleid niet altijd verenigbaar. Het tweesporenbeleid maakt ook grootschalige ontwikkelingen mogelijk die niet passen in de evenwichtige benadering van duurzame ontwikkeling.

Stad en Lande Schouwen-Duiveland maakt zich eveneens zorgen om de bescherming van natuur, landschap en historie als ontwikkelen en innovatie de boventoon gaan voeren. Juist van de provincie wordt verwacht zich in deze niet te toegeeflijk op te stellen.

't Duumpje betreurt het dat in het plan uiteindelijk de economie altijd voor de ecologie gaat.

TLN en **EVO** hebben de indruk dat de nadruk in het omgevingsplan wel erg op de versterking van de groenblauwe oase ligt. De balans slaat door. Bedrijven kijken niet alleen naar locatie, werkgelegenheid, ontsluiting, bereikbaarheid, maar ook naar uitbreidingsmogelijkheden, randvoorwaarden, extra voorwaarden, plannen en regelgeving, concurrentiepositie, enz.

ZeelandAnders onderschrijft de hoofddoelstellingen van het plan niet. Streven naar economische groei en gematigde bevolkingsgroei is niet de goede reactie op de in hoofdstuk 2 van het plan geconstateerde maatschappelijke trend van bevolkingsdaling. Met de hoofddoelstellingen beweegt het omgevingsplan tegen de trends in, in plaats van dat het een antwoord zoekt op de vraag hoe om te gaan met de onvermijdelijke trends. Het gaat niet om het tempo van aanleg van woningen en bedrijventerreinen, maar om hoeveel tot de top en wat daarna.

Christenunie Tholen is van mening dat de hoofddoelen te ambitieus zijn. Economische dynamiek is al snel strijdig met de omgevingskwaliteit en een gematigde bevolkingsgroei lijkt niet haalbaar.

Meijer stelt dat op een hoog abstractieniveau met mooie woorden makkelijk overeenstemming is te verkrijgen. Maar de problemen komen bij het operationaliseren en het uitwerken van het afwegingskader.

Veere en de **Dorpsraad Vrouwenpolder** mist de concrete vertaling van containerbegrippen als duurzaamheid, kwaliteit, dynamiek.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** missen over de werkvelden heen een samenhangende visie en een gebrek aan integraliteit. Ze missen de relatie tussen economische ontwikkeling enerzijds en milieu en leefbaarheid anderzijds. Ze missen verder de cultuurhistorische hoofdstructuur, de vertaling van het sociaal-economisch beleidsplan en de relatie milieu – verkeer en vervoer.

Vlissingen constateert op Walcheren een spanning tussen nieuwe ontwikkelingen en de bestaande omgevingskwaliteiten en mist in het omgevingsplan een goede vertaling van de dubbeldoelstelling voor deze regio.

Antwoord:

Het is hier mooier geworden schrijft de Vos- de Steur als eindconclusie van de evaluatie van de planperiode. De provincie zou dat als volgt formuleren: Zeeland is mooier, vitaler en dynamischer geworden.

Verschillende insprekers maken zich zorgen of een evenwichtige ontwikkeling wel haalbaar is en of het omgevingsplan wel een goede invulling van dit evenwicht is. Het streven naar duurzame ontwikkeling (zowel versterking van economie, ecologie en het sociaal-culturele kapitaal is één van de kernpunten uit de missie van het provinciaal bestuur en het huidige college van Gedeputeerde Staten. In het omgevingsplan is zorgvuldig getracht deze missie verder te operationaliseren, door het formuleren van de hoofddoelstellingen zoals die er nu staan, door vast te houden aan de ruimtelijke hoofdstructuur en het tweesporenbeleid, door het ontwikkelen van nieuwe instrumenten die een directe vertaling geven van duurzame ontwikkeling, door op alle terreinen concrete uitvoeringsacties te formuleren. Papier is geduldig. In de praktijk moet blijken of het beoogde evenwicht wordt gehaald. De provincie is hierop aanspreekbaar en zal bij de evaluatie van het beleid, in de omgevingsbalans, hier expliciet aandacht aan geven.

Bij duurzame ontwikkeling gaat het om evenwicht tussen de verschillende kapitalen, maar ook om ontwikkeling, om dynamiek. In het provinciaal sociaal-economisch beleidsplan (PSEB) wordt geconcludeerd dat investeren in economische ontwikkeling zeer noodzakelijk is en het omgevingsplan sluit daarbij aan. De provincie acht dynamiek noodzakelijk om ook de kwaliteiten van de provincie te kunnen versterken. Zonder dynamiek geen kwaliteit en zonder kwaliteit geen dynamiek. Recente cijfers (woonmigratiecijfers 2005) laten bijvoorbeeld zien dat Zeeland aantrekkelijk is voor vestigers van buiten de provincie. Dus hoewel enigszins tegen de trend in acht de provincie de doelstellingen reëel, haalbaar en noodzakelijk.

In het omgevingsplan zijn deze hoofddoelstellingen, die ook in de andere recente provinciale beleidsdocumenten zijn opgenomen, geoperationaliseerd voor het domein ruimte, milieu en water. Deze gemeenschappelijke doelen en dit gemeenschappelijk kader zorgt voor een integrale benadering. De strategieën ("beschermen" en "nadere afwegingsruimte") en het afwegingskader zoals geformuleerd in paragraaf 4.2 en verder geven daar invulling aan. Voor ruimtelijke integraliteit in de vorm van ruimtelijke zoneringen heeft de provincie bewust niet gekozen, omdat deze flexibiliteit en maatwerk onmogelijk maken. In hoofdstuk 5 is de relatie met het sociaal-economisch beleid uitgewerkt.

Dit geldt voor heel Zeeland en dus ook voor Walcheren. Specifiek op Walcheren speelt nog de aanwijzing als Nationaal Landschap. Daar wordt elders in deze antwoordnota op ingegaan. Op verschillende plekken in het plan en nog eens expliciet in paragraaf 5.8 is aandacht besteed aan de relatie met verkeer en vervoer.

Wijzigingen:

Geen

Provinciale hoofdstructuur en relaties met de omgeving

Zienswijzen:

Vergroesen en het **Platform N57** zijn van mening dat de provincie de grootste prioriteit geeft aan de zware havenindustrie boven andere sectoren als de recreatie en de kwaliteit van de

omgeving. Anders zijn al die investeringen in de infrastructuur niet te verklaren, vooral die in de N57. Als de provincie werkelijk meent dat er wat te kiezen valt en een tweesporenbeleid mogelijk is dan dient het Walcherse Nationaal Landschap verboden gebied te blijven voor vrachtverkeer en ook als zodanig te worden ingericht.

Schouwen-Duiveland wijst op de grote gevolgen die ontwikkelingen kunnen hebben voor de vervoersstromen in Zeeland. De dammenroute en de Midden Zeelandroute mogen geen verbindingswegen worden tussen de stedelijke concentraties rondom Rotterdam en Antwerpen. De gemeente mist hiervoor monitoringsindicatoren in bijlage 1.

Vlaanderen streeft naar het uitbouwen van de gewestoverstijgende partnerschappen opdat ruimtelijke potenties zoveel mogelijk kunnen worden benut. **Vlaanderen** verwijst specifiek naar de verplichtingen binnen de kaders van de Benelux. **Vlaanderen** verzoekt verder de planningscontext binnen Vlaanderen wat sterker in de verf te zetten. **Rijkswaterstaat Zeeland** mist afspraken met Vlaanderen.

Antwoord:

De ruimtelijke provinciale hoofdstructuur sluit aan en is een ruimtelijke vertaling van het tweesporenbeleid. De provincie zet zowel in op de vitaliteit van steden en havengebieden als op de kwaliteiten en de vitaliteit van de groenblauwe delta. Het toerisme is een belangrijk speerpunt in die vitaliteit. De functie van de infrastructuur zoals deze is aangegeven op de kaart van de provinciale hoofdstructuur en de omgevingsplankaart sluit daarop aan. Deze is in overeenstemming met het provinciaal beleid voor verkeer en vervoer. In dat kader vindt ook de monitoring van de ontwikkeling van de verkeersstromen plaats. Zie ook paragraaf 5.8. Overigens is de N57 een rijksweg en is het niet de provincie, maar het Rijk die investeert in de N57.

Juist vanwege het belang van grensoverschrijdende relaties en samenwerking is zowel in hoofdstuk 3, waar de hoofdlijnen van beleid worden geschetst, als verderop in het plan aandacht besteedt aan de grensoverschrijdende samenwerking. Ook de afspraken in het kader van het bestuurlijk overleg “Open Minds” worden hier daarom genoemd.

Wijzigingen:

Geen

Detailniveau plan en sturingsfilosofie

Zienswijzen:

De **PCO** mist bij het duiden van de achtergronden van de sturingsfilosofie het uitgangspunt dat de overheid het maatschappelijk belang dient en binnen dat kader ruimte geeft aan het particulier initiatief.

Meer mogelijkheden en kansen en minder bureaucratie en regels is als uitgangspunt goed, maar het omgevingsplan introduceert juist allemaal nieuwe kwalitatieve voorwaarden, waarvoor plannen moeten worden opgesteld. Dit zal belemmerend gaan werken, vrijheid in gebondenheid stelt **Veere**.

Vader constateert juist dat de kwaliteit van Walcheren en de verschillende functies en initiatieven duidelijke regels vraagt om de woon en leefkwaliteiten te beschermen.

Het omgevingsplan komt in de plaats van het streekplan. Maar zeer binnenkort wordt als gevolg van de herziene wet ruimtelijke ordening het streekplan vervangen door een structuurvisie. De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** missen de vertaling van het omgevingsplan naar het planningsstelsel van de nieuwe wet ruimtelijke ordening. Ook **Vlissingen** vindt het omgevingsplan in tegenspraak met bedoelingen van de nota Ruimte en de nieuwe wet

ruimtelijke ordening, wat onder meer tot uitdrukking komt in de te gedetailleerde uitwerkingen van het plan. **Tholen** en **Middelburg** sluiten zich daarbij aan: het plan is toch nog erg gedetailleerd, waardoor de gemeentelijke beleidsvrijheid wordt beperkt.

Middelburg ondersteunt de hoofdlijnen van het plan, maar het plan kent een groot aantal gedetailleerde uitwerkingen, met beperkende werking op de gemeente. In zijn uitwerkingen is het plan dan ook niet aanvaardbaar. **Middelburg** vreest dat zo de hoofddoelstellingen van economische dynamiek en bevolkingsgroei niet gerealiseerd kunnen worden, en vervolgens ook niet de versterking van de omgevingskwaliteit.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** vinden dat (in navolging van de provincie Limburg) de provincie zich moet richten op die problemen die de schaal en de bevoegdheid van gemeenten en waterschappen te boven gaan, die dus vanuit provinciale optiek van strategisch belang zijn. **Christenunie Tholen** komt veel doelstellingen en actiepunten tegen die weinig concreet en afrekenbaar zijn.

Rijkswaterstaat Zeeland mist voor een aantal onderwerpen onvoldoende toetsbare kaders: voor het zeehavenbeleid, voor de nautische veiligheid, de recreatievaart, het emissiebeheer, de kaderrichtlijn water en de vogel- en habitatrichtlijn. Zij wil in het omgevingsplan ook afspraken tussen rijk en provincie vastleggen.

De **Rijksoverheid** vindt de aanzetting voor monitoring en beleidsevaluatie veelbelovend maar constateert daarnaast op diverse punten nog termen als gestreefd wordt, of zoveel mogelijk. Dergelijke uitspraken passen niet in een afrekenbaar plan en komen de toetsbaarheid en de handhaafbaarheid niet ten goede. Ook de ZMF constateert op een aantal terreinen nog weinig SMARTe doelstellingen.

De **KVK** en **TOZ** dringen aan op het opnemen van doorlooptijden voor het verlenen van vergunningen en verklaringen van geen bezwaar in het monitoringsprogramma.

EVO benadrukt de noodzaak een betrouwbare overheid te zijn. Gemaakte afspraken moeten ook voor de afgesproken periode blijven gelden.

Antwoord:

Vanzelfsprekend dient de provincie het maatschappelijk belang. De hoofddoelstellingen en uitgangspunten zijn ook vanuit dat belang geformuleerd. Maar daarin wijkt dit omgevingsplan niet af van de eerdere strategische plannen. Binnen dat kader van het maatschappelijk belang ruimte geven aan particulier initiatief als sturingsfilosofie is de provincie te mager. De sturingsfilosofie geeft juist een aantal aanvullende accenten. Op de eerste plaats de overheid c.q. de provincie die vanuit dat maatschappelijk belang particulier initiatief tracht te bevorderen en de samenwerking met hen zoekt en op de tweede plaats de overheid die zelf ook realisatie mee ter hand neemt en niet alleen de toetsende rol kiest.

Het omgevingsplan speelt in op de sturingsfilosofie die de nota Ruimte en de herziening van de Wet Ruimtelijke Ordening aangeeft. Zoals ook in paragraaf 8.6.1 aangegeven was het, alleen al om formele redenen, nog te vroeg om ook al de nieuwe gereedschapskoffer van de Wet Ruimtelijke Ordening toe te passen. Na vaststelling van omgevingsplan en herziening van de Wet Ruimtelijke Ordening zullen de consequenties in beeld worden gebracht. Dit zal expliciet als actiepunt toegevoegd worden.

Ruimte voor de regio is één van de perspectieven van waaruit de sturingsfilosofie van het omgevingsplan is bepaald. In de visie van de provincie geeft dit plan daar serieus invulling aan, door het opstellen van de regionale agenda's, door veel meer ruimte te bieden voor gemeentelijk beleid en door minder expliciet vast te leggen (b.v. afschaffen zonering landelijk gebied, ruimte woningbouw). Ruimte bieden staat echter niet gelijk aan vrijheid blijheid. De provincie acht het van provinciaal belang een aantal duidelijke kaders te hanteren die het beleid voor ruimtelijke ontwikkeling, milieu en water aansturen. Deze zijn in het plan opgenomen. Ook betekent meer vrijheid dat gemeenten eigen verantwoordelijkheid moeten

nemen bij de inpassing van nieuwe ontwikkeling. Een goede onderbouwing van de in het afwegingskader (paragraaf 4.2) geschetste omgevingskwaliteiten maakt daar onderdeel van uit, wat overigens niet betekent dat voor alle genoemde aspecten afzonderlijke plannen opgesteld dienen te worden. Ook blijft de provincie gevoelig voor het detailniveau van het plan en zijn concrete voorstellen voor het schrappen van details die de hoofdkaders niet raken ook in deze fase van inspraak serieus gezien. En concreet zal de provincie alle nog vigerende circulaire op het gebied van de ruimtelijke ordening buiten werking stellen.

De vier grote steden, inclusief Middelburg, zijn in zekere zin de motor van de regio. De provincie ondersteunt dat beleid met ondermeer de bundelingsdoelstellingen. De steden hebben een centrale rol in het realiseren van de woningbouw / de bevolkingsgroei en de economische dynamiek. Dat zijn hoofddoelstellingen van het omgevingsplan. Als deze doelen niet gehaald worden is dat niet alleen een probleem van de stad maar beslist ook een provinciaal probleem, zeker wanneer dat een gevolg zou zijn van het omgevingsplan. De provincie is hierop nadrukkelijk aanspreekbaar. Zie ook paragraaf 4.11 over Nationaal Landschap.

Het gaat er de provincie niet om het aantal toetsbare elementen in het plan te vergroten, zoals gesuggereerd door Rijkswaterstaat. Wel wil de provincie afrekenbaar zijn in de te realiseren doelstellingen en uitvoeringsacties. De bijlage 1 zal waar mogelijk worden aangescherpt. Voor zover relevant voor proces en uitvoering van het omgevingsbeleid zullen afspraken met het Rijk in de inhoudelijke hoofdstukken worden geconcretiseerd. Zie o.a. paragraaf 4.6 over waterkwaliteit.

De provincie is aanspreekbaar op gemaakte afspraken. Daarom blijven veel uitvoeringskaders en gebiedsgerichte visies ook na vaststellen van dit omgevingsplan de basis voor samenwerking en uitvoering in de regio.

Het bijhouden van doorlooptijden van milieuvergunningen maakt onderdeel uit van het kwaliteitszorgsysteem van de provincie. Hierop wordt al jaarlijks gerapporteerd. Monitoring van verklaringen van geen bezwaar is zeer binnenkort niet meer actueel omdat dit fenomeen op basis van de herziening Wet Ruimtelijke Ordening gaat vervallen.

Wijzigingen:

Paragraaf 8.6.1, toevoegen voorafgaand aan “Momenteel is er een fundamentele...” De volgende alinea: ***“De provincie zal de genoemde accenten ondermeer vertalen door het intrekken van de vigerende circulaire en beleidsbrieven op het gebied van de provinciale ruimtelijke ordening. Het gaat om de circulaire Richtlijnen burgerwoningen in het buitengebied, ruimtelijke ordening en archeologie, regeling bedrijventerreinen in bestemmingsplannen, veehouderij en mestproblematiek. De vanuit provinciaal oogpunt nog actuele beleidsuitgangspunten uit deze circulaire zijn opgenomen in onderhavig omgevingsplan.”***

En aan het einde van paragraaf 8.6.1. wordt de volgende actie toegevoegd: ***“Na vaststelling van de wet ruimtelijke ordening zullen de consequenties van deze fundamentele wetswijziging voor het Omgevingsplan en het doorwerkingsinstrumentarium in beeld worden gebracht.”***

Paragraaf 6.2.1, subparagraaf individuele burgerwoningen in zijn geheel vervangen door: ***“Bestaande burgerwoningen in het buitengebied mogen verbouwd, uitgebreid en ter plaatse vervangen worden, onder de voorwaarde dat in de planvorming nadrukkelijk aandacht besteed dient te worden aan de ruimtelijke kwaliteit (locatie, volume en architectonische/landschappelijke inpassing). Dit geldt des te nadrukkelijker voor situaties waarbij natuur en/of landschapswaarden in het geding zijn. Het kwaliteitsteam kan hierbij, naast een adviserende, ook een stimulerende rol richting gemeenten en initiatiefnemers vervullen. Los van de hierna aangegeven mogelijkheden zijn nieuwe burgerwoningen niet***

toegestaan. In alle gevallen geldt bij vervanging en of uitbreiding een maximale omvang van 750 m³. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen permanent of recreatief bewoonde woningen. Bestaande schuren en bijgebouwen, voorzover ze één aaneengebouwd geheel vormen met de woning, mogen binnen het bestaande bouwvolume tot woning worden verbouwd. In bijzondere situaties, waar aantoonbaar sprake is van kwaliteitswinst, kunnen ook reeds gesloopte opstallen worden meegerekend.

Het is aan de gemeenten, afhankelijk van de situatie (beeldkwaliteit en landschappelijke inpassing), nader invulling (verruiming of beperking) te geven aan bijgebouwen e.d."

Bijlage 1: De bijlage is waar mogelijk verbeterd op het punt van afrekenbare doelen en prestaties.

Beleidsprincipes

Zienswijzen:

De **PCO** vindt de titel van paragraaf 3.4 (hoofdpijnen en uitgangspunten) verwarrend. Beter is "beleidsprincipes". Zij adviseert een inleiding op te nemen die de relatie tussen deze beleidsprincipes en het afwegingskader verder uitwerkt.

Reimerink vindt dat meer aandacht besteed moet worden aan de kettinggevolgen van ontwikkelingen.

De **VGABG** ziet de noodzaak voor een kwaliteitsslag gekoppeld aan nieuwe economische impulsen niet (PPS, verevening). Zij stelt dat het huidige cultuurlandschap al van zeer hoge kwaliteit is en dat juist de economie nadrukkelijk in beeld moet blijven. De belangen van de wijkers (de landbouw) worden hieraan ondergeschikt gemaakt.

Meijer vindt dat veel te veel ruimte wordt geboden voor verdere verstening op het platteland. Alleen voor de tweede bedrijfswoning geldt nog een restrictief beleid. De praktijk zal zijn dat de gemeenten het hele buitengebied gaan verstenen en versnipperen. De verevening maakt het alleen nog maar erger. Dat is alleen maar een pleister op de wonde.

De **Dorpsraad Nieuwdorp** maakt zich zorgen om de werkgelegenheid en wil dat de overheid meer doet om de Zeeuwse bedrijven te ondersteunen: meer opdrachten aan Zeeuwse bedrijven, bevoordelen grote werkgevers, minder regels voor lokale bedrijven, e.d.

SLZ wijst erop dat niet alleen in de Nationale Landschappen, maar in heel Zeeland sprake is van omgevingskwaliteiten. Een investeringsprogramma moet zich dan ook op de hele provincie richten.

Antwoord:

De provincie neemt de suggestie van de PCO om de titel van paragraaf 3.4 te veranderen in "beleidsprincipes" over. Het in paragraaf 4.2 en verder opgenomen afwegingskader maakt onderdeel uit van de samenhangende beleidsprincipes. De samenhang wordt in paragraaf 3.4 beschreven.

Juist het kiezen van het uitgangspunt van duurzame ontwikkeling, de evenwichtige ontwikkeling van economie, ecologie en het sociaal-culturele kapitaal, en dat als onderdeel van de provinciale beleidsmonitoring beschouwen, brengt de samenhangende ontwikkeling van de provincie in beeld, inclusief kettinggevolgen.

De provincie kiest nadrukkelijk voor zowel vitaliteit en kwaliteit. Investeren in de economie is noodzakelijk. Het Provinciaal Sociaal-Economisch Beleidsplan (PSEB) kent daarvoor een uitgebreid programma en ook vanuit het omgevingsbeleid wordt daaraan bijgedragen. Maar daarnaast en gelijktijdig moet in de omgevingskwaliteit geïnvesteerd worden.

Naast de landbouw heeft het platteland ook, en in toenemende mate, betekenis voor andere functies. Dit is een landelijke trend die door de provincie wordt onderschreven en past in het

economische en groenblauwe profiel van de provincie. Versterken van het multifunctionele karakter van het platteland is samen met het versterken van de agrarische productiefunctie de inzet voor het platteland.

Hoofdstuk 4 beschrijft integraal voor de hele provincie de omgevingskwaliteiten. Het Nationaal Landschap biedt voor een aantal regio's extra kansen voor investeringen in cultuurhistorie, landschap en recreatie, ondersteund door het Rijk.

Wijzigingen:

Par 3.4, blz 22: Titel wijzigen in **“Beleidsprincipes”**. Eerste zin wijzigen in: **“In deze paragraaf worden de belangrijkste beleidsprincipes voor het omgevingsplan uitgewerkt.”**

Ontkoppeling milieu en economie

Zienswijzen:

Volgens de **ZMF** blijft het beleid voor ontkoppeling onduidelijk en in de uitwerking van het omgevingsplan komt ontkoppeling onvoldoende terug. Voor CO₂ wordt een uitzondering gemaakt. Voor Sloe en Kanaalzone lijkt met de grenswaarden als norm relatieve ontkoppeling te worden geïntroduceerd. Bij afval wordt in de doelstelling expliciet de relatieve ontkoppeling gehanteerd. De **ZMF** stelt voor om in een apart hoofdstuk duidelijkheid te verschaffen over het te hanteren ontkoppelingsbeleid.

't Duumpje geeft aan dat ontkoppeling van milieu en economie van het grootste belang is en sluit zich aan bij de opmerking van de **ZMF** over ontkoppeling

Antwoord:

In paragraaf 3.4 wordt ingegaan op de invulling van ontkoppeling uitgesplitst naar de verschillende milieuthema's. De provincie is van mening dat daar helder verwoord staat welk onderscheid gemaakt wordt tussen bovenregionale milieuthema's en regionale milieuthema's. Gezien het specifieke karakter van de relatieve ontkoppeling bij afval is er voor gekozen dit aspect bij de inhoudelijke paragraaf uit te werken (zie paragraaf 4.4 m.b.t. afval in deze antwoordnota).

Wijziging:

Geen.

Deel B: De Beleidsthema's

Hoofdstuk 4 Omgevingskwaliteit als uitgangspunt

4.2 Omgaan met omgevingskwaliteiten bij inpassing van nieuwe ontwikkelingen

Zienswijzen:

De Vos-de Steur geeft aan dat alle nieuwe ontwikkelingen bezien moeten worden met het grotere geheel voor ogen.

Middelburg vindt dat de uitgebreide beschrijving van de bestaande kwaliteiten en bijbehorende strategieën geen recht doet aan het uitgangspunt van het formuleren van beleid op hoofdlijnen.

Veere maakt zich zorgen om de vele aspecten die bij planontwikkeling moeten worden betrokken, ook in verband met de kosten.

De **ZMF** stelt dat het afwegingskader in paragraaf 4.2 weliswaar aangeeft welke aspecten bij de afweging betrokken moeten worden, maar niet aangeeft hoe de uiteindelijke afweging plaats moet vinden.

De **Rijksoverheid** wijst op verschillen met de Nota Ruimte. Het gaat hierbij wat betreft het afwegingskader om verschillen tussen VHR-gebieden en EHS.

Antwoord:

Het afwegingskader in paragraaf 4.2 neemt in het omgevingsplan een centrale positie in. Als eerst wordt onderscheid gemaakt in gebieden waar de strategie beschermen geldt en gebieden waar ruimte is voor een nadere afweging. De beschermingsstrategie volgt de beschermingsstrategie zoals die in de nota ruimte is aangegeven voor de Ecologische Hoofdstructuur en als tweede wordt de bescherming op basis van wet- en regelgeving genoemd zoals de natuurbeschermingswet (=VHR-gebieden), waarvoor het beschermingsniveau nog wat strikter is. Dat is overeenkomstig de nota ruimte.

De filosofie achter plan en afwegingskader is niet op voorhand vast te leggen waar wat mag, bijvoorbeeld door middel van zonering, maar aan te duiden welke aspecten en kwaliteiten in de afweging een rol moeten spelen en dan de uitkomst van die afweging over te laten aan de specifieke situatie van het individuele geval. Juist omdat het plan dus veelal niet concreet is wat betreft locatiekeuzes is het des te meer van belang wel de kwaliteiten die een rol dienen te spelen in die afweging helder in beeld te brengen in het omgevingsplan.

En juist het integraal betrekken van de verschillende deelaspecten van omgevingskwaliteit bij die afweging versterkt de integrale planvorming. De gemeenten krijgen op basis van de nieuwe ruimtelijke wetgeving in dit afwegingsproces een nog centralere rol. Het betrekken van alle relevante aspecten bij dat proces is een verantwoordelijkheid die daarbij hoort. Overigens vragen veel deelaspecten al aandacht vanuit wettelijke kaders (watertoets, flora en faunawet, milieuwetgeving, archeologie, enz.).

In paragraaf 4.2 geeft het omgevingsplan aandachtspunten voor het afwegingskader. De vervolgparagraaf werkt vervolgens de verschillende kwaliteiten uit en geeft expliciet de aspecten aan die bij de afweging dienen te worden betrokken. In het vervolg van paragraaf 4.2 wordt tevens aangegeven op welke wijze de afweging plaats dient te vinden: een integrale afweging van plussen en minnen.

Wijzigingen:

Geen

4.3. Mondiale en nationale milieukwaliteit

Klimaatbeleid

Zienswijzen:

Volgens **Reimerink** dient de doelstelling op pag. 36 van het ontwerp-omgevingsplan te worden aangepast zodat de waarde aan de terreingrens aan een maximum is gebonden en zo elke overtreder is aan te spreken.

Antwoord:

De doelstelling op pag. 36 van het ontwerp-omgevingplan gaat over de uitstoot van klimaatgassen. De uitstoot van klimaatgassen heeft geen invloed op de luchtkwaliteit in de directe omgeving van bedrijven. Daarom is de terreingrens geen relevant toetsingsgebied. Het EU-handelssysteem dat opgesteld is voor het terugdringen van de uitstoot van klimaatgassen voorziet in een correctiemogelijkheid van bedrijven die hun beloften niet nakomen.

Wijzigingen:

Geen.

Duurzame energie en energiebesparing

Zienswijzen:

De **ZMF** geeft aan dat Zeeland is genomineerd voor de bouw van (elektriciteit-)centrales. Het omgevingsplan zal de milieuruimte moeten aangeven, aldus de ZMF. **Reimerink** geeft aan dat nieuwe glastuinbouwontwikkelingen gekoppeld moeten worden aan energieopwekkers (CO₂ en warmte). **Rijkswaterstaat Zeeland** geeft aan dat de ontwikkeling van duurzame jachthavens geen besparingen opleveren voor het energieverbruik.

Antwoord:

Elk initiatief wordt getoetst aan de bestaande verordeningen en regelgeving als wel aan de (toekomstige) milieuruimte van de betreffende locatie.

De mogelijkheden voor warmtekoppeling ten aanzien van de glastuinbouwontwikkelingen in de Kanaalzone worden momenteel door de gemeente onderzocht.

De (groeierende) watersport kan nadelige gevolgen hebben op het milieu. Ten aanzien van het concept duurzame jachthaven worden ideeën/initiatieven aangedragen om die negatieve effecten te beperken, daaronder o.a. energiebesparende maatregelen en mogelijke toepassing van duurzame energie. Het concept 'Duurzame Jachthaven' heeft een voorbeeldfunctie. Voor de reactie op de CO₂-emissies wordt verwezen naar grootschalige luchtkwaliteit.

Wijzigingen:

Geen.

Windenergie

Algemeen

Zienswijzen:

De Vos-de Steur is van mening dat windturbines alleen in haven – en industriegebieden geplaatst dienen te worden.

De **ANWB** vindt het Zeeuwse landschap kwetsbaar voor gebruik van windenergie. Andere vormen van energieopwekking zouden daarom meer aandacht moeten krijgen, b.v. zonne-energie.

Hoek acht de provinciale doelstelling van 250 MW veel te laag en is van mening dat de concentratiegedachte de mogelijkheden voor plaatsing van windturbines te veel beperkt. Ook **Zeeuwind** verzoekt om meer ruimte voor windenergie.

Groenraedt heeft bezwaar tegen het limitatieve karakter van de lijst van locaties anders dan de concentratielocaties. De **Dorpsraad Nieuwdorp** vraagt om garanties ten aanzien van de begrenzing van de concentratiegebieden. Verder wordt de angst geuit dat hoge turbines op verkeerde locaties terecht komen. Gemeentelijk beleid dient daarbij leidend te blijven.

Thielen stelt de taakstelling van 250 MW ter discussie en vreest dat locaties in het omgevingsplan zwaarder belast worden. **Thielen** vindt tevens dat op provinciaal niveau nieuw onderzoek naar (pijplijn-)locaties dient plaats te vinden onder andere vanuit een oogpunt van geluidhinder. Verder is **Thielen** van mening dat er een afwenteling van besluitvorming op gemeentelijk niveau plaats vindt.

Antwoord:

Voortvloeiend uit internationale afspraken hebben rijk, provincies en gemeenten in 2001 een overeenkomst gesloten over de realisatie van windenergie voor de periode tot 2010. In deze bestuursovereenkomst heeft de provincie Zeeland een taakstelling van 205 MW. aanvaard. Dit valt binnen de doelstelling die de provincie zelf al eerder had geformuleerd van 250 MW.

Deze is gelijk aan de doelstelling uit de streekplanuitwerking windenergie van 1999.

Met deze taakstelling, die naar provinciale opvattingen binnen de provincie op de genoemde locaties te realiseren moet zijn, wil de provincie een bijdrage leveren aan de opwekking van duurzame energie. De streekplanuitwerking bood daarvoor reeds mogelijkheden en in het omgevingsplan wordt op provinciaal niveau hiervoor opnieuw een kader aangegeven. Ten opzichte van de streekplanuitwerking heeft in het omgevingsplan een bijsturing van beleid plaatsgevonden waarin voor nieuw te ontwikkelen locaties wordt ingezet op een verdere concentratie van windenergie, juist met name vanuit de achtergrond van de kwetsbaarheid van het landschap.

Daarbij wordt onderkend dat windenergieprojecten vaak een zeer lange doorlooptijd hebben en dat er op grond van bestaand beleid een zekere pijn aan projecten is ontstaan. De provincie zou zich een onbetrouwbare partner tonen door met een plotselinge ommezwaai realisatie van deze projecten onmogelijk te maken. In overleg met de gemeenten is deze pijn van projecten, waar meestal op gemeentelijk niveau al een afweging over is gemaakt, in beeld gebracht en in het omgevingsplan vertaald.

Naar onze mening bieden de concentratielocaties en locaties die limitatief in het omgevingsplan zijn aangegeven voldoende ruimte voor windenergie. De planvorming voor bijvoorbeeld het Sloegebied en de locatie Kreekraksluizen is daarbij nog onvoldoende uitgewerkt. De betreffende gemeenten werken aan een beleidskader. Op het moment dat alle plannen helder zijn en blijkt dat er onvoldoende vermogen geplaatst kan worden ontstaat volgens de provincie pas een situatie dat een mogelijke beleidsbijsturing aan de orde kan komen.

Verder schept het omgevingsplan een kader op hoofdlijnen. Dit vloeit voort uit de verdeling van bestuurlijke bevoegdheden zoals we die in Nederland kennen. De provincie hecht er aan en heeft juist in het omgevingsplan er op ingezet op provinciaal niveau een kader te scheppen op hoofdlijnen waarbinnen voor gemeenten een beleidsvrijheid ontstaat die recht doet aan genoemde bestuurlijke rolverdeling en de wettelijk verankerde bevoegdheden.

Voor de windenergielocaties betekent dit dat afweging van aspecten als aantal turbines, hoogte, rotor, geluidhinder, slagschaduw op gemeentelijk niveau dient plaats te vinden. Op grond van Europese richtlijnen is wel een strategische milieubeoordeling (SMB) uitgevoerd voor de concentratielocaties zoals die in het omgevingsplan zijn opgenomen, maar ook voor die locaties geldt dat bij de concrete invulling nog een gedetailleerde beoordeling dient plaats te vinden.

Geluid vormt een van de aspecten die bij een dergelijke beoordeling aan de orde komen. Bekend is dat de rijksuniversiteit Groningen onderzoek naar geluidhinder van turbines heeft gedaan, maar het is niet juist om de resultaten van dat onderzoek dat gericht was op een specifieke situatie zondermeer naar een ander project te vertalen.

De aandacht voor andere vormen van energieopwekking krijgt vanuit de provincie aandacht in het omgevingsplan in de subparagraaf duurzame energie (blz 36).

Wijzigingen:

Geen.

Locaties

Zienswijzen:

Groenraedt maakt bezwaar tegen de bepaling in het omgevingsplan dat niet genoemde locaties niet meer opgeschaald mogen worden en verwijst daarbij naar plannen voor de vervanging van een rotor van 44m door een van 48 m bij 2 turbines in de gemeente Terneuzen.

Sijnesael concludeert dat plaatsing van windturbines in de Kanaalzone is beperkt tot het windturbinepark in de Koegorspolder. Indien dit niet zo is heeft betrokkenen hiertegen bezwaar.

De **Wilhelminapolder** is teleurgesteld over het schrappen van de locatie nabij de Zandkreekdam.

Goes verzoekt het windenergieproject Wolphaartsdijk op de lijst van pijplijnprojecten op te nemen.

De **ZMF** is van mening dat de zuidelijke uitloper van de locatie langs het Schelde Rijnkanaal niet past in de concentratiegedachte.

Stad en Lande Schouwen-Duiveland vraagt waarom bij de Gouweveerse zeedijk een locatie voor windturbines is aangegeven.

Antwoord:

Met opschaling wordt bedoeld de vervanging van kleine turbines die voor 1999 zijn geplaatst door de turbines die op dit moment gangbaar zijn. De door Groenraedt bedoelde vervanging van de rotor valt hier niet onder.

In principe is in het omgevingsplan de gehele Kanaalzone aangewezen als mogelijke locatie voor windenergie en hoeft dit niet beperkt te blijven tot het park in de Koegorspolder. In de uitgevoerde SMB is onderzoek naar de mogelijkheden voor de plaatsing van turbines gedaan in het gebied tussen de Koegorspolder/Tractaatweg/Westdorpe en het Kanaal Terneuzen/Gent. Onderkend is dat wanneer dit gebied wordt ingevuld met glastuinbouw er vrijwel geen mogelijkheden voor windturbines zullen overblijven.

Op grond van het in 2003 opgestelde collegeprogramma waarbij werd ingezet op een beleidsbijstelling naar concentratie van windturbines is indertijd een zogenaamde lijst van pijplijnprojecten samengesteld. Achterliggende gedachte was dat het niet van goed bestuur getuigd wanneer vaak al langlopende projecten door een plotselinge beleidsverandering van de overheid onmogelijk gemaakt worden. Vanuit de gemeente Goes was in eerste instantie op de lijst het project nabij de Zandkreekdijk opgenomen. Na besluitvorming binnen de gemeente Goes om geen medewerking aan dit plan te verlenen is dit plan van de lijst geschrapt en ook niet meer in het omgevingsplan opgenomen. Gelet op het concentratiebeleid zoals de provincie dat in het omgevingsplan heeft neergelegd en de stand van zaken van de lopende projecten waarbij het er naar uitziet dat invulling gegeven kan worden aan de taakstelling ziet de provincie geen aanleiding om het project in Wolphaartsdijk achteraf aan de limitatieve lijst in het omgevingsplan toe te voegen.

De zuidelijke uitloper van de locatie langs het Schelde Rijn kanaal is als locatie langs een groot infrastructureel werk juist uitstekend geschikt als locatie voor windturbines. Er is op voorhand geen enkele reden om deze locatie te beperken tot het Kreekrakcomplex. Overigens zal ten behoeve van de procedure die de gemeente voor dit project dient te voeren nog een nadere landschapsstudie verricht worden.

Hoewel nog niet in procedure gebracht vormt het project aan de Gouweveerse zeedijk een van de zogenaamde pijplijnprojecten zoals in het voorgaande besproken. De gemeente Schouwen-Duiveland zal een nadere afweging maken op basis van reeds uitgevoerde voorbereidende studies.

Wijzingen:

Geen.

Kleine windturbines

Zienswijzen:

't Duumpje en de ZMF verzoeken ten aanzien van de regeling voor de zogenaamde kleine windturbines de bouw mogelijkheden op een gebouw van een maximale hoogte te voorzien.

Antwoord:

De provincie wil het beleid voor de kleine windturbines overlaten aan de gemeenten. Samen met gemeenten heeft de provincie een beleidsvisie kleine windturbines ontwikkeld. Deze visie kan voor de gemeenten leidraad zijn. In deze beleidsvisie is aangegeven dat per project naar een goed evenwicht gezocht dient te worden tussen de hoogte van het gebouw en de turbine.

Wijzigingen:

Paragraaf 4.3.1 subparagraaf kleine windturbines eerste zin vervangen door: ***"Het plaatsen van kleine passende turbines op gebouwen en turbines met een tiphoogte tot 15 meter is primair een zaak van de gemeenten."***

Toevoegen na ... een beleidsvisie opgesteld: ***"Deze kan als leidraad dienen."***

Grootschalige luchtkwaliteit

Zienswijzen:

De ZMF vindt het vreemd dat de aanpak van CO₂ anders benaderd wordt dan de aanpak van fijn stof. Voor fijn stof wordt een provinciale bron aanpak belangrijk geacht. Voor CO₂ wordt feitelijk een uitzondering van ontkoppelingsbeleid gemaakt.

Antwoord:

Voor zowel CO₂ als de uitstoot van fijn stof wordt een provinciale aanpak gevolgd. Daar zit in beginsel geen verschil in. Voor fijn stof geldt wel dat de beïnvloedingsmogelijkheden bij de industrie groter zijn dan beïnvloedingsmogelijkheden van de CO₂-uitstoot.

Voor CO₂ wordt in het omgevingsplan inderdaad geen ontkoppelingdoelstelling geformuleerd. Ontkoppeling in de zin van een kwantitatieve ontkoppeling op regionaal niveau. Dit is volgens provinciale opvattingen een heel logische keuze en wel om de volgende redenen:

- Het maakt voor het milieu niets uit of CO₂ vrijkomt in Zeeland of bijvoorbeeld in Zuid Holland. Een regionale ontkoppelingsdoelstelling voegt niets toe aan de nationale doelstelling. Voor fijn stof is de regionale milieukwaliteit wel in het geding.
- Zeeland is geschikt is voor de vestiging van nieuwe industriële bedrijvigheid , bijvoorbeeld een electriciteitscentrale. Dit zijn doorgaans nog steeds grote bronnen van CO₂ –uitstoot. Dit kan ertoe leiden dat bijvoorbeeld een neerwaartse trend op regionaal niveau door vestiging van één bedrijf in een stijgende trend omgebogen wordt. Dit leidt naar het idee van de provincie tot verkeerde discussies.

De provinciale keuze laat onverlet dat de uitvoering van het klimaatbeleid gericht is op het zo veel mogelijk beperken van de uitstoot van CO₂. De provincie heeft in het omgevingsplan aangegeven dat het om een ambitieuze opgave gaat. Medio 2005 is de provincie met de Zeeuwse industrie/ondernemers in gesprek gegaan om na te gaan welke extra Zeeuwse CO₂ reducerende mogelijkheden er worden gezien onder de paraplu van de Europese en nationale transitiepaden. Naar verwachting worden deze gesprekken in de loop van 2006 afgerond, waarna de eerste innovatieve opties voor CO₂ reductie een feit kunnen worden. CO₂ opslag in de Zeeuwse bodem zou daarbij een zeer positieve ontwikkeling kunnen zijn.

Wijzigingen:

Wijziging in de kadertekst met betrekking tot de nationale emissieplafonds 2010. Onder SO₂ wordt de laatste zin gewijzigd in: ***"In de vergunningen voor deze bedrijven zullen emissie-eisen worden opgenomen die afgeleid zijn van de emissietaakstellingen en de implementatie van de IPPC en de NeR"***.

Fijn stof

Zienswijze:

De **ZMF** stelt dat voor fijn stof de grenswaarde in 2005 conform het rijksbeleid bereikt moet worden en niet pas in 2015. De **PCO** kan zich behoudens de **ZMF** vinden in deze doelstelling.

Antwoord:

De fijn stof norm geldt met ingang van 2005. In die zin lijkt het jaartal 2015 weinig ambitieus en in strijd met het Besluit luchtkwaliteit. Uit verschillende studies naar knelpunten voor fijn stof in de toekomst bleek dat er in Nederland een aantal zones zijn waar in 2010 of 2015 nog knelpunten voor fijn stof worden verwacht, ondanks allerlei pakketten aan bestrijdingsmaatregelen. (studies 2005) Het gaat om overschrijding van de dagnorm voor fijn stof. Voor Zeeland waren dat: het Sloegebied en een deel van de Kanaalzone. In feite geeft de doelstelling de extra tijd aan die de provincie nodig dacht te hebben om overal in Zeeland (dus ook in de industriegebieden) aan deze grenswaarde te kunnen voldoen.

In maart 2006 heeft het Natuur en Milieu Planbureau nieuwe prognoses bekend gemaakt voor 2010 en 2016. Deze wijken in gunstige zin aanzienlijk af van de prognoses die gebruikt zijn voor het ontwerp-omgevingsplan. In de nieuwe prognoses komen de kanaalzone en het

Sloegebied niet meer als overschrijdingsgebieden naar voren. Dientengevolge zal de tekst worden aangepast. Ook de doelstelling zal worden aangepast omdat deze mede gericht was op deze overschrijdingssituaties (zie hiervoor)

Inmiddels worden de contouren van de wet Luchtkwaliteit (wijziging Wet Milieubeheer onderdeel kwaliteitseisen) steeds duidelijker. Dientengevolge zal de passage over regionale programma's vervangen worden door gebiedsgerichte saldering.

Wijzigingen:

Het tekstgedeelte: *"De verwachting is dat de achtergrondconcentratie... t/m ...moeten worden getoetst"*, wordt als volgt gewijzigd: ***"Op basis van de prognoses van het Milieu en Natuur Planbureau voor 2010 en 2016 wordt verwacht dat de achtergrondconcentratie in Zeeland ook in de toekomst onder de grenswaarde voor fijn stof zal liggen (maart 2006) . Dit geldt zowel voor de grenswaarde voor het daggemiddelde als voor de grenswaarde voor de jaargemiddelde concentratie. In de achtergrondconcentratie zijn de bijdragen van grote industriegebieden (Sloe en Kanaalzone) meegenomen. In hoeverre lokale knelpunten dit beeld verstoren is nog niet goed en volledig aan te geven. Zo kan er bijvoorbeeld op lokaal niveau in binnenstedelijk gebied (verkeer) nog sprake kan zijn van overschrijdingssituaties. Ook specifieke ontwikkelingen op regionaal niveau die niet in de prognose zijn meegenomen kunnen het gepresenteerde toekomstbeeld op onderdelen wijzigen. De provincie zal het initiatief nemen om tot een zo goed mogelijk regionale beeld te komen. Onderdeel van het wetsvoorstel luchtkwaliteit (wijziging Wet Milieubeheer, luchtkwaliteitseisen) is de mogelijkheid om gebiedsgericht te salderen (onderdeel van het nationaal samenwerkingsprogramma lucht) . In hoeverre deze optie mogelijk en wenselijk is voor (delen van) Zeeland zal de provincie met andere partijen (oa. Rijkswaterstaat) nagaan"***.

De doelstelling voor fijn stof wordt: ***"Voor fijn stof gelden vanaf 2005 grenswaarden. Overschrijdingssituaties dienen zo snel mogelijk na 2005 te worden beëindigd."***

Aan de acties en prestaties worden de volgende acties toegevoegd:

-de provincie zal het initiatief nemen om tot een goed regionaal beeld voor fijn stof te komen

-de provincie zal met andere partijen de mogelijkheden voor gebiedsgerichte saldering (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit) uitwerken

Verder zullen de al op voorhand in het omgevingsplan genoemde acties die in het actieplan fin stof aan de orde zouden komen geschrapt. Deze zullen worden ingevuld bij het actieplan zelf.

4.4. Leefomgevingskwaliteiten

Algemeen

Zienswijzen:

De **Rijksoverheid** geeft aan dat de kaders en randvoorwaarden voor nieuwe ontwikkelingen weinig toetsbare handvatten hebben. Als voorbeelden worden de indicatieve milieukwaliteitskaart en de kaart met gevoelige bestemmingen gegeven. De **Rijksoverheid** mist de uitwerking van deze kaarten. De **Rijksoverheid** merkt daarbij op dat het essentieel is dat de provincie voor de besluitvorming over concrete ontwikkelingen de milieu en leefomgevingkwaliteiten nog ruimtelijk moet uitwerken. Dit om te zorgen dat milieu van begin af integraal in de planvorming kan worden meegenomen. De **ZMF** vraagt om een milieukaart in te voegen waarop de relevante parameters zijn weergegeven die de milieukwaliteit per regio aanduiden. Ook is er behoefte aan een kaart met de gewenste

milieukwaliteit. De **ZMF** ziet deze milieukaarten als aanvullende, relevante beleidsinstrumenten om een betere milieukwaliteit in Zeeland te realiseren.

Antwoord:

De provincie heeft het kwalitatieve milieu getypeerd middels de indicatieve milieukwaliteitskaart: bedoeld ter indicatie om te laten zien waar bepaalde milieuaspecten aan de orde zijn en om in één oogopslag al inzicht te hebben in de globale milieusituatie. Daarnaast vindt uitwerking op regionale schaal per milieuthema plaats. Regionale uitwerking van de indicatieve milieukwaliteitskaart komt naar voren in de tabel met (gewenste) omgevingskwaliteiten per regio. De meer specifieke gewenste milieukwaliteiten zijn per deelthema nader uitgewerkt in de doelstellingen. Ook de knelpunten en de ambities in de omgevingskwaliteit worden middels deze doelstellingen verwoord. Daarnaast blijft de provincie de vigerende wettelijke kaders en randvoorwaarden voor nieuwe ontwikkelingen op het gebied van milieu toepassen, zoals bij de deelgebieden als 'geluid', 'bodem', 'lucht', 'externe veiligheid', 'bodem' en 'geur'. De hieruit voortvloeiende mogelijkheden ten aanzien van ruimtelijke structurerende keuzen zijn per deelthema ingevuld. Voor zover beschikbaar heeft de provincie voor deze milieuparameters kaarten opgenomen. (zie geluid 4.4B en licht 4.4 C) Uitwerking van geografische kaarten met milieuparameters is een actie voor de komende jaren. De reeds bestaande kaarten worden reeds toegepast bij de beleidsvorming, maar zullen de komende jaren juist nader uitgewerkt worden. Op deze wijze kan milieu integraal in de planvorming meegenomen worden.

Wijzigingen:

Geen.

Terugdringen verkeer

Zienswijzen:

De **Dorpsraad Vrouwenpolder** stelt dat in het omgevingsplan de wens is opgenomen om het verkeer geen strobreed in de weg te leggen terwijl vervuiling door het verkeer een van de boosdoeners is.

Antwoord:

De provincie is het niet eens met de opmerking dat verkeer geen strobreed in de weg wordt gelegd. De provincie kiest ervoor om het mobiliteitsbeleid (waar wegverkeer een belangrijk onderdeel van vormt) af te stemmen op de mobiliteitsvraag van verschillende functies. Zo wordt bijvoorbeeld voor gebieden waar natuurwaarden maatgevend zijn verstoring door autoverkeer zo veel mogelijk tegengegaan (pag 78). Voor havengebieden is bereikbaarheid cruciaal en wordt een bepaalde mate van verstoring acceptabel geacht.

Wijzigingen:

Geen.

Geluidhinder en stilte

Stilte

Zienswijzen:

Tholen heeft in haar reactie aangegeven het behoud van stilte op Vogel- en habitat richtlijngebieden, natuurbeschermingsgebieden en wetlands te onderschrijven. Zij vragen ook aandacht voor het feit dat de huidige geluidbelasting op een aantal plaatsen reeds wordt overschreden. De gemeente vraagt de alinea te redigeren en wel zodanig dat de heersende geluidbelasting als voorkeurgrenswaarde geldt.

Vader is van mening dat de gemeente Veere veel te ver gaat met de stelling dat er zeker aandacht moet zijn voor geluid, maar dat hier op basis van een bestuurlijk afweging van mag worden afgeweken. Omwonenden worden hierdoor vogelvrij en de gemeente krijgt hierdoor veel te veel macht. **'t Duumpje** vraagt om de term gebiedsvreemd weg te laten onder de kop Strategie. **M. van Dam** geeft in zijn inspraakreactie aan dat de opgenomen waarde van 40 dB(A) veel te hoog is, zeker voor het natuurgebied Biesterveld op Schouwen. De thans heersende geluidsbelasting mag niet worden verhoogd ook niet door bijvoorbeeld vliegverkeer. **Veere** geeft aan in principe positief te staan tegenover stilte als kwaliteitsaspect in de planvorming. De gemeente is echter wel van mening dat nieuwe ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld de kwaliteitsverbetering bij recreatiebedrijven onder voorwaarden mogelijk moet blijven.

Antwoord:

Indien de geluidbelasting nu reeds hoger is dan 40 dB(A) is er in het betreffende gebied naar de mening van de provincie al geen sprake meer van een ideale situatie. Ten aanzien van een eventuele nieuwe activiteit geldt dat deze niet voor een verdere verslechtering mag zorgen. Hiertoe wordt de nieuwe activiteit begrensd op 40 dB(A). Gebiedseigen bronnen, zoals bijvoorbeeld in het gebied werkende tractoren vallen niet onder de norm omdat hiermee de in het gebied horende activiteiten belemmerd worden en dat is niet het streven van de provincie. Indien de huidige geluidbelasting in een bepaald gebied lager is als 40 dB(A) geldt voor dit gebied in principe de heersende geluidbelasting als uitgangspunt voor de inpassing van nieuwe activiteiten. Afwijking daarvan is mogelijk na een afweging van het betreffende bevoegd gezag. Vliegverkeer wordt wel meegenomen bij de bepaling van het heersende referentieniveau, maar de provincie heeft geen bevoegdheden om vliegtuigen boven stiltegebieden te weren.

Wijzigingen:

Geen.

Geluidhinder

Zienswijzen:

De **ZMF** verzet zich tegen de keuze dat omwille van de bereikbaarheid van de havengebieden op bepaalde plaatsen en binnen zekere grenzen de milieudruk van het verkeer wordt geaccepteerd. De **ZMF** is van mening dat de inzet moet liggen bij de duurzame mobiliteit. De **Stadsraad Sas van Gent** vindt de norm zoals deze voor woningen op het bedrijventerrein is opgenomen zeker niet ambitieus. Dit betekent dat voor de kern Sas van Gent geen verbetering van het woonklimaat verwacht kan worden. Ten aanzien van de toenemende goederenstroom per spoor zal de geluidbelasting de komende jaren oplopen tot 64 dB(A). Boven de 50 dB(A) worden schermen/ wallen voorgesteld. Mocht dit niet worden gehaald dan

gaat men er vanuit dat Gedeputeerde Staten de normen zal oprekken. De **Stadsraad Sas van Gent** vraagt zich af of dit beleid is. **Goes** is van mening dat met het alleen plaatsen van het teken geluid op de kaart tekort wordt gedaan aan de problematiek rondom de spoorlijn. De gemeente verzoekt de provincie om ook spoorweglawaaai te betrekken op de kaart geluidhinder industrie en wegverkeerslawaaai.

Veere wil de medewerking van de provincie bij de inventarisatie van de bestaande geluidsbronnen binnen de gemeente en het integreren van de bestaande geluidsbronnen in het geluidbeleid.

Antwoord:

De provincie zet in op de verdere ontwikkeling van de economische kerngebieden zoals het industrieterrein Vlissingen-Oost. Ingezet wordt op de duurzame mobiliteit, maar een verdere groei van de bedrijvigheid zorgt ook voor de verdere groei van het verkeer. De opgenomen waarde van 60 dB(A) is bedoeld als uiterste waarde die rond een industrieterrein nog acceptabel is. Het is niet de bedoeling dat deze waarde voor alle rond een industrieterrein gelegen woningen gaat gelden. Ten aanzien van geluid is ons bekend dat het geluidsniveau in de kern Sas van Gent ten gevolge van industrielawaai hoog is. Om deze reden is voor de industrieterreinen in Sas van Gent reeds een saneringsoperatie op grond van de Wet geluidhinder uitgevoerd. Het doel van deze operatie was om het geluidsniveau in geheel Sas van Gent te reduceren van meer dan 60 dB(A) naar 55 dB(A). Dit is voor het industrieterrein Poelpolder gelukt. Voor het industrieterrein Ghellinckpolder is het niet mogelijk dit niveau te halen. Het uitvoeren van maatregelen door Cerestar heeft geresulteerd in geluidsniveau van maximaal 58 dB(A) aan de noordzijde van Sas van Gent. Na de saneringsoperatie zijn voor alle woningen in Sas van Gent door de minister maximale geluidsniveaus vastgesteld, die niet mogen worden overschreden. De provincie ziet hier op toe.

Ten aanzien van de toename van het geluid door spoorweglawaaai geldt dat bij een eventuele ontheffing bij de provincie altijd gekeken wordt naar de mogelijkheden tot het treffen van maatregelen aan de bron of in de overdracht. Naar verwachting wordt de afgifte van een ontheffing gedecentraliseerd en zal de bevoegdheid tot het afgeven van een hogere grenswaarde vanaf half 2006 bij de betreffende gemeente liggen. Zodra de maatregelen langs de spoorlijn en daarmee de contouren bekend zijn zal dit aan de kaart industrie en wegverkeerslawaaai worden toegevoegd. Deze kaart wordt iedere twee jaar door de provincie geactualiseerd.

De provincie steunt het initiatief van Veere met betrekking tot het opstellen van gemeentelijk geluidbeleid van harte en is bereid hier een financiële bijdrage aan te leveren.

Wijzigingen:

Geen.

Verantwoordelijkheid geluidszone industrieterreinen

Zienswijzen:

De **Dorpsraad Nieuwdorp** geeft aan dat in het omgevingsplan toezeggingen worden gedaan omtrent woningbouw. Het is voor de dorpsraad onaanvaardbaar als de toezeggingen die gedaan zijn bij de verruiming van de geluidcontour teniet worden gedaan. Bescherming van bewoners tegen de nadelige invloeden van het industriegebied moet een randvoorwaarde zijn die aan inrichtingsplannen van het gebied worden gesteld.

De **Dorpsraad Nieuwdorp** geeft aan dat bij de herkoppeling van geluid een alarmbel afgaat. Met name hetgeen op pagina 226 van het omgevingsplan staat met betrekking tot de 60 dB(A) op woningen rondom belangrijke industrieterreinen is voor de dorpsraad reden voor de

alarmbel. Zeker omdat het hier alleen gaat om industrielawaai. De dorpsraad is van mening dat bij het omgevingsplan een cumulatieve geluidkaart rondom de grote industriegebieden hoort. Sinds juli 2004 is er EU regelgeving van kracht, deze geldt momenteel nog niet voor Zeeland. De dorpsraad vraagt om, gezien de geluidproblematiek rondom de industrieterreinen, een geluidkaart te maken volgens methode Miedema. De huidige kaart is volkomen ontoereikend. De geluidhinder die nu door de Sloeweg wordt veroorzaakt mag niet toenemen. De **Dorpsraad Vrouwenpolder** geeft aan dat er een beleid is geformuleerd dat meer geluidsruimte gewenst is voor bedrijvigheid in het Sloegebied en vraagt zich af waarom de milieudruk moet worden opgevoerd.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** geven aan dat in het kader van het gebiedgericht ROM/GBKZ afspraken zijn gemaakt over onder meer de geluidzone rond het industrieterrein Oostelijke Kanoevers. Op basis hiervan zijn 118 woningen in het buitengebied geamoveerd ten behoeve van de economische ontwikkeling. De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** betreuren het, te constateren dat het provinciebestuur in deze kwestie op detailniveau terugvalt op de oorspronkelijke probleemstelling. In het omgevingsplan geeft de provincie aan dat de geluidzone rond de Oostelijke Kanaaloever niet kan worden gehandhaafd en derhalve moet worden verruimd. De bedrijven die de geluidzone overschrijden zijn provinciaal vergunde bedrijven. Het beleid van de gemeente Terneuzen is dat verruiming van de zone in Oostelijke richting absoluut niet acceptabel is. Dit is gebaseerd op het gezamenlijke ROM standpunt. De provincie stelt dit nu ter discussie. Dit is voor de regio niet aanvaardbaar. **Verbrugge** onderschrijft de zienswijze van de provincie dat de geluidzone rond bestaande industrieterreinen zoals Vlissingen-oost en de Kanaalzone moet worden aanpast.

Antwoord:

In het omgevingsplan wordt het in de provinciale woonvisie ingezette beleid voortgezet. Het provinciale beleid is erop gericht de gemeenten meer vrijheid en verantwoordelijkheid te geven over de omvang, samenstelling en spreiding van het woningbouwprogramma. Bij het besluit te komen tot de verruiming van de geluidzone is een zorgvuldige afweging gemaakt tussen de omgeving en de wensen van het industrieterrein Vlissingen-Oost.

Rondom de verschillende industrieterreinen zijn geluidzones vastgesteld. De laatste jaren is gebleken dat met name de geluidzone rond het industrieterrein Vlissingen-Oost zo krap is vastgesteld dat dit de invulling van het industrieterrein tegenhoudt. Omdat het industrieterrein een economisch kerngebied is en de invulling van het industrieterrein Vlissingen-Oost van groot belang is, is door alle betrokken partijen besloten de geluidzone te verruimen. Voor de provincie geldt een geluidbelasting van 60 dB(A) voor industrielawaai als uiterste grens. Dit betekent niet dat de provincie voor alle woningen rondom het industrieterrein een geluidbelasting van 60 dB(A) nastreeft. Het gaat juist om de uiterste waarde die de provincie nog acceptabel acht. Rondom Vlissingen-Oost zullen in de toekomst circa 10 woningen een geluidbelasting van 60 dB(A) gaan ondervinden. Voor alle andere woningen rondom het industrieterrein blijft de waarde lager.

Kaart 4.4.B is een kaart van het geluid afkomstig van provinciale wegen, rijkswegen en industrieterreinen opgenomen. Het betreft hier het gecumuleerde geluid van deze drie bronnen, opgeteld volgens methode Miedema. Hiermee zijn de meest bepalende geluidbronnen gecumuleerd in beeld gebracht. Deze kaart is de basis geweest voor kaart 4.4.A waar alle andere verstoringsbronnen ook nog zijn opgenomen.

Geluidhinder vanwege de Sloeweg zal in de MER worden onderzocht.

De Wet geluidhinder is in 1983 in werking getreden. In de handleiding zonering industrieterreinen van 1985 is ten aanzien van de ligging van de geluidzone opgenomen dat deze tenminste zo groot moet zijn dat de vergunde of indien deze niet bestaand of niet

realistisch was de werkelijke geluidbelasting moest bevatten. Ten aanzien van het industrieterrein Oostelijke Kanaaloevers is geconstateerd dat de geluidzone niet overal is vastgesteld in overeenstemming met de handleiding uit 1985 waardoor de geluidzone op bepaalde plaatsen werd en wordt overschreden. In het plan van aanpak Kanaalzone is afgesproken dat de geluidzone rond het industrieterrein Oostelijke Kanaalzone niet wordt verruimd dit is ook in het slotdocument opgenomen. Het slotdocument bevat tevens de optie om te besluiten tot aanpassing van de geluidzone als uit onderzoek blijkt dat maatregelen bij de bestaande bedrijven niet voldoende zijn om de overschrijding van de geluidzone op te heffen (nog lopend project). Uit onderzoek is intussen gebleken dat het niet mogelijk is door het treffen van redelijke maatregelen bij bedrijven de overschrijding van de geluidzone op te heffen. Ook het vervangen van Ovet door andere havengebonden activiteiten blijkt geen oplossing. Aanpassing van de geluidzone is daarom noodzakelijk. Voor zover bekend is de gemeente reeds gestart met een gedeeltelijk aanpassing van de geluidzone. De keuze om de geluidzone aan te passen ligt op het vlak van de gemeente Terneuzen. Indien de gemeente de geluidzone aan wil passen dan zal de provincie daaraan meewerken.

Wijzigingen:

Geen.

Verblijfsrecreatieve ontwikkelingen

Zienswijzen:

De reactie **Wijnholds** heeft betrekking op de ligging van het recreatieterrein/camping de Stellenplas in Heinkenszand. De geluidsoverlast op het recreatiegebied is de laatste jaren toegenomen door zowel de algehele toename van het verkeer als de ingebruikname van de Westerscheldetunnel. Voorgesteld wordt een geluidswal aan te leggen langs de A58 en deze in te richten als bloemdijk. **Veere** steunt het initiatief van de provincie om verblijfsrecreatie net als voorgaande jaren gelijk te stellen met permanente bewoning. De gemeente vraagt echter wel om een duidelijkheid over te hanteren geluidswaarden bij bestaande bedrijven.

Antwoord:

Het verkeer over de A58 en de Sloeweg is de laatste jaren inderdaad toegenomen. Voor de Sloeweg wordt gezien de beperkte capaciteit op dit moment een Mer opgesteld. Eventuele geluidsmaatregelen zullen daarin worden opgenomen. Ten aanzien van het verkeer over de A58 ziet de provincie op dit moment geen mogelijkheden maatregelen te treffen. De A58 is een rijksweg. Het Rijk is dan ook verantwoordelijk voor het nemen van eventuele maatregelen, waaronder het realiseren van een geluidswal of andere maatregelen wanneer de geluidssituatie dat noodzakelijk maakt.

Ten aanzien van de eisen voor recreatieve inrichting geldt dat in alle situaties de eisen uit de Wet geluidhinder van toepassing zijn inclusief de mogelijkheid om, indien niet aan de voorkeurgrenswaarde kan worden voldaan, de gemeentelijke bevoegdheid om na een bestuurlijke afweging een ontheffing te geven. Ten aanzien van de Wet milieubeheer geldt als eerste toets het heersende referentieniveau. Ook daar geldt dat hiervan na een bestuurlijke afweging kan worden afgeweken. De tekst wordt hierop gewijzigd.

Wijzigingen:

In de tekst over verblijfsrecreatieve ontwikkelingen op blz. 46 worden de volgende wijzigingen doorgevoerd:

Toevoegen aan eerste zin: **“Voor zowel bestaande als nieuw te vestigen verblijfsrecreatie, met uitzondering van....”**

Verwijderen laatste zin tussen haakjes: (zie ook paragraaf 5.8 tot... luchtvaartterreinen). En vervangen door: ***“Ook het ontheffingsregime van de Wet geluidhinder wordt van toepassing verklaard”.***

Lichthinder en duisternis

Zienswijzen:

Vlissingen ondersteunt het behoud van duisternis als kernkwaliteit. Aanvullend merkt **Vlissingen** op dat de handhaafbaarheid van dergelijke regelingen in stedelijk- of havengebied nagenoeg niet mogelijk is. Daarom wordt voorgesteld de stedelijke- en havengebieden uit te zonderen. **Reimerink** vraagt, waar mogelijk, lage lichtmasten voor te schrijven om lichtverontreiniging te beperken. **Stad en Lande Schouwen-Duiveland** geeft aan dat de provincie nalaat te zeggen dat assimilatieverlichting niet zal worden toegestaan óf dat glastuinbouwers hun kassen zo moeten afdekken dat geen lichtuitstraling plaatsvindt.

Antwoord:

De provincie is voornemens om gedurende de looptijd van het omgevingsplan een uitvoeringsprogramma lichthinder en duisternis te ontwikkelen.

Lichthinder en duisternis vraagt in onze optiek enerzijds bescherming van duisternis en anderzijds zoveel mogelijk reduceren van lichtuitstraling. Voor het stedelijk gebied is de gemeenten, middels haar APV, de eerst verantwoordelijke voor aanvullend lichtbeleid. De provincie sluit stedelijke en havengebieden niet uit, maar voor de wijze van uitvoering zal de provincie het initiatief nemen om samen met alle betrokkenen te verkennen op welke wijze de uitvoering van het ‘uitvoeringsprogramma lichthinder en duisternis’ kan worden opgepakt in deze gebieden.

In het uitvoeringsprogramma lichthinder en duisternis worden nieuwe initiatieven en mogelijke maatregelen gezien en afgestemd met de regio. Het voorstel om beperking van lichthinder door lage lichtmasten voor te schrijven teneinde lichtverontreiniging te reduceren zal de provincie in het uitvoeringsprogramma nader onderzoeken.

De provincie neemt niet het standpunt in dat assimilatieverlichting niet wordt toegestaan. Volledig afdekken lijkt op dit moment, gezien de stand der kennis en techniek, nog niet realiseerbaar. Het toepassen van de best beschikbare technieken kan wel als randvoorwaarde worden gesteld aan nieuwe ontwikkelingen. Gezien de huidige stand der techniek kan daarmee 95% van de lichtuitstraling door assimilatieverlichting bij kassen worden voorkomen.

Wijzigingen:

Voorlaatste zin van tekst vóór de kop ‘wegverlichting’ wordt vervangen door:

“Vooruitlopend hierop wordt voor bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag met (veel) lichtuitstraling en nieuwe glastuinbouwontwikkelingen een verlichtingsplan geëist, waarin in overleg invulling wordt gegeven aan het toepassen van de best beschikbare technieken (BBT).”

Aan de actiepunten wordt de volgende actie toegevoegd: ***“Het ontwikkelen van een afwegingskader ten aanzien van het voorkomen van lichthinder”.***

Regionale en lokale luchtkwaliteit

Zienswijzen:

De **ZMF** en de **PCO** houden vast aan de doelstelling tav streefwaarden zoals geformuleerd in Groen Licht. Volgens de **PCO** zijn de toekomstige streefwaarden voor emissies nog onvoldoende scherp geformuleerd. De **ZMF** wil geen opvulling van normen en realisatie van de streefwaarde buiten de bedrijventerreinen.

De **ZMF** is van mening dat de lucht in Zeeland vies is en pleit voor het opstellen van een actieplan gericht op verbetering van de luchtkwaliteit. Voor fijn stof, vluchtige stoffen en stikstofdioxide zijn de emissies op lokaal niveau te hoog. In het omgevingsplan moet duidelijkheid gegeven worden over de zeer ernstige zorgstoffen die in Zeeland van belang zijn. Het opstellen van reductieplannen moet snel ter hand worden genomen.

Als zich grensoverschrijdende knelpunten in de emissie van prioritaire stoffen voordoen, dient de provincie een coördinerende rol te vervullen.

Schouwen-Duiveland acht het gewenst om via gericht stimuleringsbeleid de feitelijke situatie in overeenstemming te brengen met het streefbeeld. Het in bestaande situaties daadwerkelijk handhaven van streefwaarden die onder de norm acht de gemeente niet gewenst.

Antwoord:

In het omgevingsplan is de doelstelling tav het streefwaardenniveau enigszins versoepeld in vergelijking met Groen Licht. In Groen Licht werd impliciet uitgegaan van de grens van het bedrijf terwijl in het omgevingsplan de rand van de woonlocaties wordt gehanteerd. Impliciet omdat de plaats waar de norm van toepassing is niet als zodanig in de doelstelling werd genoemd.

De beperkte wijziging is een bewuste keuze. Deze houdt verband met het kader dat de provincie gekozen heeft tav de milieuruimte rond de havengebieden. Door het kwaliteitsniveau te leggen bij de rand van de woonlocaties is er sprake van een zekere ruimte in de emissies die benut kan worden indien economische ontwikkelingen dit noodzakelijk maken. Anderzijds wordt aan de woonfunctie voldoende bescherming geboden door uit te blijven gaan van het streefwaardenniveau. Deze benadering laat onverlet dat het brongerichte spoor (continue verbetering) onverkort van kracht blijft. Het is dus niet zo dat aan de milieuruimte argumenten kunnen worden ontleend om het brongerichte spoor bij individuele bedrijven in een lagere versnelling uit te voeren en de streefwaarde verder weg te leggen. Bovenstaande is het enige verschil tussen de doelstelling uit Groen Licht en het omgevingsplan.

De provincie is het niet eens met de uitspraak dat de lucht in Zeeland vies is. Het beeld ligt volgens de provincie genuanceerder. Er zijn wel knelpunten. Deze staan in de hoofdstukken 4.3.2 en 4.4.4 beschreven. Fijn stof speelt hierbij een belangrijke rol. Voor fijn stof wordt een actieplan opgesteld. Voor veel vluchtige organische stoffen zijn de niveaus laag, derhalve wordt hiervoor geen separaat actieplan opgesteld. Zo staat bijvoorbeeld in paragraaf 4.4.4 dat de provincie de verwachting heeft dat bij de huidige bedrijven de streefwaarden in het merendeel gehaald kunnen worden.

Voor stikstofdioxide en fijn stof zijn er een beperkt aantal lokale knelpunten in de stedelijke omgeving. Er is perspectief op verbetering van deze situatie. Deze zullen in de provinciale rapportage 2005 inzake luchtkwaliteit aan de orde komen.

Voor de categorie Zeer Ernstige Zorg stoffen wordt in het omgevingsplan aangekondigd dat nagegaan zal worden welke stoffen in Zeeland van belang zijn en dat afspraken over reducties vastgelegd zullen worden in de bedrijfsmilieuplannen en de vergunningen.

Als zich grensoverschrijdende knelpunten in de emissie van prioritaire stoffen voordien zal de provincie een coördinerende rol vervullen.

Aan het bereiken van streefbeelden ligt een mix aan instrumenten ten grondslag. Grotendeels zal het instrumentarium een stimulerend karakter hebben. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan gebiedsgerichte uitwerking met projecten gericht op kwaliteitsverbetering. Tevens is van essentieel belang welke beleidskeuzes de betreffende gemeente maakt en welke ambities worden nagestreefd en de wijze waarop deze in beleid worden vastgelegd en worden geconcretiseerd.

Overigens kan handhaving wel een rol spelen. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de bescherming van bijzondere kwaliteiten .

Wijzigingen:

Geen.

Geurhinder

Zienswijzen:

Cerestar stelt dat ondanks het treffen van maatregelen gebaseerd op best beschikbare technieken het in bestaande situaties het kwaliteitsdoel niet altijd haalbaar zal zijn

Cerestar stelt dat bestaande industriële bedrijven door het toetsingskader voor geur in grote problemen kunnen worden gebracht . Daarom verzoekt **Cerestar** voor bestaande situaties een lagere grenswaarde ($H=-2$) op te nemen of te voorzien in uitzonderingssituaties.

De **Rijksoverheid** stelt dat de indeling in type bestemmingen in paragraaf 4.4.5 gebaseerd is op de bestaande geurregeling voor veehouderijen. Deze wordt vervangen door nieuwe regelgeving. Ook voor industriële bedrijven is de indeling niet bruikbaar en wordt geadviseerd de aanpak volgens de Nederlandse Emissie Richtlijn te hanteren

Volgens de **Stadsraad Sas van Gent** moet de geuroverlast van Zuid Chemie op een zo kort mogelijk termijn teruggebracht worden tot binnen de landelijke norm.

De **Stadsraad Sas van Gent** beveelt aan om als een overheid zelf geen geurbeleid heeft zich te conformeren aan het geurbeleid zoals verwoord in de brief van de Minister van juni 1995 inzake het geurbeleid. Uitgangspunt hierbij is dat elke vorm van nieuwe geuroverlast is uitgesloten.

Antwoord:

De relatie tussen het acceptabel hinderniveau in tabel 4.4.2 en de inspanning van een bedrijf (Best Beschikbare Technieken) bij een bestaande situaties is als volgt.

Het uitgangspunt voor de beoordeling is zowel de geursituatie als het proces volgens de beste beschikbare technieken. Op basis hiervan worden de mogelijkheden beoordeeld om de hinder weg te nemen of zoveel mogelijk te beperken. Het bedrijf geeft aan welke emissiebeperkende maatregelen mogelijk zijn en welk effect daarvan wordt verwacht. De provincie maakt een afweging op basis van de door het bedrijf voorgestelde maatregelen en het acceptabel hinderniveau. Indien met de voorgestelde BBT maatregelen het acceptabel hinderniveau niet bereikt kan worden zullen verdergaande geurbestrijdingstechnieken toegepast moeten worden. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om ingrijpende aanpassingen zoals maatregelen die samenhangen met een investeringsbeslissing of wijzigingen in het productieproces. Hierover maakt de provincie afspraken (inclusief fasering in de tijd) met het bedrijf.

Wellicht is de opmerking mede gestoeld op de zinsnede in tabel 4.4.2 *mag niet voorkomen*. Deze uitspraak is onjuist en leidt tot verwarring.

In paragraaf 4.4.5 wordt melding gemaakt van het wetsvoorstel geurhinder en veehouderij en een actiepunt voorziet in de implementatie van de nieuwe wet.

Het opgenomen toetsingskader heeft betrekking op de overige bedrijven die onder provinciaal bevoegd gezag vallen. Dit zal duidelijker worden aangegeven.

De provincie heeft de geschetste benadering vergeleken met een recent voorstel voor paragraaf 2.9 van de Nederlandse Emissie Richtlijn (NeR) (januari 2006) en geconcludeerd dat onze aanpak overeenkomt met de algemene lijn in het voorstel voor paragraaf 2.9. van de NeR. Wel zal de tekst op onderdelen aangepast worden om een goede aansluiting bij het voorstel voor de NeR te bereiken.

Voor een aantal bedrijfstakken zijn in de NeR standaardmaatregelen en acceptabele hinderniveaus beschreven (Bijzondere Regelingen). Een Bijzondere Regeling wordt meegenomen in de afweging. Deze afstemming zal worden toegevoegd in de tekst.

In het voorstel voor de NeR worden voorbeelden genoemd van meer en minder gevoelige objecten. Het kan inderdaad voorkomen dat zich situaties voordoen waarin de limitatieve lijst die in het omgevingsplan is opgenomen niet voorziet. De tekst zal hierop worden aangepast. Een acceptabel hinderniveau wordt geformuleerd als zogenaamde percentielwaarde. Immers het is niet te voorkomen dat er in een beperkte tijd sprake kan zijn van een geursituatie die niet voldoet aan het acceptabele niveau. In tabel 4.4.2 zijn deze percentielen toegevoegd (in de vorm van uren). De percentielwaarde zal ook aan de doelstelling worden toegevoegd

De geursituatie in Sas van Gent is niet ideaal. Zowel voor Cerestar als Zuid Chemie geldt dat de provincie zich inzet om verbeteringen door te voeren. Recent is onderzoek uitgevoerd door Cerestar. Naar verwachting zijn geurreducties in de nabije toekomst mogelijk. Zuid Chemie zal in 2006, aanvullend op maatregelen die in 2005 zijn genomen ter beperking van de geuroverlast, nog enkele wijzigingen doorvoeren. De geursituatie voor Sas van Gent zal in 2006 in kaart worden gebracht rekening houdend met de maatregelen. Daarna is aan de orde welke uitgangssituatie zal worden gehanteerd.

T.a.v. ruimtelijke ontwikkelingen stelt de minister in zijn brief van juni '95 dat nieuwe hinder dient te worden voorkomen. Dit is genuanceerder dan door de Stadsraad Sas van Gent wordt gesteld. De situatie zal zo moeten zijn dat hooguit een acceptabele mate van hinder te verwachten is. De ideale situatie is natuurlijk dat er geen hinder te verwachten is. Wat de provincie een acceptabele situatie vindt is verwoord in paragraaf 4.4.2. van het omgevingsplan.

Wijzigingen:

De toevoeging 'mag niet voorkomen' in tabel 4.4.2 schrappen

Onder tabel 4.4.2 (pag 50) word na geurhinder "**overige bedrijven**" toegevoegd.

Op pagina 51 wordt boven de doelstelling toegevoegd: "**Voor een aantal bedrijfstakken zijn in de NeR standaardmaatregelen en acceptabele hinderniveaus beschreven (Bijzondere Regelingen). Een Bijzondere Regeling wordt meegenomen in de afweging**"

In de zin: "de volgende indeling .. geurhinder" bovenaan pag 51, wordt na volgende "**(niet limitatieve)**" toegevoegd.

In de doelstelling op pagina 51 toevoegen: "**dit geldt voor 98% van de tijd**".

In tabel 4.4.2 ALARA wijzigen in: **Best Beschikbare Technieken overeenkomstig de aanpassing in de Wet milieubeheer**. (zie ook paragraaf 8.6 m.b.t Milieuminstrumenten in deze antwoordnota).

Afval

Zienswijzen:

Veere vraagt of er sprake is van een ommissie, aangezien in de acties en prestaties niet is aangegeven welke (gemeentelijke) activiteiten op het gebied van afval worden gestimuleerd en ondersteund.

De **ZMF** constateert dat het terugdringen van zwerfafval uit het plan is verdwenen. Ze sporen de provincie aan om samen met bedrijven, andere overheden, maatschappelijke organisaties en burgers een aanpak voor de vermindering van het zwerfafval te formuleren en uit te voeren.

De **ZMF** vindt dat het uitgangspunt absolute ontkoppeling ook van toepassing hoort te zijn op het afvalbeleid. Met de doelstelling relatieve ontkoppeling wordt groei van het afvalaanbod toegestaan. Dat is onvoldoende om onnodig afval te voorkomen.

De **SLZ** wil dat er wordt nagegaan in hoeverre biomassa die vrijkomt uit natuur- en landschapsbeheer kan worden gebruikt voor de opwekking van 'groene stroom'. Een inzet als biobrandstof zou een sterke en duurzame impuls betekenen.

Verder vindt de **SLZ** dat ook het kleinschalig en plaatselijk composteren een geweldige impuls kan betekenen, met name voor het beheer en onderhoud van bloemdijken.

Antwoord:

In het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP) staan de taken en bevoegdheden van de provincie. Hier zijn o.a. stimulerende activiteiten (met een verwijzing naar de Uitvoeringsstrategie “Met preventie naar duurzaam ondernemen”) en het ondersteunen van gemeenten bij het bevorderen van afvalpreventie en afvalscheiding van huishoudelijke afvalstoffen genoemd.

De activiteiten in het kader van de Uitvoeringsstrategie ‘Met preventie naar duurzaam ondernemen’ zijn geheel ondergebracht bij het onderwerp duurzaam ondernemen (paragraaf 5.4 van het omgevingsplan). Alle aspecten van duurzaam ondernemen komen hierbij aan bod, waaronder tevens afvalpreventie.

In het omgevingsplan is het uitgevoerde meerjarig stimuleringsproject ‘Afval, haal eruit wat erin zit’ beschreven. Dit project is afgerond. De gemeenten bepalen welk vervolg hieraan wordt gegeven. De provincie is desgevraagd bereid hieraan een inhoudelijke ondersteuning te leveren. Omdat nog niet duidelijk is welke maatregelen de gemeenten willen uitvoeren en welke rol hierbij voor de provincie is weggelegd, zijn hierover geen acties in het plan opgenomen.

De reductie van zwerfafval is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het bedrijfsleven. In het deelconvenant zwerfafval dat onderdeel uitmaakt van het Convenant Verpakkingen III zijn concrete afspraken opgenomen over het voorkomen en bestrijden van zwerfafval en over de

verantwoordelijkheden van de diverse partijen. De provincies maken geen onderdeel uit van deze afspraken. Het is niet aan de provincie hierbij een voortrekkersrol op zich te nemen. De provincie onderschrijft de doelstellingen in het LAP en is bereid, op verzoek van één van de verantwoordelijke partijen, te participeren in activiteiten waar dat mogelijk en nuttig is.

Voor het LAP is een Prognosedocument Landelijk Afvalbeheerplan opgesteld. De meest bepalende factor bij het afvalaanbod is de ontwikkeling van de economische activiteit, met als maatstaf het Bruto Binnenlands Product (BBP). Het verschil in groei tussen afvalaanbod en BBP wordt door de OESO gedefinieerd als preventie. Dit scenario is doorgerekend evenals het extrapolatiescenario, waarbij de overheden en het bedrijfsleven het stimuleren en invoeren van preventiemaatregelen consolideren. Een verdere ontkoppeling geeft het beleidsscenario. Hierbij is sprake van intensiveren van preventiebeleid en het optimaal implementeren van maatregelen door zowel het bedrijfsleven als de consumenten.

Concreet betekent het beleidsscenario o.a. dat:

- het doelgroepenbeleid wordt voortgezet en geïntensiveerd
 - overheden blijven mogelijkheden voor good-house keeping en implementatie van technische ontwikkelingen stimuleren
 - overheden nemen preventiedoelstellingen op in vergunningen en handhaven deze strikt
- Zelfs met intensivering via het beleidsscenario is berekend dat het afvalaanbod zal stijgen. Er kan dus geen sprake zijn van een absolute ontkoppeling, maar alleen maar van een relatieve ontkoppeling. Afhankelijk van de herkomst is er wel sprake van een groot verschil. Uitersten gelden voor industrieel afval en huishoudelijk afval. Het aanbod industrieel afval is stabiel, ondanks de stijging in BBP. Het aanbod huishoudelijk afval is zelfs nog sterker gestegen dan de toename in het BBP.

De provincie hanteert de landelijke doelstellingen zoals genoemd in het LAP. Uitvoerende activiteiten vinden plaats in het kader van Duurzaam Ondernemen en vergunningverlening samen met handhaving.

De minimumstandaard voor de verwerking van gescheiden ingezameld groenafval is nuttige toepassing in de vorm van materiaalhergebruik. Nuttige toepassing van de houtfractie uit groenafval met hoofdgebruik als brandstof is eveneens toegestaan. Met de minimumstandaard wordt aangesloten op de bestaande praktijk. Uit de resultaten van de MER LAP blijkt echter dat vergassen (in combinatie met een kolencentrale) en verbranden in een wervelbedoven uit milieuoogpunt beter is. Marktpartijen zijn al bezig vergelijkbare nieuwe innovatieve processen op haalbaarheid te onderzoeken, waarbij er ook contacten zijn met natuurbeheerorganisaties. Het initiatief om biomassa (mede afkomstig uit natuur- en landschapsbeheer) op te wekken tot 'groene stroom' ligt momenteel dus al bij de marktpartijen (energieproducenten). De provincie staat positief tegenover dergelijke initiatieven en hanteert voor gebruik van groenafval als biobrandstof zowel het toetsingskader van het LAP als de in paragraaf 4.3.1 onder Biobrandstoffen genoemde integrale afweging. Deze actie kan worden gezien als een activiteit als vervolg op het Actieplan biomassa. De minimumstandaard voor gescheiden ingezameld groenafval is nuttig toe te passen in de vorm van materiaalhergebruik. Composteren is dan ook mogelijk. Eisen aan het composteren komen in de milieuvergunning aan bod (zie paragraaf 8.6.4).

Wijzigingen:

Blz. 51 paragraaf 4.4.6 na zin "Voor Zeeland worden binnen dit omgevingsplan geen aanvullende afwijkende taakstellingen op dit plan vastgesteld." toevoegen:

"Dat betekent dat op dit onderwerp wordt afgeweken van de algemene doelstelling van absolute ontkoppeling voor de regionale milieuthema's zoals aangegeven in hoofdstuk 3 en paragraaf 4.4. Voor afval geldt de landelijke doelstelling van relatieve ontkoppeling."

Blz 52 Tekst in laatste twee zinnen in het kader 'Afval, haal eruit wat erin zit' formuleren overeenkomstig bedoeling provincie: ***"De insteek van de provincie zal er dan ook in eerste instantie op zijn gericht om de landelijke doelstellingen te halen. De provincie wil hierbij een ondersteunende rol voor de gemeenten vervullen."***

Actie "Deelnemen aan kansrijke projecten in het kader van het Actieplan biomassa" wijzigen in ***"Deelnemen aan kansrijke projecten als vervolg op het Actieplan biomassa"***.

Overige tekstaanpassingen als gevolg van voortschrijdende kennis:

In het omgevingsplan staat in paragraaf 4.4.6 ***"De Europese Commissie wil in 2005 een nieuwe thematische strategie inzake afvalpreventie en afvalrecycling vaststellen"***. Deze tekst wordt gewijzigd in: ***"De Europese Commissie heeft in december 2005 een nieuwe thematische strategie inzake afvalpreventie en afvalrecycling gepubliceerd. Daarnaast is een voorstel gepubliceerd voor een vernieuwde richtlijn afvalstoffen."***

4.5. Bodemkwaliteit

Zienswijzen:

Door de **ZMF** wordt aangegeven dat in de doelstelling “In 2030 dienen alle ernstige verontreinigde locaties gesaneerd dan wel beheersbaar te zijn” het jaartal 2030 op grond van het NMP3 gewijzigd dient te worden in 2022. De **Rijksoverheid** geeft aan dat het jaar 2030 correct is maar geeft tevens, als aanvulling op deze doelstelling, aan dat voor een deel van de ernstig verontreinigde locaties deze doelstelling is vervroegd naar 2015. De **Rijksoverheid** wil dit als extra doelstelling opgenomen zien en wil tevens dat de inventarisatie (afgerond in 2009) van de locaties die in 2015 gesaneerd dan wel beheersbaar moeten zijn als actie moet worden opgenomen.

De **ZMF** is van mening dat de taak en inspanning door bedrijven op het gebied van bodem aparte aandacht in het omgevingsplan dient te krijgen.

Noord-Beveland wijst op de afspraak, die eerder al is gemaakt met de Zeeuwse gemeenten, dat het wegwerken van 20% van de in 2004 bepaalde werkvoorraad aan (potentieel) verontreinigde bodemlocaties in de periode 2006 – 2010 dient plaats te vinden. **Borsele** geeft aan zich bewust te zijn van haar verplichtingen inzake de hierboven vermelde doelstelling en de daaraan gekoppelde acties en prestaties (het wegwerken van 20% van de in 2004 bepaalde werkvoorraad aan (potentieel) verontreinigde bodemlocaties) maar geeft tevens aan dat deze doelstelling, acties en prestaties zeer ambitieus zijn en voor wat betreft de gemeentelijke inspanningen het beschikbare gemeentelijk budget overstijgen.

Door **Minderhoud** wordt aangegeven dat op kaartnummer 4.5 de bedrijfslocatie Zweemersdam 1 te Oudelande is aangeduid als verontreinigde locatie zonder dat er ooit opdracht of toestemming is gegeven voor onderzoek op basis waarop deze conclusie is getrokken. **Minderhoud** vraagt hoe tot deze aanwijzing is gekomen ziet graag dat de locatie uit het omgevingsplan wordt geschrapt zolang er geen duidelijke motivatie wordt gegeven.

Antwoord:

Door het huidige kabinet is de NMP3 doelstelling van 2022 om bezuinigingstechnische redenen verschoven naar 2030 (o.a. memorie van toelichting bij de rijksbegroting VROM 2005).

In 2005 is door staatssecretaris Van Geel (VROM) aan de Tweede Kamer (brief 7 april 2005) meegedeeld dat de aanpak van zogenaamde spoedeisende locaties (locaties die milieuhygiënisch gezien wat betreft risico's onacceptabel zijn) uiterlijk in 2015 moet zijn afgerond. Op dat moment moeten deze locaties dus inderdaad gesaneerd dan wel beheersbaar zijn. De verdeling van de rijksmiddelen die voor 2010 – 2015 beschikbaar zullen komen voor de aanpak van deze locaties zal worden gebaseerd op het aantal spoedeisende locaties die per bevoegd gezag onderdeel zijn van het Landsdekkend Beeld Bodemsanering. Voor Zeeland dus het aantal van deze locaties in het Zeeuwsdekkend Beeld Bodemsanering. De door VROM gestelde inventarisatie van spoedeisende locaties, die in 2009 moet zijn afgerond, is dus van wezenlijk belang voor het verkrijgen van rijksbudget voor zowel het landelijk gebied als het stedelijk gebied. De aanvullingen van VROM op het omgevingsplan zullen derhalve overgenomen worden. Kantekening hierbij is dat voor de periode 2010 – 2015 aanmerkelijk meer rijksbudget moet vrijkomen voor bodemsanering wil de doelstelling van 2015 gehaald kunnen worden (Dit is natuurlijk wel afhankelijk van het aantal spoedeisende locaties en de daarmee gemoeid zijnde kosten).

Binnen de bodemsaneringsoperatie heeft het bedrijfsleven haar eigen taak en verantwoordelijkheid. Rijksmiddelen uit het Wet bodembeschermingsbudget (voor het landelijk gebied) en uit het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (bebouwd gebied) mogen niet op bedrijfslocaties worden ingezet. Het rijksbeleid is er op gericht dat het

bedrijfsleven de bodemproblematiek op bedrijfslocaties zelfstandig moet oplossen. Wel is er een rijkssubsidieregeling (tot 2008) in het leven geroepen waar bedrijven onder randvoorwaarden aanspraak op kunnen maken. De toetsing of een bedrijf hiervoor in aanmerking kan komen ligt momenteel bij de provincie. De provincie en gemeenten kunnen het bedrijfsleven faciliteren bij het uitdragen van de mogelijkheden van deze subsidieregeling. De programmering en budgettoekenning van rijksmiddelen voor de bodemsaneringsoperatie vindt plaats in perioden van 5 jaar. Vanaf 2005 zijn er tot 2030 dus nog 5 programmaperioden waarin bij elkaar 100% van alle ernstige gevallen van bodemverontreiniging gesaneerd dan wel beheersbaar moeten zijn. Per programmaperiode is dit dus gemiddeld 20%. De provincie heeft met de Zeeuwse gemeenten afgesproken dat in de periode 2005 – 2009 20% van de in 2004 bepaalde werkvoorraad aan (potentieel) verontreinigde bodemlocaties in Zeeland gezamenlijk zal worden weggewerkt. Ditzelfde zal ook voor de periode 2010 – 2014 van toepassing zijn. Omdat het omgevingsplan voor een deel binnen de bodemsaneringsperiode 2005 – 2009 en voor een deel binnen de periode 2010 – 2014 valt is voor het omgevingsplan ook voor een percentage van 20% gekozen. De verantwoording van de gemeenten aan de provincie en de verantwoording van de provincie aan het rijk over de voortgang van de bodemsaneringsoperatie zal in 2010 respectievelijk 2015 plaatsvinden. De provincie is derhalve van mening dat genoemde actie en prestatie in het omgevingsplan gehandhaafd kan worden. Bovenstaande schept voor zowel provincie als gemeenten verplichtingen, zowel wat betreft uitvoering als wat betreft financiering. Of deze verplichtingen voor wat betreft de gemeenten het beschikbare budget overstijgen valt te bezien. Een feit is dat voor de periode 2005 – 2009 door bezuinigingen weinig rijksmiddelen voor bodemsanering beschikbaar zijn gekomen. In de eerste jaren van de aanpak van de locaties uit de werkvoorraad van het Zeeuwsdekkend Beeld Bodemsanering ligt de nadruk echter zeer sterk op de onderzoeksfase. Ervaringen binnen een aantal Zeeuwse gemeenten leert dat bij de uitvoering van de zogenaamde Historische Onderzoeksfase (die voor circa 75% van alle locaties van toepassing is) een substantieel deel afvalt en geen verder onderzoek/actie behoeft. De verwachting is dat alleen al door de uitvoering van de Historische Onderzoeksfase meer dan 20% van de werkvoorraad wordt weggewerkt. Deze relatief goedkope onderzoeksfase valt voor gemeenten binnen de financieringsmogelijkheden uit het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing en zal naar verwachting geen financieel knelpunt opleveren. Voor de gemeenten en voor de provincie is het echter wel zaak om gedurende de periode 2005 – 2009 tijdens de onderzoeksfase zicht te krijgen op de spoedeisende gevallen zodat voor de aanpak van die locaties in de periode 2010 – 2014 rijksbudget als medefinancieringsmiddel kan worden verkregen. Dit ontslaat gemeenten en provincie echter niet van de uitdaging om de bodemsaneringsoperatie met zoveel mogelijk medefinanciering door derden te laten plaatsvinden.

Kaart 4.5 is slechts een illustratieve kaart waaruit geen conclusies en verplichtingen voor specifieke locaties mogen worden getrokken. Voor gebieden met een lage bebouwingsdichtheid is de verleiding om dit wel te doen begrijpelijk. Op de kaart is onderscheid gemaakt tussen drie locatietypen: verontreinigde locaties, mogelijk verontreinigde locaties en gesaneerde locaties. De verontreinigde locaties zijn locaties waar op basis van bodemonderzoek is vastgesteld dat er sprake is van een verontreiniging in de bodem. De gesaneerde locaties zijn locaties waar in het verleden al een bodemsanering heeft plaatsgevonden. De mogelijke verontreinigde locaties zijn locaties waar op basis van een inventarisatie van dossiervermeldingen (bijvoorbeeld in Hinderwet-/Milieuvergunningen, vermelding van activiteit uit het Kamer van Koophandelregister, gemeentelijke tankenbestanden) de mogelijkheid van een bodemverontreiniging aanwezig is. Met name deze laatste categorie van locaties kan maatschappelijk gezien vragen oproepen. De betiteling als “mogelijk verontreinigd” drukt naar de beleving van een eigenaar/gebruiker al een stempel op

de locatie met een negatief beeld. Dit ondanks het feit dat er nog geen enkele uitspraak valt te doen of er werkelijk sprake is van bodemverontreiniging. De informatie uit de rijksinventarisatie van het Landsdekkend Beeld Bodemsanering is openbaar. Daarom kunnen deze locaties er dus niet zomaar uitgehaald worden. Wel valt echter te bezien of het presenteren van locaties die op basis van een dossiervermelding in deze inventarisatie zijn gekomen onder de noemer “mogelijk verontreinigd” wel verstandig is. Een afzwakking in de vorm van “aandachtslocatie” zou wellicht verstandiger zijn. Door deze benaming wordt namelijk de suggestie van bodemverontreiniging vermeden. Hetzelfde geldt voor de titel van kaart 4.5. Met de titel “bodemsaneringslocaties in Zeeland” kan ten onrechte de suggestie ontstaan dat op alle afgebeelde locaties een bodemsanering moet worden uitgevoerd dan wel is uitgevoerd.

Wijzigingen:

De doelstelling zal als volgt worden uitgebreid:

“Doelstellingen:

- ***In 2015 dienen alle spoedeisende locaties gesaneerd dan wel beheersbaar te zijn***
- ***In 2030 dienen alle overige ernstig verontreinigde locaties gesaneerd dan wel beheersbaar te zijn”***

In de tekst op blz 54 2^e kolom, 2^e alinea wordt de eerste zin aangepast:

“De uiteindelijke (rijks-)doelstelling is dat in 2030 alle ernstig verontreinigde locaties gesaneerd dan wel beheersbaar zijn. De locaties waar sprake is van onacceptabel risico (de zogenaamde spoedeisende locaties) dienen daarbij al uiterlijk 2015 gesaneerd dan wel beheersbaar te zijn”.

De acties en prestaties worden uitgebreid met:

“- Voor 2010 dienen de spoedeisende locaties te zijn geïnventariseerd”

De laatste zin van blz 55 1^e kolom vervalt. Daarvoor in de plaats komt:

“Binnen de bodemsaneringsoperatie heeft het bedrijfsleven haar eigen taak en verantwoordelijkheid. Het rijksbeleid is er op gericht dat het bedrijfsleven de bodemproblematiek op bedrijfslocaties zelfstandig moet oplossen. Wel is er een rijkssubsidieregeling (tot 2008) in het leven geroepen waar bedrijven, onder randvoorwaarden, aanspraak op kunnen maken. Deze regeling staat bekend als de Bedrijvenregeling. De toetsing of een bedrijf hiervoor in aanmerking kan komen ligt momenteel bij de provincie. De toegankelijkheid van deze subsidieregeling zal mede bepalend zijn voor de snelheid waarmee het bedrijfsleven de bodemsaneringsoperatie zal oppakken”.

De titel en de legenda van kaart 4.5 worden aangepast:

Titel wordt: ***“Locaties Zeeuwsdekkend Beeld Bodem”*** In de legenda word “mogelijk verontreinigd” vervangen door: ***“aandachtslocatie”***

4.6. Waterkwaliteit

Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)

Zienswijzen:

De **ZLTO** is van mening dat reële ecologische doelen het uitgangspunt moeten vormen in het kader van de KRW.

De **ZMF** stelt vast dat het biologische leven als uitgangspunt wordt gekozen voor de na te streven kwaliteitsdoelen. Een dergelijke aanpak is echter vooral succesvol voor eutrofiërende stoffen, terwijl ook voor chemische stoffen aan (strengere) Europese normen zal moeten

voldoen. Het effect op het biologische leven kan derhalve niet bepalend zijn (blz. 56, eerste alinea).

DeCloedt is van mening dat niet tot het ontpolderen van de Hedwigepolder mag worden overgegaan zolang het water van de Schelde niet voldoet aan de normen, omdat de onderwaterbodem die in de Hedwigepolder zal ontstaan dan niet aan de doelstellingen zal kunnen voldoen.

Rijkswaterstaat Zeeland en de **Rijksoverheid** zijn van mening dat de regierol voor de provincie voor de totstandkoming van het Stroomgebiedsbeheersplan Schelde onvoldoende is opgenomen en dat de kaders die het Rijk in de Decemhernota 2005 heeft aangegeven niet zijn verwerkt.

De **ZMF** onderschrijft dat de provincie de bepaler is van het waterbeleid, maar vindt het omgevingsplan te afwachtend en mist een duidelijke beleidskeuze. Volgens de KRW is er nu al sprake van de verplichting om de waterkwaliteit niet verder achteruit te laten gaan. Het plan mist handvatten om dit waar te kunnen maken. **Rijkswaterstaat Zeeland** wijst er op dat nieuwe ruimtelijke plannen getoetst moeten worden op de principes van 'geen achteruitgang' en 'niet afwentelen'. Zij stelt voor om daarvoor het instrument van de watertoets te benutten. De **ZMF** vindt dat onvoldoende aandacht wordt besteed aan onderwerpen die nu al opgepakt kunnen worden om, vooruitlopend op het stroomgebiedbeheersplan, te werken aan de verbetering van de waterkwaliteit.

De **ZMF** is van mening dat het opstellen van het stroomgebiedbeheersplan meer aandacht moet krijgen, zowel in de tekst als in de acties en prestaties.

De **ZMF** vraagt om meer nadruk te leggen op de integratie van waterkwaliteit- en waterkwantiteitsbeleid door het als speerpunt op te nemen. Als voorbeeld wordt het positief effect van inrichtingsmaatregelen op de waterkwaliteit genoemd.

Waterschap Brabantse Delta verzoekt om in het plan aandacht te besteden aan het Brabantse deel van het Schelde stroomgebied en aan te geven hoe de afstemming zal plaatsvinden met de betrokken overheden in dit deel van het gebied.

Het **Waterschap Brabantse Delta** verzoekt uitwerking te geven aan de relatie met het Volkerak-Zoommeer.

Antwoord:

Het is juist dat reële ecologische doelen het uitgangspunt moeten zijn. In Nederland wordt dan ook vastgehouden aan het principe dat normen haalbaar en betaalbaar moeten zijn. De normen moeten echter wel ecologisch onderbouwd worden en verantwoord aan Brussel.

Het biologische leven zal bepalend zijn voor een groot deel van de normen.

Voor prioritaire stoffen worden op Europees niveau normen vastgesteld. De normering daarvan is overigens ook deels gebaseerd op effecten op de ecologie (persistentie, voedselveiligheid, milieukwaliteit, etc).

De KRW stelt dat in 2015 een goed ecologische toestand behaald dient te worden. De normen voor de overige stoffen en de doelen voor de hydromorfologie worden afgeleid van dit ecologisch niveau. De normen voor de overige stoffen worden gebaseerd op de tolerantie van organismen.

Nederland en Vlaanderen zijn in het Derde Memorandum van Overeenstemming overeengekomen om onder andere 600 ha estuariene natuur te realiseren, waaronder het grensoverschrijdend project Groot-Saeftinge waartoe de Hertogin Hedwigepolder behoort. De waterkwaliteitsaspecten zullen een punt van aandacht zijn in de MER die voor dergelijke projecten moet worden opgesteld.

De regierol voor de provincie voor de totstandkoming van het Stroomgebiedbeheersplan is inderdaad onderbelicht. In de tekst zal de rol van de provincie duidelijker tot uitdrukking worden gebracht.

Sinds het schrijven van de tekst voor het ontwerp omgevingsplan is al weer enige tijd verstreken. In die tijd is het proces rond de KRW verder gegaan. Binnen Nederland heeft dat onder andere geresulteerd in de Decernernota 2005. In het omgevingsplan zullen deze ontwikkelingen nog zo veel mogelijk worden meegenomen.

Een belangrijk uitgangspunt van de KRW is dat achteruitgang van de toestand moet worden voorkomen. Tot de vaststelling van het stroomgebiedbeheersplan in 2009 zal in hoofdlijnen het huidige waterkwaliteitsbeleid worden voortgezet. Het huidige beleid bestaat uit generiek landelijk beleid, zoals het Derde Nitraattactieprogramma en het Convenant Gewasbescherming, en uit specifiek beleid zoals onder andere aangegeven in de hoofdstukken 4.6.2, 4.6.3, 4.6.4 en 4.7. Over aanvullende maatregelen kan pas besloten worden in het stroomgebiedbeheersplan, na een zorgvuldige afweging op basis van een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse en consultatie van maatschappelijke groeperingen en andere belanghebbenden.

Het huidige beleid biedt voldoende waarborgen dat, bij gelijkblijvend ruimtegebruik, aan het uitgangspunt van 'geen achteruitgang' kan worden voldaan. Aan nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen worden in 4.6.3 eisen gesteld met het oog op 'geen achteruitgang'. Dit wordt bewaakt met behulp van de watertoets, waarin waterkwaliteit nu al één van de toetsthema's is. Het opstellen van het stroomgebiedbeheersplan komt nu slechts summier aan de orde. Dit zal in een meer uitgewerkte vorm worden opgenomen, in overeenstemming met de Decernernota 2005.

Het belang van de integratie van waterkwaliteit- en waterkwantiteitsbeleid wordt onderschreven en is een structureel aandachtspunt bij de beleidsvorming. Waar de integratie een duidelijke meerwaarde oplevert, wordt dit opgenomen in het beleid. Het samengaan van de verbetering van de ecologische kwaliteit en het verminderen van de kans op wateroverlast door de inrichting van natuurvriendelijke oevers en de aanleg van de natte as is daarvan een goed voorbeeld (4.7). Het wordt echter niet nodig geacht om het als speerpunt op te nemen. In het ontwerp omgevingsplan wordt nu enkel aandacht besteed aan het deel van het stroomgebied dat in de provincie Zeeland ligt. Daardoor blijft buiten beeld dat in het stroomgebied Schelde ook partijen buiten Zeeland een rol spelen. In de tekst en op de kaarten zal het gehele stroomgebied worden beschreven. Verder zal worden aangegeven hoe de afstemming met de betrokken overheden zal plaatsvinden.

Wijzigingen:

De tekst van paragraaf 4.6.1 vervangen door de volgende:

"4.6.1 De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)

Nederland, en dus ook het Schelde stroomgebied, moet voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De Kaderrichtlijn Water is er op gericht om in 2015 een goede ecologische en chemische toestand van oppervlaktewater en grondwater te bereiken. Wanneer een goede toestand niet haalbaar is voor 2015 en de waterkwaliteitsbeheerders goed kunnen onderbouwen waarom, dan kan uitstel worden verkregen tot 2027. Voor grondwaterbeschermingsgebieden, vogelrichtlijngebieden, habitatrichtlijngebieden en officieel aangewezen zwemwaterlocaties is uitstel niet zonder meer mogelijk. Deze gebieden moeten in ieder geval aan de eisen uit de betreffende richtlijn voldoen. Wanneer niet tijdig wordt voldaan aan de kwaliteitseisen worden boetes opgelegd.

De Kaderrichtlijn gaat uit van een aanpak op het niveau van stroomgebieden. De hele provincie Zeeland en het westelijk deel van Noord-Brabant liggen in het Schelde stroomgebied. Ten behoeve van de KRW is het stroomgebied ingedeeld in waterlichamen,

zowel het oppervlaktewater als het grondwater. De voorlopig vastgestelde waterlichamen staan op de kaarten 4.6 A/B.

Begin 2005 is een karakterisering voor het Nederlandse deel van het Schelde stroomgebied uitgegeven. Hierin is de actuele toestand van het stroomgebied beschreven. Uit de rapportage blijkt dat geen enkel water aan alle waterkwaliteitsnormen uit de Vierde Nota Waterhuishouding (NW4) voldoet. Overal komen een of meer stoffen in te hoge concentraties voor. Het gaat dan met name om meststoffen, zware metalen, organische microverontreinigingen, verschillende gewasbeschermingsmiddelen of afbraakproducten daarvan. Zonder extra maatregelen zal ook in 2015 de waterkwaliteit onvoldoende blijven. Bij de verdere toepassing van de Kaderrichtlijn Water voor het Schelde stroomgebied zullen vooral de ecologische doelen voorop staan. Voor een goed ecologisch functioneren zijn de chemische condities en de inrichting en het beheer van de wateren van belang, waarbij in de Nederlandse wateren de laatste veelal het belangrijkste is. Het is niet de bedoeling om de wateren weer in de oorspronkelijke toestand te brengen, voor zover die er al is. De KRW eist dat ook niet. Dat neemt niet weg dat ten opzichte van de bestaande situatie nog behoorlijke verbeteringen mogelijk zijn. Betrekkelijk eenvoudig uit te voeren inrichtingsmaatregelen, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers, kunnen een groot positief effect hebben op het ecologisch niveau. Teneinde een maximaal rendement te halen dienen de inrichtingsmaatregelen zo veel mogelijk gecombineerd te worden met bijvoorbeeld WB21 of Natura 2000 maatregelen (paragraaf 4.7 en 4.8.5).

Een ander belangrijk knelpunt voor een goed ecologisch niveau is de eutrofiëring, het teveel aan meststoffen. Omdat niet alle wateren even gevoelig zijn, hoeven de normen niet overal even streng te zijn. Er wordt uitgegaan van een gedifferentieerde normstelling. Een gebiedsgericht maatregelenpakket is nodig, omdat de bijdrage van de verschillende bronnen per regio verschilt en om een goede balans te vinden tussen nationale maatregelen en regionaal maatwerk.

Behalve door de inrichting en de eutrofiëring kan het ecologisch functioneren ook negatief beïnvloed worden door verontreiniging met chemische stoffen. Naast de voor alle lidstaten geldende normen voor prioritaire stoffen, onderscheidt de KRW de ecologisch relevante stoffen die op stroomgebied- of waterlichaamniveau worden geselecteerd.

De normen voor de Kaderrichtlijn Water bepalen wat verstaan moet worden onder ‘goede toestand’, maar zijn nog niet vastgesteld. Deze kunnen strenger en soepeler worden ten opzichte van de normen uit de NW4.

Voor prioritaire stoffen (de chemische normen) worden deze voor heel Europa vastgesteld. De normen voor niet-prioritaire stoffen worden regionaal, per watersysteem, vastgesteld. De mogelijke versoepeling van normen mag en zal overigens niet leiden tot verminderde inzet bij de aanpak van bronnen van verontreiniging. Want ondanks dat de normen voor de Kaderrichtlijn Water nog niet vastliggen is wel duidelijk dat een extra opgave nodig is ten opzichte van de bestaande beleidspraktijk om een goede toestand te bereiken. Deze opgave zal de provincie samen met andere partijen verwoorden in het Stroomgebiedbeheersplan dat in 2009 gereed zal zijn. Hierin zullen ook de normen beschreven worden. Uitgangspunt is dat de toepassing van de Kaderrichtlijn Water zal leiden tot een extra impuls voor het waterbeleid. Het vooropgezette doel is om op basis van een analyse van doelen, maatregelen en hun effecten per saldo in 2015 een slag in de verbetering van de waterkwaliteit te maken.

Die verbeteringsslag zal op twee fronten moeten worden gemaakt, namelijk door een verdere terugdringing van de belasting met vervuilende stoffen en door een zodanige inrichting van wateren dat optimale condities voor het biologisch leven in het water

ontstaan (flauwe oevers, voldoende waterkolom, etc). Voor de inrichting van de wateren staat het waterschap aan de lat, voor het terugdringen van emissies betreft dat eveneens het waterschap, maar evenzeer de gemeenten, landbouw, verkeer, huishoudens, etc.

De Europese Kaderrichtlijn Water is geïmplementeerd in landelijke wet- en regelgeving. De volgende stap is het vaststellen van doelen en maatregelen die in 2009 zullen worden vastgelegd in het stroomgebiedbeheersplan. Uitgangspunt is dat de doelen en maatregelen pragmatisch, haalbaar en betaalbaar zijn. Om invulling te geven aan dat uitgangspunt worden de maatschappelijke consequenties in beeld gebracht. De besluiten over doelen en maatregelen zullen in de periode 2006 t/m 2009 genomen worden door alle regionale waterbeheerders (provincies, rijkswaterstaat, waterschappen en gemeenten). De Europese richtlijn vraagt om bestuurlijke afstemming en samenwerking. De provincie Zeeland is verantwoordelijk voor die afstemming en samenwerking.

Bij het opstellen van het Stroomgebiedbeheersplan wordt gewerkt van grof naar fijn. In twee stappen worden de doelen en maatregelen opgesteld, eerst globaal in 2006 en verder uitgewerkt in 2007. Bij elke stap worden de besturen van de betrokken overheden en maatschappelijke organisaties geraadpleegd. Tegelijkertijd wordt er afgestemd met andere stroomgebieden binnen Nederland en met andere landen en gewesten binnen het Schelde stroomgebied.

Het resultaat van dit proces zal in 2008 via de bestaande planvormen worden voorgelegd voor besluitvorming. Elke waterbeheerder legt de besluiten waarvoor hij verantwoordelijk is vast in zijn 'eigen' plan (beheersplan Rijkswateren, provinciaal omgevingsplan of waterhuishoudingsplan, waterbeheersplan van de waterschappen, gemeentelijk plannen). Voor het Schelde stroomgebied is de provincie Zeeland verantwoordelijk voor het tijdig op orde hebben van deze afzonderlijke plannen. Het Stroomgebiedbeheersplan wordt uiteindelijk samengesteld uit de planonderdelen die betrekking hebben op de Kaderrichtlijn Water en het betreffende deel uit de Nationale nota waterhuishouding.

DOELSTELLINGEN:

- *In het algemeen is in 2015 sprake van een verbetering van de waterkwaliteit, de ecologische toestand van alle waterlichamen mag in 2015 in elk geval niet verslechterd zijn*
- *Beschermde gebieden voldoen aan de eisen uit de daarop van toepassing zijnde richtlijn*
- *Alle waterlichamen voldoen in 2015 zoveel mogelijk aan de normen, voortvloeiend uit de Kaderrichtlijn Water, nodig om een goede toestand te kunnen bereiken*
- *Voldoende kennis om haalbare doelen en maatregelen te kunnen formuleren in het kader van de KRW*

ACTIES EN PRESTATIES:

- *De provincie formuleert in 2006, samen met alle andere waterbeheerders in het Schelde stroomgebied en na raadpleging van de maatschappelijke belangenorganisaties, globale doelen en maatregelen voor alle waterlichamen*
- *De provincie stelt in 2006, samen met alle andere waterbeheerders in het Schelde stroomgebied en na raadpleging van de maatschappelijke belangenorganisaties, een monitoringprogramma op*
- *De provincie formuleert in 2007, samen met alle andere waterbeheerders in het Schelde stroomgebied en na raadpleging van de maatschappelijke belangenorganisaties, concept doelen en maatregelen voor alle waterlichamen*

- *De provincie maakt in 2008, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, een uitwerking van het omgevingsplan Zeeland voor alle regionale waterlichamen in Zeeland en zorgt daarbij voor afstemming met het beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening, natuur, landinrichting en milieu.*
- *De provincie verwacht van de andere provincies in het Schelde stroomgebied dat zij in 2008, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, het provinciale beleid formuleren in het provinciaal waterhuishoudingsplan of omgevingsplan.*
- *De provincie verwacht van Rijkswaterstaat dat zij in 2008, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, het landelijk waterbeleid concretiseert voor de rijkswateren in het Schelde stroomgebied en dat zij daarbij rekening houdt met het provinciale ruimtelijk beleid en natuurbeleid.*
- *De provincie verwacht van de waterschappen in het Schelde stroomgebied dat zij, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, de uitwerking van het provinciale beleid in 2008 concretiseren in een beheersplan, waarbij gewerkt wordt conform de IPO-Unie-afspraken*
- *De provincie verwacht van de gemeenten in het Schelde stroomgebied dat zij, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, de uitwerking van het provinciale beleid in 2008 concretiseren in een gemeentelijk waterplan*
- *De provincie zorgt dat alle plannen tijdig gereed zijn, zowel als ontwerp als definitief*
- *De provincie zal het initiatief nemen om, voor zover nodig, afspraken met en tussen waterbeheerders vast te leggen in een regionaal bestuursakkoord water*
- *Totdat het Stroomgebiedbeheersplan is vastgesteld wordt het huidige beleid voortgezet*
- *In de Internationale Schelde Commissie en bilateraal met Vlaanderen vindt afstemming plaats over aanpak van grensoverschrijdende knelpunten op het gebied van het waterbeheer."*

DE KADERRICHTLIJN WATER

Alle waterbeheerders in Nederland (en daarbuiten) zijn bezig met de vormgeving van de doorwerking van de Europese Kaderrichtlijn Water in hun beleid. Het resultaat moet voor het stroomgebied van de Schelde terechtkomen in het Stroomgebiedbeheersplan. De provincie Zeeland voert de regie over de totstandkoming van het Stroomgebiedbeheersplan Schelde. Het Stroomgebiedbeheersplan moet eind 2009 gereed zijn. Rekening houdend met proceduurtijd houdt dit in dat eind 2008 het beleid in ontwerp moet worden vastgesteld. Tot die tijd zal met alle betrokken overheden, (provincies, rijkswaterstaat, waterschappen en gemeenten) intensief samen gewerkt worden aan de vormgeving van het nieuwe waterbeleid.

Met het oog hierop zullen tot 2009 met name op het gebied van het waterkwaliteitsbeleid voornamelijk de lijnen uit het verleden worden doorgetrokken.

De Kaderrichtlijn Water heeft als doel:

- *het beschermen en voorkomen van verdere achteruitgang van aquatische ecosystemen en van ecosystemen die rechtstreeks van water afhankelijk zijn;*
- *het bevorderen van duurzaam gebruik van water door het beschermen van de beschikbare waterbronnen op de lange termijn;*
- *het verbeteren van het aquatisch milieu door een sterke vermindering van lozingen en emissies van prioritair stoffen en door het stopzetten van lozingen van prioritair gevaarlijke stoffen;*
- *het verminderen van de verontreiniging van grondwater;*
- *een bijdrage leveren aan het afzwakken van de gevolgen van overstromingen en perioden van droogte.*

(BRON: KARAKTERISERING STROOMGEBIED SCHELDE)

Diffuse bronnen

Zienswijzen:

Volgens **Rijkswaterstaat Zeeland** moet benadrukt worden dat diffuse bronnen de voornaamste bron zijn voor normoverschrijding en dat het bewustwordingsproces hierover extra aandacht moet krijgen. Duidelijker moet worden aangegeven dat de uitspoeling van landbouwgronden een sterke diffuse bron is. En er moet meer aandacht worden geschonken aan het terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

De **ZMF** stelt dat het aandeel diffuse bronnen in de waterverontreiniging groot is en dat geldt met name voor de diffuse bronnen in de landbouw. Het enkel stimuleren van bewustwording en verbetering is in dat opzicht te vrijblijvend. De **ZMF** vraagt GS waarom geen normering voor emissies uit drainagebuizen is opgesteld en waarom het gebruik van onduurzame bouwmaterialen niet wordt ontraden. De aanpak van diffuse bronnen moet een prominente plaats krijgen in paragraaf 4.6 en paragraaf 5.5.

De **ZLTO** vraagt de provincie te onderkennen dat zij bij de uitwerking van het beleid in het kader van de KRW (4.6.1) en het beleid voor diffuse bronnen (4.6.2), het landelijke beleid op het gebied van mineralen en gewasbeschermingsmiddelen als uitgangspunt neemt. Indien zou blijken dat, vanwege natuurlijke omstandigheden zoals de zoute kwel, normen niet haalbaar zijn, is het niet meer dan reëel om deze normen aan te passen.

De **ZLTO** geeft verder aan dat de formuleringen over ‘Stikstof uit mest’ en ‘Mestruimte’ kunnen leiden tot ongelijke posities voor de sectoren tussen de verschillende provincies. De bijdrage van verschillende diffuse bronnen aan de waterkwaliteit is in veel gevallen niet te kwantificeren. De huidige onderbouwing is onvoldoende om al in dit stadium te stellen dat het landelijke beleid op het vlak van mineralen en gewasbescherming niet voldoet. Het ware beter te benadrukken dat er anno 2006 al veel wordt gedaan door de land- en tuinbouwsector.

Rijkswaterstaat Zeeland stelt dat ‘acties voor duurzame jachthavens’ ‘acties voor duurzame recreatievaart’ moet zijn.

Rijkswaterstaat Zeeland vindt dat het onderzoek naar ‘vergeten stoffen’ niet duidelijk is verwoord.

De **ZMF** wil van Gedeputeerde Staten een uitspraak of ‘vergeten stoffen’, in de vorm van een diffuse bron, in Zeeland een probleem vormen.

Rijkswaterstaat Zeeland stelt dat niet de provincie alle Zeeuwse overheden stimuleert om kopervrije antifouling te gebruiken, maar het Regioteam.

Rijkswaterstaat Zeeland geeft verder aan dat extra inzet van personeel van Rijkswaterstaat op het vlak van terugdringen van diffuse bronnen niet bevorderd kan worden zonder dat daarvoor goede afspraken zijn gemaakt in de CRW en opgenomen zijn in het omgevingsplan.

Reimerink is van mening dat dat nieuwe en uitbreiding van jachthavens alleen voor “kopervrije” jachten zou moeten gelden.

Waterschap Zeeuwse Eilanden wijst erop dat haar beleid, wat het onderwerp diffuse bronnen betreft, gericht is op nul-gebruik, waarop slechts in zeer speciale gevallen een uitzondering wordt toegestaan. Zij zijn ernstig verontrust door geluiden dat zulks bij de provincie niet het geval is.

Rijkswaterstaat Zeeland benadrukt dat de diffuse bronnen de voornaamste bron zijn voor normoverschrijding waterkwaliteit. Ook het bewustwordingsproces bij burgers moet extra aandacht krijgen. Slechts enkele gemeenten voeren nu nog acties voor terugdringing.

Veel duidelijker zou ook aangegeven moeten worden dat de uitspoeling van landbouwgronden een sterke diffuse bron is en wat daar aan gedaan gaat worden. Gezien de Kaderrichtlijn Water is hiervoor te weinig aandacht. Tevens is onvoldoende aangegeven op welke wijze het gebruik van bestrijdingsmiddelen m.b.v. convenanten kan worden teruggedrongen. Hierbij dient ook aangegeven te worden wat de inzet en streefdoelen daarbij zijn.

Tenslotte stelt **Rijkswaterstaat Zeeland** dat de beschrijving teeltvrije zones ontbreekt.

Antwoord:

Voor het stroomgebiedbeheersplan wordt op dit moment een uitgebreide analyse gemaakt van de mogelijke maatregelen, inclusief effecten en kosten, die nodig zijn om een goede waterkwaliteit te bereiken. Daaruit zal blijken welke bijdrage van het landelijk beleid

verwacht mag worden en of en zo ja welke aanvullende maatregelen dan nog nodig zijn. Daarover zal besloten worden in het stroomgebiedbeheersplan, na een zorgvuldige afweging op basis van een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse en consultatie van maatschappelijke groeperingen andere belanghebbenden. Tot de vaststelling van het stroomgebiedbeheersplan in 2009 zal in hoofdlijnen het huidige beleid worden voort gezet.

Duurzame jachthavens vallen onder de noemer duurzame recreatievaart. Dit wordt in de tekst verbeterd.

Voor wat betreft ‘vergeten stoffen’ staat in de tekst dat de provincie andere partijen stimuleert onderzoek te doen naar het voorkomen en de verspreiding van deze stoffen. Het is goed dat Rijkswaterstaat met het waterschap een onderzoek gestart is, maar dat zegt niet dat er al een goed beeld is van het voorkomen en de verspreiding van ‘vergeten stoffen’. ‘Vergeten stoffen’ zitten niet standaard in het monitoringprogramma en moeten daarom onder de aandacht blijven. De provincie zal dus ook onderzoeken die gaande zijn stimuleren.

Omdat op dit moment nog geen resultaten van het onderzoek beschikbaar zijn, kan nog niet worden aangegeven of deze stoffen al of niet een probleem vormen.

Het Regioteam is inderdaad de initiatiefnemer voor het gebruik van milieuvriendelijke antifouling. Dit wordt aangepast.

Verder kan de provincie niet, zonder daarover afspraken te hebben gemaakt, stellen dat andere partijen extra inzet zullen leveren. De insteek van provincie is om hierover nadere afspraken te maken. In de doelstelling is dat nu niet goed verwoord. Dit wordt aangepast.

Het idee om nieuwe en uitbreidingen van jachthavens alleen voor "kopervrije" jachten te bestemmen is sympathiek, maar kan niet worden afgedwongen. Wettelijk is het gebruik van koperhoudende antifouling immers toegestaan.

De provincie waardeert het beleid van het waterschap Zeeuwse Eilanden gericht op een nul-gebruik van diffuse bronnen en is verheugd over de resultaten die het waterschap inmiddels bereikt heeft met het terugdringen van het bestrijdingsmiddelengebruik en over de aandacht die het waterschap heeft gehad voor het vermijden van diffuse bronnen in de nieuwbouw. De provincie staat ook achter de inspanning van het waterschap om in het traject van de vergunningverlening anderen te bewegen diffuse bronnen te mijden. Het waterschap Zeeuwse Eilanden dient daarbij als voorbeeld voor de provincie. De provincie heeft ervoor gekozen in 2008 een uitwerking te presenteren van het omgevingsplan, waarin maatregelen om emissies door diffuse bronnen te beperken worden gepresenteerd, waaronder maatregelen voor de provincie zelf. Dit is er de oorzaak van dat het onderwerp in uw ogen voor wat betreft de maatregelen wat onderbelicht is.

De provincie is van mening dat met de zinsnede “Ze vormen inmiddels de belangrijkste oorzaak voor waterverontreiniging.” het belang van diffuse bronnen voldoende benadrukt.

De provincie onderschrijft de opmerking dat ook gemeenten een taak hebben in het voorlichten van de burger over diffuse bronnen. In de uitwerking van het omgevingsplan voor waterkwaliteit in 2008, zal de provincie hier zeker meer aandacht aan schenken.

Het integraal omgevingsplan is een plan op hoofdlijnen. De provincie heeft er daarom voor gekozen om geen details over aandeel van verschillende bronnen in het plan op te nemen.

Landbouwgrond is inderdaad een grote diffuse bron. In het plan is aangegeven dat nog onduidelijk is wat het aandeel is van achterliggende bronnen (atmosferische depositie, kwel, landbouw en bodem). In de uitwerking van het omgevingsplan in 2008, zal de provincie meer duidelijkheid geven over het aandeel van de verschillende bronnen en, indien relevant, de verborgen bronnen hierachter.

De invloed van de landbouw op de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater en de acties die de provincie gericht op de landbouw wil uitvoeren, komen voldoende terug in 4.6.2 en 5.5.2.

In de uitwerking van het IOP die in 2008 verschijnt, zal duidelijker beschreven worden hoe de emissie vanuit de landbouw zich verhoudt tot de emissie vanuit andere bronnen.

Een convenant geeft geen garantie dat gewenste doelen gehaald worden. Het convenant “Duurzaam Beheer” getuigt hiervan. Neemt niet weg dat een convenant een geschikt middel kan zijn om resultaat te bereiken. De provincie sluit dan ook niet uit dat dit middel gebruikt gaat worden binnen het pilotproject voor vermindering van emissies uit de landbouw rond een beschermd gebied volgens de Kaderrichtlijn Water. Hoe een dergelijk project vormgegeven wordt, staat op dit moment nog niet vast. Het heeft dan ook geen zin om hierover iets over de uitwerking van zo’n project op te nemen in het omgevingsplan.

De AmvB Open Teelt behandelt de emissie van bestrijdingsmiddelen vanuit de landbouw naar het oppervlaktewater en schrijft langs watervoerende sloten een teeltvrije zone voor. Dit is een rijksbesluit waarvan de uitvoering bij de waterschappen ligt. De provincie speelt hier geen rol in. Om deze reden is hier niets over opgenomen in het omgevingsplan. Wel is in 4.6.2 aandacht geschonken aan het opzetten van een regeling voor emissiebeperkende akkerranden, die gebiedsgericht ingezet zouden moeten worden. Deze zouden lokaal tot een grotere emissiebeperking moeten leiden dan de verplichte teeltvrije zone.

Wijzigingen:

Onder Zware Metalen de zin na: “De provincie zal kopervrije antifouling toepassen op provinciale vaartuigen”, wijzigen in: **“Het Regioteam Zuiver Zeeuws Water stimuleert, samen met Rijkswaterstaat die projecten uitvoert op dit gebied, overige overheden en burgers om kopervrije antifouling toe te passen”**.

Onder Actie en Prestaties het tweede onderdeel van de eerste actie wijzigen in: **“uitvoeren van pilotprojecten, zoals ondersteuning van projecten binnen duurzame recreatievaart”**.

De tweede zin van de doelstelling wijzigen in: **“Daarvoor is extra inzet (personeel en materieel) van alle partijen nodig (provincie, rijkswaterstaat, waterschappen en gemeenten)”**.

Overige lozingen

Zienswijzen:

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** gaan er vanuit dat de kernen waarvoor de maatregelen volgens de oude definitie van de basisinspanning zijn uitgevoerd, voldoen aan de basisinspanning. Waar nog maatregelen uitgevoerd moeten worden, wordt gewerkt met de nieuwe definitie.

De **Dorpsraad Vrouwenpolder** stelt voor om verontreiniging via riooloverstorten te voorkomen door overstorten te voorzien van bergingsruimte in kunststof zakken.

Noord-Beveland verzoekt de zwemwaterlocaties in het Veerse Meer te herzien, teneinde onevenredig dure sanering van een risicovolle overstort te vermijden. Tevens wordt een aantal nieuwe zwemlocaties aangegeven.

De **ANWB** mist de aandacht voor de zwemwaterkwaliteit aan de kusten van Zeeland.

Voor de uitbreiding van stedelijk gebied wordt gesteld dat er geen gebruik gemaakt mag worden van lood, koper en zink. De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** geven aan dat de gemeente dit niet kan afdwingen, zolang hiervoor geen landelijke regelgeving is. **Tholen** vraagt zich af of bouwen zonder lood, koper en zink wel geëist kan worden van bouwers. Het is immers niet wettelijk afdwingbaar.

Veere vindt opname van de verplichting om wegen en plantsoenen die na 2005 zijn aangelegd chemievrij te beheren te ambitieus. Van het opleggen door de provincie kan pas sprake zijn

als overleg met Zeeuwse Gemeenten over het al dan niet handhaven van het convenant geen gunstige uitslag oplevert.

Reimerink is van mening dat de waterkwaliteit gebaat is bij het stimuleren van dakgootcoating in geval van een bestaande koperen of zinken goot.

Antwoord:

Voor zover in de gemeentelijke rioleringsplannen (GRP's) uiterlijk in 2002 is vastgelegd welke maatregelen voor realisatie van de basisinspanning getroffen moeten worden, wordt met de uitvoering van de vastgelegde maatregelen voldaan aan de basisinspanning. Ook als aan de basisinspanning voldaan wordt, zal het riool af en toe overstorten. Via het waterkwaliteitsspoor wordt verder gewerkt aan maatregelen om de waterkwaliteitsdoelen te realiseren. De inspanningsverplichting om 1% verhard oppervlak per jaar af te koppelen (H.7.2) is daar een voorbeeld van.

De kosten van sanering van risicovolle overstorten hangen samen met de vorm van sanering die toegepast wordt. De vraag of nieuwe zwemwaterlocaties opgenomen moeten worden hangt samen met het aantal zwemmers ter plaatse. Keuzes voor sanering van overstorten en aanwijzing zwemwaterlocaties kunnen in gezamenlijk overleg met de betrokken overheden gemaakt worden. Zoals het omgevingsplan al aangeeft moet de nieuwe Europese zwemwaterrichtlijn bij deze keuzes betrokken worden.

De provincie besteedt alleen aandacht aan de zwemwaterkwaliteit van de binnendijkse wateren. De zwemwaterkwaliteit aan de kust is een bevoegdheid van de Rijksoverheid. Een gemeente kan inderdaad niet afdwingen dat lood, koper en zink niet worden gebruikt, maar ze kan wel voorwaarden stellen binnen een project. De gemeente kan op die manier een inspanningsverplichting aangaan wat betreft alternatieven voor bouwmetalen. Dit wordt in de tekst nader toegelicht.

De provincie erkent dat het in de praktijk niet altijd mogelijk is om wegen en plantsoenen volledig chemievrij te beheren. Van de gemeenten wordt wel gevraagd om nieuwe wegen en plantsoenen zodanig in te richten dat met een minimaal gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen kan worden volstaan. Dit wordt in de tekst aangepast.

Het coaten van koperen of zinken dakgoten is een goede oplossing om uitloging van zware metalen tegen te gaan. De provincie rekent dat tot de alternatieven die de gemeenten gevraagd wordt te stimuleren.

Wijzigingen:

De zin in laatste alinea na: *“Voorkomen moet worden dat gemeente door uitbreiding nieuwe diffuse bronnen introduceren”*, wijzigen in: ***“Dit betekent dat gemeenten bewust om moeten gaan met bouwwerken en de inrichting binnen de wijk. De gemeenten kan dit doen door het stimuleren van alternatieven voor bouwmetalen binnen bouwprojecten en de wijk zo duurzaam mogelijk inrichten zodat het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen tot het minimum beperkt kan worden”***. Naast de min of meer vrijblijvende aandacht die de watertoets hieraan besteedt, blijft communicatie op dit gebied nodig.

De zin *‘Dit betekent ook dat nieuwe wegen zonder dat het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen nodig is.’* in het vierde tekstblok van 4.6.3 wijzigen in: ***“Dit betekent ook dat wegen zodanig aangelegd moeten worden dat een duurzaam beheer mogelijk is, waarbij het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen tot een minimum kan worden beperkt”***.

Waterbodems

Zienswijzen:

Het **Waterschap Brabantse Delta** verzoekt bij het Regionaal Bestuursakkoord Waterbodems aan te geven in hoeverre het waterschap partij is vanuit het gegeven dat een deel van het Schelde stroomgebied binnen het beheersgebied van het waterschap is gelegen.

Veere vraagt serieus te overwegen om, daar waar het mogelijk is, gebruik te maken van reinigingsbedrijven, omdat verontreinigde bagger toepassen in werken in de toekomst meer verontreinigde bouwmaterialen veroorzaakt bij het buiten gebruik stellen van dat werk.

Antwoord:

In eerste instantie zal gekeken worden of het Regionaal Bestuursakkoord Waterbodems Zeeland tussen de verschillende overheden binnen de provincie Zeeland te realiseren is. De tweede stap is het benaderen van het Waterschap Brabantse Delta en de drie gemeenten in Noord-Brabant die bij het Schelde stroomgebied horen. Dit wordt in de tekst toegevoegd.

In principe zou het beter zijn om verontreinigde bagger te reinigen voordat het verwerkt wordt. Door de enorme kosten is dat echter alleen voor bijzonder vervuilde bagger mogelijk. Daarom wordt ervoor gekozen om de meeste bagger te verwerken om zo het tempo van baggeren op het noodzakelijke niveau te krijgen (ook Rijksbeleid). Op dit moment is er immers een achterstand.

Wijzigingen:

Toevoegen achter de laatste zin van paragraaf 4.6.4: ***“Indien er een Regionaal Bestuursakkoord Waterbodems Zeeland is ondertekend door bovenstaande partijen zal bekeken worden of deze uitgebreid kan worden naar Brabant. Binnen de Kaderrichtlijn Water wordt gesproken van stroomgebied de Schelde en daartoe behoren Waterschap Brabantse Delta, gemeente Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht. Getracht wordt een tweede stap te maken met de partijen uit Brabant zodat het bestuursakkoord het gehele stroomgebied dekt”.***

4.7. Waterkwantiteit

Algemeen

Zienswijzen:

De **Rijksoverheid** en **Rijkswaterstaat Zeeland** missen de gemaakte en nog te maken afspraken over Blauwe Knooppunten (NBW). Geadviseerd wordt om de in de LBOW-nota 2005 opgenomen afspraken op te nemen in het omgevingsplan.

Antwoord:

De Decembernota 2005 is vastgesteld nadat het ontwerp-omgevingsplan in de inspraak is gebracht. Voor zover mogelijk en relevant zal deze nota nog wel in het omgevingsplan worden verwerkt.

Door het Rijk zijn binnen de provincie Zeeland geen ‘Blauwe knopen’ vastgesteld met het oog op de kwantitatieve wateropgave. De Wet op de waterhuishouding maakt het echter ook mogelijk afspraken te maken over knelpunten op het gebied van de waterkwaliteit. Of en hoe dit binnen de provincie Zeeland vorm krijgt, wordt meegenomen bij de uitwerking van de

Kaderrichtlijn Water voor het Schelde stroomgebied en zal zonodig worden opgenomen in de uitwerking van het omgevingsplan in 2008.

Wijzigingen:

Geen.

Wateroverlast

Zienswijzen:

Waterschap Zeeuwse Eilanden is bereid om, gecombineerd met maatregelen voor de realisatie van de wateropgave, medewerking te verlenen aan het realiseren van andere in het omgevingsplan opgenomen punten, mits de extra daaraan verbonden kosten (meer dan) gecompenseerd worden door bijdragen en/of subsidies van anderen.

De **ZMF** vindt dat de lagenbenadering en de watertoets onvoldoende terug te vinden zijn, als middel om het ‘water als ordenend principe’ in de praktijk te brengen.

Naar aanleiding van de waterkansenkaart bebouwd gebied geeft de **PCO** aan dat de rol van water als ordenend principe onvoldoende is aangegeven in de tekst van het omgevingsplan.

De **ZLTO** is van mening dat de kosten die gemaakt moeten worden om te voorkomen dat “gebiedsvreemd water” naar natuurgebieden stroomt, voor rekening moeten komen van deze natuurgebieden en niet afgewenteld mogen worden op de ondernemers en bewoners van het gebied. Hoewel de **ZLTO** deze benadering maatschappelijk onverantwoord vindt, zou die dan ook moeten gelden voor de waterstromen van bebouwd gebied richting landbouwgebied.

De **ZLTO** erkent dat de combinatie van waterberging en grasland mogelijkheden biedt, maar wijst er op dat de inpasbaarheid binnen moderne rundveebedrijven niet eenvoudig is. Zij stelt voor een pilotproject te starten om de combinatie uit te werken in een win-win situatie, waarbij een extra impuls gevonden kan worden door het aanbieden van extra bedrijfsomvang voor bedrijven die zich in dergelijke gebieden willen vestigen.

Tholen geeft aan dat het oplossingen voor wateroverlast en –tekort wil zoeken in integrale oplossingen. Vanuit die optiek vindt de gemeente het vreemd dat de gebieden waar sprake is van enige wateroverlast (kaart 4.7) niet overeenkomen met de aangewezen ‘natte ecologische verbindingzones en natte as. De gemeente stelt voor de Weihoek te betrekken in de waterbergingsmogelijkheden in plaats van het cultuurhistorisch dijkenlandschap tussen Oud-Vossemeer en Tholen-stad.

Antwoord:

De bereidheid van het waterschap Zeeuwse Eilanden om, gecombineerd met maatregelen voor de wateropgave, ook andere doelen te realiseren wordt zeer op prijs gesteld. De provincie zal zich bij multifunctionele oplossingen inspannen voor bijdragen uit Rijks- of Europese middelen en is bereid ook uit eigen middelen bij te dragen.

Hoewel het begrip ‘lagenbenadering’ niet als zodanig terug te vinden is in het omgevingsplan, wordt het principe wel toegepast voor zover dat zinvol is. Water als ordenend principe maakt onderdeel uit van het afwegingskader zoals aangegeven in paragraaf 4.2 van het plan.

Voor de landbouw zijn drie factoren van belang die met water te maken hebben en die beheerd worden door het waterschap of de provincie. Het gaat om het oppervlaktewaterpeil, de kans op wateroverlast en de zoetwatervoorziening.

In landbouwgebieden is de bodemopbouw sturend voor het oppervlaktewaterpeil (tabel 4.7.2). Daarin is onder andere een rem verwerkt op het steeds dieper bemalen van polders in verband met bodemdaling.

Voor het beperken van de wateroverlast wordt in het algemeen voor landbouwgebieden uitgegaan van de norm voor akkerbouw (1:25). Dit levert geen grote problemen op, zoals

blijkt uit kaart 4.7, waarop de gebieden zijn aangegeven die in 2050 niet zullen voldoen aan deze norm als geen maatregelen worden getroffen. Gebiedjes die redelijkerwijs niet aan deze norm kunnen voldoen krijgen een lagere norm of worden omgezet in natuur. Door natuurlijke hoogteverschillen zullen aan de andere kant grote delen aan een veel hogere norm voldoen. Zoet water voor de landbouw wordt primair gezocht in grondwater. Gebieden met zoet grondwater zijn ook relatief hoog gelegen en hebben daardoor minder kans op wateroverlast. Via deze drie factoren is de bodem en het water 'ordenend' voor landbouwkundige teelten. Het is echter aan de ondernemer in hoeverre hij zich hierdoor laat leiden. Het wordt niet nodig geacht dit nadrukkelijk te sturen, omdat het hoofdzakelijk het belang is van de sector en het algemeen maatschappelijk belang gewaarborgd is via randvoorwaarden. Bovendien is het agrarisch grondgebruik in veel gevallen van korte duur en kan dus gemakkelijk aangepast worden.

Voor bebouwd gebied is de situatie anders. Woonwijken worden voor de lange termijn gebouwd en de bewoner heeft weinig mogelijkheden om zijn situatie aan te passen. Daarom wordt voor stedelijke ontwikkelingen nadrukkelijker gestuurd op een geschikte plaats. Water is medeordenend bij de locatiekeuze. Via de watertoets moet dit in de afweging worden meegenomen. Als hulpmiddel is de 'Waterkansenkaart bebouwd gebied' (kaart 6.2.A) opgenomen. In de tekst zal de kaart duidelijker gekoppeld worden aan de locatiekeuze en de watertoets.

Voor landbouwgebied, bebouwd gebied en natuurgebied worden waterschapslasten betaald. De provincie is daarom van mening dat deze vormen van landgebruik er op mogen rekenen dat het waterschap zo veel mogelijk een bij de functie passend waterbeheer voert. In het omgevingsplan staat op hoofdlijnen aangegeven wat onder een passend waterbeheer moet worden verstaan. Voor landbouwgebieden is dat bijvoorbeeld het voorkomen van wateroverlast tot eens in de vijftientig jaar. Een maatregel die aan die doelstelling een bijdrage kan leveren is het tijdelijk vasthouden van 'eigen water' in natuurgebieden. Voor veel Zeeuwse natuurdoeltypen is dat geen probleem. Het is echter niet de bedoeling dat natuurgebieden die hydrologisch gescheiden zijn van het omliggende gebied, gebruikt worden om water van buitenaf in te bergen. Ook dat wordt tot een passend waterbeheer gerekend, maar dan voor natuurgebieden. Waar het natuurgebied een functie vervult op het gebied van de afwatering geldt dit niet (zie functiekaart), omdat daar een zekere invloed van 'vreemd water' niet te vermijden valt.

Het actief grondbeleid van de provincie kan in principe benut worden om extra bedrijfsomvang te realiseren voor rundveebedrijven die zich in gebieden willen vestigen waar grasland een bijdrage kan leveren aan het oplossen van het probleem van wateroverlast. Een pilotproject starten kan echter pas worden overwogen als er goede kansen zijn. Bij de prioritaire doelen en projecten zoals die nu in het omgevingsplan zijn geformuleerd kan dit als aandachtspunt worden meegenomen.

Beleidsmatig wordt ingestoken op een combinatie van de bergingsopgave met de aanleg van natuurvriendelijke oevers, de realisering van natte ecologische verbindingzones en in het bijzonder de Natte As. Op kaart 4.7 zijn indicatief – de status van de kaart is illustratief – de natte ecologische verbindingzones aangeduid. Deze aanduiding komt overeen met die uit de in 1996 vastgestelde nota natte ecologische verbindingzones. Deze nota wordt op korte termijn geactualiseerd (zie blz 190), waarbij tegelijkertijd de (eveneens indicatief op kaart 4.7 aangeduide) waterschapsecologische infrastructuur van Zeeuwse Eilanden wordt meegenomen. Voor de situering van natte ecologische verbindingzones wordt overigens primair naar de functie ervan gekeken: een natte verbinding tussen natuurgebieden. Ook de begrenzing van de Natte As staat voor de komende jaren op de agenda. Kaart 4.7 geeft slechts zeer globaal de ligging van de Natte As door Zeeland aan, als verbinding van Het

Zwin naar de Biesbosch, met een uitloper op Schouwen-Duiveland. Bij de begrenzing van de moerasgebieden in de Natte As op Tholen zal nadrukkelijk worden gekeken naar de mogelijkheden in de Weihoek, mogelijk gekoppeld aan actieve herinrichting (naar grasland) in dit gebied.

Vanwege het illustratieve karakter van kaart 4.7 is geen aanpassing nodig. Graag wil de provincie samen met de gemeente Tholen toewerken naar een integrale aanpak van de Weihoek (waterberging, natuur, enz.). Dit wordt opgenomen als actie en prestatie in par. 7.1.4.

Wijzigingen:

Paragraaf 6.2.2., subparagraaf voorkomen van wateroverlast invoegen na: “Impliciet betekent dit dat inzichtelijk gemaakt dient te worden hoe het wateraspect is meegenomen in de locatieafweging”: **“De ‘Waterkansenkaart bebouwd gebied’ (kaart 6.2.A) biedt hiervoor een eerste aanknopingspunt”.**

De zin: “Aanvullend hierop worden op kaart 6.2.A de, vanuit het oogpunt van wateroverlast en zettingen, kansrijke gebieden voor ontwikkelingen aangegeven” vervangen door: **“De ‘Waterkansenkaart bebouwd gebied’, waarop de kansrijke gebieden uit oogpunt van wateroverlast en zettingen zijn aangegeven, vormt een belangrijk gegeven bij de totstandkoming van uitbreidingsplannen”.**

In par. 7.1.4 toevoegen, wordt de volgende passage met als kop ‘Weihoek’ toegevoegd: **“De Weihoek op Tholen is het gebied bij uitstek waar naar integrale oplossingen voor wateroverlast en -tekort kan worden gezocht. Daarbij wordt onder andere gedacht aan mogelijkheden van de natte as en het beter afstemmen van het landgebruik op de waterhuishouding. Gemeente, provincie en waterschap pakken dit gezamenlijk op.”** Hieraan is de volgende actie verbonden: **“In samenwerking met de gemeente Tholen en het waterschap de ontwikkelingsmogelijkheden van de Weihoek onderzoeken”.**

Watertekort voor de landbouw

Zienswijzen:

De **ZLTO** vindt de voorwaarden van de provincie voor steun aan zoetwatervoorzieningen door middel van technische maatregelen te rigide. Zij is bang dat dit een legitimatie is om impulsen achterwege te laten.

Antwoord:

De provincie kiest primair voor duurzame oplossingen op basis van 'zoet grondwater als ordenend principe' en wil dat ondersteunen door inzet van de provinciale grondbank bij inplaatsing van zoetwatergerelateerde teelten. Andere oplossingen worden niet uitgesloten maar moeten wel voldoen aan de genoemde voorwaarden.

Wijzigingen:

Geen.

Grondwaterstand en oppervlaktewaterpeil

Zienswijzen:

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** zijn van mening dat de beoogde drooglegging van 110 cm – mv in bebouwd gebied door het peilbeheer van het waterschap Zeeuws-Vlaanderen niet in te vullen is.

Veere vindt het ontwikkelen van een op de lokale omstandigheden afgestemd peilbeheer noodzakelijk. **Noord-Beveland** verzoekt wateroverlast bij geconcentreerde bebouwing te betrekken bij het herzien van het GGOR en peilbesluiten.

De **ZMF** verzoekt om de wijziging van de systematiek rondom het peilbeheer ongedaan te maken en terug te vallen op de aanpak uit het concept-ontwerp Omgevingsplan.

Minnaard is van mening dat de capaciteit van de sloot grenzend aan hun perceel bij overstort van het riool niet voldoet en verwacht dat de problemen verder toe zullen nemen indien een aangrenzend laag gelegen perceel opgehoogd wordt. **Wijnholds** ondervindt overlast van een te hoog grondwaterpeil.

Antwoord:

In tabel 4.7.2 wordt voor de afzonderlijke combinaties van functie en bodemtype het optimaal te hanteren oppervlaktewaterpeil aangegeven. Zo vormt de aanwezigheid van veen bijvoorbeeld aanleiding om niet te lage peilen vast te stellen. Omdat over het algemeen meerdere functie/bodem-combinaties aanwezig zijn binnen afzonderlijk te beheren eenheden, moet een compromis gevonden worden ten aanzien van het na te streven peil. Bij de uitwerking van GGOR en peilbesluiten wordt hier door de waterschappen in overleg met betrokken partijen invulling aan gegeven. Kennis over probleemsituaties wordt daarbij meegenomen. De te volgen systematiek rond het peilbeheer is in het ontwerp-omgevingsplan minder gedetailleerd uitgewerkt, maar verder gelijk aan die in het concept-ontwerp. Zowel voor rioleringsystemen als voor waterlopenstelsels zijn in het omgevingsplan normen opgenomen waar door respectievelijk gemeenten en waterschappen aan voldaan moet worden. Het omgevingsplan voorziet niet in het oplossen van lokale knelpunten op dit vlak. Hiervoor moet contact opgenomen worden met genoemde organisaties.

Wijzigingen:

Geen.

Verdroging

Zienswijzen:

M. van Dam merkt op dat uit de “Verdrogingskaart” is op te maken dat geen herstel voor Biesterveld op Schouwen wordt nagestreefd, wat juist wel het geval is en ook moet zijn.

Antwoord:

De “Verdrogingskaart” (kaart 4.7.D) geeft niet de doelstellingen voor verdrogingsbestrijding weer, maar de mate van herstel die de afgelopen jaren is bereikt. Voor Biesterveld geldt, zoals voor alle gebieden op de kaart, volledig herstel van verdroging. De toelichting bij de kaart is wat dat betreft onduidelijk en wordt aangepast.

Wijzigingen:

Op kaart 4.7.D, “*Mate van herstel ‘verdroogde’ natuurgebieden*” vervangen door: “***Mate van herstel van de ‘verdroogde’ natuurgebieden in 2005. In 2018 moeten alle ‘verdroogde’ natuurgebieden volledig hersteld zijn***”.

4.8. Ecologische en natuurlijke kwaliteit

Zienswijzen:

M. van Dam vindt, dat Biesterveld op kaart 1a van het Natuurgebiedsplan Zeeland ten onrechte aangeduid wordt als “in beheer bij een natuurbeschermingsorganisatie”. Eigenaren moeten de beslissing ten aanzien van inrichting behouden (kavelsloten, prikkeldraad). Het Natuurgebiedsplan kan geen basis zijn voor het omgevingsplan

Goes wijst erop, dat in het Natuurgebiedsplan vrij recent natuurontwikkeling rond de Schenges geschrappt is. Desondanks hecht de gemeente er aan, dat het Schengeproject van de grond getild wordt en bij natuurontwikkeling prioriteit krijgt.

't Duumpje vraagt om op blz. 74 bij “globaal waarborgingsbeleid” het woord “globaal” te schrappen. Idem (op blz. 75) voor het woord “provinciale” bij de ontsnippering en het ecologisch beheer van provinciale wegen. Soortenbescherming (blz. 75) is niet geborgen bij gemeenten, het omgevingsplan moet hier een kader voor scheppen.

De **ZMF** verzoekt om bij par 4.8.1 toe te voegen “het behouden van de (natuur) kwaliteit door het uitwerken en handhaven van een landschappelijke uitwerkingszone rond natuurgebieden”. Daarnaast wordt gevraagd om de tekst over het recreatieve medegebruik van kreken te verduidelijken gezien de discrepantie tussen blz. 76 en 133. Recreatief medegebruik moet mogelijk zijn voorzover de natuurwaarden daar niet onder leiden, wat ook de strekking is van blz 76. Voorgesteld wordt om ook waterlopen te noemen als geschikt voor kanoën.

Rijkswaterstaat Zeeland stelt dat voor de deltawateren de VHR leidend is en niet de EHS. Beheersplannen dienen hier in samenwerking met het rijk opgesteld te worden.

De **Rijksoverheid** wijst erop, dat voor 2008 de gemeenten de netto EHS in hun bestemmingsplannen moeten hebben opgenomen. De Robuuste verbindingszone moet in het omgevingsplan worden opgenomen. Het rijk vindt realisering van de EHS in 2013 een prima streven, maar houdt zelf vast aan 2018.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** vinden, dat te weinig ruimte wordt geboden om de EHS te laten beheren door de boeren. (Melk)veehouders moeten worden gestimuleerd om vee in te scharen in natuurgebieden.

SLZ vraagt hoe hun rol is binnen de EHS. Ook wordt gevraagd of bij omvorming van kleine bosjes naar meer ecologisch bos compensatie nodig is.

De Vos-de Steur uit haar zorg over de toegankelijkheid van natuurgebieden en is bang dat deze door de recreatie verpest zullen worden.

Antwoord:

Op de kaart van het Natuurgebiedsplan staat Biesterveld zelf als particulier eigendom aangeduid als “bestaande natuur met aankooptitel”. De directe omgeving is eveneens particuliere eigendom maar daar wordt het beheer door Staatsbosbeheer (SBB) verzorgd. Dit gedeelte staat aangegeven als “bestaande natuur, in beheer bij een terreinbeherende organisatie”. Het kaartbeeld klopt derhalve met de werkelijke situatie. Beide aanduidingen geven aan, dat het gaat om particulier eigendom. Dit betekent, dat de particuliere eigenaren nadrukkelijk de zeggenschap houden over praktische inrichtingszaken, zoals kavelsloten, ook voor de gronden, die SBB voor hen beheren.

In het vigerende Natuurgebiedsplan Zeeland (2005) is de Ecologische Hoofdstructuur in detail uitgewerkt en is aangegeven welke mogelijkheden er zijn voor het beheer. In het verlengde hiervan is in het omgevingsplan in meer algemene termen het Zeeuwse natuurbeleid weergegeven.

Inderdaad heeft in 2004 er een uitruil plaats gevonden tussen extra natuurontwikkeling langs de zuidkust van Schouwen (slechte landbouwgrond) en met name het Westerschengegebied (goede landbouwgrond). Dit gebeurde op nadrukkelijk verzoek vanuit de landbouwsector. De wijziging paste binnen het provinciaal beleid om bij natuurontwikkeling goede landbouwgrond te ontzien en voor natuurontwikkeling kansrijke gronden (o.a. zilte kwel) te benutten. Desondanks is er met name rond het Oosterschenge en in het tussengebied nog op ruime schaal nieuwe natuur begrensd. Mocht de uitwerking van het Schengegebied, zoals die plaats vindt binnen het project Veerse Meer, daar aanleiding toe geven, dan kan gezien worden of begrenzing van extra natuurontwikkeling opportuun is. Op dit moment is daarvoor geen aanleiding. Ook heeft het geen zin om prioriteit geven aan de natuurontwikkeling bij de Schenges: het tempo wordt bepaald door de vrijwillige grondverwerving. Indien er voldoende aaneengesloten gronden verworven zijn, zal tot uitvoering worden overgegaan, zoals dat ook geldt in de rest van de Ecologische Hoofdstructuur.

Het woord “globaal” in paragraaf 4.8.2 vervalt, omdat het ten onrechte afbreuk zou kunnen doen aan het verder correct weergegeven waarborgingsbeleid. Het woord “provinciale” moet gehandhaafd blijven, omdat het nadrukkelijk aangeeft wat de provincie als eigenaar en beheerder van zijn eigen wegen nastreeft. Dit laat onverlet, dat het uiteraard ook gewenst is, dat andere wegbeheerders deze aanpak volgen. Toegevoegd zal worden, dat de provincie deze aanpak bij andere wegbeheerders zal bevorderen.. Het omgevingsplan stimuleert een goede bescherming van soorten via tal van uitvoeringsprojecten. Daarnaast geldt er voor een ieder, dus ook voor de gemeenten, een wettelijke bescherming van een aantal soorten.

Evenals de ZMF vindt de provincie een landschappelijke goede omgeving rond bestaande natuurgebieden van belang. Met het oog daarop geldt dan ook rond deze gebieden een planologische afwegingszone van 100 meter. Daarnaast wordt er de nodige aandacht besteed aan de milieukwaliteit, waarbij aantasting van natuurgebieden vanuit de omgeving voorkomen dan wel gesaneerd moet worden.

De teksten over recreatief medegebruik van kreken zijn inderdaad niet helder genoeg geformuleerd, hoewel de strekking wel duidelijk is. Om misverstanden te voorkomen zullen de teksten in paragraaf 4.8.5 en 5.7.1 aangepast worden zonder dat het beleid daarmee verandert. Ook zullen de waterlopen extra vermeld worden als geschikt voor recreatief medegebruik.

Zoals Rijkswaterstaat Zeeland terecht stelt is in de deltawateren de VHR leidend. Deze gebieden zijn tegelijkertijd onderdeel van de EHS. Onduidelijk is waarom er tussen beide aanduidingen spanning zou kunnen zijn. De specifieke EHS kwaliteiten van de deltawateren kunnen immers met name via de VHR voldoende in stand gehouden worden.

De EHS is in Zeeland al grotendeels opgenomen in de bestemmingsplannen. Bestaande natuur heeft een passende beschermende bestemming en bij de aanleg van nieuwe natuur wordt het bestemmingsplan gewijzigd. Daarnaast is het gangbaar, dat de begrensde nieuwe natuur, die nog niet gerealiseerd is, in het ontwikkelingsdeel van het bestemmingsplan aangegeven is, waardoor het waarborgingsbeleid van toepassing is zonder dat er voor de vigerende

bestemming sprake is planologische schaduwwerking als gevolg van de begrenzing als “nieuwe natuur”. De robuuste verbindingzone is op kaart 4.7.A globaal weergegeven. In 2006 wordt de concrete begrenzing voorzien, waarna vervolgens voor deze gebieden hetzelfde planologische regime zal gelden als voor de al begrensde EHS.

De versnelde realisering van de EHS past bij het belang, dat hieraan in Zeeland wordt toegekend en is in overeenstemming met de huidige praktijk, die gekenmerkt wordt door een hoge grondmobiliteit en veel aanbod. Naast het realiseren van natuurdoelen functioneert de EHS als belangrijke bouwsteen voor het integrale gebiedenbeleid. Ook biedt natuurontwikkeling de mogelijkheid om via uitruil van goede en slechte landbouwgronden de landbouwstructuur te verbeteren. Versnelling van de EHS is dan ook speerpunt van het Zeeuwse beleid en zal als Zeeuwse prioriteit worden ingebracht in de onderhandelingen met het rijk over het ILG-contract 2007-2013. Dit past geheel binnen de filosofie van de nieuwe ILG-systematiek, die met name bedoeld is om recht te doen aan provinciale beleidsaccenten in plaats van louter restanttaakstellingen te hanteren bij het toekennen van rijksbudgetten.

In par. 4.8.5 wordt expliciet ingegaan op het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Hiervoor wordt volop ruimte geboden, zowel in beheersgebieden, alsook via particulier natuurbeheer. Daarnaast is het is een goede Zeeuwse praktijk, dat natuurorganisaties afspraken maken met (melk)veehouders over inscharen van vee in natuurgebieden.

De exacte rol van de SLZ bij het landschapsbeheer is onderdeel van de meerjarige subsidieafspraken en hoeft niet via het omgevingsplan uitgewerkt te worden. Bij de omvorming van kleine bosjes naar meer ecologisch verantwoorde bosjes geldt hetzelfde als voor natuurontwikkeling: als het natuurdoel omvorming vereist zal ontheffing verleend worden van de compensatieplicht van de Boswet, als tenminste het areaal aan groene functie intact blijft. Bij de toegankelijkheid van natuurgebieden geldt, dat deze nagestreefd wordt maar niet ten koste van de natuurdoelstellingen. Er zal dus geen sprake zijn van verpesting van de natuur door de recreatie.

Wijzigingen:

Op blz. 74 het woord “globaal” schrappen. Toevoegen als vijfde actie onder ecologische verbindingzones op blz 75:

“Bevorderen van een goed ecologisch wegbermbeheer en actieve ontsnippering bij andere wegbeheerders”.

Op blz. 76 en op blz. 133 wordt de tekst als volgt aangepast: ***“Kanoën is mogelijk in de deltawateren, de waterlopen, de natte ecologische verbindingzones (watergangen met natuurvriendelijke oevers) en het open water van de grootste kreken. Bij de voor verstoring veel gevoeliger kreekuitlopers en de kleinere kreken staat rust voor de vogels voorop en is kanoën niet mogelijk”.***

Overige wijzigingen in paragraaf 4.8.2, waarbij de cijfers zijn aangepast aan de laatste stand van zaken:

“ Inmiddels is voor natuurontwikkeling ca. 80% van de grond verworven en ca. 55% daadwerkelijk ingericht”.

Bij acties en prestaties: ***“Organiseren van de uitvoering door derden van natuurontwikkelingsplannen tot circa 330 hectare per jaar”***

4.9. Landschappelijke kwaliteit en beeldkwaliteit

Algemeen

Zienswijzen:

Heemschut vraagt of de strategie voor de Belvedere-gebieden Walcheren en West Zeeuws-Vlaanderen (versterken samenhang en herkenbaarheid) nog van invloed is op reeds bestaande gebiedsplannen en kan bijdragen aan de uitvoering van de Staats-Spaanse linies. Ook wordt gevraagd naar de rol van de Cultuurhistorische hoofdstructuur (CHS).

Veere kan vanuit de hoofddoelstelling instemmen met de grote aandacht voor het landschap. De uitwerking in tabel 4.9. wordt echter te uitgebreid en onoverzichtelijk gevonden.

Betwijfeld wordt of een snelweg of zeehaven een landschap genoemd kan worden. Het strand wordt als apart landschap gemist.

M. van Dam merkt op, dat ten onrechte op de landschapskaart (pag. 77) de omgeving van Biesterveld aangegeven wordt als “recreatielandschap”, omdat het hier gaat om een kwetsbaar natuurgebied, waar geen recreatief gebruik mogelijk is.

De **Stuurgroep Waterdunen** verzoekt om in de Oud-Breskenspolder de juiste begrenzing van het plan Waterdunen op te nemen door op kaart 4.9 de zone “groen recreatielandschap” door te trekken naar de provinciale weg (N675).

Noord-Beveland vindt de zonering op kaart 4.9 arbitrair en te knellend.

Antwoord:

Met name in de gebieden, waar cultuurhistorie een wezenlijke rol speelt, de Belvedere-gebieden, de nationale landschappen en de SSL, zal vanuit een cultuurhistorisch perspectief en op basis van de CHS de samenhang en herkenbaarheid bewaakt worden bij de uitvoering van beleid. Binnen de nationale landschappen zal dit o.a. gestalte krijgen, doordat de kernwaarden uitgewerkt worden in een visie en bijbehorend uitvoeringsprogramma. Binnen het nationale landschap West Zeeuws-Vlaanderen en in combinatie met de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in heel Zeeuws-Vlaanderen zal uitvoering gegeven worden aan de SSL, waar inmiddels al via enkele projecten mee is gestart.

Vanwege het ook door de gemeente Veere onderschreven grote belang van het landschap is getracht om gebiedsdekkend en schematisch alle dominante Zeeuwse landschapstypen in tabel 4.9. weer te geven met daarbij een compacte beschrijving van de hoofdkenmerken en de daarbij gewenste strategie.

Het gaat hierbij nadrukkelijk niet alleen om “groene landschappen”, zoals beschreven in paragraaf 4.9.3. Vanuit ondergrond, cultuurhistorie en actueel gebruik (lagenbenadering) kan elk gebied in Zeeland landschappelijk gekarakteriseerd worden. De zeehaveengebieden en snelweg horen daar als meest dynamische landschappen nadrukkelijk bij. Het is te veel in detail om ook het strand als apart landschap toe te voegen, dit zou de tabel onoverzichtelijk maken. Het strand is afhankelijk van de locatie onderdeel van het deltalandschap, het natte en groene recreatielandschap en het natuurlandschap.

De landschapskaart van in paragraaf 4.9 van het omgevingsplan geeft globaal weer welke dominante typen of combinaties daarvan het algemene landschapsbeeld bepalen. Voor de Kop van Schouwen gaat het om zowel puur natuur als ook een mengvorm van natuur en recreatie. Uit deze globale kaart mag niet op veel gedetailleerder schaalniveau een bestemming worden afgeleid.

Conform het verzoek van de Stuurgroep Waterdunen zal kaart 4.9 aangepast worden op basis van de recente plannen voor Waterdunen.

De aanduiding van Noord-Beveland op kaart 4.9 doet recht aan de hoofdkarakterisering van het gebied. Deze kaart is alleen al door de globale schaal indicatief en hoeft daardoor niet knellend te zijn.

Wijzigingen:

Op kaart 4.9 wordt de zone “groen recreatie landschap “ bij de Oud-Breskenspolder doorgetrokken tot de provinciale weg (N675).

Beeldkwaliteitplan

Zienswijzen:

Vlissingen vindt dat het niet duidelijk is voor welke ontwikkelingen een beeldkwaliteitplan zal worden voorgeschreven: alleen provincie, alleen plannen in het buitengebied of ook binnenstedelijke gebieden? Voor binnenstedelijke gebieden ligt de verantwoordelijkheid voor de beeldkwaliteit primair bij het gemeentebestuur.

De **Stadsraad Veere** stemt in met de denkstappen die gevolgd moeten worden bij het tot stand brengen van een ruimtelijk plan. De Stadsraad stelt voor om voor elk dorp uit de gemeente Veere en hierop volgend heel Walcheren een beeldkwaliteitplan op te stellen. Dit kan dienen als kaderstellend beleidsstuk, zonder dat voor elk voorgenomen project een nieuw beeldkwaliteitplan tot stand hoeft te komen.

Veere en Noord-Beveland achten het verplicht stellen van een beeldkwaliteitplan bij elke nieuwe ontwikkeling overbodig, aangezien er al welstandsbeleid en een welstandsnota beschikbaar is op basis waarvan de gewenste beeldkwaliteit wordt nagestreefd. Bovendien worden de genoemde denkstappen doorgaans aan de orde gesteld in de plantoelichting van een bestemmingsplan.

Antwoord:

De provincie vindt het essentieel dat beeldkwaliteit op een goede manier betrokken wordt bij de afweging van ruimtelijke plannen. Hierdoor wordt voorkomen dat kansen op het gebied van beeldkwaliteit, cultuurhistorie, landschap, etc. worden gemist. Ook wordt het duidelijk waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt waardoor een groter draagvlak wordt gecreëerd en er bij nieuwe initiatieven kan worden ingehaakt op de gevolgde denkwijze. De ervaring leert dat gemeenten hier ook belang aan hechten. De geformuleerde denkstappen zijn dan ook al vaak te vinden in de plantoelichting van een bestemmingsplan.

Het is van belang dat de denkstappen bij elke nieuwe ontwikkeling duidelijk worden gemaakt, ook bij plannen voor binnenstedelijke gebieden. De provincie onderschrijft overigens dat ze niet primair verantwoordelijk is voor de vormgeving van een binnenstedelijk plan, maar hecht eraan dat ook in die plannen aandacht gegeven wordt aan de beeldkwaliteit, in de vorm van een beeldkwaliteitsparagraaf in de plantoelichting, een bijbehorend beeldkwaliteitplan of een verwijzing naar een beeldkwaliteitplan op een hoger schaalniveau.

Een welstandsnota bevat normaliter een gedegen gebiedsanalyse die goed gebruikt kan worden voor de eerste denkstap. Een welstandsnota is echter voor een ander doel en schaalniveau opgesteld. De locatiekeuze van een planontwikkeling in relatie tot de omgevingskwaliteiten wordt in een welstandsnota niet gemaakt. Kortom, een welstandsnota is goed bruikbaar bij het doorlopen van de denkstappen, maar geen vervanger ervan.

Wijzigingen:

Geen.

Landschapstypes

Zienswijzen:

De **ZMF** vindt 'Zeelandroute' als landschapstype curieus. **Zeeland Seaports** merkt op dat de zinsnede '... afgesloten van de rest van de wereld' bij de beschrijving van het landschapstype Zeehavenlandschap niet voor de hand ligt. Verder ziet **Zeeland Seaports** de havens liever als waardevol onderdeel met een aparte status binnen de Zeeuwse regio. De

Boerderijenstichting ziet als strategie bij het landschapstype 'Groen wonen landschap' graag toegevoegd als strategie: 'Behoud en adequaat beheer van monumentale en cultuurhistorische boerderijen'. **Theije** heeft landbouwgronden in bezit die vallen binnen het landschapstype 'Groen recreatieland'. Hij vraagt zich af of deze strategie de ontwikkelingsmogelijkheden van zijn bedrijf zal belemmeren. **DeCloedt** heeft de Hertogin Hedwigepolder in bezit. Op deze polder is het landschapstype 'Dijkenlandschap' met als strategie het versterken van de dijkstructuur en het krekennetwerk. Volgens **DeCloedt** valt dit niet te rijmen met de plannen om de Hertogin Hedwigepolder te ontpolderen omdat de dijkstructuur wordt aangetast en het krekennetwerk zal verdwijnen.

Antwoord:

De Zeelandroutes zijn op de kaart van de 'Landschappelijke kwaliteiten' opgenomen als lijnstructuren die bepalend zijn voor de beleving van Zeeland. Dit geldt ook voor de andere infrastructurele elementen. Het is als zodanig geen landschapstype maar wel een lijnelement waarop en langs een landschapsstrategie van toepassing is.

De zinsnede '...en afgesloten van de rest van de wereld' is inderdaad niet voor de hand liggend en zal geschrapt worden. De zeehavens behoren volgens kaart 4.9 tot het 'Zeehavenlandschap' waardoor het primair als waardevol onderdeel wordt aangemerkt met eigen karakteristieken en een aparte status.

De provincie zal "Behoud en adequaat beheer van monumentale en cultuurhistorische boerderijen" niet toevoegen als strategie bij het landschapstype 'Groen wonen landschap'. Dit omdat dit een strategie is die niet specifiek geldt voor dit type landschap. In dit landschapstype zijn juist landgoederen karakteristiek en dienen primair deze behouden en versterkt worden. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat het behoud van een monumentale boerderij in dit landschapstype onbelangrijk is.

De ontwikkelingsmogelijkheden van landbouwbedrijven worden bij planologische veranderingen doorgaans zoveel mogelijk gerespecteerd. Het kan echter voorkomen dat er door een functieverandering in de omgeving van een landbouwbedrijf de ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt. In dat geval kan een verzoek tot planschade ingediend worden. De aanwijzing van het gebied tot groen recreatieland heeft in die zin geen planologische betekenis. Het is een aanduiding welke strategie toegepast moet worden bij nieuwe ontwikkelingen in dat specifieke landschap.

Het feit dat een landschap is aangeduid als 'dijkenlandschap' betekent niet dat ten allen tijden de karakteristiek van dat landschap gehandhaafd dient te worden. Het streven is om nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij het landschap, in dit geval is dat niet meer mogelijk omdat een nieuw landschap zal ontstaan na ontpoldering met nieuwe kwaliteiten. Het omgevingsplan laat dergelijke ontwikkelingen toe omdat na afweging van belangen behoud van het bestaande niet altijd de meest wenselijke strategie is. In dit geval gaat het om een natuurcompensatiemaatregel dat ten goede komt aan het ecologisch functioneren van de gehele Westerschelde. Bestuurlijk is afgesproken dat dit belang groter is dan de bestaande landschappelijke kwaliteiten van de Hertogin Hedwigepolder.

Wijzigingen:

De zinsnede “en afgesloten van de rest van de wereld” met betrekking tot het zeehavenlandschap zal worden geschrapt.

Hoogbouw

Zienswijzen:

Heemschut stelt voor om aanvullend aan maatstaven voor hoogbouw ook kaders voor massaliteit van gebouwen op te nemen. **Veere** schrijft dat het onduidelijk is waar het centrum van een kern eindigt en waar de rand van een kern begint, en hoe het zit met het gebied ertussen: welke norm geldt daar? **Veere** raadt aan het begrip bebouwde kom nader te duiden om onduidelijkheid te voorkomen. Verder stelt **Veere** dat de grens van 12 meter snel bereikt wordt wanneer het gaat om andersoortige gebouwen als wozoco's, gemeentehuizen, (agrarische) bedrijfsgebouwen, hotels en appartementencomplexen. Een verruiming van de hoogte van 12 meter is nodig om herhaaldelijke vrijstellingsprocedures te voorkomen. Tevens vraagt Veere zich af of de normen die in de verordening voor toepassing van art. 19 lid 2 WRO worden genoemd gestroomlijnd kunnen worden met de hoogbouwmaatstaven van het omgevingsplan.

Vlissingen stelt dat onderbelicht blijft dat hoogbouw een vorm van duurzaam ruimtegebruik is. **Vlissingen** stelt voor om hoogbouwnormen in het overgangsgebied van stad naar platteland te hanteren op basis van het principe ‘ja...mits’ in plaats van ‘nee....tenzij’. In binnenstedelijke gebieden werkt het hanteren van een hoogtebepaling met ontheffingsmogelijkheden belemmerend en is voer voor tegenstanders van hoogbouw bij bestuursrechterlijke geschillen. In de provinciale discussienota Beeldkwaliteit werden Vlissingen en Terneuzen uitgezonderd van een hoogtebeperking. **Vlissingen** ziet niet in op grond van welke argumenten deze inzichten zijn veranderd en stelt voor de daar genoemde normen van toepassing te verklaren in het omgevingsplan. Voorts stelt **Vlissingen** voor om naast de Dokkershaven (in plaats van Spieghelkwartier) en de Kenniswerf ook de Spuikom en de boulevards van Vlissingen te noemen als locaties die bij voorbaat uitgezonderd zijn van hoogtemaatstaven.

Middelburg vindt de differentiaties tussen de bouwhoogtes in het centrum en aan de rand van de stad te gedetailleerd. Middelburg stelt voor om de maatstaven te beperken tot een abstract niveau, bijvoorbeeld één standaardbouwhoogte voor steden. Afwijkingen dienen gemotiveerd te worden en voorzien van een advies door het Kwaliteitsteam. Middelburg gaat er vanuit dat het toepassen van hoogbouw in Vlissingen en Terneuzen niet ongelimiteerd kan plaatsvinden. Een relatie moet gelegd worden met het uitzicht over de Westerschelde en de Noordzee.

't Duumpje acht hoogbouw van 20 meter detonerend voor de regio West Zeeuws-Vlaanderen. Een maximale bouwhoogte van 15 meter voor de kernen Breskens en Oostburg is meer passend. Voor Oostburg zijn het Ledelplein en de Markt de aangewezen locaties, voor Breskens is de kustlijn geschikt voor inpassing van hoogbouw tot 15 meter. Voor Sluis wordt een maximale hoogtemaat van 12 meter voldoende geacht gezien de kleinere schaal. In de overige kernen van West Zeeuws Vlaanderen (waaronder Cadzand-Bad) zou volgens **'t Duumpje** niet hoger dan 9 meter gebouwd mogen worden, aan de randen van de kleineren kernen niet hoger dan 8 meter.

De **PCO** schrijft dat aangegeven dient te worden in hoeverre de maximum bouwhoogtes van toepassing zijn op bedrijventerreinen en zeehaventerreinen.

Borsele vindt het voorschrijven van maximale hoogtematen van gebouwen niet passen binnen het systeem van hoofdlijnen. Borsele voorziet grote problemen in het Sloegebied, een gebied dat buiten de bebouwde kom valt. Een hoogtemaat van 12 meter in dit gebied zal vaak niet toereikend zijn.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** zien het sturing geven aan de hoogtemaat van gebouwen niet als een provinciale verantwoordelijkheid. Wat is het provinciaal belang? De methode is bovendien onduidelijk voor de uitbreidingswijken van steden, de gebieden binnen de bebouwde kom die buiten de stedelijke centra liggen.

Antwoord:

De massaliteit van gebouwen is net als de hoogte van grote invloed op de beeldkwaliteit van de omgeving. Er is echter gekozen om massaliteit niet in maatstaven te vatten omdat de impact van straat tot straat kan verschillen. De hoogte van gebouwen heeft soms een impact op het landschap. Door de genoemde hoogtematen is geprobeerd dat omslagpunt in maten vast te leggen. Boven de genoemde hoogtematen kan een gebouw een nadelige invloed op de beeldkwaliteit van het omliggende landschap hebben. Daarmee wordt het een provinciaal, want gemeentegrensoverschrijdend, belang. De kwaliteit van het landschap is immers een onderwerp waarvoor de provincie zich mede verantwoordelijk voelt. Het noemen van hoogtematen wekt de illusie van een bepaalde mate van nauwkeurigheid van wel of niet een goede beeldkwaliteit. Dit hangt altijd af van een specifieke situatie, locatie en de aard, omvang, verschijningsvorm en massaliteit van een gebouw. Vandaar dat afwijkingen boven de genoemde hoogtematen mogelijk blijven wanneer wordt aangetoond dat de beoogde ontwikkeling geen aantasting oplevert van de beeldkwaliteit. Het is zelfs zeer goed mogelijk dat hoogbouwprojecten tot een verbetering van de beeldkwaliteit voor de omgeving kunnen leiden. Bij een goede onderbouwing zal de provincie dan ook voortvarend aan dergelijke projecten meewerken.

Doorgaans zal een hoogbouwproject in het centrum van een kern een overtuigender argumentatie opleveren dan een vergelijkbaar project in een buitenwijk. Toch zal de provincie de hoogbouwnormen voor centra ook toepassen voor de buitenwijken, ook omdat vaak in deze wijken in de zestiger en zeventiger jaren veel hoogbouw gebouwd is. De hoogbouwmaatstaven voor de overgang van bebouwd naar onbebouwd gebied gelden dan ook alleen voor de randen, en niet voor het gebied tussen de randen en de centra. Dit zal worden aangepast.

De provincie ziet geen reden om de norm van 12 meter voor de randen en buiten de bebouwde kom te verruimen. De genoemde andersoortige gebouwen zijn geen gebouwen die normaal gesproken in het buitengebied of aan de rand van een dorp thuishoren.

Het begrip bebouwde kom kan gedefinieerd worden als het gebied dat door Gedeputeerde Staten is vastgesteld als 'Bestaand Bebouwd Gebied 2005'.

Aanpassing van de verordening voor art. 19 lid 2 WRO zal worden gezien in het licht van de totale wijzigingen van de Wet ruimtelijke ordening. De provincie onderschrijft dat hoogbouw een vorm kan zijn van duurzaam of zorgvuldig ruimtegebruik. Zoals reeds eerder aangegeven ziet de provincie hoogbouw dan ook niet bij voorbaat als iets negatiefs. Doelstelling is een goede motivatie ten opzichte van de kwaliteit van de omgeving en het omliggende landschap te bevorderen.

Voor Vlissingen en Terneuzen kunnen overeenkomstig de nota beeldkwaliteit op voorhand een aantal gebieden, onder meer vanwege een directe relatie met de Westerschelde, worden uitgesloten van de aangegeven hoogbouwnormen. Voor Vlissingen gaat het hierbij om het gehele stedelijke gebied gelegen tussen de Sloeweg en de Westerschelde en voor Terneuzen gaat het in eerste instantie om de Scheldeboulevard en het centrumgebied/Axelse Dam. Juist deze gebieden zullen in de toekomst veel hoogbouwontwikkelingen kennen en de provincie staat hier positief tegenover. Ook voor de zeehavengebieden met hun eigen karakter en schaal die niet vergelijkbaar is met andere gebieden gelden op voorhand geen

bouwhoogtemaatstaven. Voor de provincie vormen dit logische uitzonderingen op de algemene norm.

Voor het overige stedelijk gebied van Vlissingen, Terneuzen, Middelburg en Goes wordt vastgehouden aan een hoogte van 25 meter, waarvan gemotiveerd kan worden afgeweken. De door 't Duumpje gewenste normen voor West-Zeeuws-Vlaanderen zijn wat de provincie betreft te strikt. Voor reguliere bedrijventerreinen is er geen reden de bouwhoogte op voorhand hoger toelaatbaar te achten dan in bewoond gebied. Bedrijventerreinen behoren in die zin tot de bebouwde kom.

Het is overigens de verwachting dat het aantal gevallen waarbij de hoogtemaatstaven overschreden worden klein zal zijn. De provincie stelt zich voor dat de keuze voor, de motivatie van hoogbouw en de afweging ten opzichte van de omgeving in het vooroverleg tussen gemeenten en provincie aan de orde komt. Dan is ook geen sprake van procedurele verlenging. De beoordeling van de motivering van dergelijke overschrijdingen zal voortvarend worden behandeld in het kader van het vooroverleg, zodat de proceduretijd niet verlengd wordt. Het is de bedoeling om het aantal ontwikkelingen waarbij hoger gebouwd wordt dan de aangegeven maten en de bijbehorende motivaties te monitoren om het beleid te evalueren. Dit kan leiden tot het aanpassen van het hoogbouwbeleid.

Wijzigingen:

De zin: "Vanwege het hogere ... t/m... rand van de dorpen en steden" wordt als volgt gewijzigd: **"Vanwege het hogere, gemeentegrensoverschrijdende schaalniveau hanteert de provincie als uitgangspunt de volgende maximale bouwhoogtes voor bouwwerken om de beeldkwaliteit van Zeeland te behouden en, waar mogelijk, te versterken:**

- **Een hoogte van 25 meter in het stedelijk gebied van Vlissingen, Middelburg, Terneuzen en Goes. Voor gebouwen in de zeehavengebieden, het gebied tussen de Sloeweg en de Westerschelde in Vlissingen en de Scheldeboulevard en het centrum/Axelse Dam in Terneuzen gelden op voorhand geen maximale bouwhoogtes.**
- **Een hoogte van 20 meter in de dragende kernen**
- **Een hoogte van 15 meter in de overige kernen**
- **Een hoogte van 12 meter buiten de bebouwde kom en aan de randen van kernen.**

Wanneer aangetoond wordt dat de hoogte en massa van een bouwwerk niet zal leiden tot een aantasting van de kernkwaliteiten van het omliggende landschap (zie kaart 4.9 en tabel 4.9) en de stedenbouwkundige karakteristieken van de omgeving kan van de aangegeven hoogtes worden afgeweken."

Geschrapt worden de passages "Gebouwen die boven ... t/m ...karakteristieken van de omgeving." De voorlaatste zin wordt gewijzigd in: **"In de op kaart 4.9 aangegeven kwetsbare landschappen dient zeer terughoudend omgegaan te worden met mogelijkheden voor hogere bebouwing dan de aangegeven normen".**

Landschappelijke inbedding

Zienswijzen:

Stad en Lande Schouwen-Duiveland vraagt zich af of aan solitaire glastuinbouwbedrijven eisen worden gesteld van een adequate landschappelijke inpassing of dat op dit punt bij voorbaat de provincie haar kwaliteitseisen laat varen zoals dit bij Sirjansland is gebeurd. Noord-Beveland vindt het terecht dat een algemene normstelling niet altijd recht doet aan de situatie. **Noord-Beveland** vindt het echter vreemd dat vervolgens wél een algemene groengordel van 10 meter als algemene norm wordt gesteld, waarvan slechts gemotiveerd kan worden afgeweken. Deze algemene norm is zeer ongunstige, er wordt geen onderscheid

gemaakt tussen grootschalige en kleinschalige projecten. Noord-Beveland verzoekt dit te herzien.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** missen een visie op het thema landschappelijke inpassing. Het uitgangspunt om te volstaan met een groengordel voor de afscherming van een nieuwe functie wordt niet gezien als een bruikbaar uitgangspunt. Het draagt bij aan schaalverkleining. Ook grootschalige nieuwe functies verdienen het om gezien te worden.

Volgens de **ZMF** moet de landschappelijke inpassing van agrarische gebouwen binnen het bouwblok goed geregeld zijn. Bijvoorbeeld bij bouwhoogten tot 9 meter een 5 meter brede singel en hogere gebouwen een singel van 10 meter

Veere geeft aan het ongewenst te achten om een specifieke breedtenorm voor groenstroken rond nieuwe elementen te hanteren. Beter is een indicatieve normstelling, die ruimte laat voor maatwerk. Voor Walcheren kan hierbij de landschapsvisie van het Nationaal landschap leidend zijn. Bij de aanleg van landschappelijk groen, zoals de bossen op Walcheren, is het belangrijk om via zichtlijnen en een aangepaste inrichting zicht te houden op de karakteristieke duinen.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** geven aan dat er een visie op het thema "landschappelijke inpassingen" wordt gemist. Over het algemeen wordt volstaan met een groengordel die een nieuwe functie afschermt. De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** vinden dit niet altijd een bruikbaar uitgangspunt. Het draagt ongewild bij aan schaalverkleining. Ook grootschalige nieuwe functies verdienen het om gezien te mogen worden.

Antwoord:

Uitgangspunt van het omgevingsplan is het behouden en versterken van de landschappelijke kwaliteiten. Laagdynamische landschapstypen (zoals natuur, polderlandschappen) zijn kwetsbaar voor ontwikkelingen die in een hogere 'dynamiek-klasse' vallen, bijvoorbeeld campings, woonwijken, etc. De opsomming in het omgevingsplan is niet uitputtend, glastuinbouw is ook van een hogere dynamiek-klasse. Bij de locatiekeuze is het niet altijd mogelijk om de laag-dynamische landschappen te vrijwaren van hoog-dynamische ontwikkelingen. Hiervoor is een investering in een adequate landschappelijke inbedding nodig, deze investering moet een integraal onderdeel zijn van de locatieafweging. Een goede landschappelijke inpassing van dergelijke nieuwe elementen wordt van groot belang geacht. Te vaak is in het verleden dit onderdeel bij projectontwikkeling veronachtzaamd en uiteindelijk helemaal niet gerealiseerd met soms sterk negatieve effecten op de landschappelijke kwaliteit in een wijde omtrek. Een goede landschappelijke inpassing is dan ook vereist, waarbij, geheel conform het verzoek van de gemeente Veere, er sprake is van een indicatieve norm (van 10 meter) omringend groen en er per situatie ruimte blijft voor maatwerk.

Want er, zijn situaties denkbaar dat geen landschappelijke maatregelen nodig zijn, er zijn ook situaties dat een forse ingreep nodig is om de landschappelijke kwaliteiten te behouden. Dit heeft te maken met de aard van de bebouwing (permanent/niet permanent, hoogte en massa) en de kwetsbaarheid van het landschapstype. Ook is het koppelen van deze maatregelen aan andere doelen mogelijk (landschappelijke netwerken, natuurdoelen) waardoor win-situaties ontstaan.

Het genoemde getal van 10 meter is daarom nadrukkelijk als grove indicatie bedoeld en wil vooral bevorderen dat de landschappelijke inpassing zorgvuldig en expliciet wordt betrokken bij de planontwikkeling en de planologische afweging. Bij de uitvoering van projecten dient het realiseren van groengordels of andere landschappelijke inpassing planologisch en financieel gewaarborgd te zijn en ook direct na het bouwrijp maken van de gronden daadwerkelijk uitgevoerd te worden.

Op Walcheren kan de visie van het Nationaal Landschap een kapstok bieden.

Ook bij de concrete invulling van landschappelijk groen (bosaanleg, heggen, bomenrijen) is er ruimte voor maatwerk en kan bij de aanleg rekening gehouden worden met streekeigen landschappelijke kwaliteiten, zoals het zicht op de duinen op Walcheren.

De landschappelijke investeringen die nodig zijn voor agrarische bouwblokken dienen van geval tot geval gemotiveerd en beoordeeld te worden.

De voorwaarde voor een goede landschappelijke inpassing geldt voor alle initiatieven en projecten. Een goede landschappelijke inpassing moet derhalve altijd in de planbeoordeling en het afwegingkader meelopen. In het voorgaande is betoogd dat het hier niet om een gevraagde investering in groen gaat, maar om een goede inpassing waarbij omringend groen één van de uitkomsten kan zijn. De weging van de landschappelijke inpassing vindt plaats op basis het totale planvoorstel, dus inclusief eventuele plannen voor investeringen in de omgevingskwaliteit (verevening) als die aan de orde zijn.

Wijzigingen:

Geen

Panorama's

Zienswijzen:

Rijkswaterstaat Zeeland vindt de geformuleerde doelstelling voor landschappelijke kwaliteit en mobiliteit loffelijk maar helaas niet concreet. Er wordt geen concrete invulling gegeven aan het behoud van de panorama's langs de Rijkswegen waardoor deze zullen verdwijnen na realisering van de vele gemeentelijke plannen. Het Belvedereproject N57 ontbreekt terwijl dit heel belangrijk is voor de landschappelijke invulling van Walcheren.

't Duumpje vreest dat de weidsheid en openheid N61 tussen Hoek en Schoondijke verloren gaat na uitvoering van de plannen voor dit traject.

Antwoord:

Het klopt dat er geen concrete invulling is gegeven aan de geformuleerde doelstellingen. De concrete invulling kan pas gedaan worden na het opstellen van beeldkwaliteitplannen voor de economische assen en de Zeelandroutes. In deze beeldkwaliteitplannen wordt een probleemanalyse gemaakt, de kwaliteiten benoemd en aanbevelingen gedaan voor alle betrokken partijen. Inmiddels is gestart met het opstellen van het beeldkwaliteitplan voor de A58/N62 (de economische assen). Rijkswaterstaat Zeeland is hierbij ambtelijk vertegenwoordigd.

Het Belvedereproject N57 wordt niet bij naam genoemd. Dit betekent niet dat er geen belang aan wordt gehecht. In de tekst wordt er wel impliciet naar verwezen, evenals het uitgangspunt van dit project 'behoud door ontwikkeling'.

Bij het maken van de plannen voor het traject Hoek-Schoondijke is de inbedding in het landschap nadrukkelijk betrokken bij de afweging van alternatieven. De weidsheid en openheid die beleefd worden vanaf de weg wordt echter vooral bepaald door de functionele invulling langs de wegen. In het omgevingsplan is het traject aangeduid als Zeelandroute zodat er samen met betrokken overheden een beeldkwaliteitplan voor zal worden opgesteld.

Wijzigingen:

Geen.

Het landschapsnetwerk

Zienswijzen:

De **ANWB** is van mening dat het omgevingsplan een nogal eenzijdige uitwerking geeft op het thema recreatie, namelijk vooral bezien vanuit het economisch perspectief. De ANWB hecht ook waarde aan aandacht voor recreatie om en nabij huis. Met andere woorden aandacht voor een verbetering van de leefomgeving en het vergroten van de toegankelijkheid van het platteland. Verder mist zij aandacht voor de barrièrewerking van infrastructuur op wandel- en fietsroutes en vindt zij de kaart 4.9A niet volledig. De ANWB pleit voor behoud en versterking van beeldbepalende landschapselementen.

Louwerse vraagt zich af of in het kader van het landschapsnetwerk de toegankelijkheid van de EHS/natuurlijke oevers e.d., de samenhang tussen en de bekendheid van wandelroutes verbeterd kan worden. Verder doet hij de suggestie om het landschapsnetwerk aan te laten sluiten bij bestaande LAW-paden eventueel met behulp van rijksmiddelen uit het ILG.

Veere vraagt wat bedoeld wordt met het bieden van planologische ruimte. In het omgevingsplan wordt verwezen naar de paragraaf verevening. De gemeente is van mening dat verevening niet wenselijk is in dit verband. Vanaf de wandelpaden moet het agrarisch land immers zichtbaar zijn.

Middelburg onderschrijft het streven van recreatief medegebruik van gebieden met bijzondere waarden. Om dit te stimuleren is aandacht nodig voor de beheerkosten met name bij particulieren. Ook **SLZ** onderschrijft dit. **SLZ** is enigszins huiverig voor de concentratie van het landschapsnetwerk in de Nationale Landschappen en regio's met een gebiedsgerichte benadering

De **ZMF** vraagt de provincie instrumenten te ontwikkelen waarmee groen, het toegankelijk maken van agrarische grond en het beheer van wandelpaden kan worden gefinancierd.

't Duumpje geeft een nadere uitwerking voor onverharde paden. Van een open verharding voorziene paden vormen een goede aanvulling op onverharde paden, ook kan verharding in sommige gevallen in het geheel ontbreken (bijv. in het geval van een grazige ondergrond). **'t Duumpje** vraagt deze mogelijkheden mee te nemen bij de uitwerking van het landschapsnetwerk.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** zijn van mening dat bij de recreatieve ontwikkelingen in het achterland serieus ingezet moet worden op een fijnmazige routestructuur met een gericht stimuleringsprogramma. Zij gaan er vanuit dat de per gemeente opgestelde toeristische visies overgenomen worden in het omgevingsplan.

De **Dorpsraad Vrouwenpolder** vraagt zich af of het omgevingsplan staat voor toeristvriendelijk gedrag. De bankjes die op de Veerse dam staan zijn door de ondernemersvereniging geplaatst.

M. van Dam uit zijn zorgen over het feit dat het LAW netwerk over Biesterveld loopt. De exacte ligging van de route kan niet worden opgemaakt uit de kaart op pagina 86 in het omgevingsplan.

Antwoord:

De doelstelling van het landschapsnetwerk is het vergroten van de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van het landschap in combinatie met het stimuleren van de toeristisch-recreatieve ontwikkeling en infrastructuur. Daarmee wordt beoogd de toegankelijkheid van het agrarisch cultuurlandschap voor de bewoners van Zeeland en toeristen te vergroten. Om deze doelstelling te kunnen realiseren werkt de provincie aan een beleidsnota 'Landschapsnetwerk'. Hierin worden opgaven en kwaliteitscriteria geformuleerd. In de opgave worden "duurzame dragers" voor het landschapsnetwerk genoemd. Onderscheid wordt gemaakt in een natte en droge dooradering, namelijk natuurlijke oevers langs (te

verbreden) waterlopen en o.a. door landgoederen, natuurgebieden (in overeenstemming met natuurdoelstelling), akkers, dijken en verdedigingslinies. Ook de aantrekkelijkheid en aankleding van de paden vormt een aandachtspunt. Onderweg dient iets te beleven te zijn. Gedacht kan worden aan horecavoorzieningen, attracties en uitzichtpunten in de route. Maar ook overstapjes, bruggetjes, bankjes en informatievoorziening kunnen deel uit maken van het wandelnetwerk.

Het landschapsnetwerk wordt primair uitgevoerd in de Nationale Landschappen (Walcheren, West-Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Beveland), Belvédèregebieden (naast Nationale Landschappen de Gouwepolders en Tholen) en de gebiedsgerichte projecten (Schouwen Oost, Staats Spaanse Linie en Veerse Meer). Deze keuze hangt samen met landschappelijke kenmerken, cultuurhistorische waarden, natuurbeleving en recreatieve activiteiten. Dit sluit niet uit dat deze netwerken (wandelpaden en landschapsversterking) via de tussenliggende gebieden met elkaar “verknoot” kunnen worden.

Het landschapsnetwerk zal dan ook zeker aansluiten bij bestaande LAW en regionale paden. Evenals op kernen en recreatieconcentraties. De genoemde ILG gelden zijn vooral bedoeld voor de LAW-paden. Aanvullend zijn er de Boerenland- ofwel Veermanpaden gelanceerd. Hierover kunnen afspraken met het rijk worden gemaakt met betrekking tot de regionale wandelpaden. In samenspraak met gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders en andere grondbezitters en lokale expertise komen de projecten met inachtneming van samenhang van de grond.

Tijdens de uitwerking van het landschapsnetwerk blijken er tal van initiatieven te zijn. Inmiddels is een inventarisatie uitgevoerd naar bestaande wandelroutes door het platteland. Bij vele partijen is bekend dat het landschapsnetwerk wordt uitgewerkt. Veel van de lopende initiatieven worden getoetst aan de criteria van het landschapsnetwerk. Uiteindelijk worden de kwalitatief goede wandelingen gedigitaliseerd en worden na afronding gelinkt aan het routebureau. Het routebureau wordt geplaatst onder de Stichting Marketing Promotie Zeeland Delta, een stichting gevormd door de regionale VVV's en het Bureau Toerisme Zeeland. Deze stichting is ook verantwoordelijk voor het beheer van de databank van toeristische voorzieningen en attracties en verzorgt de toeristische promotie en marketing van Zeeland. Deze stichting krijgt ook de taak het wandelnetwerk in de markt te zetten. Met betrekking tot de toeristische visies is er geen directe strijdigheid gesignaleerd tussen de toeristische visies van de Zeeuws Vlaamse gemeenten met de beleidsuitgangspunten zoals die in het omgevingsplan staan verwoord voor recreatie en toerisme.

Voor de financiering van beheer en aanleg van paden over agrarische gronden worden in het omgevingsplan twee mogelijkheden geschetst. Allereerst kan gedacht worden aan een vergoeding voor toegankelijkheid en onderhoud in het verlengde van in samenwerking met het rijk nader uit te werken ‘groene diensten’.

Daarnaast biedt het omgevingsplan extra planologische ruimte voor kleinschalig plattelandstoerisme en nieuwe economische dragers. Als tegenprestatie voor deze extra ruimte wordt een investering gevraagd in de ruimtelijke of landschappelijke kwaliteit, bijvoorbeeld door het vergroten van de toegankelijkheid en het beheer van paden. In de beleidsnota Landschapsnetwerk worden verschillende mogelijkheden uitgewerkt voor aanleg en beheer van het Landschapsnetwerk. Oplossingen worden gezocht in samenwerking met overheden en terreinbeheerders en grondeigenaren.

In de beleidsnota Landschapsnetwerk zal eveneens een meer gedetailleerd beeld worden gegeven van de exacte loop van paden en routes. De exacte loop van bijvoorbeeld LAW-

routes kan nu reeds worden teruggevonden op wandelkaarten. Hieruit kan worden opgemaakt dat deze route niet over het Biesterveld voert.

In de beleidsnota zal verder aandacht worden geschonken aan alternatieve verhardingsmogelijkheden.

In de actiepunten met betrekking tot paragraaf 4.9.4 wordt aandacht besteed aan de bescherming en instandhouding van de belangrijke routenetwerken. Voorkomen van barrièrewerking is daarbij een aandachtspunt.

Wijzigingen:

Onder acties en prestaties wordt de volgende passage toegevoegd: **“Opstellen van een beleidsnota ‘Landschapsnetwerk’, waarin in ieder geval de volgende acties zijn opgenomen en verwerkt:”** Hierna volgt de huidige opsomming van acties en prestaties.

Verder bevinden zich reeds diverse actiepunten in een vergevorderd stadium van uitvoering. In de beleidstekst zijn deze actiepunten aangepast aan de laatste stand van zaken of, indien reeds gerealiseerd, zijn ze komen te vervallen.

4.10. Cultuurhistorische kwaliteit

Algemeen

Zienswijzen:

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** zijn van mening dat de sectorale benadering het in het omgevingsplan wint van de integrale benadering. Als voorbeeld geven zij de cultuurhistorische hoofdstructuur, het invulling hier aan geven staat hoog op de provinciale agenda. Vanwege de link die ligt tussen deze hoofdstructuur en het omgevingsplan ligt het voor de hand om de cultuurhistorische hoofdstructuur te verwerken in het omgevingsplan.

't Duumpje is verder van mening dat de lijst met karakteristieke eigenschappen te beperkt is. **'t Duumpje** geeft aan dat West Zeeuws Vlaanderen al minstens 500 jaar een landbouwgebied is en dat het meer dan de moeite waard is om deze waarde te behouden en te versterken.

Tholen constateert dat de begrenzing van de provinciale belvederegebieden niet overeenkomt met de landelijke begrenzing van belvederegebieden. Hoewel **Tholen** onderkent dat het toegevoegde gebied bijzondere kwaliteiten heeft, die eveneens in het bestemmingsplan buitengebied zijn opgenomen, is **Tholen** van mening dat de ruimere begrenzing niet dient te leiden tot een restrictiever beleid dan in het overige gebied dat niet is begrensd volgens kaart 4.10. Overigens is **Tholen** wel van mening dat ontwikkelingen in het gebied, zoals het leggen van integrale koppelingen met water en/of recreatie aan dienen te sluiten bij de cultuurhistorische waarden die het gebied heeft.

Antwoord:

In het provinciale beleid kunnen voor wat betreft de cultuurhistorische hoofdstructuur een tweetal zaken van elkaar worden onderscheiden. Allereerst betreft dit een inventarisatie van alle cultuurhistorisch waardevolle elementen in Zeeland en het bijbehorende beleid zoals dit momenteel wordt geformuleerd in de nota Cultuurhistorie en Monumentzorg. Daarnaast zijn in het omgevingsplan de individuele elementen geabstraheerd tot gebieden waar feitelijk sprake is van een concentratie van cultuurhistorisch waardevolle elementen. Tezamen vormt dit de cultuurhistorische hoofdstructuur van Zeeland, die op deze wijze op een adequate en

integrale manier is verwerkt in het omgevingsplan. Doordat de cultuurhistorische kwaliteiten bovendien een onderdeel vormen van het in paragraaf 4.2 geschetste afwegingskader wordt de integrale verankering in het omgevingsplan nogmaals benadrukt.

De ruimere begrenzing van de provinciale belvederegebieden is een direct gevolg van het abstraheren van individuele elementen naar gebieden. Hier is sprake van een hogere concentratie aan cultuurhistorische elementen, die de provincie door toepassing van de strategie behoud door ontwikkeling wil behouden. Het aan laten sluiten van ontwikkelingen bij de cultuurhistorische waarden die het gebied heeft, zoals de gemeente Tholen voorstaat, vormt een goede invulling van deze strategie.

Het behoud en de versterking van het overheersende en beeldbepalende agrarische karakter van het Zeeuwse landschap, zoals 't Duumpje aangeeft, vormt een van de uitgangspunten van het provinciale beleid. In tabel 4.9 worden de karakteristieke elementen van het Zeeuwse landschap beschreven.

Wijzigingen:

Geen

Cultuurhistorisch waardevolle elementen

Bouwwerken

Zienswijzen:

Vooruitlopend op de nota Cultuurhistorie en Monumentenzorg zou de **Boerderijenstichting** graag de volgende passage terug willen zien in het omgevingsplan: "Monumentale en karakteristieke boerderijen kunnen met nieuwe gebruiksfuncties een rol spelen bij het aantrekkelijk maken of behouden van een multifunctioneel platteland. De provincie onderkent dat de belevingswaarde van deze gebouwen in de ruimtelijke omgeving en beeldbepaling. Wij zullen de samenhang bevorderen tussen nieuwe gebruiksfuncties en nieuwe economische dragers en passend recreatief medegebruik. Daarbij denken wij naast de mogelijkheden uit de NED lijst aan kunstroutes, kamerconcerten in de schuur, plattelandstheater, fiets-, wandel- en verlichte boerderijenroutes".

Verder geeft de **SLZ** aan dat, in het kader van de ruimte voor ruimte regeling, het omgevingsplan de sloop van niet waardevolle gebouwen in het buitengebied mogelijk maakt en in ruil hiervoor de mogelijkheid biedt voor de bouw van één of meer kwalitatief hoogwaardige (compensatie)woningen. **SLZ** vraagt zich hierbij af of het hier gaat om alle niet monumenten of dat daar nog een nadere nuancering in dient te worden aangebracht.

Antwoord:

Cultuurhistorisch waardevolle bouwwerken in het landelijk gebied leveren een bijdrage aan de kwaliteit van de omgeving. Er is de provincie dan ook veel aan gelegen om deze kwaliteit te behouden. Daartoe wordt onder meer de mogelijkheid geboden om in vrijkomende agrarische bebouwing met een beeldbepalende, cultuurhistorische waarde¹ een woonfunctie te realiseren (paragraaf 6.2.1). Ook elders in het plan wordt aandacht besteed aan mogelijkheden tot het behoud van dergelijke bouwwerken en het realiseren van activiteiten die passen bij een

¹ Beeldbepalende, cultuurhistorisch waardevolle bebouwing: In opdracht van de provincie is een inventarisatie van historische boerderijen uitgevoerd, waarbij deze in drie categorieën zijn gewaardeerd. De categorieën A en B uit deze inventarisatie vormen de beeldbepalende, cultuurhistorisch waardevolle bebouwing zoals hier wordt bedoeld.

multifunctioneel platteland. Daarmee benut de provincie de beschikbare mogelijkheden voor het behoud van cultuurhistorisch waardevolle boerderijen ten volle uit. Het toevoegen van de bovenstaande passage voegt hier weinig aan toe en leidt tot een onnodige herhaling die voorkomen dient te worden.

Wanneer er sprake is van in onbruik geraakte (agrarische) bebouwing in het buitengebied en een beroep wordt gedaan op de ruimte voor ruimte regeling om deze te vervangen door één of meer kwalitatief hoogwaardige woningen dan is dit alleen mogelijk wanneer het géén karakteristieke en cultuurhistorisch waardevolle bebouwing betreft, zoals staat aangegeven bij de randvoorwaarden in paragraaf 8.5.1 van het omgevingsplan.

Wijzigingen:

Geen.

Paalhoofden

Zienswijzen:

Waterschap Zeeuwse Eilanden geeft voor wat betreft de aanduiding van paalhoofden voor de kust als cultureel erfgoed aan, dat over deze aanduiding geen overleg met hen is gevoerd. Dit vindt men onzorgvuldig. Te meer omdat een dergelijke aanduiding tot hogere onderhoudskosten zal leiden. Aangezien de provincie het initiatief heeft genomen tot deze aanwijzing, gaat het waterschap ervan uit dat de extra kosten die dit met zich meebrengt van externe (niet-waterschaps) financiering worden voorzien.

Antwoord:

De provincie wil in samenspraak met de beheerders bezien wat de consequenties zijn van de aanduiding van de paalhoofden als cultuurhistorische waardevol element.

Wijzigingen:

Geen.

Molenbiotopen

Zienswijzen:

De **vereniging de Zeeuwse Molen, stichting molenbehoud** West Zeeuwsch Vlaanderen en **Herman** vragen om specifieke aandacht voor molenbiotopen (molenbeschermingszones) rond cultuurhistorische windmolens in het omgevingsplan. Daarbij wordt verwezen naar door de vereniging van de Hollandse molen opgestelde regels (Handleiding Molenbiotoop) met betrekking tot maximale hoogtes voor gebouwen en beplanting. Verzocht wordt om cultuurhistorische waardevolle molens inclusief bijbehorende molenbiotoop een vorm van planologische bescherming te geven in het omgevingsplan.

Antwoord:

Op kaart 4.10 is een selectie van gebieden met bijzondere cultuurhistorische waarden in Zeeland weergegeven. De provincie maakt zich sterk voor het behoud en de bescherming van de meest waardevolle elementen en relictten in deze gebieden. Daartoe wordt momenteel de cultuurhistorische hoofdstructuur nader uitgewerkt tot een structuur waarin alle cultuurhistorisch waardevolle elementen in Zeeland zijn opgenomen. Ook de cultuurhistorisch waardevolle molens in Zeeland inclusief de bijbehorende molenbiotopen zullen hierin aandacht krijgen. Het bijbehorende provinciale beleid voor dergelijke elementen wordt in de nota 'Cultuurhistorie en monumentenzorg' geformuleerd (gereed medio 2006).

De daadwerkelijke planologische bescherming van molenbiotopen vormt een gemeentelijke verantwoordelijkheid en dient zijn weerslag te krijgen in gemeentelijke bestemmingsplannen. De provincie onderschrijft de 'Handleiding Molenbiotoop' en vraagt gemeenten die het aangaat deze handleiding door te vertalen in gemeentelijke bestemmingsplannen. Hiervoor zal een zin worden toegevoegd.

Wijzigingen:

In paragraaf 4.10 wordt de volgende zin, voor de doelstelling op pagina 87, toegevoegd:

"Vooruitlopend hierop vraagt de provincie gemeenten rekening te houden met het behoud van cultuurhistorisch waardevolle molenbiotopen en de hiertoe door de vereniging de Hollandse molen opgestelde 'Handleiding Molenbiotoop' door te vertalen in bestemmingsplannen."

Verder worden molens toegevoegd aan de bijzondere bouwwerken in de tabellen met kernkwaliteiten voor de Nationale Landschappen.

Landfront Vlissingen

Zienswijzen:

De **stichting bunkerbehoud** vraagt om bijzondere aandacht voor het Landfront Vlissingen, mede omdat op dit moment een aantal elementen van het landfront (o.a 2 km aan lijnelementen aan de oostzijde van het Kanaal door Walcheren) worden bedreigd. De **stichting bunkerbehoud** geeft verder aan dat momenteel een aanwijzingsprocedure loopt om het Landfront als beschermd rijksmonument aan te duiden. Naast de mogelijke verlening van de rijksmonumentenstatus pleit **stichting bunkerbehoud** voor een betere planologische bescherming van de linielijn met bunkers en de tracés van de gedempte tankgrachten. Om de ontwikkelingsperspectieven van het Landfront beter in kaart te brengen, pleit **stichting bunkerbehoud** tevens voor het inbrengen van het landfront als een Belvedere-project. In het verlengde hiervan verzoekt **stichting bunkerbehoud** om, naast de actie met betrekking tot de Staat-Spaanse Linies, een vergelijkbare actie op te nemen voor het Landfront Vlissingen.

Antwoord:

In hoofdstuk 7.1 wordt aangegeven dat voor de geleidingszone Vlissingen-Middelburg een integrale visie zal worden opgesteld, waarbij het Landfront Vlissingen een belangrijk structurerend element zal vormen. Door het Landfront Vlissingen in het omgevingsplan te benoemen als karakteristiek element voor Walcheren dient bij nieuwe ontwikkelingen invulling gegeven te worden aan de strategie behoud door ontwikkeling. Aanvullende planologische bescherming vormt een gemeentelijke verantwoordelijkheid.

Na de besluitvorming over een eventuele rijksmonumentenstatus zal de provincie bezien of het Landfront Vlissingen wordt ingediend als Belvedere-project. De actie in het omgevingsplan met betrekking tot de Staats-Spaanse Linies vloeit voort uit het feit dat deze linie reeds een Belvedere-project is uitgevoerd, waarbij een visie is opgesteld.

Wijzigingen:

Geen.

Stad Veere

Zienswijzen:

Veere geeft, in het kader van het behoud en beschermen van cultuurhistorisch waardevolle elementen en de aanduiding van de stad Veere als vestingstad in het omgevingsplan waarmee

specifiek wordt ingezet op de versterking van de samenhang en herkenbaarheid van de cultuurhistorische kwaliteit en behoud door ontwikkeling van de verdedigingswerken, aan dat, in nauwe samenwerking met het Belvedereprojectbureau, gewerkt wordt aan een visie voor de stad Veere. Naast het verbeteren van de leefbaarheid vormt het behoud van het cultuurhistorisch erfgoed een doelstelling, waarbij er aandacht zal zijn voor het herstel en het in oude staat terugbrengen van de oorspronkelijke verdedigingsstructuur van Veere. Voorgesteld wordt om de te ontwerpen visie, die nog nader geconcretiseerd en uitgewerkt dient te worden, op te nemen in het uitvoeringsdeel van het omgevingsplan.

Antwoord:

De provincie onderschrijft de doelstellingen die ten grondslag liggen aan de, door de gemeente Veere en het Belvedereprojectbureau, te ontwerpen visie gericht op het in oude staat terugbrengen van de oorspronkelijke verdedigingsstructuur van Veere. In dit stadium is het echter nog te vroeg om te kunnen beoordelen op welke wijze de provincie een bijdrage zou kunnen leveren aan de uitvoering. Het opnemen van de visie in het uitvoeringsprogramma van het omgevingsplan is dan ook voorbarig. In een later stadium kan dit alsnog worden overwogen.

Wijzigingen:

Geen.

Archeologische waarden

Zienswijzen:

Vlissingen en **Middelburg** geven aan dat de Walcherse gemeenten, in overleg met de provincie, vormgeven aan een eigen regionaal archeologiebeleid (incl. onderzoeksagenda) en dat voor wat het archeologiebeleid betreft kan worden volstaan met een verwijzing naar het regionale archeologiebeleid.

Middelburg gaat er verder van uit dat de in het omgevingsplan opgenomen te beschermen cultuurhistorisch waarden alleen gelden voor die gemeenten die geen eigen beleid hebben op het gebied van archeologie. **Middelburg** zou dit graag expliciet in het omgevingsplan bevestigd willen zien

Antwoord:

Gemeenten kunnen, binnen de kaders van de provinciale beleidsnota archeologie, invulling geven aan het eigen archeologiebeleid. Dit betekent echter niet dat daarmee de noodzaak vervalt om cultuurhistorisch waardevolle elementen op een adequate wijze te beschermen. Cultuurhistorie is immers niet hetzelfde als archeologie.

Wijzigingen:

In de regionale agenda voor Walcheren wordt de volgende passage toegevoegd:

Archeologie

De Walcherse gemeenten geven, binnen de kaders van de provinciale beleidsnota archeologie, invulling aan een eigen regionaal archeologiebeleid.

Aardkundige waarden

Zienswijzen:

SLZ geeft aan dat geomorfologie als te behouden omgevingskwaliteit maar spaarzaam wordt genoemd. Het omgevingsplan geeft weliswaar een overzicht van te behouden aardkundige waarden en geeft aan dat deze waarden zullen worden uitgewerkt in een speciale inventarisatie, maar **SLZ** zou graag zien dat het belang hiervan wordt onderstreept door aan deze aangekondigde inventarisatie een tijdpad te verbinden.

Ook wil **SLZ** wijzen op het belang van een goede afweging van de aardkundige waarden bij de op te zetten plannen voor natuurontwikkeling en de landbouwkundige aanpassing van agrarische percelen.

In het verlengde hiervan stelt **DeCloedt** dat het ontpolderen van de Hedwigepolder in strijd is met de provinciale doelstelling om de aardkundige waarden te behouden. Aangezien een ontpoldering van de Hedwigepolder ten koste zal gaan van de onvervangbare, bijzonder wetenschappelijke en educatieve betekenis van de hier aanwezige aardkundige waarden en kreekrestanten. Naar de mening van **DeCloedt** kan dan ook beter een andere polder worden ontpolderd.

Antwoord:

Het begrip Aardkundige waarden omvat het totaal van geologische, geomorfologische, hydrologische en bodemkundige kenmerken die onder invloed van aardkundige processen (fysisch, chemisch en biotisch) zijn en/of worden gevormd en het landschap een eigen, unieke identiteit verlenen (bijvoorbeeld het kreekruggenlandschap op Walcheren, de poelgronden op Zuid-Beveland en de dekzandlandschap in Zeeuws-Vlaanderen). De genoemde aardkundige kwaliteiten in paragraaf 4.10.3 zijn de noemers die bovengenoemde processen en verschijningsvormen in zich hebben.

Voor een goede afweging van het belang van aardkundige waarden binnen een plangebied is het zaak dat bekend moet zijn welke gebieden in Zeeland als aardkundig waardevol kunnen worden aangemerkt. Momenteel wordt in landelijk interprovinciaal verband gewerkt aan een beoordelingssystematiek voor het aanmerken en van gebieden als zijnde aardkundig waardevol. Inherent aan de beoordelingssystematiek is dat niet alle aardkundige elementen binnen de provincie als aardkundig waardevol kunnen worden aangemerkt. Binnen de beoordelingssystematiek zullen aspecten als omvang, mate van gaafheid en uniek zijn, regionale, nationale en internationale betekenis een plaats moeten krijgen. Voor 2008 zal de inventarisatie van aardkundig waardevolle gebieden worden afgerond.

Om binnen een plangebied het belang van aardkundige waarden te kunnen afwegen zal het aspect aardkundige waarde onderdeel gaan uitmaken van de te ontwikkelen bodemtoets (zie paragraaf 4.5 bodemkwaliteit).

Bij het opstellen van natuurontwikkelingsplannen wordt vooraf een inventarisatie gemaakt van de aanwezige waarden: ecologisch, archeologisch, cultuurhistorisch, landschappelijk, bodemkundig en ook aardkundig. Bij de inrichting van het nieuwe natuurgebied wordt met deze oorspronkelijke waarden, indien in voldoende mate aanwezig, rekening gehouden, zowel bij de inrichtingsmaatregelen (bijv. locatie en mate van ontgraving) als ook bij de vormgeving. Ook bij compenserende werken voor de aangrenzende landbouw worden deze aspecten meegenomen.

Het besluit om de Hedwigepolder te ontpolderen is een rijksbesluit. Daarbij kan opgemerkt worden, dat er volgens de provincie geen sprake is van onvervangbare aardkundige waarden in de Hedwigepolder. Het is een tamelijk vlak gelegen, recent ingepolderde Nieuwlandpolder, waarin nog een relatief bescheiden kreekrestant gelegen is. Dergelijke kreekresten komen op grote schaal voor in Zeeuws-Vlaanderen en vormen een afspiegeling

van de oorspronkelijk schorrengebieden, die in de loop van de tijd ingepolderd zijn. Bij ontpoldering zal er sprake zijn van een grootschalig herstel van het estuariene krekensysteem, waarvan de kreekrest in de Hedwigepolder een laatste relict is.

Wijzigingen:

De eerste zin van paragraaf 4.10.3 zal worden aangepast: ***“Aardkundige waarden omvat het geheel van geologische, geomorfologische, hydrologische en bodemkundige kenmerken die onder invloed van aardkundige processen zijn en/of worden gevormd en drager zijn van de identiteit van het landschap. Zo zijn dekzandruggen, kreekruggen en poelgronden van oudsher van invloed geweest op de wijze waarop de mens het land gebruikt en inricht”***.

De eerste regel van bladzijde 92 zal worden aangepast: ***“In Zeeland worden met name de volgende aardkundige kwaliteiten onderscheiden:”***. In de daaropvolgende opsomming worden de volgende zaken aangepast:

- ***Duinen en strandwallandschap (bijvoorbeeld op Walcheren en Schouwen-Duiveland)***
- ***Buitendijkse gebieden (bijvoorbeeld schorren, slikken en platen in de Grevelingen)***
- ***Dekzandgebieden (bijvoorbeeld reservaat de Kouter Nieuw-Namen)***

Als laatste zin van paragraaf 4.10.3 zal worden toegevoegd: ***“Daartoe zal het aspect aardkundige waarde onderdeel gaan worden van de te ontwikkelen bodemtoets (zie paragraaf 4.5)”***

De acties en prestaties zullen als volgt worden aangepast:

Acties en prestaties

- ***Uitwerken inventarisatie aardkundig waardevolle gebieden voor 2008***
- ***Opnemen aspect aardkundige waarde binnen de te ontwikkelen bodemtoets***

De titel van kaart 4.10.B zal worden aangepast, de titel wordt Aardkundige structuren

4.11. Nationaal landschap

Wonen in het Nationaal Landschap

Zienswijzen:

In verscheidene reacties wordt nadere toelichting gevraagd over de mogelijkheden voor woningbouw binnen het Nationaal Landschap. **Veere, Middelburg** en de **Rijksoverheid** vragen op dit punt een heldere omschrijving van de (on)mogelijkheden voor woningbouw in het Nationaal Landschap op basis van het door het Rijk vastgestelde ‘migratiesaldo nul’. Ook is toelichting gewenst op toepassing van de hardheidsclausule. De Rijksoverheid constateert daarbij dat het omgevingsplan op dit punt verschilt met de nota ruimte.

De **Dorpsvereniging Sint Laurens** gaat er van uit dat nieuwbouw niet of nauwelijks mogelijk is binnen het Nationaal Landschap. **t Duumpje** is van mening dat reeds geplande ontwikkelingen waarbij sprake is van woningbouw in de gemeente Sluis achterhaald zijn door het toekennen van de status van Nationaal Landschap.

Middelburg wil verder dat er een bufferzone als overgangsgebied tussen stedelijk gebied en nationaal landschap wordt aangegeven, zodat belemmeringen voor het uitvoeren van de woningbouwtaakstelling verminderd worden.

Antwoord:

Uitgangspunt voor het te voeren beleid is het realiseren van de hoofddoelstelling van het concept Nationale Landschappen: het behouden en waar mogelijk versterken van de kernkwaliteiten van de betreffende gebieden. De ontwikkelingen dienen aan te sluiten bij de

aard en schaal van het landschap en de kernkwaliteiten van het gebied. De verdere uitwerking van deze hoofdlijn door de Rijksoverheid, zoals in het hanteren van een migratiesaldo nul voor de woningbouw is daarbij een middel, een middel om grootschalige ontwikkelingen te weren. Het formuleren van een hardheidsclausule in de nota ruimte geeft al aan dat dit middel niet in alle situaties tot het gewenste resultaat zal leiden. Een aantal overwegingen zijn voor de provincie van belang om te betrekken bij het voor het nationaal landschap te formuleren beleid:

- (1) De provinciale analyse van de demografische ontwikkelingen van vergrijzing en bevolkingsafname. Deze baart, ook met het oog op de economische en sociaal- culturele vitaliteit van de provincie zorgen. Daarom is gematigde bevolkingsontwikkeling zelfs in de hoofddoelstelling van het plan opgenomen. Tevens is van belang de zorg om de achterblijvende woningbouwproductie in de provincie.
- (2) In de Zeeuwse nationale landschappen zal het altijd gaan om relatief kleine bouwvolumes per jaar.
- (3) Zeker in een situatie als in Zeeland, met teruglopende bevolkingsaantallen, doet een exacte rekenkundige benadering geen recht aan de relatie met de landschappelijke kwaliteiten. Er is met andere woorden op landschappelijke gronden geen reden om in Zeeland een strenger beleid te voeren dan in andere nationale landschappen.

De provincie staat daarom een gerichte maatwerkoplossing voor ogen die zowel recht doet aan het Rijksbeleid als aan de specifieke Zeeuwse situatie:

- Uitgangspunt is dat de kernkwaliteiten van het nationale landschap worden versterkt. Voor uitbreidingslocaties in het Nationale Landschap heeft dit uitgangspunt betrekking op zowel de locatiekeuze als om vormgeving en inrichting, inpassing. Het verdient nadrukkelijk de aanbeveling het kwaliteitsteam te betrekken bij dergelijke projecten.
- Gemeenten gaan uit van een reële woningbouwplanning, volgens de kaders van het omgevingsplan (zie hoofdstuk 6), waarbij het Rijksbeleid voor de nationale landschappen als referentie dient.
- Het is belangrijk aanpak en ontwikkelingen goed te monitoren. Provincie en de betreffende gemeenten stellen gezamenlijk elke drie jaar een tussenrapportage op die ingaat op zowel de kwaliteit als de kwantiteit. Eveneens wordt in deze rapportage ingegaan op de kernbegrippen uit het Rijksbeleid voor de nationale landschappen: de migratiesaldo-nul, inclusief de argumentatie uit de nota ruimte die overschrijding van de migratiesaldo-nul mogelijk maken (negatieve bevolkingsontwikkeling, bijdrage aan behoud economische vitaliteit, leefbaarheid en draagvlak voorzieningen). Op basis van deze tussenrapportage vindt tussen de gemeenten, de provincie en het Rijk een evaluatief overleg plaats.

In Vlissingen en Middelburg komen twee belangrijke, door Rijk, provincie en gemeenten gedeelde doelen samen. Het gaat op de eerste plaats om de geroemde omgevingskwaliteiten van Walcheren en op de tweede plaats heeft het stadsgewest met het Rijk ter invulling van de taakstelling woningbouw en de bundelingsdoelstellingen een stevige bouwopgave afgesproken. Ook in het provinciale beleid spelen Vlissingen en Middelburg een cruciale rol bij het realiseren van de bundelingsdoelstellingen. Bundeling van woningbouw moet voornamelijk plaats vinden in de vier grote steden, gezamenlijk het stedennetwerk, zo stelt het Omgevingsplan. De rijksoverheid en de provincie bevestigen deze opgave.

De woningbouwopgave van het stedelijk ontwikkelingsgebied krijgt daarom prioriteit t.o.v. het migratiesaldo nul. Dit betekent dat woningbouw in het stedelijk ontwikkelingsgebied binnen de grenzen van het Nationaal Landschap niet wordt meegerekend bij het migratiesaldo nul. Het is wel noodzakelijk dat wordt aangegeven op welke wijze rekening wordt gehouden met de aanwezige kernkwaliteiten. De kernkwaliteiten zijn uitgangspunt bij de invulling van

de ontwikkelingsopgaven van Middelburg en Vlissingen. Een bufferzone om de woningbouwtaakstelling te realiseren is daarmee niet langer noodzakelijk. De inmiddels al bekende stedelijke ontwikkelingslocaties binnen de begrenzing van het Nationaal Landschap, ondermeer voortkomend uit het beleidsplan Veerse Meer en de visie op het stadsgewest en deels ook al concreet genoemd in het Omgevingsplan zullen op de begrenzingskaart Nationaal Landschap apart worden aangeduid. Als dat voor de bouwopgave wenselijk is kunnen nieuwe locaties worden toegevoegd. Bij de locatiekeuze en de ontwerp worden de kernkwaliteiten Nationaal Landschap betrokken.

Wijzigingen:

De passage over wonen in het nationaal landschap wordt integraal vervangen door de volgende tekst: ***“Uitgangspunt voor het te voeren beleid is het realiseren van de hoofddoelstelling van het concept Nationale Landschappen: het behouden en waar mogelijk versterken van de kernkwaliteiten van de betreffende gebieden. De ontwikkelingen dienen aan te sluiten bij de aard en schaal van het landschap en de kernkwaliteiten van het gebied. De uitwerking van deze beleidslijn moet rekening houden met de typisch Zeeuwse omstandigheden, zoals in hoofdstuk 2 en 6 is uitgewerkt, en met de intenties van het Rijksbeleid. De benadering valt uiteen in drie punten:***

- ***Doelstelling is dat de kernkwaliteiten van het nationale landschap worden versterkt. Voor uitbreidingslocaties in het Nationale Landschap heeft dit uitgangspunt betrekking op zowel de locatiekeuze als om vormgeving en inrichting, inpassing. Het verdient nadrukkelijk de aanbeveling het kwaliteitsteam te betrekken bij dergelijke projecten. Ook de Rijksoverheid is bereid mee te denken door inzet van de rijksadviseur voor het landschap.***
- ***Gemeenten gaan uit van een reële woningbouwplanning, volgens de kaders van het omgevingsplan (zie hoofdstuk 6), waarbij het Rijksbeleid voor de nationale landschappen als referentie dient.***
- ***Het is belangrijk aanpak en ontwikkelingen goed te monitoren. Provincie en de betreffende gemeenten stellen gezamenlijk elke twee jaar een tussenrapportage op die ingaat op zowel de kwaliteit als de kwantiteit. Eveneens wordt in deze rapportage ingegaan op de kernbegrippen uit het Rijksbeleid voor de nationale landschappen: de migratiesaldo-nul, inclusief de argumentatie uit de nota ruimte die overschrijding van de migratiesaldo-nul mogelijk maken (negatieve bevolkingsontwikkeling, bijdrage aan behoud economische vitaliteit, leefbaarheid en draagvlak voorzieningen). Op basis van deze tussenrapportage vindt tussen de gemeenten, de provincie en het Rijk een evaluatief overleg plaats.***

Als aanvulling hierop wil de provincie voorbeeldprojecten in het kader van de ‘ruimtelijke kwaliteit kernuitbreidingen’ met prioriteit in de Nationale Landschappen uitvoeren.

Het stedelijk ontwikkelingsgebied Middelburg-Vlissingen vervult een cruciale rol in het Zeeuwse woningbouwbeleid. Er zijn afspraken gemaakt met het ministerie van VROM over de woningbouwopgave. Het is van groot belang dat voldoende mogelijkheden worden geboden om aan deze opgave te voldoen. De woningbouwopgave van het stedelijk ontwikkelingsgebied prevaleert daarom boven het migratiesaldo nul.

Het is wel noodzakelijk dat wordt aangegeven op welke wijze rekening wordt gehouden met de aanwezige kernkwaliteiten. De kernkwaliteiten zijn uitgangspunt bij de invulling van de ontwikkelingsopgaven van Middelburg en Vlissingen. Op kaart 4.11A zijn de inmiddels al bekende stedelijke ontwikkelingslocaties binnen de begrenzing van het nationaal landschap, ondermeer voortkomend uit het beleidsplan Veerse Meer en de visie op het stadsgewest aangeduid. Als dat voor de bouwopgave wenselijk is kunnen in de loop van de

planperiode nieuwe locaties worden toegevoegd, bijvoorbeeld op basis van een structuurvisie of de herziene kwaliteitsatlas Middelburg. Bij de locatiekeuze en de ontwerpopgave worden de kernkwaliteiten Nationaal Landschap betrokken."

De volgende tekst komt als kadertekst in het plan:

"In de beleidstekst is aangegeven dat het Rijksbeleid voor de nationale landschappen als referentie geldt. In de nota ruimte is het Rijksbeleid als volgt geformuleerd: " In algemene zin geldt dat binnen nationale landschappen ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn, mits de kernkwaliteiten van het landschap worden behouden of worden versterkt (' ja, mits'-regime). Binnen de nationale landschappen is ruimte voor ten hoogste de eigen bevolkingsgroei (migratiesaldo nul) (...) In nationale landschappen met een substantieel negatieve bevolkingsontwikkeling, waar ondanks toepassing van het 'migratiesaldo nul principe' de bevolkingsafname niet gekeerd kan worden, kan onder voorwaarden een hoger aantal woningen worden gebouwd dan uitgaande van het migratiesaldo nul in principe mogelijk zou zijn. In dergelijke gevallen mag een door de provincie te bepalen en door het rijk te beoordelen beperkt aantal woningen extra worden gebouwd, mits de kernkwaliteiten van het nationaal landschap worden behouden of worden versterkt. Deze uitzonderingsbepaling moet bijdragen aan het behoud van de economische vitaliteit, de leefbaarheid en het draagvlak voor voorzieningen in het nationaal landschap."

Op kaart 4.11A worden de bijzondere ontwikkelingsgebieden of studiegebieden die ook al elders in het omgevingsplan worden genoemd nader aangeduid: geleidingszone en project oranjeplaat / oranjepolder. Verder is een enkele minieme correctie doorgevoerd.

Werken in het Nationaal Landschap

Zienswijzen:

De **Stadsraad Veere** pleit er voor grootschalige ontwikkelingen in het Nationaal Landschap mogelijk te maken. Vakantiebungalowcomplexen en massale hotelcomplexen zijn echter niet gewenst. **Veere** vindt het positief dat in het Nationaal Landschap ontwikkelingen mogelijk blijven. **Vlissingen** vraagt aandacht voor de sportboulevard. **'t Duumpje** vindt dat bedrijventerreinen Breskens en Ede moeten worden aangewerkt als lokaal bedrijventerreinen om uitbreiding te voorkomen. Ook de agrarische productiefunctie moet aansluiten bij de doelstellingen van het Nationaal Landschap. De **KVK** en de **Rijksoverheid** vragen duidelijk aan te geven welke mogelijkheden / beperkingen voor bedrijvigheid gelden in het Nationaal Landschap. De **KVK**, **TOZ** en **CTZ** vragen in gelijke bewoordingen om het beter benutten van kansen die het Nationaal Landschap biedt voor recreatie en toerisme.

Antwoord:

Het Rijksbeleid voor het Nationaal Landschap gaat uit van het 'ja, mits'-regime.

Ontwikkelingen zijn mogelijk, mits de kernkwaliteiten worden behouden of versterkt. Het provinciale beleid voor bedrijventerreinen is geformuleerd in paragraaf 5.3, waarbij geldt dat grootschalige ontwikkelingen van bedrijventerreinen alleen worden voorzien bij de steden en de dragende kernen en niet in de overige kernen. Ook hier geldt weer de bijzondere positie van Middelburg en Vlissingen als bundelingsgebied en stedelijk ontwikkelingsgebied in het nationale landschap. Zie ook de beantwoording onder wonen en de tekst over bedrijventerreinenontwikkeling in de regioparagraaf Walcheren, paragraaf 7.1 van het omgevingsplan. In deze laatste paragraaf is aangegeven dat prioriteit gegeven wordt aan de benutting van de capaciteit van de bestaande bedrijventerreinen.

Ontwikkeling van bestaande bedrijventerreinen is mogelijk, maar ook hier geldt de 'ja, mits'-benadering. Maatvoering, schaal en ontwerp zijn hierbij bepalende factoren. In de regionale

bedrijventerreinprogramma's worden concrete afspraken gemaakt over locaties voor uitbreiding en nieuwvestiging, waarbij in de nationale landschappen de kernkwaliteiten meegewogen zullen worden. Conclusie is dat in hoofdlijnen het door het Rijk beoogde beleid conform het door de provincie geformuleerde algemene beleid voor deze onderwerpen is. Het algemene landbouwbeleid is ook in het Nationaal Landschap van toepassing. De provincie vindt het niet nodig aanvullende regels te stellen t.a.v. landbouw in het Nationaal Landschap. De provincie ziet wel aanvullende kansen voor de landbouw, omdat in het Nationaal Landschap goede mogelijkheden zijn voor inkomsten uit plattelandstoerisme en groene diensten. Zie hiervoor ook de kansenkaart Landbouw. Mogelijkheden voor recreatie en toerisme hebben in het Nationaal Landschap extra aandacht. Met name de mogelijkheden voor koppelen van landschapsontwikkeling en het zichtbaar maken van de cultuurhistorie zullen worden benut voor recreatieve ontwikkelingen. Ook zelfstandig zal aandacht gegeven worden aan de recreatieve ontwikkelingskansen van de recreatie in de nationale landschappen. Concrete acties op dit gebied zullen worden uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma voor het nationaal landschap.

Wijzigingen:

De passage over werken in het Nationaal Landschap wordt integraal vervangen door de volgende tekst: ***“In hoofdstuk 5.3 wordt het bedrijventerreinenbeleid uiteengezet. Belangrijk zorgpunt voor dit beleid is het afstemmen van vraag en aanbod van bedrijventerreinen. In zijn algemeenheid geldt dat grootschalige ontwikkeling van bedrijventerreinen alleen worden voorzien bij de steden en de dragende kernen. In het Rijksbeleid voor het Nationaal Landschap geldt de ‘ja, mits’-benadering. Ontwikkelingen zijn mogelijk, mits de kernkwaliteiten worden behouden of versterkt. Dat geldt ook voor bedrijventerreinen, waarbij landschappelijke overwegingen bepalend zijn voor de locatiekeuze. Maatvoering, schaal en ontwerp zijn hierbij bepalende factoren. Binnen deze randvoorwaarden dient binnen het Nationaal Landschap Zuidwest Zeeland voldoende capaciteit beschikbaar te zijn voor een gezonde economische ontwikkeling van het bedrijfsleven, waarbij rekening wordt gehouden met de in het verleden gemaakte afspraken. In de regionale agenda's zijn per deelgebied aanvullende afspraken gemaakt (Zie ook paragraaf 7.1)”***.

Begrenzing van het Nationaal Landschap

Zienswijzen:

De voorgestelde begrenzing van het Nationaal Landschap wordt onderschreven door **Veere** en **Vlissingen**, de **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** en de **Rijksoverheid**. **Middelburg**, de **Rijksoverheid** en de **ZMF** vragen aandacht voor het overgangsgebied tussen bebouwd gebied en het Nationaal Landschap. **Middelburg** vraagt tevens het gebied tussen Middelburg en de industrie bij Vlissingen-Oost te markeren als gebied voor agrarisch gebruik en recreatief uitloopgebied. De **Dorpsvereniging Sint Laurens** wenst het dorp binnen de begrenzing van het Nationaal Landschap te brengen. **'t Duumpje** ziet de Braakman als wenselijke begrenzing van deelgebied West Zeeuwsch-Vlaanderen. De **KVK** heeft moeite met het begrenzen van het Nationaal Landschap op grond van landschappelijke en cultuurhistorische waarden. De **KVK** en de **BZW** zijn van mening dat de huidige begrenzing de ontwikkelingsmogelijkheden voor de industrie in het Sloegebied zal beperken. Zij vragen de begrenzing hierop aan te passen.

Antwoord:

De voorgestelde begrenzing is in eerste instantie op basis van de globale begrenzing uit de Nota Ruimte en landschappelijke en bekende cultuurhistorische waarden opgesteld. De begrenzing is daarmee gebaseerd op zowel landschappelijk, cultuurhistorische als overige

beleidsmatige overwegingen. Vervolgens is in overleg met betrokken gemeenten de begrenzing op onderdelen aangepast. De provincie constateert dat de voorgestelde begrenzing breed wordt gesteund. Verder is de relatie met de woningbouwmogelijkheden voor het stedelijk gebied nader uitgewerkt in de vorige paragraaf.

De provincie ziet zowel landschappelijk als vanuit de woningbouwopgave geen reden om geheel Sint Laurens binnen de begrenzing van het Nationaal Landschap te brengen.

De begrenzing van deelgebied West Zeeuwsch-Vlaanderen loopt gelijk aan de begrenzing van de gebiedsgerichte aanpak. Vanuit landschappelijke en cultuurhistorische overwegingen is een andere begrenzing mogelijk, maar de provincie heeft er vanuit beleidsmatige overwegingen voor gekozen de begrenzing niet tot aan de Braakman door te trekken. Dit uitgangspunt wordt onderschreven door de Zeeuws-Vlaamse gemeenten en de Gebiedscommissie West Zeeuwsch-Vlaanderen. De provincie houdt dan ook vast aan de gekozen begrenzing.

Het provinciaal beleid voor zeehavengebonden industrie en bedrijvigheid is gericht op bundeling in het Sloegebied en de Kanaalzone. Ruimtelijke uitbreidingen van het Sloegebied zijn niet voorzien in dit omgevingsplan. Ingezet zal worden op zorgvuldig en efficiënt ruimtegebruik. De voorgestelde begrenzing van het Nationaal Landschap is daarom naar onze mening geen beperking voor de industriële ontwikkeling van het Sloegebied.

De overgang van bebouwd gebied naar landelijk gebied is een belangrijk aandachtspunt in het Nationaal Landschap. Terecht wordt hier door verschillende organisaties aandacht voor gevraagd. Een 'harde' landschappelijke grens zal in het algemeen niet passen bij de uitgangspunten van het Nationaal Landschap. Bij nieuwe ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met de aanwezige landschappelijke kwaliteiten. Hiervoor is in het omgevingsplan een aparte paragraaf 4.9 'Landschappelijke kwaliteit en beeldkwaliteit' opgenomen. Over het algemeen geldt dat de grenzen van het Nationaal Landschap samenvallen met duidelijke overgangen in het landschap. Er dient juist daar grote aandacht te worden besteed aan een goede aansluiting bij het landschap.

Wijziging

Toevoeging aan 4.11 onderaan de tekst met betrekking tot 'Begrenzing van het Nationaal Landschap', ***“ Waar de begrenzing van het Nationaal Landschap op een overgang ligt van bebouwd gebied naar landelijk gebied dient bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen extra aandacht te worden besteed aan een goede aansluiting bij het landschap. ”***

Kernkwaliteiten

Zienswijzen:

Veere trekt de conclusie dat niet alle gebieden binnen het Nationaal Landschap even waardevol zijn. Op basis van deze gedachte zullen in gebieden met beperkte waarden ook de belemmeringen voor functiewijziging beperkt zijn. Eén van de kernkwaliteiten (zicht vanaf N57 op het platteland van Walcheren) voor Walcheren is merkwaardig, de paalhoofden als onderdeel van de kernkwaliteiten zijn een gouden greep. Zowel **Veere** als **Middelburg** merken op dat de ringwalburgen van Middelburg en Oost-Souburg en de vestingsteden Middelburg en Vlissingen buiten het Nationaal Landschap vallen.

Antwoord:

Voor de verschillende deelgebieden van het Nationaal Landschap zijn kernkwaliteiten beschreven op landschappelijk en cultuurhistorisch gebied. Deze kernkwaliteiten zijn niet overal binnen het Nationaal Landschap aanwezig en zijn niet overal beeldbepalend. Bij de afweging of een nieuwe ontwikkeling leidt tot aantasting of versterking van kernkwaliteiten zal aan deze aspecten aandacht moeten worden besteed. Hierbij kan gebruik worden gemaakt

van het uitvoeringsprogramma voor het Nationaal Landschap, waarin detailinformatie is opgenomen. Het zicht vanaf de N57 is bepalend voor de beleving van het landschap van Walcheren. De provincie is van mening dat dit een waardevol element is, maar de beleving is voornamelijk afhankelijk van hetgeen langs de route te beleven is. Dat zijn de aanwezige afwisselende landschapskwaliteiten. De afgeleide 'beleving van' zal niet meer als aparte kernkwaliteit worden benoemd. De ringwalburgen en vestingsteden zijn kenmerkend voor de historie van Walcheren. Als gevolg van de gekozen begrenzing omvat het deelgebied Walcheren van het Nationaal Landschap twee van deze elementen: de burg van Domburg en de vestingstad Veere. Dit zal worden aangepast.

Tenslotte zal waar dat nog niet is gebeurt in de beschrijving van de kernkwaliteiten de relatie met de ontstaansgeschiedenis gelegd worden.

Wijzigingen:

In Tabel 4.11.1 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Landschapstype 'Zeelandroute' en kernkwaliteit 'zicht van de N57 op het platteland van Walcheren' worden geschrapt. Bij legenda-eenheid 'Ringwalburgen' wordt de kernkwaliteit gewijzigd in "**De historische burg Domburg**". Bij legenda-eenheid 'Vestingsteden' wordt de kernkwaliteit gewijzigd in "**De historische vestingstad Veere**".

In Tabel 4.11.2 bij polderlandschap als eerste karakteristiek toevoegen: "**Karakteristiek samenhangend patroon van aangrenzend 'oerlandschap' (restanten slik en schor), voormalige eilanden en voortschrijdende bedijkingen en restgeul 't Zwake**".

In Tabel 4.11.3 wordt de volgende wijziging aangebracht:

Landschapstype 'Zeelandroute' en kernkwaliteit 'wijds zicht vanaf de N61 en N58 op het platteland van West Zeeuwsch-Vlaanderen' worden geschrapt.

4.12. Kwaliteit Deltawateren

De deltawateren integraal

Zienswijzen:

Rijkswaterstaat Zeeland stelt dat belangrijke ontwikkelingen m.b.t. de Westerschelde ontbreken. De tekst voor de berging van rivierwater in de Deltawateren is veel te summier, dit dient in een visie te worden weergegeven, waarbij de relatie met WB 21 wordt aangegeven. Verder heeft **Rijkswaterstaat Zeeland**, naast enkele redactionele opmerkingen, de volgende opmerkingen:

- De strategie van de Duurzame delta lijkt alleen op het Volkerrak-Zoommeer te slaan.
- Er ontbreken acties namelijk de uitwerking gebiedsplan Veerse Meer en verruiming Westerschelde en natuurontwikkelingsprogramma.

Vlissingen en de **ZMF** melden dat er in bestuurlijk overleg Westerschelde vooralsnog geen draagvlak bestaat voor opheffing van dit structureel overleg, gezien de ontwikkelingen in het gebied. Deze verdienen een structurele bewaking van een forum dat steunt op een brede politiek en maatschappelijke inbedding.

Antwoord:

De paragraaf deltawateren integraal beschrijft de ontwikkelingen die op het Deltagebied afkomen. De ecologische achteruitgang van de Westerschelde vormt daarbij een onderdeel. De concreet gestelde ontwikkelingen t.a.v. de Westerschelde worden verwoord bij de beschrijving van het afzonderlijke deltawater.

De strategie voor een duurzame delta geldt voor de hele delta. Het Volkerak-Zoommeer heeft echter een sleutelfunctie in het herstel van de estuariene dynamiek. De tekst zal worden aangepast zodat dit duidelijk wordt.

De studie naar de berging van het rivierwater in de deltawateren wordt hier kort aangestipt. Een concrete visie hierop wordt in het kader van de studie Volkerak-Zoommeer opgepakt. De genoemde acties staan in paragraaf 4.12.2 en bij de regioafspraken in paragraaf 7.1. vermeld.

Het streven van de provincies is een vermindering van het aantal overlegstructuren. Wijzigingen in de overlegstructuren gebeurt ten allen tijde in samenspraak met het bestaande overleg. Het bestuurlijk overleg Westerschelde heeft besloten, gezien de ontwikkelingen in en rond de Westerschelde, vooralsnog te blijven bestaan. De tekst zal hierop aangepast worden. De redactionele opmerkingen worden verwerkt.

Wijzigingen:

4.12.1 1^e bolletje, toevoegen: ***“Ook de Westerschelde, het enige estuarium dat Nederland nog rijk is, kent een ecologische achteruitgang a.g.v. de ontwikkelingen van de laatste decennia”.***

4.12.1 2^e bolletje: ***“Mogelijk kan berging in de deltawateren een oplossing bieden voor de situatie met hoge rivierwater afvoeren. Dan moet wel nagedacht worden onder welke voorwaarden dit mogelijk is. Een belangrijk aandachtspunt hierbij vormt het sluiten van de stormvloedkeringen vanwege storm op zee”.***

4.12.1 Strategie

Toevoegen na : “.....voor ontwikkeling van de gebruiksfuncties”. ***“Het Volkerak-Zoommeer heeft een sleutelpositie in het herstel van de estuariene dynamiek in de Delta, omdat dit meer de overgang vormt tussen de grote rivieren en de Zeeuwse deltawateren. Misschien is op termijn een combinatie mogelijk van maatregelen voor waarborging van de veiligheid in het Benedenrivierengebied, herstel van de overgang rivieren-zee en verbetering van de waterkwaliteit van het Volkerak-Zoommeer, Oosterschelde en Grevelingenmeer.”***

Voordat aan dit herstel van de overgang rivieren-zee in het Volkerak-Zoommeer kan worden gedacht moet aan een aantal voorwaarden zijn voldaan:”

De zinsnede “Voordat aan dit herstel kan worden gedacht moet aan een aantal voorwaarden zijn voldaan”, komt daarmee te vervallen.

4.12.1: Strategie pg 98: “Dit zal.....Westerschelde” vervangen door: ***“Dit zal naar verwachting binnenkort geëffectueerd worden voor het bestuurlijk overleg Voordelta”.***

Op pag. 99 wordt de laatste zin onder de kop Strategie gewijzigd in: ***“De andere structurele overlegstructuren blijven vooralsnog bestaan, gezien de specifieke positie van het overleg (Nationaal Park Oosterschelde, Grevelingen), het stadium van het project (Krammer-Volkerak) of de aard van beoogde ontwikkelingen (Westerschelde)”.***

Onder de kop ontwikkelingsopgaven wordt bij de acties en prestaties bij het 5de actiepunt het concept ‘Brede waterkering’ gewijzigd in ‘Multifunctionele brede waterkering’.

De deltawateren afzonderlijk

Algemeen

Zienswijzen:

Schouwen-Duiveland vraagt aandacht voor de recreatieve belangen aan de Noordzee- en Grevelingenkust. Om te voorkomen dat er interpretatieverschillen ontstaan vragen zij om de

zonering zoals aangegeven op kaart 4.12 volledig op te nemen op de omgevingsplankaart. De zonering voor de Grevelingen mag er niet toe leiden dat de recreatieve belangen, incl. de ontwikkelingen worden geschaad.

't Duumpje acht de betiteling 'recreatie primair' niet juist: een aantal natuurgebieden (Zwin, Zwarte polder, Groes Duintjes en de uitvoering van het gebiedsplan Natuurlijk vitaal) wettigen een gemengde functie. De **ZMF** geeft aan dat de Middelplaten ten onrechte in oranje zijn ingekleurd, dit moet groen zijn.

Reimerink stelt voor economische ontwikkelingen (waaronder de WCT) op/aan de Ooster- en Westerschelde alleen toe te staan achter de dijk, zodat allen een haventoeegang de Schelde belast.

Antwoord:

Met de aanduiding van de deltawateren tot Vogel- en Habitatrictlijngebied richt het gebruik van de deltawateren zich primair op de instandhouding van de hier aanwezige natuurwaarden. Kaart 4.12 geeft een zonering van de deltawateren aan die gebaseerd is op basis van de 'oude' beleidsplannen voor de deltawateren. Met de aanduiding van de deltawateren tot Vogel- en Habitatrictlijngebied is deze zonering achterhaald. Kaart 4.12 komt dan ook te vervallen. In paragraaf 5.7 en bijlage 4 wordt aangekondigd om voor de Grevelingen een pilot-project uit te voeren om met diverse betrokkenen te komen tot een nadere zonering van dit deltawater op basis waarvan ontwikkelingsmogelijkheden kunnen worden afgeleid. Vooruitlopend hierop heeft het dagelijks bestuur van de Grevelingen ingestemd met een aanpak op het samengaan van economische en ecologische dynamiek.

De kleine natuurgebieden op het land, grenzend aan het water, staan niet op de kaart 4.12 weergegeven. De natuurfunctie die deze gebieden hebben staat aangegeven op kaart 4.8 en zijn beleidsmatig vastgelegd in het Natuurgebiedsplan Zeeland 2005. Voor de Middelplaten is dan ook géén nadere zonering in het kader van de deltawateren aan te brengen. Aangezien kaart 4.12 komt te vervallen, leidt dit niet tot wijzigingen.

Een zelfde redenatie geldt voor de omgevingsplankaart. Hier wordt de kuststrook eveneens benaderd vanuit het land waarbij de recreatieaccenten door middel van recreatieconcentraties zijn aangegeven.

Voor een indicatieve nadere zonering van natuur en recreatie van de stranden wordt verwezen naar de illustratieve kaarten 6.5.B en 6.5.C. In het gebiedsplan West-Zeeuws-Vlaanderen is een zonering opgenomen van indicatieve en extensieve recreatie. Voor Walcheren en Schouwen-Duiveland wordt een onderscheid gemaakt tussen dynamisch en niet-dynamisch beheer. Intensieve recreatie kan plaats vinden in niet-dynamisch beheerde kustvakken.

Wijzigingen:

Kaart 4.12 komt te vervallen.

Voordelta, Grevelingen, Volkerak-Zoommeer

Zienswijze:

Rijkswaterstaat Zeeland stelt dat hoofddoelstelling voor de Voordelta onjuist is: kustbescherming is leidend, natuurontwikkeling volgend. Voor het Volkerak-Zoommeer is de beroepsvisserij ook een belangrijke nevenfunctie en is de tekst over de ontwikkelingen in de waterkwaliteit te summier.

Antwoord:

De doelstelling in het omgevingsplan is overeenkomstig met die van het gebiedsplan Voordelta met dien verstande dat in het omgevingsplan een belangrijke zinsnede per abuis is komen te vervallen, namelijk: ‘en de veiligheid van de kust te waarborgen’. Deze zinsnede zal worden toegevoegd.

Op het Volkerrak-Zoommeer zijn vijf beroepsvissers actief die vissen op paling. Daarmee kan de beroepsvisserij inderdaad als belangrijke nevenfunctie worden geclassificeerd. De tekst zal op deze wijze worden aangepast.

De waterkwaliteit en hoe hier mee om te gaan worden meegenomen in de planstudie Volkerrak-Zoommeer. In de paragraaf ‘de deltawateren integraal’ wordt nog speciaal aandacht besteed aan de sleutelrol die het Volkerrak-Zoommeer speelt bij de estuariene dynamiek.

Ook voor de Grevelingen zal nog een correctie worden doorgevoerd.

Wijziging:

In paragraaf 4.12.2, subparagraaf Voordelta wordt de zin “Hoofddoelstelling.....de kustbescherming”, vervangen door: **“Hoofddoelstellingen zijn het veiligstellen van de natuurlijke ontwikkeling en het waarborgen van de veiligheid van de kust.”**

En in subparagraaf Grevelingen wordt na “.....tot zijn recht komen”, de volgende wijziging aangebracht. Toegevoegd wordt: **“Het Grevelingenmeer is een kwetsbaar watersysteem met tekenen van achteruitgang van de waterkwaliteit. De oplossingen worden gezocht in meer uitwisseling van water met de Noordzee en de Oosterschelde (inzet Flakkeese Spuisluis: de hevel in de Grevelingendam) en het toestaan van meer peildynamiek”**.

In subparagraaf Volkerak-Zoommeer wordt na “...scheepvaart de primaire functie” toegevoegd: **“De beroepsvisserij is een belangrijke nevenfunctie”**.

Oosterschelde

Zienswijzen:

Veere zal conform hun huidige beleid geen medewerking verlenen aan de bouw van een hotel op Neeltje Jans. Voor de gemeente staat op dit eiland de waterkerende functie en de natuurontwikkeling voorop. Ook de **ZMF** is geen voorstander van verblijfsrecreatieve ontwikkelingen op Neeltje Jans. Zij willen op dit punt duidelijkheid van de provincie. De tekst zoals deze nu geformuleerd is biedt geen enkel houvast. **Rijkswaterstaat Zeeland** stelt dat deze ontwikkeling in strijd is met gemaakte afspraken en het bestemmingsplan.

Nationaal Park Oosterschelde onderschrijft het voortzetten van een terughoudend beleid voor verblijfsrecreatie op Neeltje Jans.

Rijkswaterstaat Zeeland stelt verder dat de potenties van de kokkelkweek niet duidelijk zijn. De tekst over de zandhonger zou moeten worden aangepast aangezien de keuze voor een aanpak nog niet gemaakt is en het nog maar de vraag of de zandhonger op structurele wijze aangepakt kan gaan worden. De scheepvaart route naar Antwerpen en Vlissingen ontbreekt.

Antwoord:

Ten aanzien van hotelontwikkelingen op Neeltje Jans geldt het algemeen geldende beleid ten aanzien van hotels zoals verwoord bij paragraaf 5.6. Met de formulering in het omgevingsplan wordt aangesloten bij het beleidsplan Oosterschelde die een dergelijke beperkte ontwikkeling mogelijk maakt. Indien hier een initiatief komt zal dit moeten voldoen aan de voorwaarden die gesteld worden vanuit de waterkerende functie en natuur en de voorwaarden vanuit het algemeen beleid.

De potenties voor de kokkelkweek zijn inderdaad nog niet duidelijk. De mogelijkheden daartoe worden bestudeerd.

De zandhonger van de Oosterschelde vraagt om een dusdanige aanpak dat de achteruitgang van het areaal schor, slik en plaat dat verdwijnt een halt wordt toegeroepen. Daarvoor zal gezocht moeten worden naar een structurele oplossing. Welke oplossing, de (financiële) haalbaarheid ervan en de termijn waarop concrete maatregelen zijn te nemen vormen aandachtspunten voor nader onderzoek.

Wijzigingen:

Op pagina 102 wordt de passage met betrekking tot de zandhonger Oosterschelde als volgt gewijzigd: “...**te verkleinen met materiaal afkomstig van de platen, slikken en schorren. De prognose is dat jaarlijks ca. 50 ha. schor, slik en plaat verloren gaat. De zandhonger vraagt om een degelijke verkenning van de gevolgen en de mogelijke oplossingen**”.

Veerse Meer

Zienswijzen:

Veere meldt dat de speerpunten in de gebiedsvisie ‘Rondom het Veerse Meer’ anders zijn omschreven dan hier gesteld. En dat het thema recreatie en toerisme ontbreekt.

Theije vraagt zich af in welke procedure men beslist heeft dat er gekozen wordt voor een vast gelijkmatiger waterpeil. Een vast peil heeft enkel nadelige gevolgen voor hem. **Theije** vraagt om het terugdraaien van het besluit tot een vast peil en het waterpeil in het Veerse Meer te laten zoals het nu is. **Firma Remijnse** exploiteert vanuit 4 locaties in Kamperland een agrarisch bedrijf. Zij stelt dat het onjuist is vanuit het oogpunt van goede ruimtelijke ordening om natuurontwikkeling en landbouw op elkaar te projecteren. In het bijzonder dreigt voor hun gronden een peilverhoging. **Firma Remijnse** verzoekt het plan aan te passen en af te zien van de gevreesde peilverhoging, de belangen van de landbouw te erkennen en positief te bestemmen d.w.z. met toereikende ontwikkelingsmogelijkheden. Mocht dit onverhoopt niet kunnen verzoekt **Firma Remijnse** een harde voorziening op te nemen waarmee gegarandeerd wordt dat zij geen last of hinder vanwege peilopzet en/of natuurontwikkeling zullen ondervinden met als stok achter de deur een passend aanbod tot alomvattende schadeloosstelling voor het geval er toch nog hinder, overlast of beperkingen ontstaan.

Rijkswaterstaat Zeeland meldt dat het Veerse meer als gevolg van de ontwikkelingen van de laatste 2 jaar de nodige veranderingen heeft ondergaan, het is veranderd van brakwater naar zout watermeer.

Antwoord:

De afspraken die ten grondslag liggen aan de gebiedsvisie ‘Rondom het Veerse Meer’ evenals de speerpunten hieruit blijven van kracht. In het omgevingsplan is een korte samenvatting van de onderwerpen aangegeven. Daarin is het onderwerp recreatie en toerisme niet specifiek benoemd. Gezien de thematiek van het gebied is het wel logisch deze in het rijtje specifiek te benoemen evenals de landbouw.

In de gebiedsvisie ‘Rondom het Veerse Meer’ is de volgende zin opgenomen op pag 34: ‘naast een verbetering van de waterkwaliteit is een verdere optimalisatie van het peilbeheer en de inrichting van het meer wenselijk. Als streefbeeld wordt vooralsnog ingezet op een “vast” peil (verhoging van het huidige winterpeil naar het huidige zomerpeil met “veiligheidsmarge”), waar de waterstand rond schommelt onder invloed van het doorlaatmiddel. Hiermee wordt een licht getij geïntroduceerd..... De uitwerking van dit streefbeeld zal derhalve starten met het uitvoeren van deze (milieu-) effect rapportage....”

Er is dus een streefbeeld vastgesteld, maar een definitief **peilbesluit** wordt pas genomen aan de hand van het MER.

Het besluit tot een vastpeil wordt op basis van een peilbesluit genomen, dit is nog niet genomen. Er valt wat dat aangaat dus nog niets terug te draaien. Het terugdraaien van het streefbeeld is niet aan de orde. De volgorde m.b.t. de besluitvorming is als volgt:

1. streefbeeld, is verwoord in de gebiedsvisie;
2. ter bepaling van de lusten en lasten wordt een m.e.r. uitgevoerd (startnotitie heeft ter inzage gelegen)
3. aan de hand van de uitkomsten zal er een besluit worden genomen.

De procedure zoals afgesproken in de startnotitie Mer is leidraad. In het MER komen de mogelijke hinder c.q. overlast aan de orde. Met betrekking tot mogelijke schade zijn in het kader van de startnotitie MER/peil diverse onderzoeken aangekondigd.

De opmerkingen van Rijkswaterstaat Zeeland gericht op actualisering van de tekst zullen worden verwerkt.

Wijzigingen:

In paragraaf 4.12.2 subparagraaf Veerse Meer wordt de eerste zin vervangen door: ***“Het Veerse Meer is ontstaan door de bouw van een dam in de Zandkreek (1960) en door de bouw van de Veersedam (1961). Sedert de ingebruikname van het doorlaatmiddel in de Zandkrekdam is het meer verandert van een brakwatermeer in een zoutwatermeer.”***

Aan de zin die eindigt met “.....is geeutrofieerd”, wordt toegevoegd: ***“De eutrofiering is door de ingebruikname van het doorlaatmiddel de Katse Heule duidelijk afgenomen”.***

De volgende zin komt te vervallen: ***“Het meer is een belangrijke schakel in de route van en naar de Westerschelde”.***

Aan de geschetste kansen in de laatste zin wordt na werken toegevoegd: ***“(met name recreatie en toerisme en landbouw)”.***

Westerschelde

Zienswijzen:

Freeke stelt dat men zich niet moet blind staren op ontpolderen, dit is geen voorwaarde in de overeenkomst. Er is slechts gesteld dat er nieuwe ‘zoute natuur’ moet komen. Er zijn zeer goede en economisch gezonde alternatieven om nieuwe natuur te vormen in gebieden die van oudsher deze dynamiek bezaten, zoals de oude zeearm ‘De Braakman’. Verder vraagt **Freeke** om openbaarheid door de gehele kwestie in het omgevingsplan op te nemen.

Baecke maakt formeel bezwaar tegen het ontwikkelen van een intergetijdengebied in de Hertogin Hedwigepolder. Een substantieel deel van de gronden van het akkerbouwbedrijf liggen in deze polder. Het maatschappelijk belang voor deze ontwikkeling is niet aangetoond.

DeCloedt is eigenaar van de Hedwigepolder en kan zich niet verenigen met de ontpoldering hiervan. Het ontpolderen van de Hedwigepolder is strijdig met een reeks doelstellingen die in het IOP worden geformuleerd.

- In strijd met de doelstellingen op het gebied van bodem en waterkwaliteit
- strijd met de doelstellingen voor landschappelijke kwaliteit en aardkundige waarden
- strijd met het beleid op het gebied van landbouw
- strijd met besluit van Provinciale Staten omtrent ontwikkelingsschets Schelde-estuarium dat stelt dat de verwerving van de gronden ten behoeve van de ontwikkeling van estuariene natuur slechts zal plaatsvinden d.m.v. vrijwillige medewerking. De tekst van het IOP spreekt over ‘zoveel mogelijk zal worden gestreefd naar vrijwillige verwerving.’
- geen noodzaak voor het ontpolderen

resumerend: het omgevingsplan dient te worden aangepast zodanig dat de passage over het ontwikkelen van een intergetijd gebied in de Hertogin Hedwigepolder en het noordelijk gedeelte van de Prosperpolder wordt geschrapt.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** benadrukken nogmaals hun standpunt tegen ontpoldering van de Hertogin Hedwigepolder.

Hulst stelt dat het omgevingsplan geen obstakel mag vormen voor de toekomstige infrastructurele en economische compensaties voor de gemeente Hulst die voort zullen vloeien uit de derde verdieping. Als concreet voorbeeld kan daarbij een eventuele ontsluitingweg naar de E34-Expresweg genomen worden.

Vlaanderen waardeert het dat het omgevingsplan aandacht heeft voor de uitvoering van de Lange Termijn visie voor het Schelde Estuarium en het derde memorandum van Overeenstemming over de ontwikkelingsschets 2010 Schelde estuarium.

De **Rijksoverheid** stelt dat het gewenst is dat het omgevingsplan wordt toegesneden op de Nederlands-Vlaamse Ontwikkelingschets 2010 Schelde-estuarium door het opnemen op de kaart en in de tekst van de gebieden waar bestuurlijke overeenstemming over bestaat en het aangeven en benoemen van de zone langs de Westerschelde waar de provincie de resterende locaties zoekt.

Antwoord:

Op het grondgebied van de gemeente Hulst speelt een aantal ontwikkelingen met grote betekenis voor de gemeente. Een van de ontwikkelingen is het project 'Groot Saeftinge'; het ontwikkelen van een intergetijdgebied. In samenhang hiermee zal worden gewerkt aan een integraal regionaal ontwikkelingsplan. Daarin zullen nadere ruimtelijke keuzes en projecten kunnen worden benoemd en uitgewerkt. Ook zal afstemming met de ruimtelijke ontwikkelingen in België plaatsvinden.

Een programma van eisen waaraan de nieuwe estuariene natuur dient te voldoen is onderdeel van het convenant Westerschelde (30 jan 06). Daaruit blijkt dat het realiseren van zoute natuur, zoals bijvoorbeeld in de Braakman mogelijk is, niet kan voldoen aan de beschrijving van estuariene natuur.

De beslissing voor het ontwikkelen van een intergetijdgebied in de Hertogin Hedwigepolder is door het kabinet genomen. De provincie is genooddaakt deze beslissing in het omgevingsplan op te nemen en als onderdeel van het Natuurpakket Westerschelde nader uit te werken. De motie van de Staten wordt overschreven door het kabinetsbesluit.

De teksten van het omgevingsplan over de Westerschelde zullen worden aangepast aan de recente stand van zaken. Het verwerken van de locaties op kaart acht de provincie niet noodzakelijk.

Wijzigingen:

De tekst op pagina 103 met betrekking tot de Westerschelde wordt integraal vervangen door:

“De uitvoering van die besluiten waarbij de provincie een rol heeft, is vervolgens uitgewerkt in het Convenant Westerschelde dat op 30 januari 2006 is ondertekend.

Onderdeel van dit convenant is de uitwerking en realisatie van 600 ha estuariene natuur, geldend voor het herstel van

de ecologische kwaliteit van estuariumstelsel. Bij de natuurontwikkeling zal zoveel mogelijk gestreefd worden naar realisatie op basis van vrijwilligheid.

Over twee grensoverschrijdende projecten is bestuurlijk overeenstemming bereikt, te weten:

- *Het Zwin: een vergroting van het Zwin met minimaal 10 ha op Nederlands grondgebied.*
- *Groot-Saeftinge: het ontwikkelen van een intergetijdengebied in de Hertogin Hedwigepolder en het noordelijk gedeelte van de Prosperpolder (440 ha, waarvan 295 ha op Nederlands grondgebied is gelegen).*

De overige 295 ha, die gelegen zijn in met name het middengebied (Vlissingen - Hansweert) worden door de provincie in overleg met de regio aangewezen. Op basis van onderzoek zijn in februari 2006 enkele combinaties van gebieden bepaald, die meer dan gemiddeld geschikt zijn voor de ontwikkeling van estuariene natuur. Deze gebiedscombinaties worden op hun effecten getoetst in kader van de wettelijke procedure van de Milieueffectrapportage, die op het project “Natuurpakket Westerschelde” van toepassing is. Hiervoor wordt eerst de Startnotitie opgesteld, waarin wordt aangegeven welke alternatieven op welke aspecten onderzocht gaan worden. Rond de zomer is deze notitie gereed. Op deze notitie is inspraak mogelijk. Vervolgens start dan de onderzoeksfase. De verwachting is dat het onderzoek in het najaar van 2007 is afgerond en dat daarop volgend er besluiten genomen worden over de voorkeursgebieden in kader van de rijksprojectenprocedure.

Tevens wordt in deze gebieden gestreefd naar meekoppeling met andere functies (recreatief medegebruik, etc.). De provincie werkt de natuurontwikkelingsprojecten uit in samenhang met integrale regionale ontwikkelingsplannen.

De provincie is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van voorstellen die passen in het convenant; het rijk draagt zorg voor de financiering en de formele besluitvorming. De provincie draagt zorg voor het overleg en de afstemming met gemeenten, waterschappen en maatschappelijke partijen rondom de Westerschelde.”

Hoofdstuk 5 Omgaan met (economische) dynamiek

5.2. Zeehavens en transportassen

Uitgangspunten en ontwikkelingsopgaven

Zienswijzen:

Vlissingen, Zeeland Seaports, BZW en SECG ondersteunen de integrale aanpak vanuit economie, ruimte, milieu en verkeer en vervoer waarbij het bevorderen van de economische dynamiek en het versterken van de omgevingskwaliteiten het uitgangspunt is. **SECG** onderstreept het belang om de gezamenlijke agenda samen met alle betrokkenen verder inhoud te geven. **Rijkswaterstaat Zeeland** vraagt zich af waarom het Ministerie van Verkeer en Waterstaat niet wordt genoemd als belangrijke partner om het beleid inhoud te geven. Aanvullend merken **Zeeland Seaports** en **Vlissingen** op dat het hoofdstuk over de Zeeuwse havens schril afsteekt tegen andere hoofdstukken, zeker wanneer in aanmerking wordt genomen dat ca. 25% van de economie wordt bepaald door deze sector.

Antwoord:

Duurzaam ontwikkelen van het industrie- en havencluster in harmonie met de omgeving vraagt in onze optiek om een integrale benadering en een gezamenlijke aanpak waarbij alle

betrokken partijen verantwoordelijkheid dragen voor het geheel. Het is verheugend dat zoveel partijen deze aanpak ondersteunen. De provincie zal het initiatief nemen om samen met alle betrokkenen nader te verkennen op welke wijze de gezamenlijke agenda kan worden opgepakt. Betrokkenen - overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties - worden in het plan niet met name genoemd. Rijkswaterstaat is een van de partners.

In paragraaf *Zeehavens en transportassen* is het betreffende omgevingsbeleid in samenhang met het economisch beleid uit het PSEB en het verkeers- en vervoersbeleid verwoord. Naar onze mening wordt op een evenwichtige manier ingegaan op de kansen en bedreigingen die zich rond de havens en langs de transportassen voordoen. Vanuit het omgevingsbeleid staan daarbij de beleidsvelden milieu, ruimte en natuur centraal.

Wijzigingen:

Geen.

Structuurkeuzes voor industrieterreinen en transportassen

Zienswijzen:

BZW en **Heros** verzoeken het gehele gebied ten zuiden van de N61 / oostelijk van het kanaal te handhaven als zeehaventerrein, e.e.a. overeenkomstig het ontwerp-bestemmingsplan Koegorspolder.

De **Dorpsraad Nieuwdorp** is van mening dat in het omgevingsplan geen harde grens rondom het Sloegebied wordt getrokken.

De **ZMF** vraagt zich waarom Terneuzen-West als ontwikkelingsgebied in het plan is opgenomen. In het plan van aanpak ROM-Kanaalzone is immers bepaald dat volgorde Axelse Vlakte, Autrichepolder en daarna pas Terneuzen-West wordt ontwikkeld. De gewijzigde ruimtevraag is naar de mening van de **ZMF** onvoldoende gemotiveerd. De **SECG** daarentegen vindt het aanwijzen van Terneuzen-West als ontwikkelingsgebied voor haven- en industrieontwikkeling belangrijk. Zij kan zich vinden in de structuurkeuzes van bundeling van zeehavengebonden en industriële bedrijvigheid in het Sloegebied en Kanaalzone.

Zeeland Seaports vraagt of de ontwikkelingen in de Ghellinckpolder vallen onder de algemene noemer 'ruimtelijke uitbreiding in de kanaalzone'. Zeeland Seaports zou deze graag apart benoemd zien.

Verbrugge stelt dat groei en plaatsing aan de waterkant voor hen een eerste vereiste is. Men vraagt tegen het licht van het voorgestane beleid ten aanzien van zorgvuldig ruimtegebruik daarom groenzones te handhaven en deze zeker niet op te vullen met niet watergebonden activiteiten.

Met betrekking tot de transportassen merkt **Rijkswaterstaat Zeeland** op dat de samenwerking met Vlaanderen voor wat betreft het project Kanaalzone Gent-Terneuzen en het Nautisch Beheer Schelderegio niet wordt beschreven. Ook dienen de afspraken met het Rijk over voornoemde onderwerpen opgenomen te worden.

Antwoord:

Vooruitlopend op het ROM-2 project is in het omgevingsplan ingespeeld op de gewijzigde ruimtevraag in het industrie- en havencluster in de Kanaalzone. Dit heeft ertoe geleid dat de Terneuzen-West als ontwikkelingsgebied voor havenontwikkeling is benoemd. Een aantal ontwikkelingen spelen bij deze beslissing een rol. De komst van de WCT- en Westerscheldetunnel alsmede de ruimtelijke implicaties van clustervorming zorgen voor een ruimtevraag op de Westoever. Een deels gewijzigde benutting van de Axelse Vlakte en Autrichepolder door de komst van een glastuinbouwcomplex draagt daar eveneens aan bij.

Ook in de Ghellinckpolder is sprake van een kansrijke ontwikkeling in de zin van clustervorming vanuit bestaande bedrijvigheid. Deze ontwikkeling past in principe in de ruimtelijke mogelijkheden van de kanaalzone. De omgevingsplankaart zal hierop worden aangepast. Hier wordt nog eens gewezen op de beleidsuitspraak dat bij uitbreiding van de zeehaventerreinen sprake moet zijn van evenwichtige investeringen in zowel de dynamische ontwikkeling als in de omgevingskwaliteit.

In het ROM-2 project zal de heroriëntatie op de bedrijventerreinen verder worden uitgewerkt. Zoals in de tekst van het omgevingsplan is aangegeven zullen ontwikkelingen in de Gentse Kanaalzone (o.a. de nautische toegang) hierbij worden betrokken.

De begrenzing van het industriegebied Vlissingen-Oost (Sloegebied) is vastgelegd in de betreffende gemeentelijke bestemmingsplannen. De buitengrens komt voor het grootste deel overeen met de Europaweg, met uitzondering van het gebied rond de kolen- en kerncentrale. Op de bij het omgevingsplan behorende omgevingsplankaart staat de begrenzing van Vlissingen-Oost als zeehaventerrein overeenkomstig aangegeven. De status van deze kaart is die van beleidskaart.

De provincie kiest voor bundeling van zeehavengebonden en industriële bedrijvigheid in het Sloegebied en Kanaalzone. Om de huidige terreinen zo optimaal mogelijk te benutten, zetten de provincie in op zorgvuldig en efficiënt ruimtegebruik. De provincie wil hier samen met Zeeland Seaports en de betreffende gemeenten inhoud aan geven. Rond een belangrijk deel van de industrieterreinen zijn groenzones aanwezig. Deze vervullen een belangrijke rol als buffer naar de omgeving. Het is zeker niet de bedoeling deze groenzones op te heffen en een bedrijfsmatige bestemming te geven.

In de planperiode van het omgevingsplan is aan de oostelijke kanaaloever (Koegorspolder) geen uitbreiding van zeehaventerrein voorzien. Deze terreinen worden daarom ook niet als zodanig aangeduid. Wel is geconstateerd dat de kaart niet geheel juist de huidige situatie weergeeft en dient een kleine correctie plaats te vinden.

Wijzigingen:

Op de omgevingsplankaart zal de Ghellinckpolder eveneens als zeehaventerrein worden aangeduid. Voor de oostelijke oever in de Kanaalzone zal een kleine kaartcorrectie plaats vinden.

Kaders voor omgevingsbeleid

Zienswijzen:

De **ZMF** concludeert dat het centrale uitgangspunt *duurzaam ontwikkelen*, het tweesporenbeleid, in theorie mogelijk houdbaar is, maar dat in de praktijk de twee sporen niet met elkaar in harmonie worden gebracht. Men illustreert dit aan de hand van de keuzes die gemaakt zijn met betrekking tot het milieukader rond de zeehavens en langs de transportassen.

Ook door de **KVK**, **BZW**, **Zeeland Seaports** en **SECG** zijn kanttekeningen geplaatst bij het betreffende milieukader. De **KVK** constateert dat het milieukader dat voor de havens en transportassen is geformuleerd er toe leidt dat de beleidsruimte die de huidige wetgeving biedt, in Zeeland onvoldoende wordt benut. Gelet op het belang van de zeehaventerreinen en van de grootschalige bedrijventerreinen voor de Zeeuwse economie, adviseert de **KVK** in de economische kerngebieden meer ruimte te bieden voor economische ontwikkeling dan thans in het omgevingsplan wordt voorgesteld. De vestigingsplaatscondities zouden zoveel mogelijk gelijk of zelfs beter moeten zijn dan elders in het Rijn Schelde Delta-gebied.

De **BZW** en **Zeeland Seaports** zijn van mening dat het geformuleerde milieukader als gevolg heeft dat in veel situaties geen enkele vernieuwing of uitbreiding van activiteiten meer kan plaatsvinden. Het continue verbeteringspoor bij de bestaande bedrijven levert naar hun mening te weinig milieuruimte op. **Zeeland Seaports** stelt voor om in het omgevingsplan uit te gaan van het principe van “relatieve ontkoppeling”.

Zowel de **SECG** als **Zeeland Seaports** vragen om een verduidelijking en nadere uitwerking van de begrippen die in de passage over het milieukader worden genoemd.

Naar de mening van **Verbrugge** moet voorkomen worden dat ontwikkeling en uitbreiding in de havengebieden belemmerd zou worden doordat er beperkingen opgelegd worden aan de vervoersstromen van en naar deze gebieden.

De **Rijksoverheid** merkt op dat de Interimwet Stad en milieubenadering in relatie tot het vereveningsprincipe niet wordt genoemd. Vooral ook rond de havengebieden waar de leefomgevingskwaliteit onder druk staat biedt deze aanpak perspectief.

Antwoord:

Behoud en versterken van de Zeeuwse omgevingskwaliteit is het uitgangspunt van het omgevingsbeleid. Samen met de economische ambities die in het PSEB hebben verwoord, vormen zij het zogenaamde tweesporenbeleid van de provincie. In relatie tot de zeehavens, transportassen en hun omgeving is deze dubbeldoelstelling geen eenvoudige opgave. De impact van het industrie- en havencluster reikt verder dan de fysieke grenzen van deze gebieden. Een integrale benadering en een gezamenlijke aanpak waarbij alle betrokken partijen verantwoordelijkheid dragen voor het geheel is naar de mening van de provincie de enig mogelijke route om de doelstellingen te bereiken. Om de uitgangspunten voor het omgevingsbeleid ook rond de havens en langs de transportassen te waarborgen, is in paragraaf 5.2 een milieukader uitgewerkt. Het doel van dit milieukader is om tenminste “behoud van de omgevingskwaliteit” voor deze gebieden te garanderen. Het betekent dat voor de zogenaamde regionale milieuthema's in principe geen verslechtering van de huidige milieukwaliteiten/milieuzones (2006) wordt toegestaan. De volgende milieu-aspecten vallen onder het milieukader: geluid-, stank- en stofhinder, externe veiligheid en regionale luchtkwaliteit.

Veel partijen vragen zich af of het geformuleerde milieukader er niet toe leidt dat de economische ambities in deze gebieden niet kunnen worden verwezenlijkt. Naar verwachting is dit niet het geval als – in lijn met het PSEB - de volgende aanpak wordt toegepast:

- continue verbeteringspoor bij de bestaande bedrijven
- slim, innovatief en duurzaam investeren/ondernemen en slimme locatiekeuzes
- samenwerking tussen bedrijven en clustering (o.a. via parkmanagement)
- toepassen van de flexibiliteitsstappen uit het milieukader.

Indien de ontwikkeling van de milieukwaliteit rond de haven- en industriegebieden over de laatste decennia wordt beschouwd, blijkt dat voor bijna alle regionale milieu-aspecten substantiële verbeteringen zijn gerealiseerd. Dit betekent dat het continue verbeteringspoor bij de bestaande bedrijven tot dermate grote milieuverbeteringen heeft geleid dat uitbreidingen en nieuwe bedrijven konden worden ingepast en dat tegelijkertijd de milieukwaliteit zich substantieel verbeterde. Naar verwachting zal dit beeld zich de komende jaren niet wezenlijk wijzigen. Het continue verbeteringspoor zal, als gevolg van en landelijke en Europese wetgeving (o.a. NEC-doelstelling (2010: SO₂, NO_x, NH₃ en VOS), IPPC (2007: alle milieu-aspecten), Europese Kaderrichtlijn Luchtkwaliteit (2010: o.a. fijn stof en NO₂), BMP4 (2010: alle milieu-aspecten)) en door innovatieprogramma's van de bedrijven zelf, doorlopen. Anderzijds zullen nieuwe bedrijven en installaties door technologische innovaties

aanzienlijk schoner zijn dan de huidige generatie. Met als gevolg dat zij een relatief klein beroep zullen doen op de beschikbare milieuruimte. Wel zal meer dan tot nu toe door samenwerking tussen bedrijven en het realiseren van clusters milieuwinst moeten worden geboekt. Daarnaast kunnen de flexibiliteitsstappen in het milieukader worden benut. Flexibiliteit is op de eerste plaats ingebouwd door tijdelijke verslechtering toe te staan mits er op afzienbare tijd aantoonbaar zicht is op maatregelen die de verslechtering teniet doen. In uitzonderingssituaties kan, als tweede flexibiliteitsstap, (milieu)compensatie worden toegepast. En (milieu)compensatie betekent dan dat verslechtering op één van de aspecten van de omgevingskwaliteit wordt geaccepteerd (binnen de wettelijke grenzen) mits tegelijk een investering wordt gedaan om een versterking van een ander aspect van de omgevingskwaliteit te realiseren. Een voorbeeld voor milieucompensatie: als er op het gebied van geurhinder geen verbeteringen mogelijk blijken te zijn dan kan enige verslechtering worden geaccepteerd mits er tegelijkertijd op het gebied van een ander aspect van de omgevingskwaliteiten, bijvoorbeeld luchtvervuiling, maar het kan ook een investering in natuur zijn, aantoonbare vooruitgang wordt geboekt.

Bovenstaande betekent niet dat naar verwachting alle nieuwe bedrijvigheid kan worden toegelaten. In uitzonderingssituaties zal vanwege het zware milieuprofiel van de activiteiten nee moeten worden gezegd, maar daar is dan ook alle reden toe.

Zoals eerder aangegeven is voor bijna alle regionale milieu-aspecten de situatie de afgelopen jaren verbeterd en deze trend zal zich naar verwachting voortzetten. Uitzondering is geluidhinder. Een continue verbeteringsspoor dat substantiële "geluidswinst" oplevert, is alleen tegen zeer hoge kosten te realiseren. Dit is voor ons reden geweest om geluidszoneaanpassingen rond het Sloegebied en Oostelijke Kanaaloevers in gang te zetten. Toetsing aan het milieukader betekent voor geluid dan ook de situatie na de voorziene zoneaanpassingen.

Het voorstel van Zeeland Seaports om uit te gaan van het principe van "relatieve ontkoppeling" kan naar de mening van de provincie niet leiden tot een situatie waarbij sprake is van "behoud van omgevingskwaliteit". Weliswaar betekent deze benadering dat de milieudruk minder sterk groeit dan de economische ontwikkeling, maar de milieudruk zal wel toenemen.

Door een aantal partijen zijn opmerkingen gemaakt over de concurrentiepositie van de Zeeuwse industrie- en havengebieden. Vaak wordt het streven naar een goede omgevingskwaliteit als een bedreiging voor het benutten van economische ambities beschouwd. Een goede omgevingskwaliteit is echter ook in het belang van de bedrijven en haar werknemers. Het vormt een steeds belangrijker wordende vestigingsfactor. Daarnaast verbetert een goede omgevingskwaliteit de concurrentiepositie van andere economische pijlers zoals recreatie en toerisme. In tegenstelling tot de omliggende provincies hanteert Zeeland een specifiek milieukader voor het industrie- en havencluster met als doel om door een innovatieve, integrale benadering de huidige omgevingskwaliteiten te behouden. Het kwaliteitsdenken dat ten grondslag ligt aan het tweesporenbeleid vereist deze keuze. Het in deze paragraaf geformuleerde milieukader is onderdeel van de voorgestane aanpak van duurzame ontwikkeling. In hoofdstuk 3, waar deze aanpak is beschreven hoe gehandeld wordt als de doelstellingen van de beoogde duurzame ontwikkeling niet tot de gewenste resultaten leidt. Deze passage zal in paragraaf 5.2 van het plan nog eens herhaald worden.

In het omgevingsplan is het milieukader voor de havens op hoofdlijnen beschreven. In een separate uitvoeringsnota zullen de details worden uitgewerkt. Uitgangspunt is een eenvoudige, maar tegelijkertijd robuuste en handhaafbare methodiek. Direct betrokkenen

zullen in het voorbereidingstraject worden geconsulteerd. De uitvoeringsnota zal naar verwachting per 01/03/07 van kracht worden.

Het milieukader uit paragraaf 5.2 geldt ook voor de transportassen. Een mix van verschillende instrumenten moet ervoor zorgen dat aan de spelregels wordt voldaan: het hanteren van een ruimtelijke voorzorgsbeleid, het toepassen van vernieuwende benaderingen zoals het werken met geluidsproductieplafonds, een innovatieve aanpak van knelpuntsituaties en de inzet op meer milieuvriendelijke vervoerswijzen. De directe sturingsmogelijkheden van de provincie zijn hier echter beperkt.

De door VROM genoemde Stad en milieubenadering heeft overeenkomsten maar zeker ook verschillen met het toepassen van het compensatieprincipe zoals de provincie dat voorstaat. De Stad en milieubenadering kent een systematiek voor compensatie in die gevallen waar een milieunorm wordt overschreden (zgn. stap 3-besluiten). De inzet is gericht op het voorkomen van stap 3-besluiten. Rond de havens en langs de transportassen moet allereerst aan de milieunormen worden voldaan, daarnaast wordt de huidige milieukwaliteit (2006) als bovengrens gehanteerd. Bij de verdere uitwerking is een vorm van compensatie aan de orde. Er zijn ook overeenkomsten tussen de Stad en milieubenadering (stappen 1 en 2) en de aanpak die de provincie voor de zeehavens en transportassen voorstaat. Beide benaderingen investeren maximaal in het proces waarbij een integrale aanpak met alle betrokkenen voorop staat. Van de ervaringen die inmiddels in de projecten Stad en Milieu zijn opgedaan, zal optimaal gebruik worden gemaakt.

Wijzigingen:

Paragraaf 5.2, subparagraaf “Kaders voor omgevingskwaliteit” wordt als volgt aangevuld. Na 1^e alinea, 1^e kolom toevoegen: ***“In een separate uitvoeringsnota zullen de details van het milieukader worden uitgewerkt. Uitgangspunt is een eenvoudige, maar tegelijkertijd robuuste en handhaafbare methodiek. Direct betrokkenen zullen in het voorbereidingstraject worden geconsulteerd. De uitvoeringsnota zal naar verwachting per 01/03/07 van kracht worden.”***

En aan het einde van deze paragraaf toevoegen: ***“Het in deze paragraaf geformuleerde milieukader is onderdeel van de voorgestane aanpak van duurzame ontwikkeling. In hoofdstuk 3, waar deze aanpak is beschreven hoe gehandeld wordt als de doelstellingen van de beoogde duurzame ontwikkeling niet tot de gewenste resultaten leidt. Deze passage wordt hier nog eens herhaald: Als de gewenste dynamische ontwikkeling niet tot stand komt of als het de concurrentiepositie van Zeeland, bijvoorbeeld van de Zeeuwse havengebieden, wordt aangetast dan is de aanpak mislukt. Omgekeerd kan ook: veel nieuwe ontwikkelingen worden toegestaan, maar de nieuwe instrumenten en investeringen die moeten zorgen voor evenwicht, zoals verevening, komen niet van de grond. Ook dan is de aanpak mislukt. Als één van deze situaties zich voordoen dan zal de provincie de aanpak zoals uitgewerkt in dit plan heroverwegen, inclusief de daarbij behorende instrumenten en moet herbezinning plaatsvinden.”***

Blz. 107, 2e kolom, regel 8 van onder: “... platteland en natuur een zeer goede milieukwaliteit ...” wordt gewijzigd in “... ***Schouwen-Duiveland een goede milieukwaliteit ...***”.

Westerschelde containerterminal

Zienswijzen:

Redt de Kaloot maakt bezwaar tegen een verwijzing naar een eventuele verwezenlijking van de WCT, aangezien besluitvorming daarover ontbreekt. **Vlissingen** wijst op de eigen afweging die de gemeenteraad te zijner tijd over het project zal moeten maken.

Verder is **Vlissingen** van mening dat de natuurontwikkeling aan de noordzijde van Rammekenshoek, ongeacht de realisatie van de WCT, niet alleen op de natuurkwaliteitskaart, maar ook op de omgevingsplankaart weergegeven dient te worden.

De **ANWB** geeft aan dat een relatie met de WCT wordt gemist. **Rijkswaterstaat Zeeland** is van mening dat de WCT te summier is beschreven en dat de rol van het Rijk onderbelicht blijft. De **SECG** verzoekt om snelheid bij het afhandelen van de procedures voor de WCT.

Antwoord:

In het omgevingsplan wordt slechts separate besluitvorming over dit project aangekondigd.

De ingebrachte zienswijzen worden dan ook voor kennisgeving aangenomen.

Ten aanzien van de zienswijze van Vlissingen met betrekking tot het aangeven van de natuurontwikkeling aan de noordzijde van Rammekenshoek op de omgevingsplankaart dient te worden opgemerkt dat op de omgevingsplankaart géén natuur- of natuurontwikkelingsgebieden worden aangegeven. Wel wordt er een onderscheid gemaakt in de strategieën beschermen en ruimte voor een nadere afweging, waarbij de strategie beschermen veelal overeenkomt met bestaande natuurgebieden.

Wijzigingen:

Geen.

5.3. (Overige) bedrijventerreinen

Algemeen

Zienswijzen:

De **SECG** vindt dat bij het opstellen van regionale bedrijventerreinenprogramma's het kwaliteitsaspect (met name beheersplannen) moet worden meegenomen. Bij revitalisering zou het bedrijfsleven vroegtijdig betrokken moeten worden bij de planvorming.

De **Dorpsraad Vrouwenpolder** vindt dat er iets gedaan moet worden aan de vele bedrijfsgebouwen op bedrijventerreinen die detoneren in het landschap en een vorm van horizonvervuiling zijn.

De **ZMF** vindt het geen goede zaak dat ten opzichte van het concept-ontwerp omgevingsplan twee doelstellingen zijn verdwenen: bedrijventerreinen mogen de omgevingskwaliteiten niet aantasten én bedrijventerreinen dienen bij te dragen aan het minimaliseren van de automobiliteit en het voorkomen van mobiliteit waar dat gewenst is. Bij de overige bedrijventerreinen dient ook ingezet te worden op 'meer milieuvriendelijke modaliteiten'. Transportpreventie behoort tot de relevante doelstellingen.

Uitbreiding en opschaling van grootschalige bedrijventerreinen is niet nodig gelet op de kansen die regionale afstemming en acquisitie bieden en gelet op de grote voorraad aan gereserveerde ruimte ten opzichte van de vraag. De **ZMF** verzoekt verder een stappenladder (eerst intensiveren, dan revitaliseren en daarna uitbreiden) op te nemen om te voorkomen dat onnodig nieuwe terreinen worden aangelegd of uitgebreid. Opschaling of uitbreiding zou alleen mogelijk moeten zijn bij multimodaal ontsloten bedrijventerreinen. Verder pleit de

ZMF voor het oprichten van een Zeeuwse Ontwikkelingsmaatschappij, dit zou toegevoegd moeten worden aan de actie- en prestatielijst.

De **KVK** pleit voor het opnemen van het gebied grenzend aan het Schelde-Rijnkanaal, waar verschillende modaliteiten bij elkaar komen (Zoomas-gebied).

De **Dorpsraad Nieuwdorp** stelt voor om de ruimte tussen de Europaweg en de Bernhardweg te benutten als overloopgebied als alternatief voor het ontwikkelen van het bedrijventerrein Sloepoort. De voorgestelde locatie voor het bedrijventerrein Sloepoort kan benut worden voor een minder hoge verkeersoplossing bij de aansluiting Sloeweg-Bernhardweg na de verbreding van de Sloeweg en voor het doortrekken van het Sloebos.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** constateren dat de gezamenlijke Bedrijventerreinenvisie niet is opgenomen in het omgevingsplan. Verwacht wordt dat dit opgenomen wordt in het regionale bedrijventerreinenprogramma. Uitgangspunt hierbij is het concentreren van bedrijventerreinontwikkeling in de Kanaalzone. Er is weinig aandacht voor het bovenregionale en grensoverschrijdende schaalniveau en aan de invloeden en relaties met de havens van Antwerpen en Gent. Kaartmateriaal op het gebied van bedrijventerreinen ontbreekt. Het verwondert de drie gemeenten dat slechts één plan (bedrijventerrein Breskens) actief door de provincie wordt ondersteund. Verder is men benieuwd naar de rol die de provincie zal spelen bij de samenwerking met de gemeentes, bijvoorbeeld met de ontwikkeling van het W.K.O. als havengebied. De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** wensen verder aan de op blz. 109 geformuleerde doelstelling: “Ontwikkeling van bedrijventerreinen vindt, zoveel als mogelijk, geconcentreerd plaats in de stedelijke ontwikkelingszones” de zinsnede “... en bij dragende kernen.” toe te voegen,

Middelburg schrijft dat om het bedrijventerrein Ramsburg te transformeren de bestaande bedrijven verplaatst moeten kunnen worden naar een ander bedrijventerrein. Dit terrein is niet beschikbaar omdat de te verplaatsen bedrijven aangewezen zijn op traditionele bedrijventerreinen, en er vooral hoogwaardige en bijzondere bedrijventerreinen aanwezig zijn.

Middelburg verzoekt daarom om met dit aspect rekening te houden en de mogelijkheid te bieden voor uitbreiding van de bestaande voorraad traditionele bedrijventerreinen.

De **SLZ** stelt voor om het beheer van het groen en landschappelijke inpassing van bedrijventerreinen onder te brengen bij de organisatie of het bedrijf dat verantwoordelijk is voor uitgifte en beheer van de bedrijventerreinen in een regio.

Antwoord:

Het instrument van de regionale bedrijventerreinenprogramma's is bedoeld om het aanbod aan bedrijventerreinen per regio zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht op elkaar af te stemmen. Er zal dan ook niet alleen aandacht geschonken worden aan de vraag of er voldoende aanbod aan terreinen in de regio is, maar ook of dit aanbod, qua profiel, aansluit op de vraag. Ook de herstructurering en het beheeraspect van terreinen maakt onderdeel uit van de op te stellen regionale bedrijventerreinenprogramma's.

De provincie wil met de regionale bedrijventerreinenprogramma's komen tot het zo noodzakelijke geachte maatwerk voor bedrijventerreinontwikkelingen. Het vastleggen van de ontwikkelingsmogelijkheden met behulp van de stappenladder, zoals de ZMF voorstelt, biedt hiervoor onvoldoende ruimte. De provincie is dan ook van mening dat het regionaal bedrijventerreinenprogramma een beter instrument is dan de stappenladder om de doelstelling: het in kwantitatief en kwalitatief opzicht optimaliseren van vraag en aanbod van bedrijventerreinen in Zeeland, te kunnen realiseren.

In het kader van het Provinciaal Sociaal Economisch Beleidsplan vindt onderzoek plaats naar de oprichting en operationalisering van een ontwikkelingsbedrijf voor Zeeland.

In het omgevingsplan is als algemeen uitgangspunt opgenomen dat nieuwe ontwikkelingen zodanig in het landschap moeten worden ingebed, dat het een logisch onderdeel van het landschap uitmaakt. Dit uitgangspunt is ook van toepassing op bedrijventerreinen. Ieder type landschap stelt daarbij andere eisen, maar ook de aard van het bedrijventerrein kan om een andere manier van inpassing vragen. Zo zal een traditioneel bedrijventerrein op een andere wijze ingepast dienen te worden dan een zichtlocatie. Als algemene indicatieve norm wordt in het omgevingsplan vastgehouden aan een afschermende groengordel van 10 meter. In de op te stellen beeldkwaliteitplannen dient nader gemotiveerd te worden op welke wijze nieuwe bedrijventerreinontwikkelingen landschappelijk worden ingepast.

Daar waar voor bestaande bedrijventerreinen een goede landschappelijke inpassing ontbreekt zal de provincie, in overleg met de gemeenten, in het kader van de regionale bedrijventerreinenprogramma's bezien op welke wijze de situatie kan worden verbeterd. Hiermee en met het feit dat in het omgevingsplan wordt uitgegaan van een verdergaande bundeling van bedrijventerreinen en nieuwe terreinen aan dienen te sluiten op bestaande bedrijventerreinen wordt in beleidsmatige zin invulling gegeven aan de door de ZMF aangehaalde doelstellingen uit het concept-ontwerp omgevingsplan.

De provincie streeft om die reden dan ook naar het zoveel mogelijk concentreren van nieuwe bedrijventerreinontwikkelingen in het stedelijk bundelingsgebied. Dit neemt niet weg dat in de dragende kernen voldoende ontwikkelingsmogelijkheden resterend, wanneer dit uit de behoefteprognoses naar voren komt. De door de Zeeuws-Vlaamse gemeenten gewenste nuancering van de doelstelling, wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

De door de KVK voorgestane ontwikkelingen in het Zoom-asgebied worden overeenkomstig de bundelingsdoelstelling en het feit dat nieuwe terreinen aan dienen te sluiten op bestaande bedrijventerreinen niet door de provincie onderschreven.

Het regionale bedrijventerreinenprogramma voor Zeeuws-Vlaanderen zal in overleg met de gemeenten worden opgesteld. Daarbij vormen de vraag en aanbod gegevens zoals opgenomen in paragraaf 5.3 van het omgevingsplan en de bedrijventerreinvisie van de Zeeuws-Vlaamse gemeenten de basis om te komen tot het gewenste maatwerk voor de regio. Ook eventuele grensoverschrijdende invloeden kunnen daarbij worden meegenomen.

Vooralsnog is in het kader van de regionale agenda alleen voor het bedrijventerrein Breskens aangegeven dat de provincie bereid is mee te denken over de herstructurering van dit gebied. Dit neemt niet weg dat op basis van het bedrijventerreinenprogramma ook voor andere terreinen afspraken gemaakt kunnen worden over waar provinciale betrokkenheid wenselijk en mogelijk is.

Met het regionaal bedrijventerreinenprogramma wordt beoogd het terreinaanbod per regio, zowel kwantitief als kwalitatief te laten aansluiten bij de vraag. Wanneer in de regio Walcheren niet kan worden voorzien in voldoende aanbod aan traditionele bedrijventerreinen ten behoeve van verplaatsende bedrijven uit Ramsburg dan is uitbreiding bespreekbaar. Vooralsnog is dit echter niet aan de orde.

Uitgifte en beheer van bedrijventerreinen vormen een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Binnen de gemeente(n) zal dan ook nader invulling gegeven moeten worden aan het voorstel van SLZ. De provincie zal daarbij een verdergaande regionale samenwerking op het gebied van beheer en landschappelijke inpassing van harte ondersteunen.

De zone tussen Europaweg en Bernhardweg vormt géén reëel alternatief voor de locatie Sloepoort aangezien deze zone in gebruik is als tracé voor buis- en hoogspanningsleidingen. Ook is hier ruimte gereserveerd in verband met de toekomstige verdubbeling van de N254.

Wijzigingen:

Geen.

Kwantitatief evenwicht

Zienswijzen:

De **KVK** en **Veere** zijn van mening dat de behoefteraming zoals die door Buck Consultants is opgesteld geen goede basis vormt voor de op te stellen regionale bedrijventerreinenprogramma's. De **KVK** is gelukkig met het feit dat bij de regionale afspraken en accenten genuanceerd met de uitkomsten van deze studie wordt omgegaan en dat wordt onderkend dat er op regionaal niveau sprake kan zijn van tekorten.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** verzoeken om in plaats van de cijfers van Buck de cijfers te gebruiken die zijn opgenomen in de Zeeuws-Vlaamse regionale bedrijventerreinenvisie. De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** zijn van mening dat de te bepalen van een ijzeren voorraad, in plaats van per regio per deelregio beschikbaar dient te zijn.

Antwoord:

Zoals de KVK terecht aangeeft is er bij het opstellen van de regionale bedrijventerreinenprogramma's ruimte voor regionale accenten en nuanceringen. Dit neemt niet weg dat de basis voor de programma's wordt gevormd door de cijfers zoals die in paragraaf 5.3 van het omgevingsplan zijn opgenomen. De provincie gaat op basis van deze behoefteprognose in overleg met de Zeeuws-Vlaamse gemeenten om te komen tot een regionaal bedrijventerreinprogramma. Tijdens dit overleg zal een nadere uitwerking worden gegeven aan de regionale accenten en nuanceringen zoals ook opgenomen in de regionale bedrijventerreinenvisie Zeeuws-Vlaanderen.

Omdat niet iedere gemeente of deelregio over een volledig spectrum van bedrijventerreinenprofielen kan beschikken gaat de provincie er voorsnog niet vanuit dat het noodzakelijk is om per deelregio een ijzeren voorraad aan te houden. In het regionale bedrijventerreinenprogramma kan hiervoor echter maatwerk worden geleverd.

Wijzigingen:

Geen.

Bedrijventerreinenprofielen

Zienswijzen:

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** vinden het, gezien de huidige omvang, onterecht dat de bedrijventerreinen Deltahoek en de Vlasschaard worden ingedeeld in de categorie kleinschalige bedrijventerreinen.

Volgens de **Rijksoverheid** en de **KVK** is het onduidelijk wat wel en wat niet aangemerkt kan worden als kleinschalig bedrijventerrein.

Borsele, Tholen en Veere zijn het oneens met het opnemen van een maximum kavelgrootte van 0,5 hectare voor nieuw te vestigen bedrijven op kleinschalige bedrijventerreinen. Dit staat op gespannen voet met het streven naar sturen op hoofdlijnen en is moeilijk handhaafbaar.

Veere en Tholen vragen zich af of de verplaatsing van bedrijven uit de kern onder de mogelijkheden vallen om een beperkte uitbreiding van kleinschalige bedrijventerreinen te doen plaatsvinden.

Tholen is van plan enkele lokale bedrijventerreinen uit te breiden grenzend aan soms zeer open landschapstypen. Volgens het ontwerp-omgevingsplan kunnen kleinschalige terreinen uitgebreid worden mits er sprake is van een stedenbouwkundige afronding of een verbetering

van de ruimtelijke kwaliteit. Deze begrippen bieden volgens **Tholen** teveel ruimte voor verschillende interpretaties.

Antwoord:

In het omgevingsplan worden nog geen kleinschalige bedrijventerreinen aangeduid. Wel worden de algemene uitgangspunten verwoord op basis waarvan de regionale bedrijventerreinenprogramma's zullen worden opgesteld. Aangezien bij het opstellen van de programma's gestreefd wordt naar het bieden van regionaal maatwerk kan op basis van regionale accenten en nuanceringen eventueel gemotiveerd van de algemene uitgangspunten worden afgeweken. Zo kunnen binnen het Nationaal Landschap landschappelijke overwegingen bepalend zijn voor een nadere locatiekeuze.

Kleinschalige terreinen zijn bedoeld voor bedrijvigheid die qua aard en schaal aansluiten bij het dorp of de omgeving waar het toe behoort. Doordat de maximale kavelgrootte alleen betrekking heeft op de vestiging van nieuwe bedrijven, krijgt een ondernemer op voorhand volledige duidelijkheid over de ontwikkelingsmogelijkheden ter plaatse, waardoor hij een goede afweging van locaties kan maken. Bovendien wordt concurrentie met de veelal duurder grootschalige terreinen, hier dienen immers meer voorzieningen gerealiseerd te worden, voorkomen.

Uitbreiding van een beperkte omvang van kleinschalige bedrijventerreinen behoort tot de mogelijkheden, mits er sprake is van een stedenbouwkundige afronding of een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Deze voorwaarden gelden ook ten aanzien van een uitbreiding ten behoeve van de verplaatsing van een bedrijf uit de kern.

Een nadere uitwerking van deze voorwaarden acht de provincie niet wenselijk. Dit zou een te grote mate van detail verlangen aangezien iedere specifieke situatie een andere aanpak zal verlangen.

Ten behoeve van het in het ontwerp-omgevingsplan aangekondigde onderzoek naar een nieuwe binnenvaartlocatie in Midden-Zeeland zal in het kader van het op te stellen regionale bedrijventerreinenprogramma voor de Bevelanden worden bezien of de haven van Kats in de ontstane behoefte kan voorzien. Wanneer dit het geval is zal de haven van Kats in het bedrijventerreinenprogramma worden aangeduid als thematisch terrein voor watergebonden bedrijvigheid.

Wijzigingen:

In de regionale agenda voor de Bevelanden, paragraaf 7.1.2, wordt onder het kopje bedrijventerreinenstrategie, na de aandachtspunten, de volgende zin toegevoegd:

"In het verlengde van de in paragraaf 5.3.1 aangekondigde actie met betrekking tot het onderzoek naar een nieuwe binnenvaartlocatie in Midden-Zeeland zal worden bezien of de haven van Kats wordt aangeduid als thematisch terrein voor watergebonden bedrijvigheid."

Herstructurering

Zienswijzen:

De **KVK** vindt dat herstructurering van bedrijventerreinen niet alleen betrekking heeft op duurzaam ruimtegebruik en beeldkwaliteit, maar ook op de geschiktheid van die bedrijventerreinen voor gevestigde bedrijven om zich te kunnen ontwikkelen. De mogelijkheid om winsten van uitgifte van nieuwe bedrijventerreinen af te romen is minimaal, de **KVK** geeft er de voorkeur aan om deze extra opbrengsten in te zetten voor een toekomstgericht beheer en onderhoud van het betreffende terrein (parkmanagement).

Antwoord:

Het afkomen van winsten van uitgifte van nieuwe bedrijventerreinen ten behoeve van de herstructurering van bestaande terreinen vormt een mogelijkheid om de onrendabele top van herstructureringsprojecten te financieren. Uiteraard kunnen de extra opbrengsten ook worden ingezet voor het toekomstig beheer en het onderhoud van het betreffende terrein. De gemeente zal hierin haar eigen afweging moeten maken.

De provincie is, vanwege de relatief grote herstructureringsopgave in Zeeland, van mening dat de prioriteit zou moeten liggen bij de herstructurering. Dit neemt niet weg dat een goed beheer van nieuwe terreinen essentieel is om toekomstige herstructureringsopgaven te voorkomen.

De provincie onderschrijft het standpunt van de KVK dat herstructurering van bedrijventerrein gericht moet zijn op het creëren van ontwikkelingsmogelijkheden voor (bestaande) bedrijven.

Wijzigingen:

Geen.

Func tiemenging

Zienswijzen:

Het heeft niet de voorkeur van **Vlissingen** ruimte te bieden voor woningen op bestaande verouderde bedrijventerreinen, zonder dat deze geherstructureerd worden. Andere functies worden wel geschikt geacht voor func tiemenging. Vlissingen stelt voor de mogelijkheden voor func tiemenging te verkennen binnen het regulier overleg van het Stedennetwerk en nader uit te werken binnen het regionale bedrijventerreinenprogramma. De regeling voor de milieuhindercategorieën vindt Vlissingen te star. Wat wel en niet mag hangt af van de bestaande of toekomstige omgeving. Flexibiliteit op dit punt is nodig om tijdrovende procedures of onwerk bare situaties te voorkomen.

Heros vraagt of func tiemenging inhoudt dat een categorie 2 bedrijf niet op een bedrijventerrein met bijvoorbeeld 5A past m.u.v. functionele binding. Voor **Heros** is dit onaanvaardbaar omdat zwaardere ontwikkelingen door de ROM-ontwikkelingen wellicht worden beperkt.

Het verbaast de **ZMF** dat het ‘inplaatsen’ van bedrijven met een lage milieuhinder categorie in woongebieden in het ontwerp omgevingsplan niet aan de orde is, terwijl dat wel het geval was in het concept-ontwerp omgevingsplan. Slim beleid op dit punt voorkomt extra grondclaims op bedrijventerreinen.

Borsele pleit ervoor de genoemde afstandsmaten voor bedrijven met een lage milieuhinder categorieën niet stringent vastgehouden worden. Wanneer dorpen gelijkgeschakeld worden met een ‘rustige woonwijk’ worden initiatieven tot ontplooiing van activiteiten op voorhand getemperd. Dit komt de leefbaarheid en vitaliteit van dorpen niet ten goede.

De **BZW** wijst func tiemenging af. Dit heeft in het verleden geleid tot problemen en moet in de toekomst voorkomen worden, vooral als het gaat om industrie- en zeehaventerreinen.

Veere staat niet positief tegenover het vestigen van voorzieningen als kerken en scholen op bedrijventerreinen. Bedrijventerreinen zijn bedoeld voor bedrijven die milieuhinder veroorzaken, zodat hinder voor de omgeving zoveel mogelijk beperkt wordt. Bedrijven worden bovendien op een bedrijventerrein niet belemmerd in hun functioneren door de aanwezigheid van milieuhindergevoelige functies. Bedrijven uit categorie 1 en 2 zitten als situatie uit het verleden nog in de kern en zijn toelaatbaar in de woonomgeving. Op bedrijventerreinen zitten bedrijven in de categorie 3 en hoger en daardoor niet verenigbaar met andere functies.

Antwoord:

De provincie wil met de passage over functiemenging in het omgevingsplan wijzen op de voordelen die het mengen van functies onder voorwaarden kan opleveren. Denk aan de sociale veiligheid, de levendigheid of een intensiever gebruik van de ruimte.

Gemeenten kunnen al naar gelang de situatie er voor kiezen of zij zones voor functiemenging op bedrijventerreinen willen aangeven. Ook in woongebieden of dorpen kan functiemenging met bedrijvigheid plaatsvinden wanneer de milieuhindercategorie van het desbetreffende bedrijf dit toelaat. Hierbij gaat het dan om bedrijven in milieuhindercategorie 1 of 2.

Het vormt heel nadrukkelijk een gemeentelijke afweging of van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt.

Voor de zeehaventerreinen is functiemenging, zoals bedoeld in paragraaf 5.3 van het omgevingsplan, niet aan de orde.

De provincie ondersteunt het voorstel van Vlissingen om in het kader van het regulier overleg van het stedennetwerk te verkennen wat de mogelijkheden voor functiemenging zijn.

Wijzigingen:

Geen.

5.4. Duurzaam ondernemen

Zienswijzen:

Rijkswaterstaat Zeeland is van mening dat de doelstelling met betrekking tot duurzaam ondernemen erg vrijblijvend is geformuleerd en ook niet te toetsen.

Volgens de **ZMF** zijn in de transitieparagraaf de thema's onterecht beperkt tot energie en chemie. Verder ontbreekt in de paragraaf een visie op aanpak van knelpunten en het grijpen van kansen. De **PCO** meent dat de keuze voor de transities op het gebied van energie en chemie te billijken is, maar vraagt aandacht voor nieuwe kansen die zich in de planperiode voordoen.

Antwoord:

Duurzaam ondernemen is in de provinciale optiek een stimuleringspoor dat zich minder leent voor een kwantitatieve doelstelling. De bijbehorende acties en projecten zijn daarentegen wel concreet en afrekenbaar geformuleerd.

Het is niet de intentie van de provincie om de Zeeuwse transitiebijdrage op voorhand te beperken tot energie en chemie. In paragraaf 5.5.2 wordt bijvoorbeeld de transitie naar een veilige, duurzame landbouw beschreven. De tekst zal op dit punt worden verduidelijkt. Onze visie op de Zeeuwse transitiebijdrage staat beknopt beschreven in de betreffende paragraaf. De bijdrage zal zich richten op een beperkt aantal projecten die inspelen op de Zeeuwse eigenheid. Ook is aangegeven dat transities nieuwe vormen van samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke actoren met zich meebrengen. De aanpak van knelpunten en het grijpen van kansen is voor ieder transitietraject specifiek en moet dan ook binnen de individuele projecten worden uitgewerkt.

Wijzigingen:

Paragraaf transities (blz. 115, 2^e kolom) wordt als volgt aangevuld:

“Voor voorbeelden van kansrijke Zeeuwse transitiebijdragen zie kadertekst (blz. 116) en paragraaf 5.5.2 Duurzame landbouw (blz. 123)”.

Kadertekst transities (blz. 116, 1^e kolom) wordt met de volgende ‘kop’ aangevuld:

“Voorbeelden van kansrijke Zeeuwse transitie”.

5.5. Landbouw en platteland

Algemeen

Zienswijzen:

Vader merkt op dat er geen afstandscriteria meer in het omgevingsplan staan zoals in streekplan Zeeland. Hij uit zijn angst voor toename slepende procedures wegens toename hinder voor omwonenden.

't Duumpje geeft aan het beleid op blz 117, 5.5.1 “versterken agrarische productiefunctie” te delen voor zover dit niet strijdig is met het Nationaal Landschap.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** vragen aandacht voor het behoud van cultuurhistorisch waardevolle boerderijen (niet door middel van een beschermde status maar door het bieden van planologische en/of financiële mogelijkheden).

Theije vraagt wat de functie groen recreatielandschap betekent voor zijn grond. Hij vreest voor een beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden voor zijn bedrijf. De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** menen dat er te weinig ruimte geboden wordt om Ecologische hoofdstructuur en andere natuurgebieden door boeren te laten beheren. Tevens wordt aandacht gevraagd voor het inscharen van vee door (melk)veehouders in weide- en natuurgebieden.

Meijer meent dat het instellen van bufferzones tot terughoudendheid zou moeten leiden voor wat betreft het her en der inrichten van natuurelementen en toestaan van recreatieactiviteiten in agrarisch landschap. Aangegeven wordt dat functiescheiding een alternatief zou kunnen zijn.

De Keuninck-de Bruijne ziet tegenstrijdigheden in de landbouwdoelstellingen en mist op de kansenkaart landbouw de gebieden met goede milieukwaliteit.

Antwoord:

In het omgevingsplan is een paragraaf opgenomen over bufferzones (p.125). Hierin staat vermeld dat in het gemeentelijk ruimtelijk beleid de milieuhygiënische normen en kwaliteitsdoelstellingen op adequate wijze dienen te worden geregeld en vormgegeven. Tevens is het beleid opgesteld vanuit het “Lusten en Lasten” principe (p.124) gericht op de verwevenheid van functies met de intentie ongewenste negatieve effecten van de functies op elkaar te verminderen.

Nationaal en Europees beleid zijn randvoorwaarden voor gewenste ontwikkelingen. De titel Nationaal Landschap legt overigens geen beperkingen op aan de agrarische bedrijfsvoering anders dan het algemene beleid in het omgevingsplan.

Voor wat betreft vrijkomende cultuurhistorisch waardevolle boerderijen wordt ruimte geboden voor het toestaan van meer woningen in karakteristieke bedrijfsgebouwen (zie p. 149) en middels de mogelijkheden geboden in het kader van de NED (p. 121)

Geïnterviewde historische boerderijen kunnen onder meer in aanmerking komen voor een laagrentende lening voor restauratie via het Cultuurfonds voor Monumenten Zeeland.

De ontwikkelingsmogelijkheden van landbouwbedrijven worden bij planologische veranderingen doorgaans zoveel mogelijk gerespecteerd. Het kan echter voorkomen dat er door een functieverandering in de omgeving van een landbouwbedrijf de

ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt. In dat geval kan een verzoek tot planschade ingediend worden. De aanwijzing van het gebied tot groen recreatielandschap heeft in die zin geen planologische betekenis. Het is een aanduiding welke strategie toegepast moet worden bij nieuwe ontwikkelingen in dat specifieke landschap.

Op het beheer van de ecologische hoofdstructuur en andere natuur wordt ingegaan in het Natuurgebiedsplan Zeeland. Voor niet-natuurbeschermingsorganisaties zijn er mogelijkheden via het particulier natuurbeheer en via de SAN-regeling en via inschakeling door de natuurbeschermingsorganisaties.

Het is de inzet van de provincie het landelijk gebied zo vitaal mogelijk te houden. Vrebrede landbouw en andere functies kunnen daar een rol in spelen. Daarnaast speelt het platteland een rol als multifunctioneel gebied voor inwoners en recreanten. Daarom is functiescheiding in de ogen van de provincie geen reëel alternatief.

De kansenkaart landbouw geeft aan welke specifieke mogelijkheden er voor de landbouw in een bepaalde regio zijn. Dit betekent niet dat andere ontwikkelingen worden uitgesloten. Er is geen directe relatie tussen de milieukwaliteitskaart en mogelijkheden voor grondgebonden landbouw.

Wijzigingen:

Geen.

Grondgebonden landbouw

Verkaveling en schaalvergroting

Zienswijzen:

Het **ZAJK** geeft aan dat de hoge grondprijs is belangrijkste beperking voor schaalvergroting in de landbouw.

Veere ziet een spanning schaalvergroting – instandhouding en versterking van het landschap. **ZLTO** meent dat het omgevingsplan moet sterker inzetten op schaalvergroting en samenwerking. De **ZLTO** meent tevens dat het omgevingsplan te weinig richting geeft aan samenwerkings(projecten) binnen de (agrarische) keten.

Middelburg is mening dat opgenomen beperkingen de agrarische bedrijfsvoering zullen belemmeren. **Middelburg** pleit voor een versoepeling van de regels op dit gebied, waardoor in de agrarische sector sneller ingesprongen kan worden op wijzigingen in de bedrijfsvoering.

DeCloedt geeft aan zeer benieuwd te zijn naar de mogelijkheden het verlies van landbouwgronden te compenseren.

De **ZLTO** meent dat de landbouw mag niet per saldo de partij mag zijn welke grond dient in te leveren voor compenserende / mitigerende maatregelen. Dit in geval van de aanleg van infrastructurele voorzieningen, verdiepingswerkzaamheden, stadsuitbreiding e.d. De sector wordt dan immers 2 keer getroffen. Indien dit toch het geval is, dient op transparante wijze het regionale landbouwbelang voorzien te worden van de geldelijke compensatie via gebiedsgerichte fondsen voor ontwikkeling van de Land- en tuinbouw. De fondsen kunnen aangewend worden voor het faciliteren van structuurverbeterende activiteiten, als kavelruilprojecten. Bij kavelruilprojecten moet een realistisch ambitieniveau worden gehanteerd. De doorlooptijden dreigen vanuit de ILG-aanpak en systematiek onvoldoende lang te zijn. De **ZLTO** is, mede op basis van ervaringen achterliggende jaren, van mening dat 2 a 3 jaar als doorlooptijd te kort is.

Antwoord:

Hoge grondprijzen resulteren uit de marktvraag. Direct heeft de overheid daar maar beperkt invloed op. In het kader van het provinciaal sociaal-economische beleid bestaat een subsidiemogelijkheid voor beginnende boeren.

Schaalvergroting van het agrarisch bedrijf en schaalvergroting van het landschap zijn niet twee dezelfde begrippen. Een grootschalig landschap kan gepaard gaan met een kleinschalige bedrijfsstructuur, en omgekeerd. De provincie deelt de opvatting niet dat agrarische schaalvergroting per definitie strijdigheid op zal leveren met landschapsdoelen.

De provincie is van mening dat zij voldoende ontwikkelingsmogelijkheden biedt voor innovatieve bedrijven. Bevorderen samenwerking is een thema in het provinciaal sociaal-economisch beleid. Daar wordt dit onderwerp verder uitgewerkt.

Als onderdeel van het proces rond de verdieping van de Westerschelde zijn afspraken die de agrarische sector zullen ondersteunen. In overleg met sector zullen deze worden uitgewerkt. De genoemde fondsen zijn gericht op het behoud van de agrarische structuur en niet op de compensatie voor verloren gegane grond. Dat is in het algemeen ook de beleidslijn zoals geformuleerd in paragraaf 5.5. van het omgevingsplan. Het gaat om herstel van de productiestructuur, niet om compensatie voor areaalvermindering van de sector.

Het omgevingsplan benoemt vrijwillige kavelruil als instrument om de productiestructuur en de verkaveling te verbeteren. Verder uitwerking van dit instrument is hier niet aan de orde.

Voor zover bij de provincie bekend legt de ILG-systematiek geen beperking op aan de doorlooptijden van projecten.

Wijzigingen:

Geen.

Zoetwatergerelateerde teelten

Zienswijzen:

't Duumpje is van mening dat in de buurt van natuurgebieden zeer omzichtig te werk gegaan dient te worden met het onttrekken van zoet grondwater en dat daaraan een zeer grondig onderzoek naar de bodemopbouw vooraf dient te gaan.

De **ZLTO** is van mening dat de procedure om een vergunning voor het onttrekken van grondwater in de bufferzone rondom natuurgebieden te verkrijgen vereenvoudigd kan worden. De huidige procedure wordt als duur en omslachtig gezien.

De **Rijksoverheid** meent dat de provincie de mogelijkheden beperkt tot discussie door in het Omgevingsplan al een positie in te nemen over het watertekort in de landbouw.

De **ZLTO** geeft aan dat de beschikbaarheid van voldoende en kwalitatief goed zoetwater van cruciaal belang is voor een toekomstgerichte land- en tuinbouw in de provincie Zeeland.

Bestaande voorzieningen dienen te worden behouden en waar mogelijk dient met ondersteuning vanuit de overheidspartijen nieuwe voorzieningen te worden gerealiseerd.

De kansenskaart voor zoetwater dient zich niet te beperken tot beschikbaarheid van de bodem.

De bestaande aanvoersystemen voor zoet oppervlakte water vanuit het Volkerak Zoommeer in de Reigersbergse Polder Tholen en St. Philipsland dienen in de kansenskaart te worden opgenomen. De kansenskaart kan ook dienen als afwegingskader om zoetwatervoorraden niet aan te tasten als nieuwe functies aan gebied worden toegevoegd als wonen en zoute natuur.

Rijkswaterstaat Zeeland meent dat er compensatie voor de landbouw bij knelpunten van zoetwaterwinning in het Volkerak Zoommeer dient plaats te vinden. Duidelijk zal moeten worden op welke wijze en door wie de financiële compensatie gegeven zal worden.

Antwoord:

Om verdroging van natuurgebieden te voorkomen is rondom de betreffende natuurgebieden een bufferzone aangewezen, waar grondwateronttrekkingen in principe niet zijn toegestaan. De lokale geohydrologische omstandigheden en de aard van de onttrekking kunnen echter zodanig zijn dat die specifieke onttrekking geen verdroging tot gevolg heeft. In dat geval kan die onttrekking via vergunningverlening worden toegestaan, maar dat vergt wel een zorgvuldige beoordeling. De procedure moet eenmalig worden doorlopen, duurt 5 tot 6 maanden en kost € 442,- aan leges.

Voor deze situaties waar een zorgvuldige beoordeling noodzakelijk is, wordt dit niet als een onredelijk zware procedure gezien.

De positie die de provincie inneemt met betrekking tot de zoetwatervoorziening voor de landbouw is niet nieuw, maar is eerder al verwoord in de deelstroomgebiedsvisie. De provincie kiest primair voor duurzame oplossingen op basis van 'zoet grondwater als ordenend principe' en wil dat ondersteunen door inzet van de provinciale grondbank bij inplaatsing van zoetwatergerelateerde teelten. Andere oplossingen worden niet uitgesloten maar moeten wel voldoen aan de genoemde voorwaarden.

De aanvoermogelijkheid vanuit het Volkerak Zoommeer is op dit moment onderwerp van discussie. Indien deze mogelijkheid komt te vervallen zal compensatie aan de orde zijn. Dit zal mede onderwerp van het onderzoek zijn. Daarop vooruitlopend kan de provincie geen uitspraken doen over de wijze van compensatie van mogelijke knelpunten.

De kaart is als kansenkaart bedoeld voor nieuwe ontwikkelingen. Het heeft geen toegevoegde waarde daar ook de bestaande projecten op aan te duiden.

Wijzigingen:

Geen.

Aquacultuur en zilte teelten

Zienswijzen:

Verbrugge geeft aan dat het niet de bedoeling is dat het beeld ontstaat dat aquacultuur de enige redding is voor de landbouw.

Reimerswaal geeft aan dat de aanduiding “aquacultuur” langs de oevers van de Oosterschelde en Westerschelde ten oosten van de lijn ten oosten van Yerseke, respectievelijk Waarde zijn weggelaten En verzoekt de aanduiding door te trekken.

Noord-Beveland verzoekt de kansenkaart landbouw (kaart 5.5) meer mogelijkheden te scheppen voor aquacultuur en zilte teelten op Noord-Beveland, met name aan het Veerse Meer en de Jacobahaven.

Antwoord:

De provincie ziet aquacultuur als een kansrijke innovatieve vorm van verbreding van de marktgerichte landbouw en wil dit in heel Zeeland stimuleren. De provincie onderkent dat aquacultuur alleen niet de redding kan zijn voor de Zeeuwse landbouw. Er zijn mogelijk talrijke andere nieuwe alternatieve teelten die een bijdrage kunnen leveren aan het economisch rendabiliteit van de marktgerichte landbouw in Zeeland.

Zie verder ook het antwoord op de ingebrachte zienswijzen in het kader van de SMB (bijlage 4 van deze antwoordnota).

Wijzigingen:

De zin "Indien sprake is van (vergunningplichtige) bouwwerken dan kunnen deze worden ingepast op het agrarisch bouwblok, tot een maximum van 1 ha.", wordt vervangen door:
"Indien sprake is van (vergunningplichtige) bouwwerken dan kunnen deze worden ingepast op of aansluitend aan het agrarisch bouwblok."

Biologische landbouw

Zienswijzen:

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** vragen of de eerder door de provincie uitgebrachte circulaire veehouderij in stand blijft. Hierin is bepaald dat biologische veehouderij gezien kan worden als grondgebonden veehouderij. Op basis hiervan kan aan de biologische veehouderij door gemeenten vrij eenvoudig medewerking verleend worden, de **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** zijn hier voorstander van.

Salomé geeft aan dat biologische landbouw een zeer loffelijk streven is, maar de consument moet wel bereid zijn de meerkosten te betalen.

Antwoord:

Met het nieuwe omgevingsplan komen streekplanherzieningen/afwijkingen/uitwerkingen te vervallen. De kernpunten van de streekplanherziening Vestigingsbeleid IV zijn in het omgevingsplan opgenomen. Aangezien dit beleid ongewijzigd is gebleven is er voor GS geen reden om de bepaling dat biologische veehouderij gezien kan worden als grondgebonden veehouderij te veranderen. Zoals in hoofdstuk 3 is aangegeven worden echter alle circulaires ingetrokken. Deze bepaling zal daarom in het omgevingsplan worden opgenomen.

De afzet van biologische producten groeit nog steeds, zowel in Nederland als in overige EU landen als ook mondiaal, denk aan de Verenigde Staten, Brazilië. Daaruit blijkt dat steeds meer consumenten bereid zijn de meerprijs te betalen. Daarnaast start het Ministerie van LNV in 2006 met een onderzoek naar de voorwaarden waaronder consumenten biologische producten kopen bij welke prijs.

Wijzigingen:

Blz 121 Toevoegen als slotzin aan de subparagraaf "intensieve veehouderij": **"In het algemeen geldt dat biologische veehouderij gezien kan worden als grondgebonden veehouderij."**

Agrarisch vestigingsbeleid

Tweede bedrijfswoningen

Zienswijzen:

Schouwen-Duiveland pleit voor het niet zondermeer uitsluiten van vestiging van een tweede bedrijfswoning ten behoeve van andere dan agrarische activiteiten.

Antwoord:

Zeeland kent op tal van plaatsen niet-agrarische bedrijven in het buitengebied. Veel van die bedrijven zijn gelegaliseerd (in een bestemmingsplan positief bestemd of er is in het verleden een vrijstellingsprocedure gevoerd). In die gevallen heeft de overheid het bedrijf op die locatie geaccepteerd. In de regel laat het beleid ook enige uitbreiding (soms zelfs substantieel) van dergelijke bedrijven toe. Vanuit dat oogpunt bezien kunnen vraagtekens worden gezet bij de redelijkheid van de beleidsregel op grond waarvan een tweede (of derde) bedrijfswoning in alle gevallen wordt uitgesloten. Bij agrarische bedrijven wordt die mogelijkheid (zij het strikt

geclausuleerd) wel geboden. Ook kent Zeeland veel campings waarop verschillende bedrijfswoningen zijn toegelaten .

Het beleid t.a.v. de uitbreiding van niet-agrarische bedrijvigheid in het buitengebied is van oudsher restrictief met de gedachte dat dergelijke bedrijven niet-functioneel aan het buitengebied zijn gebonden en eigenlijk op een bedrijfsterrein thuishoren. Daaraan liggen ook ruimtelijke principes aan ten grondslag zoals het tegengaan van verstening en versnippering van het buitengebied en bundeling van functies (bedrijven, infrastructuur etc.). Indien de overheid echter een bedrijf in het buitengebied heeft geaccepteerd en verplaatsing naar een bedrijventerrein niet in de rede ligt (niet haalbaar is) kunnen er omstandigheden zijn die in een bijzonder geval meer dienstwoningen rechtvaardigen. De noodzaak in verband met de bedrijfsvoering (bijv. noodzakelijk toezicht op apparatuur of bedrijfsprocessen) moet dan wel uitdrukkelijk worden aangetoond. Ondubbelzinnig dient te worden aangetoond dat huisvesting in een nabijgelegen woonkern niet mogelijk is. Ook zou beleidsmatig gesteld mogen worden dat hier uiterst terughoudend mee moet worden omgegaan gezien het restrictieve beleid voor dergelijke bedrijven in het buitengebied.

Wijzigingen:

Blz 120, tweede alinea, zin “*Andere dan agrarische activiteiten kunnen geen aanleiding zijn voor een tweede bedrijfswoning.*” Vervangen door: **“Ook voor andere dan agrarische activiteiten (inclusief recreatiebedrijven) kan in uitzonderingssituaties een dergelijke mogelijkheid worden geboden. Ondubbelzinnig moet dan vast komen te staan dat er een noodzaak is vanuit de bedrijfsvoering en dat vestiging in de nabijgelegen woonkern geen optie is.”**

Bouwblok

Zienswijzen:

Het **ZAJK** meent dat ten aanzien van bouwkeizers maatwerk van het beleid nodig is vanwege verschillen in schaalgrootte tussen bedrijven, die er altijd zullen blijven.

't Duumpje meent dat alle bouwwerken binnen het bouwblok gebouwd dienen te worden.

Noord-Beveland wijst op de 1^e Herziening bestemmingsplan Landelijk gebied, waarin de gemeente de mogelijkheid heeft opgenomen voor de vestiging van kleinschalige, maar wel volwaardige agrarische bedrijven (artikel 25 lid 2). **Noord-Beveland** stelt voor om het omgevingsplan op dit punt te nuanceren.

ZLTO meent dat schaalvergroting betekent dat zaken als het opschalen van de bouwblok-grootte en de mogelijkheden tot het verrichten van toeleverende en verwerkende activiteiten (als verpakken, overslag, schoonmaken / wassen) in het buitengebied ruimte wordt geboden. Ook moet rekening worden gehouden met een verder opschaling van bedrijfsgebouwen, schuren / stallen, voeropslag en bewaarloodsen.

Middelburg pleit voor een versoepeling van het beleid over de maat van het bouwblok, waardoor in de agrarische sector sneller ingesprongen kan worden op wijzigingen in de bedrijfsvoering.

Antwoord:

In het agrarisch gebied worden doorgroeimogelijkheden geboden aan alle agrarische bedrijven. In het omgevingsplan is alleen het principe van concentratie van bebouwing vastgelegd. Er is geen maximale omvang van het bouwblok bepaald, juist vanwege de wens tot schaalvergroting. De provincie zal dit ter ondersteuning expliciet vermelden in de tekst. De gemeente heeft de bevoegdheid de bouwblokken te vergroten en daarmee maatwerk te kunnen leveren.

De provincie deelt in hoofdlijn de mening dat alle bouwwerken binnen het bouwblok gebouwd moeten worden, maar ziet enkele uitzonderingssituaties, bijvoorbeeld voor mestopslag, afdekmaterialen en tunnels en (kleinschalige) agrarische bouwwerken als melkstallen, schuilgelegenheid voor vee, opslag materiaal in boomgaarden etc. Het percentage bedrijfsbeëindigingen is zo groot en het proces van schaalvergroting zo gewenst dat door de vrijkomende agrarische bebouwing nieuwe bouwblokken nauwelijks nog nodig zullen zijn.

Wijzigging:

Paragraaf 5.5. subparagraaf agrarisch vestigingsbeleid na “...agrarisch bouwblok” toevoegen: ***“De provincie schrijft geen maximum omvang van het bouwblok voor. De gemeente kan dit nader invullen en zonodig maatwerk leveren.”***

En de subparagraaf aquacultuur de zin "Indien sprake is van (vergunningplichtige) bouwwerken dan kunnen deze worden ingepast op het agrarisch bouwblok, tot een maximum van 1 ha." vervangen door: ***"Indien sprake is van (vergunningplichtige) bouwwerken dan kunnen deze worden ingepast op of aansluitend aan het agrarisch bouwblok."***

Niet grondgebonden landbouw

Glastuinbouw

Zienswijzen:

De **ZMF** heeft ernstige bedenkingen tegen de implicaties van de opmerking dat de provincie in geval dat ontwikkelingen in de glastuinbouw sneller gaan dan werd verwacht “initiatief [zal] nemen om te komen tot nieuwe vestigingsmogelijkheden of uitbreidingsmogelijkheden” (blz. 120).

Tevens vraagt de **ZMF** een uitspraak te doen over de mate waarin assimilatiebelichting kan worden toegestaan.

Voorts pleit de **ZMF** ervoor om een relatie te leggen tussen de hoeveelheid gesaneerd glas en de mate waarin gebruik gemaakt kan worden van de mogelijkheid om tot 4 hectare solitair glas uit te breiden. De **ZMF** meent dat een goede inpassing cruciaal is voor het behouden van ruimtelijke kwaliteit.

Kik vraagt of maatwerk geboden kan worden om als solitair glastuinbouwbedrijf nabij Sirjansland uit te kunnen breiden.

Stad en Lande Schouwen-Duiveland kan niet instemmen met de voorgestelde maximale uitbreiding van solitaire glastuinbouwbedrijven.

De **Rijksoverheid** geeft aan dat in de beleidsbrief nadere uitwerking ruimtelijk beleid voor de glastuinbouw d.d. 13.09.2005 aan de Tweede Kamer wordt, in aanvulling op de Nota Ruimte, aan de provincies gevraagd om samen met gemeenten niet gebruikte glasbestemmingen c.q. wijzigingsbevoegdheden tot glasbestemmingen buiten LOG's en greenports te schrappen. U geeft niet aan in het omgevingsplan hoe u dit wilt doen. De **Rijksoverheid** biedt aan door middel van pilotprojecten in samenwerking met provincies te verkennen hoe aanvullend maatwerkinstrumentarium aan dit proces op het gemeentelijk niveau een impuls kan worden gegeven.

ZLTO meent dat het plafond van 2 hectare niet volstaat voor de toekomst- en marktgerichte glastuinbouwbedrijven. De **ZLTO** staat positief tegenover het optrekken van de 2 hectaren grens naar 4 hectaren voor solitair gelegen glastuinbouwbedrijven. Echter, een directe koppeling tussen ontwikkeling enerzijds en sanering anderzijds is niet werkbaar. De **ZLTO** is niet bezorgd ten aanzien van een mogelijke groei van solitaire glastuinbouwbedrijven over de

gehele linie. Het recente onderzoek heeft immers uitgewezen, dat het nog een hele opgave zal zijn op 30 tot 40 % van de bestaande bedrijven voor de toekomst te behouden.

Samen met de **Schouwen-Duiveland** staat de **ZLTO** op het standpunt dat bij Oosterland sprake is van een glastuinbouwcluster.

Schouwen-Duiveland spreekt zorg uit ten aanzien van de invoering van een zogenaamd “glasquotum”. Zij vreest dat er een onwerkbaar situatie ontstaat wanneer sanering van glastuinbouwareaal enerzijds en verdere ontwikkeling anderzijds direct aan elkaar gekoppeld gaan worden. Verder geeft **Schouwen-Duiveland** aan dat in de M.H. Jobsweg te Oosterland zich een concentratie agrarische bedrijven met de hoofdstak glastuinbouw bevindt. Het gebied functioneert vanwege ligging en omvang als klein concentratiegebied. Verplaatsing is géén reële optie, groei dient dan ook op de locatie zelf mogelijk gemaakt te worden. **SLZ** heeft hiertoe in opdracht van de ondernemers een ontwikkelingsplan opgesteld. **Schouwen-Duiveland** pleit voor het creëren van beleidsmatige en daarmee ook fysieke ruimte voor dit initiatief. Problematiek en aanpak zijn locatiespecifiek zodat het initiatief op een plek op de regionale agenda verdient.

De Hulster geeft aan dat hij als inwoner van Sirjansland indertijd bezwaar heeft gemaakt tegen de uitbreiding van het glastuinbouwconcentratiegebied bij Sirjansland naar 40 ha glas.

De Hulster is toen verzekerd dat de vergroting van oppervlakte alleen zou worden toegestaan indien het gebied volledig landschappelijk zou worden ingepast. Dit is ook als zodanig verwoord in het Streekplan 1997. **De Hulster** verzoekt in het nieuwe omgevingsplan op te nemen dat de landschappelijke inpassing alsnog moet worden gerealiseerd. Verder verzoekt **De Hulster** in het omgevingsplan een bepaling op te nemen waarbij de lichtuitstraling door assimilatiebelichting tot een absoluut minimum wordt beperkt ter bescherming van het donkere nachtschap.

Antwoord:

Geconcentreerde ontwikkeling van de glastuinbouw is een kansrijke ontwikkeling voor Zeeland. De vraag naar verdere ontwikkeling van grootschalige glastuinbouw kan bij voortvarende ontwikkeling aan de orde komen. Met de gekozen formulering wordt nog niet de conclusie getrokken dat die uitbreiding er ook kan komen. Alsdan zal de provincie onderzoeken wat wenselijk en mogelijk is en de uitkomsten daarvan vertalen in beleid en beleidsuitvoering.

De provincie neemt niet het standpunt in dat assimilatieverlichting niet wordt toegestaan. Volledig afdekken lijkt op dit moment gezien de stand der kennis nog niet realiseerbaar maar stand der kennis als randvoorwaarde inpassen bij nieuwe ontwikkelingen wel kan. Gezien de stand der techniek lijkt 95% nu wel haalbaar.

Het is niet de intentie om doorgroei tot 4 ha mogelijk te maken wanneer elders slechts 100 m² wordt gesaneerd. Bedoeld is dat het tenminste moet gaan om een zelfde omvang te saneren glas. Dat zal in de tekst worden verduidelijkt.

De landschappelijke inpassing is niet afzonderlijk genoemd bij het thema glastuinbouw maar dat wil niet zeggen dat het beleid op dat punt veranderd is. Verwezen wordt naar de subparagraaf “landschappelijke inbedding” van paragraaf 4.9 Landschappelijke kwaliteit en beeldkwaliteit waarin is opgenomen op welke wijze nieuwe ontwikkelingen landschappelijk dienen te worden ingepast.

Sirjansland geldt als glastuinbouwlocatie. Binnen de in het bestemmingsplan geboden ruimte kan glastuinbouw zich daar ontwikkelen. De bedrijven in het glastuinbouwgebied worden niet aangemerkt als solitaire bedrijven. Dat geldt alleen voor bedrijven buiten de erkende glastuinbouwlocaties.

De glastuinbouwconcentratie Sirjansland is vertaald in een gemeentelijk bestemmingsplan. Daarin is ook geregeld hoe het glasgebied landschappelijk dient te worden ingepast. De provincie heeft door goedkeuring te hechten aan het bestemmingsplan ingestemd met de wijze waarop de gemeente de landschappelijke inpassing gestalte wenst te geven. Bij die goedkeuring is nadrukkelijk getoetst aan hetgeen hierover in het streekplan Zeeland 1997 is vastgelegd.

De betreffende vraag uit de beleidsbrief heeft de aandacht gehad bij de voorbereiding van het omgevingsplan. Geconcludeerd is echter dat de hoeveelheid niet gebruikte glasbestemmingen binnen de provincie van een dermate verwaarloosbaar niveau is dat een gerichte actie op dat punt niet doelmatig is.

Met de koppeling van doorgroei van 2 naar 4 ha aan sanering elders wordt een evenwichtig beleid bereikt waarin enerzijds ruimte ontstaat voor lokaal maatwerk om de gewenste groei van een glastuinbouwbedrijf te faciliteren en waarin anderzijds geen groei van het totale glasbestand in de provincie mogelijk wordt gemaakt. In het omgevingsplan wordt de sector opgeroepen om in overleg met de provincie aan deze beleidslijn een praktische uitwerking te geven. Gelet op de reactie van de ZLTO is er aanleiding deze oproep nogmaals te herhalen. Het glastuinbouwbeleid is gebaseerd op de concentratiegedachte. Op grond daarvan zijn reeds eerder de bestaande kleinere en grotere glastuinbouwconcentraties vastgelegd in streekplankader en die lijn is overgenomen in het omgevingsplan. Dit beleid houdt in dat nieuwvestiging kan plaatsvinden op de nieuwe locatie Terneuzen en dat bestaande locaties beperkt blijven tot datgene wat in de vigerende bestemmingsplannen is vastgelegd. Het toevoegen van nieuwe glastuinbouwclusters is strijdig met het concentratiebeleid en wordt niet ondersteund.

De positieve vestigingsvoorwaarden voor glas in Zeeland gelden op zich zelf inderdaad deels ook voor andere (agrarische) ontwikkelingen. Dat geldt overigens niet voor de klimatologische omstandigheden die juist specifiek voor glastuinbouw heel belangrijk zijn, zoals de gemiddelde temperatuur, het aantal zonuren en de lichtintensiteit. Overigens zijn het niet alleen de vestigingsfactoren die bepalen of een ontwikkeling wenselijk of realistisch is. Het is slechts een onderdeel van de totale beleidsafweging.

Wijzigingen:

Paragraaf 5.5 subparagraaf glastuinbouw zin "wanneer aangetoond kan worden...." als volgt wijzigen: ***"Wanneer aangetoond kan worden dat elders in de provincie solitair glas gesaneerd is van tenminste dezelfde omvang, en wanneer verdere ontwikkeling niet strijdig is met de omgevingskwaliteiten ter plaatse, kan verdere ontwikkeling worden toegestaan, tot een maximum van 4 ha."***

Verder wordt de zin "Mochten de ontwikkelingen sneller gaan" als volgt gewijzigd: ***"Mochten de ontwikkelingen sneller gaan dan verwacht dan zal de provincie nader onderzoek doen naar de wenselijkheid van verdere ontwikkelingen en de resultaten van dit onderzoek vertalen in aanvullend beleid en beleidsuitvoering."***

Intensieve veehouderij

Zienswijzen:

Christenunie Tholen stelt dat in het ontwerp-omgevingsplan op enkele plaatsen wordt ingezet op het ombuigen van ongewenste ontwikkelingen. Zo wordt ook het beleid om de intensieve varkenshouderij te weren uit Zeeland voortgezet. De **Christenunie Tholen** zou hier wat meer ambitie in het omgevingsplan willen zien: een beleid dat er op gericht is om bestaande hinderlijke intensieve varkenshouderijen op termijn te verwijderen.

Rijk vraagt reële ontwikkelingsmogelijkheden te creëren voor bestaande intensieve veehouderij. Uitbreidingsmogelijkheden van bijvoorbeeld 50-100 % zijn dan in het huidige toekomstperspectief voor bestaande intensieve veehouderij meer reël.

Van Dam meent dat de intensieve veehouderij de grondgebonden landbouw ondersteunen i.p.v. dat dat leidt tot spanningen. Bovendien meent hij dat intensieve veehouderij streekeigen gebouwd kan worden. Ook kan volgens **Van Dam** een zichtstal een dagrecreatieve voorziening zijn. **Van Dam** meent dat alle plattelandswegen al geschikt zijn voor zwaar vervoer. **Van Dam** ziet de intensieve veehouderij als bedrijfseconomische eenheid, levensvatbaar gezinsbedrijf in de toekomst. **Van Dam** meent dat er flexibel met oppervlakte omgegaan moet worden (groter dan de norm moet mogen). **Van Dam** pleit ook voor maatwerk voor IV-bedrijven en regelgeving op streekniveau. **Van Dam** meent dat voor de leefbaarheid van het platteland het belangrijk is als er op de meeste locaties nog agrarische activiteiten blijven.

De **ZLTO** meent dat de bestaande, intensieve veehouderijbedrijven in Zeeland onvoldoende ontwikkelingsmogelijkheden richting de toekomst hebben. De **ZLTO** pleit ervoor om ook in Zeeland in de intensieve veehouderij voldoende continuïteitsperspectief te kunnen realiseren, dit vergt passende beleidsruimte. De **ZLTO** verzoekt vanuit een ontwikkelingsgerichte planologie flexibeler om te gaan met de geldende maatvoering voor intensieve veehouderijbedrijven. Het slechts vasthouden aan maten van maximaal 1600m² voor nevenbedrijven dan wel 5000m² voor een hoofdtak kan geen doel op zich zijn. De **ZLTO** acht de 5000m² BVO uiteindelijk onvoldoende als toekomstgericht ontwikkelingsperspectief voor een groot deel van de bestaande Zeeuwse intensieve veehouderijen. Bedrijven die al een oppervlak rond dit niveau benutten, biedt het omgevingsplan een niet toereikende extra uitbreidingsmogelijkheid van 10%.

De **ZLTO** pleit voor een differentiatie per diersoort (varkens, kippen, etc.) met als inzet een uitbreidingsmogelijkheid in netto dieren aantallen. Een uitbreiding in dieren aantallen van bijvoorbeeld 25 % betekent een benaderingswijze mogelijk een enigszins grotere uitbreiding dan 25%

De **ZLTO** meent dat er voor de sector, in samenwerking met de overheden, een uitdaging ligt om de (nieuwe) gebouwen een streekeigen karakter mee te geven en een landschappelijke inpassing te overwegen. De **ZLTO** is bereid in dit kader een stimulerende rol te vervullen.

M'egg Dutchman meent dat de positieve vestigingsvoorwaarden ten aanzien van glastuinbouw ook voor de ontwikkeling van de veehouderij in Zeeland gelden. Desgewenst kunnen deze ontwikkelingen van de intensieve veehouderij geconcentreerd plaatsvinden.

M'egg Dutchman meent verder dat ook melkveehouderij waarvan vestiging wordt bevorderd ten opzichte van akkerbouwbedrijven leidt tot toename van transporten door vrachtwagens. Intensieve veehouderij kan eveneens een bijdrage leveren aan de diversificatie van de agrarische bedrijfsstructuur. Deze tak van veehouderij is in tegenstelling tot de melkveehouderij zonder overheidssteun levensvatbaar. De economische impuls door de vestiging van melkveehouderijbedrijven zal door de af te bouwen overheidssteun worden verminderd. **M'egg Dutchman** meent dat het percentage 10% een zinloze groeimogelijkheid is. De overheid is bevoegd eisen te stellen aan het uiterlijk van bedrijven. Indien eisen worden gesteld aan intensieve veehouderijen moeten deze uiteraard ook gelden voor andere agrarische bedrijven.

Antwoord:

De provincie blijft van mening dat grootschalige ontwikkeling van intensieve veehouderij in de provincie ongewenst is en continueert daarom in hoofdlijnen het beleid zoals dat is ontwikkeld in het kader van de streekplanherziening intensieve veehouderij. De provincie ziet

gezien de ontwikkelingen (o.a. kaderrichtlijn water) geen aanleiding op dit moment tot een forse beleidswijziging op dit punt over te gaan.

Dat betekent dat de grootschalige industrieel aandoende bedrijven worden tegengegaan en de maximale uitbreidingsmogelijkheid van 10% gehandhaafd blijft. Wel kan aan de bestaande intensieve veehouderijbedrijven van minder dan 5000m² vloeroppervlakte in beperkte mate groeimogelijkheden worden geboden wanneer dit voor het behoud van een reëel perspectief op continuïteit van de bedrijfsvoering noodzakelijk is, een verruiming van het vigerende beleid. De tekst van het ontwerpplan is hierin overigens minder expliciet dan de bedoeling was. Dit zal worden gecorrigeerd.

De provincie heeft geen beleid om te komen tot sanering van intensieve veehouderijbedrijven, tenzij bedrijven niet voldoen aan de vergunning of aan de nationale wetgeving. Verder is de provincie van mening dat de in het in het omgevingsplan opgenomen ambitie voldoet.

Intensieve veehouderij kan grondgebonden landbouw inderdaad ondersteunen, vandaar dat dit als kleinschalige neventak onder voorwaarden mogelijk is. (blz. 121)

Het gebruik van een zichtstal als dagrecreatieve voorziening is een mogelijkheid die geboden wordt in het omgevingsbeleid.

De plattelandswegen zijn lang niet allemaal geschikt voor zwaar vervoer. Zeker niet voor dagelijks intensief gebruik.

Het omgaan met de niet-grondgebonden agrarische bedrijvigheid is één van de provinciale kaders van het omgevingsplan. Gemeenten hebben de keuze binnen het provinciale kader op regionaal niveau verschillende accenten leggen.

Wijzigingen:

Blz 121, de op één na laatste zin *“In dit geval is een maximale omvang van 10% toelaatbaar”*, vervangen door: ***“Bij een bedrijfsvloeroppervlakte van meer dan 5000m² is een eenmalige maximale uitbreiding van 10% toelaatbaar”***.

Verbrede landbouw en nieuw economische dragers (NED's)

Zienswijzen:

Schouwen-Duiveland meent dat het omgevingsplan nog te weinig visie en ruimte biedt om daadwerkelijk op een vernieuwende wijze invulling te geven aan de (noodzakelijke gedachte) verbreding van de plattelandseconomie. In het licht van het vorengaande gaat zij ervan uit dat er (voldoende) discussie- en daarmee ook beleidsruimte zal bestaan. Zij pleit voor ruimte voor creatieve en inventieve ideeën op het gebied van verbreding van de plattelandseconomie in algemene zin.

Antwoord:

Het omgevingsplan biedt een kader op hoofdlijnen. Ook voor de invulling van de verbreding van de plattelandseconomie. Dit kader kan nader ingevuld worden door de gemeenten. De provincie wil het agrarisch karakter van het Zeeuwse platteland behouden, daarom is ook het behoud van een rendabele sector van belang. Vandaar de dubbeldoelstelling voor het platteland. De dialoog over het provinciaal en gemeentelijk beleid zal uiteraard gevoerd blijven worden.

Wijzigingen:

Geen.

Nieuwe Economische Dragere

Zienswijzen:

De **VAC Schouwen-Duiveland** merkt op dat de positieve lijst, bijlage 3 Nieuwe Economische Dragere, veel mogelijkheden worden genoemd, maar dat door deze Nieuwe Economische Dragere zal de verkeersdrukte toenemen en de infrastructuur is hierop niet berekend.

't **Duumpje** meent dat tegenprestaties uitsluitend geïnvesteerd moeten worden in natuur en landschap en niet in gebouwen.

Ook is 't **Duumpje** van mening dat in bouwvergunningen landschappelijke inpassing voldoende gewaarborgd kan worden

Verder vindt 't **Duumpje** dat NED's alleen gekoppeld mogen worden aan agrarische bedrijven en niet aan bestaande gebouwen. En vindt zij de term "in het verleden" te vrijblijvend.

Over de positieve lijst die bij de paragraaf over de NED's hoort merkt zij op dat onder de kop "overige ambachtelijke bedrijven" activiteiten genoemd staan die op een bedrijventerrein thuishoren

Noord-Beveland wijst op hun 1^e herziening bestemmingsplan Landelijk gebied, waarin ook voor nieuwe landgoederen, dus bij nieuwe gebouwen, de mogelijkheid voor NED's hebben opgenomen. De provincie wordt gevraagd het beleid op dit punt te nuanceren.

Noord-Beveland meent dat in de gevallen waarin de NED een nevenactiviteit is, nieuwbouw mogelijk dient te zijn, zonder dat bestaande bebouwing moet worden gesloopt.

Oorthuizen meent dat het nadelig is voor het geven van nieuwe passende functies aan vrijkomende agrarische bedrijven wanneer nieuwbouw niet mogelijk is.

Middelburg is van mening dat bij de hoogte van het bedrag dat in het landschap geïnvesteerd moet worden maatwerk uitgevoerd moet worden. Rekening moet worden gehouden met de daadwerkelijke (landschappelijke) situatie en de investeringen die in het verleden reeds zijn uitgevoerd. Voorgesteld wordt een minder rigide regeling toe te passen.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** vragen aandacht dat nieuwe eigenaren (burgers) voldoende ruimte krijgen om de boerderij op te knappen (herstel in verval geraakte schuren) zodat de uitstraling (boerderijvorm) behouden blijft. De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** pleiten voor een verruiming van de reikwijdte van de NED-regeling en meer mogelijkheden om voorzieningen door middel van (vervangende) nieuwbouw mogelijk te maken.

SLZ geeft aan van mening te zijn dat de investeringen in de ruimtelijke kwaliteit ook mee kunnen tellen wanneer deze in het recente verleden zijn uitgevoerd. We willen pleitten voor een correcte tijdslimiet om discussies hierover te voorkomen. Ook geeft de **SLZ** aan dat de verevening niet alleen op initiatief niveau, maar ook op gebiedsniveau toegepast zou moeten kunnen worden.

Schouwen-Duiveland pleit voor het (onder voorwaarden) toestaan van nieuwe bebouwingselementen ten behoeve van Nieuwe Economische Dragere.

Antwoord:

De nieuwe economische dragere zijn in principe kleinschalig van karakter, passend bij het landelijk gebied. Het voorkomen van een onevenredige toename van de automobiliteit is een van de voorwaarden waaraan bij inpassing van een nieuw initiatief voldaan moet worden. De nieuwe economische drager wordt gekoppeld aan bestaande bebouwing. Wanneer een activiteit te omvattend wordt, dan is het de bedoeling dat deze naar een bedrijventerrein verhuist.

Bij de vereveningsopgave gaat het niet om de landschappelijke inpassing van gebouwen, maar om een investering in de ruimtelijke kwaliteit. Ook andere bijdragen dan investeringen in

natuur en landschap kunnen bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. Landschappelijke inpassing is een voorwaarde die altijd geldt.

Met het beleid voor de nieuwe economische dragers wordt beoogd een bijdrage te leveren aan de vitaliteit van het landelijk gebied en het geven van een nieuwe functie aan vrijkomende bebouwing. Zeker gezien de multifunctionele doelstelling voor het platteland is dit niet alleen voorbehouden aan agrarische bedrijven. Ook landgoederen zijn daarbij niet uitgesloten.

Nieuwbouw voor een nieuwe economische drager is niet aan de orde. Dat zou strijdig zijn met versteningsbeleid voor het landelijk gebied.

De tekst van het ontwerpplan geeft de indruk voor nieuwe economische dragers als neventak op het agrarisch bedrijf strenger te zijn als het gaat om bebouwingsmogelijkheden dan het beleid zoals geformuleerd in de streekplanherziening vitaliteit en kwaliteit. Dat is niet de intentie. Een agrarisch bouwblok kent bebouwingsmogelijkheden zoals die zijn geformuleerd in de subparagraaf agrarisch vestigingsbeleid. De verruimde beleidslijn zoals die in 2004 is vastgesteld zal worden voortgezet. De tekst van het omgevingsplan zal hierop worden verduidelijkt.

De regeling voor verevening kent verschillende vormen van flexibiliteit. De beleidstekst geeft hiervan concrete voorbeelden. Ook investeringen in het verleden kunnen daarbij meegewogen worden. Gemeenten hebben de mogelijkheid hier verder invulling aan te geven. Recent zijn deze beleidsregels met de streekplanherziening vitaliteit en kwaliteit nog eens versoepeld. De toepassing van verevening voor de nieuwe economische dragers wordt onder de algemene benadering van verevening gebracht.

Zeker bij kleinschalige initiatieven heeft verevening direct gelieerd aan het initiatief de voorkeur.

In de paragraaf verevening (8.5.1) worden de mogelijkheden voor sloop en nieuwbouw geregeld. Specifiek voor vrijkomende bebouwing in het landelijk gebied is een uitwerking opgesteld. Deze staat los van het beleid voor de nieuwe economische dragers. De tekst is hier niet geheel duidelijk en zal hierop worden gecorrigeerd.

Wijzigingen:

Paragraaf 5.5 subparagraaf nieuwe economische dragers, de alinea "Nieuwe economische dragers kunnen zowel worden gekoppeld aan (...) tot en met (...) Nieuwbouw is alleen mogelijk wanneer dit volgt op afbraak van bestaande bebouwing van minimaal dezelfde oppervlakte." vervangen door: ***"Bij nieuwe economische dragers kan het gaan om zowel een agrarisch bedrijf teneinde aanvulling op het agrarisch basisinkomen te genereren, als om hergebruik van bestaande gebouwen, waarvan het agrarisch gebruik is beëindigd.***

Gemeenten kunnen naar type koppeling differentiëren welke nieuwe functies toegestaan worden. Uitgangspunt voor het bepalen van de maximale maat van de nieuwe economische drager is de omvang van de (bestaande) bebouwing, waarbij als uitgangspunt geldt dat het om een kleinschalige activiteit gaat."

Slotalinea de paragraaf vanaf voorwaarde is dat nieuwe initiatieven.... Geheel schrappen en vervangen door:

"Voorwaarde is dat nieuwe initiatieven als tegenprestatie een investering moeten doen in de omgevingskwaliteit, het principe van verevening. Als basisinvestering wordt uitgegaan van een bedrag van € 8000,-. Als toepassing van dat bedrag leidt tot kennelijke onredelijkheid, bijvoorbeeld wanneer initiatiefnemer in het verleden al veel in de omgevingskwaliteiten heeft geïnvesteerd kan een ander bedrag overeengekomen worden, tot een minimum van € 4000,-. In het algemeen zijn de spelregels van verevening van toepassing zoals uitgewerkt in paragraaf 8.5.1."

Niet-agrarische activiteiten in het landelijk gebied

Zienswijzen:

ZUVER verzoekt toe te voegen: “De verwerking van uien is bijvoorbeeld zo’n typische aan de agrarische sectorgebonden activiteit. Meer dan 70% van de verwerking is in Zeeland geconcentreerd, wat aanzienlijke werkgelegenheid oplevert. Voor deze sector moet dan ook gestreefd worden naar maatwerk, tot 50%. Gezien het grote sociaal-economische belang is een specifiek ruimhartige regeling te overwegen.” ZUVER heeft zorgen bij het aantal en de diversiteit van voorwaarden wat aan de uitbreiding van 20% tot 50% gesteld kan worden. Kan in praktijk veel belemmeringen opleveren en voor de ondernemer gewenste ontwikkelingen tegenhouden.

Cumela geeft aan dat de hoeveelheid loonwerk toeneemt ondanks de stoppende bedrijven, totaal aan werkzaamheden neemt toe, doordat veel agrariërs eigen mechanisatie afstoten en de werkzaamheden door loonbedrijven laten uitvoeren. **Cumela** pleit om, in relatie tot een duurzame agrarische productiefunctie meer (ruimtelijke) ontwikkelingsmogelijkheden te bieden aan “niet-agrarische bedrijven”, i.c. de huidige bestaande loonbedrijven in relatie tot doorgroeimogelijkheden voor Nieuwe Economische Draggers.

't Duumpje meent dat er geen uitbreidingsmogelijkheden toegestaan mogen worden aan bestaande niet-agrarische activiteiten in het landelijk gebied.

De **ZMF** meent dat de voorwaarden waaraan van uitbreidingspercentage niet agrarische bedrijvigheid moet voldoen te vaag zijn. De **ZMF** dringt aan op een duidelijker afwegingskader en pleit anders ervoor de grens bij 20 procent te laten liggen, zonder uitzonderingen.

Antwoord:

De uienbewerkende bedrijven nemen een belangrijke plaats in binnen de provincie. Deze bedrijven zijn ook vanuit een oogpunt van werkgelegenheid van belang. Daarbij komt dat er sprake is van een aanzienlijk aantal bedrijven binnen één gemeente (gemeente Reimerswaal). In opdracht van de provincie, de gemeente Reimerswaal en de uienbewerkende sector is een onderzoek uitgevoerd. In dat onderzoek is de mogelijke ontwikkelingsruimte van de betreffende bedrijven aan de orde gesteld. Op 11 oktober 2004 is het rapport "Problemen bij de uienverwerkende bedrijven vragen om maatwerk" gepresenteerd. De uitkomsten van dit onderzoek en de aanbevelingen voor de aanpassing van het beleid zijn door de deelnemende partijen - dus ook door de deelnemende uienbewerkende bedrijven- onderschreven. De aanbevelingen uit genoemd rapport zijn door opgenomen in het omgevingsplan. Dit betekent dat het leveren van maatwerk voor bestaande bedrijven tot de mogelijkheden zal behoren. De provincie onderschrijft de insteek dat grotere uitbreidingen moeten kunnen niet. Ten behoeve van het onderzoek is een inventarisatie bij de overige provincies gedaan. Daaruit blijkt dat de provincie met de norm van 20 % (vigerend Streekplanbeleid) al aan de top zat. Het voorstel is nu afhankelijk van de ligging uitbreiding tot maximaal 50%. In de werkgroep zijn de marges gezocht wat verantwoord is. Daarbij ook kijkend naar jurisprudentie. Overigens geldt de beleidslijn niet alleen voor de uiensector.

In het omgevingsplan komen agrarisch-technische hulpbedrijven niet anders aan de orde dan als nieuwe economische drager. De constatering is juist dat dergelijke bedrijven functioneel aan het landelijk gebied gebonden zijn. Grootschalige loon- en grondverzetbedrijf horen in principe op een bedrijventerrein thuis. Omschakeling van bestaande agrarische bedrijven naar een kleinschalige agrarisch-technisch hulpbedrijf die naar schaal en omvang vergelijkbaar zijn met een normaal agrarisch bedrijven kan worden toegestaan.

Wijzigingen:

Blz 123, subparagraaf “bestaande niet-agrarische bedrijvigheid in het landelijk gebied” Kop wijzigen in: “**Niet-agrarische activiteiten in het landelijk gebied**”

Als eerste alinea invoegen: “**Bestaande agrarische bedrijfslocaties (bouwblokken) kunnen omschakelen naar kleinschalige agrarisch technische hulpbedrijven, op voorwaarde dat deze passen in de omgeving. Het bedrijf moet qua schaal vergelijkbaar van omvang zijn met een regulier agrarisch bedrijf.**

Voor de vestiging van semi-agrarische bedrijven (zoals bijvoorbeeld tuincentra, hoveniers, maneges) geldt als uitgangspunt dat, voor zover dat inpasbaar is in de omgeving, deze bij voorkeur plaatsvindt in de randen van de kernen. Als dat niet mogelijk is dan is vestiging mogelijk in voormalige agrarische bebouwing in de nabijheid van de kernen. Bij de afweging van de omgevingskwaliteiten dient, in verband met de verkeersaantrekkende werking, in ieder geval de bereikbaarheid, ontsluiting en het parkeren punt van aandacht te zijn. Gemeenten kunnen op basis van deze uitgangspunten en specifieke lokale omstandigheden hieraan nader invulling geven.”

Duurzame landbouw

Mestruimte

Zienswijzen:

Cumela stelt vast dat er absoluut geen sprake kan zijn van een overschot aan productie van mest in Zeeland. De normen van het nationaal mestbeleid bieden voldoende plaatsings-/afzetruimte.

Ook **Rijk** stelt dat er nog meer dan voldoende ruimte is voor in Zeeland geproduceerde mest. Om in de behoefte te kunnen voorzien zal meer dan 90% import van buiten Zeeland benodigd zijn, zonder dat de milieumestruimte wordt overschreden.

M’egg Dutchman stelt dat de productie van dierlijke mest ten opzichte van de behoefte en de wettelijk vastgestelde plaatsingsruimte is in de provincie Zeeland laag. Hierdoor worden jaarlijks enorme hoeveelheden dierlijke mest van buiten de provincie aangevoerd.

Cumela vindt dat permanente mestopslag buiten het bouwblok mogelijk moet zijn.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** constateren dat er voorwaarden worden gesteld aan de toelaatbare mestruimte. Hier wordt gesteld dat gezamenlijke opslag tussen samenwerkende bedrijven is toegestaan op het agrarisch bouwblok tot 5.000 m². Deze mogelijkheid biedt ruimte aan ongewenste ontwikkelingen. Denk hierbij aan mestdistributie, verkeersaantrekkende werking en geurhinder. De regel dat mestopslag op bedrijfsniveau alleen is toegestaan op het agrarisch bouwblok wordt door de Zeeuws-Vlaamse gemeenten volledig onderschrijven (overigens geldt voor dit punt ook dat het erg gedetailleerd is uitgewerkt).

Antwoord:

Het geformuleerde beleid is bestaand provinciaal beleid dat in het omgevingsplan wordt voortgezet. Volgens het nationale mestbeleid is er in theorie volop ruimte om in Zeeland dierlijke mest te plaatsen. Dit mestbeleid heeft tot doel de concentratie van nitraat in het grondwater onder de 50 mg/l te houden/krijgen (dit is de norm voor drinkwater). Dit mestbeleid is er echter niet op gericht om de concentratie van totaal stikstof in het oppervlaktewater onder de nationale norm te houden. Deze norm bedraagt 2,2 mg/liter. De concentratie van totaal stikstof ligt in nagenoeg alle Zeeuwse oppervlaktewateren hoger dan de norm. De norm wordt zelfs tot meer dan 5 maal overschreden. Om de norm voor

oppervlaktewater wel te kunnen bereiken, kan er veel minder dierlijke mest toegepast worden dan volgens het nationale beleid is toegestaan. Daarnaast is het niet voor alle in Zeeland geteelde gewassen goed om dierlijke mest te gebruiken en zijn niet alle boeren genegen om dierlijke mest te gebruiken. Met de toekomstige verplichting uit het nieuwe mestbeleid om dierlijke mest in het voorjaar toe te passen, gecombineerd met de problemen die voorjaarstoediening geeft voor de structuur van de bodem, verwacht de provincie dat deze genegenheid zal afnemen. De hoeveelheid in Zeeland geproduceerde dierlijke mest evenaart of overschrijdt daarom de hoeveelheid dierlijke mest die (voor het oppervlaktewater) verantwoord toegepast kan worden binnen de provincie (de milieuruimte voor dierlijke mest). Er wordt op dit moment dan ook meer dierlijke mest in Zeeland toegepast dan wenselijk is, wat zich vertaalt in de slechte oppervlaktewaterkwaliteit. Omdat de provincie streeft naar een goede oppervlaktewaterkwaliteit en daarnaast geen mestexporterende provincie wil worden, is er geen ruimte voor nieuwe vestiging van intensieve veehouderij in Zeeland, zolang de mestproductie de milieuruimte voor dierlijke mest overschrijdt (zie ook antwoord onder het kopje intensieve veehouderij).

De provincie gaat ervan uit dat boeren dierlijke mest op hun bedrijf blijven toepassen. Het nieuwe mestbeleid verplicht boeren om dierlijke mest in het voorjaar toe te passen. De periode waarin dit ook uitvoerbaar is voor de boer is erg kort (afhankelijk van de weersomstandigheden, maar gemiddeld een paar weken). De huidige praktijk is dat deze mest van buiten Zeeland wordt aangevoerd. Het is logistiek onmogelijk om al deze mest in een paar weken aan te voeren. De boeren moeten dus de mogelijkheid hebben om mest in de nabijheid van hun bedrijf op te slaan. Vanuit landschappelijk oogpunt kiest de provincie ervoor deze opslag op de bedrijven zelf en op bedrijventerreinen te concentreren en deze opslag niet permanent toe te staan buiten het bouwblok. De provincie is van mening dat de verkeersaantrekkende werking van een gezamenlijke mestopslag voor bedrijven die in elkaars nabijheid liggen niet veel groter hoeft te zijn, dan wanneer elk van die bedrijven een eigen mestopslag zouden hebben. Wel meent de provincie dat de piek van vervoersbewegingen kleiner is met deze mestopslagen dan zonder de mestopslagen en dat per saldo de overlast door verkeer verminderd wordt. Overigens zal de zinsnede over opslag op het bouwblok nog worden verduidelijkt.

De gemeentes zullen een vergunning moeten verlenen voor de mestopslag. Daarbij kunnen de gemeenten vergaande eisen stellen ten aanzien van geuremissie. De technieken zijn zodanig dat mestopslag niet per definitie gepaard hoeft te gaan met onaanvaardbare geurhinder. Overigens zijn de in de reactie genoemde normen voor de grootte van de mestopslag niet meer in het ontwerp omgevingsplan te vinden, juist met het oog op het detailniveau. Dit wordt aan gemeenten overgelaten.

Het is inderdaad zo dat in de praktijk mest van buiten Zeeland wordt aangevoerd. Dit is echter niet de wenselijke situatie, getuige de slechte waterkwaliteit van het Zeeuwse oppervlaktewater ten aanzien van stikstof. Om een goede waterkwaliteit te kunnen bereiken, zou de dierlijke mestgift verlaagd moeten worden. Dit is de gewenste situatie. Berekeningen van deze maximale mestgift in combinatie met de acceptatie van dierlijke mest door gewas en agrarische sector geven een milieuruimte voor dierlijke mest in Zeeland. Deze is kleiner dan de hoeveelheid mest die jaarlijks in Zeeland geproduceerd wordt. Omdat Zeeland geen mestexporterende provincie wil worden in de gewenste situatie, sluit de milieuruimte de nieuwvestiging van intensieve veehouderij, behoudens knelgevallen, uit.

Wijzigingen:

Zin onderaan blz 123 subparagraaf mestruimte verbeteren in: ***“Om dit logistiek mogelijk te maken bestaat er voor akkerbouwers de mogelijkheid om mest op het bouwblok op te slaan.”***

Energieopwekking

Zienswijzen:

De Feyter vraagt welke ruimte er is voor energieopwekking via vergisting en andere agrarische activiteiten gericht op energie. **De Feyter** is van mening dat de toegestane maximale oppervlakte van het bouwblok is knelpunt

't Duumpje is van mening dat aangezien vergistinginstallaties niet persé grondgebonden zijn, deze op een bedrijventerrein thuis horen.

De **ZLTO** vindt dat bij het toepassen van nieuwe vormen van energieopwekking de gestelde randvoorwaarden op de praktijk afgestemd dienen te zijn terwijl tegelijkertijd het behoud van vitaal platteland gestimuleerd wordt. De **ZLTO** meent dat ook aanvragen voor grote installaties op het bouwblok plaats moeten vinden.

De **ZLTO** meent dat Zeeland volgens het landelijke mestbeleid is Zeeland een tekortgebied is. De **ZLTO** geeft aan dat een algeheel verbod op aanvoer van dierlijke mest van buiten het eigenbedrijf als onwerkbaar wordt beschouwd.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** menen dat voorkomen dient te worden dat (grootschalige) vergistinginstallaties inbreuk maken op het karakter van het agrarisch landschap. Zij menen ook dat voor grootschalige vergistinginstallaties de omvang van het bouwblok overschreden moet kunnen worden mits hiervoor een goede ruimtelijke onderbouwing een goede landschappelijk inpassing heeft plaatsgevonden

Van Dam gaat in op samenwerkingsverbanden met akkerbouwers (vlees/mest/stro) en biogasinstallaties

Antwoord:

In paragraaf 5.5 staan de mogelijkheden voor energieopwekking via vergisting beschreven. De gemeente heeft de bevoegdheid het bouwblok te vergroten, dus als alle partijen het mestvergistingsinitiatief zien zitten, dan kan de bouwblok grootte geen struikelblok zijn. Wel moet de activiteit naar aard en schaal passen in het landelijk gebied. Dat betekent dat kleinschalige vergistinginstallaties op het eigen bouwperceel kunnen gebouwd worden; middelgrote en grotere installaties horen thuis op een bedrijfsterrein. Recent heeft het ministerie van VROM een handreiking opgesteld over de vergisting van mest en hoe hiermee in het ruimtelijk en het milieubeleid om te gaan. Deze handreiking ligt in lijn met het voorgestane beleid in het omgevingsplan. In het omgevingsplan zal worden aanbevolen deze handreiking te hanteren.

Uit paragraaf 5.5 blijkt dat de intentie er is om aanvragen met voldoende (mest)verwerkende capaciteit te honoreren. De provincie is niet van zin een verbod in te stellen op aanvoer van mest buiten het bedrijf. Dit zou de agrarische bedrijfsvoering onmogelijk maken voor bedrijven zonder diertak. Wel wil de provincie een gezond oppervlaktewater realiseren, waarvoor het noodzakelijk is dat er minder dierlijke mest op het land wordt gebracht dan het mestbeleid voorschrijft. Onder invloed van de Kaderrichtlijn Water probeert de provincie te realiseren en te voorkomen dat Zeeland in de toekomst een overschotgebied wordt.

De provincie staat achter het streven naar duurzame energieopwekking rond het agrarisch bedrijf, maar attendeert de gemeenten er daarbij op dat ervoor gewaakt moet worden dat er ten behoeve van de vergistingsinstallaties meststromen op gang komen van de overschot gebieden naar Zeeland, tenzij het restproduct van de vergisting zodanig anders is van karakter dat het niet meer vergelijkbaar is met drijfmest.

Samenwerkingsverbanden met akkerbouwers (vlees/mest/stro) en biogasinstallaties behoort tot de mogelijkheden geboden in het Omgevingsplan.

Wijzigingen:

Toevoegen aan het slot van de subparagraaf energieopwekking: "***De provincie onderschrijft de handreiking (co-)vergisting van mest van het ministerie van VROM en beveelt aan deze te hanteren bij de verdere beleidsuitwerking voor ruimte en milieu.***"

Relatie met de omgevingskwaliteiten

Lusten en lasten

Zienswijzen:

't **Duumpje** geeft aan dat bij het oplossen van spanningen tussen diverse functies in het landelijke gebied ook ingespeeld moet worden op de laatste stand der techniek

De **ZMF** roept de provincie op erop toe te zien de lasten "as low as reasonable achievable" te houden.

Meijer meent dat met het "lusten en lasten" beleid van de provincie een poging gedaan wordt een van de spanningsbronnen te elimineren.

Middelburg verzoekt de handreiking voortvarend op te stellen en zo snel mogelijk ter hand te stellen van de Zeeuwse gemeenten.

Salomé meent dat met de geluidsnorm elk bedrijf stil gelegd kan worden

Antwoord:

In het kader van het project Lusten en Lasten heeft de provincie onderzocht wanneer de normering voor geur en geluid in het buitengebied anders wordt toegepast door de gemeenten dit de spanning tussen diverse functies kan verminderen. Binnen de Lusten en Lasten methodiek worden de grenzen van de wet- en regelgeving opgezocht om knelpunten te kunnen oplossen. De uitkomst van dit onderzoek kan de bedrijfsvoering van de agrarische bedrijven juist ten goede komen. Met het "lusten en lasten" beleid probeert de provincie een eerste aanzet te geven tot het vinden van een goede balans tussen de verschillende functies in het landelijke gebied

De provincie probeert de innovatie van allerlei soort te stimuleren. In het beleid op het gebied van Lusten en Lasten draait het om een juridisch verhaal over milieunormen en de spanning tussen agrarische en andere functies in het buitengebied. De provincie deelt de mening dat de laatste stand der techniek wellicht de hoeveelheid bedrijfsmatige activiteit kan verruimen binnen gelijkblijvende normen. Ook blijft de provincie van mening dat er alles aan gedaan moet worden om de "lasten" zo laag mogelijk te houden. De provincie zal het beleid op dat punt verhelderen. De provincie heeft de intentie de toegezegde handreiking voortvarend op te stellen.

Wijzigingen:

Blz 124, subparagraaf lusten en lasten, toevoegen als één na laatste zin: "***Een en ander laat onverlet dat bij de landbouw de opgave blijft liggen een zo groot mogelijke inspanning te blijven leveren de "last" voor de omgeving zo klein mogelijk te doen zijn.***"

Teeltondersteunende voorzieningen (TOV's)

Zienswijzen:

Noord-Beveland verzoekt het algemene beleid bij randbeplanting TOV's, de norm van 10 meter, waarvan slechts gemotiveerd kan worden afgeweken te nuanceren.

De **ZLTO** geeft aan dat in de paragraaf over Teeltondersteunende Voorzieningen (TOV) nog altijd gesproken wordt over forse inbedding. Ook in dit kader stelt de ZLTO voor een

enkelvoudige rij beplanting uitgangspunt te laten zijn. Mogelijk kan dit ook een rij fruitbomen zijn.

Het is de **ZLTO** niet duidelijk waarom het omgevingsplan voor de boogkassen een uitzonderingssituatie creëert. De **ZLTO** meent dat het omgevingsplan meer ruimte dient te bieden aan ondernemers bij de omschakeling naar tuinbouwmatige teelten. De inschatting is dat nieuwe toepassingen van de TOV's hun intrede zullen doen. De **ZLTO** meent dat het omgevingsplan een kader dient te scheppen waarbinnen nieuwe voorzieningen hun plaats kunnen vinden.

Middelburg stelt dat door schaalvergroting vaak een behoefte aan grotere bebouwingsmogelijkheden op het bouwblok ontstaat of aan het gebruik van TOV's.

Middelburg is van mening dat de opgenomen beperkingen de agrarische bedrijfsvoering zullen belemmeren en pleit voor een versoepeling van het beleid.

Antwoord:

Voorop staat dat bij toepassing van TOV's een zorgvuldige en stevige landschappelijke inpassing voorwaarde is. De maat van 10 meter uit paragraaf 4.9 is nadrukkelijk als indicatie meegegeven voor alle vormen van nieuwe ontwikkelingen en is dus geen absolute norm. Het verschil tussen regenkappen / hagelnetten en boogkassen is qua uitstraling aanzienlijk groot. Regenkappen en hagelnetten ondersteunen in principe grondgebonden teelten. Daarbij ligt een beperking tot een neventak, zoals in de vigerende beleidsformulering, niet in de rede. Voor menshoge boogkassen geldt dat in veel mindere mate. Het karakter van de boogkassen gaat veel meer richting niet-grondgebonden teelten / glastuinbouw.

Inderdaad zullen nieuwe voorzieningen hun intrede doen. Deze moeten worden beoordeeld overeenkomstig (de impact en betekenis van) de inmiddels bekende voorzieningen.

De beleidsbenadering teeltondersteunende voorzieningen is ten opzichte van de streekplanherziening Vitaliteit en Kwaliteit behoorlijk verruimd. De provincie ziet geen redenen voor nog verdere verruiming.

Wijzigingen:

Toevoegen als slotzin op blz 125 subparagraaf teeltondersteunende voorzieningen: ***“Nieuwe vormen van teeltondersteunende voorzieningen moeten worden beoordeeld volgens hetzelfde beleidsprincipe als de hier beschreven voorzieningen waarmee ze qua impact op het landschap en betekenis voor de landbouw vergelijkbaar zijn.”***

Wet Ammoniak en Veehouderij

Zienswijzen:

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** stellen dat uit recente jurisprudentie blijkt dat GS niet bevoegd zijn kwetsbare gebieden volgens de Wet Ammoniak en Veehouderij (WAV) te begrenzen, waar overige instanties aan gehouden zijn. GS moeten op grond van de WAV enkel volstaan met het vaststellen van Ecologische hoofd Structuur (EHS), dit besluit moet kenbaar worden gemaakt. Kwetsbare gebieden moeten binnen de EHS liggen, maar of een gebied kwetsbaar is, dat bepaalt het bevoegd gezag in een vergunningprocedure.

Antwoord:

De nieuwe Wet Ammoniak en Veehouderij die op dit moment in procedure is, legt wel degelijk de verantwoordelijkheid voor het aanwijzen van een deel van de kwetsbare natuur bij GS. Waar het de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en andere Natura2000 gebieden betreft ligt de aanwijzing vast in de wet. De kwetsbare gebieden daarbuiten moeten GS aanwijzen. Overigens moeten GS dit doen in nauw overleg met belanghebbenden in de regio en kunnen

gebieden alleen aangewezen worden als ze voldoen aan de criteria in de wet. Het doel van de nieuwe wet is het aantal kwetsbare gebieden te verminderen. De provincie zal conform de wet handelen.

Wijzigingen:

Geen.

5.6 Recreatie

Algemeen

Zienswijzen:

Veere vraagt om aandacht te schenken aan de toeristische seniorenmarkt en het zorgtoerisme. De **ZMF** is van mening dat de kwaliteitsimpuls voor de recreatie niet wordt ingebed in een duurzame visie. Zij dringt daarom aan op de realisatie van een ‘Kust in kleuren’ voor heel Zeeland.

Antwoord:

Veere vraagt terecht aandacht voor een belangrijke relatief nieuwe doelgroep en voor thematisch toerisme. De seniorendoelgroep wordt in paragraaf 5.6 één keer genoemd bij de ontwikkelingen in de recreatiesector. Verder is er in paragraaf 5.6 bewust niet veel aandacht geschonken aan specifieke doelgroepen, aangezien het aan de ondernemers is om daarin hun keuze te maken. De provincie beoogt in het omgevingsplan voornamelijk aandacht te schenken aan de ruimtelijke aspecten om de diverse doelgroepen te faciliteren.

Wat betreft het zorgtoerisme worden initiatieven verwelkomd op dat vlak, want het levert zeker een bijdrage aan de verbreding en innovatie van het Zeeuwse toeristische product. De noodzaak voor expliciet ruimtelijk beleid wordt echter niet voorzien. Mocht het zorgtoerisme toch tot specifiek ruimtelijke afwegingsproblemen leiden waarbij provinciale belangen in het geding zijn, dan kunnen de individuele kwesties uiteraard benaderd worden vanuit het brede provinciale ruimtelijk afwegingskader.

De geboden ontwikkelingsmogelijkheden voor de recreatiesector passen in hoofdlijnen juist heel goed in het door ZMF aangehaalde ‘Kust in kleuren’ (een toekomstvisie op de recreatiesector in West Zeeuwsch-Vlaanderen uit 1998), aangezien de mogelijkheid geboden wordt om de diverse landschapskwaliteiten te benutten en natuur- en landschapsliefhebbers als belangrijke doelgroepen beschouwen. De provincie Zeeland is echter geen ‘eenheidsworst’. Daarom acht de provincie het van belang om ondernemers ook de ruimte te geven om andere doelgroepen aan te spreken.

Wijzigingen:

Geen.

Concentratie als uitgangspunt

Zienswijzen:

't Duumpje vindt het begrip recreatieconcentratie onduidelijk. Daarnaast zouden Sluis en Aardenburg niet de status van recreatieconcentratie moeten hebben, omdat er geen relatie is tot die van de kust en vanwege het cultuurhistorisch karakter van de kernen.

Volgens **M. van Dam** zijn de recreatieconcentraties op Schouwen niet te verenigen met de natuurfunctie. Recreatieconcentraties zouden op deze plaatsen juist zijn tegengegaan. Ook is

onduidelijk welke ontwikkelingsrichting op de kaart wordt aangegeven. Tot slot vindt **M. van Dam** de kaart zodanig globaal dat die slechts tot misverstanden en onjuistheden kan leiden. **Borsele** mist op kaart 5.6 en de omgevingsplankaart een aanduiding recreatieconcentratie voor de zuidoostkant van het grondgebied van Borsele. De bestaande verblijfs- en dagrecreatieve voorzieningen en hun ontwikkelingspotenties worden hiermee tekort gedaan. Ook de officieel aangewezen zwemwaterlocatie bij recreatiecomplex Scheldeoord (kaart 4.6.A) zou reden zijn om die locatie als recreatieconcentratie aan te wijzen. Volgens **Tholen** ligt de aanduiding voor Tholen-stad als recreatieconcentratie niet geheel correct en vraagt zich af wat de bedoeling is. In deze kern zijn namelijk geen plannen voor grootschalige recreatieve ontwikkeling. Daarentegen zijn er wel plannen voor structurele uitbreiding van de recreatiesector in Sint-Annaland en die heeft niet de status van recreatieconcentratie op kaart 5.6.

Voor **Verbrugge** is het onduidelijk of de recreatieconcentratie bij Perkpolder betrekking heeft op het gebied waar hun akkerbouwbedrijf ligt. Volgens **Verbrugge** heeft de onzekerheid tot gevolg dat het gehele omliggende gebied nu al 'op slot' gaat en agrarische ontwikkelingen worden geblokkeerd. **Verbrugge** wijst er op dat er nu nog geen één recreatief bedrijf is gevestigd en daarom niet past in de omschrijving van recreatieconcentratie.

Verbrugge trekt in twijfel dat het huidige beleid voor recreatieconcentraties wordt gecontinueerd. Voorrang van recreatieve op de agrarische functie is naar zijn mening in strijd met Europese regelgeving.

Schouwen-Duiveland vindt dat op kaart 5.6 het achterland ook aangemerkt moet worden als kansrijk (met bijvoorbeeld een ontwikkelingspijl). Dit zou in het verlengde liggen van hetgeen gemeld is op kaart 5.5.

Noord-Beveland vindt dat de indeling bij recreatieve kansen (kaart 5.6) te eenzijdig gericht is op 'kust' en 'achterland', terwijl sprake is van gevarieerde recreatief-toeristische produkten als kust, natuurlandschap, cultuurlandschap, actieve watersport en oeverrecreatie.

Noord-Beveland merkt ten aanzien van de recreatiekansenkaart op, dat de groen-blaauwe slinger van strategisch belang is voor de verrijking van het toeristisch produkt. Volgens **Noord-Beveland** kent het omgevingsplan bepaalde gebieden de status 'aankomstgebieden' toe. **Noord-Beveland** wil dat het Veerse Meer deze status ook krijgt, zodat er duurzame en integrale gebiedsontwikkeling (met een link naar plattelandsvernieuwing in de groen-blaauwe slinger) kan plaatsvinden na achterstallige investeringen. De aanduidingen uit de Gebiedsvisie Rondom het Veerse Meer, die slechts zijdelings terugkomen in het omgevingsplan, zouden zo beter omgezet kunnen worden in een pro-actieve betrokkenheid. Tot slot vraagt **Noord-Beveland** de provincie haar verantwoordelijkheid te nemen voor het gebied rondom het Veerse Meer en daar samen met particuliere partners ook de financiële inbreng van rijk en Brussel zien vast te leggen voor plattelandsvernieuwing.

Antwoord:

Zoals vermeld in het ontwerp omgevingsplan worden recreatieconcentraties niet alleen gevormd door een aantal recreatieve bedrijven en/of andere recreatieve voorzieningen, maar in een aantal gevallen door een dorp op stad die al dan niet aan de kust ligt en vooral een dagrecreatieve functie vervult. Dit geldt bijvoorbeeld voor Tholen-Stad, maar ook voor bijvoorbeeld een kern als Sluis die van oudsher een regionale verzorgingsfunctie voor koop- en dagtoerisme heeft, met een nadruk op met name toeristische bezoekers uit een groot gebied. Ontwikkelingen die een bijdrage leveren aan het versterken van deze rol worden door de provincie positief benaderd en, waar mogelijk, ondersteund. Wat betreft het cultuurhistorische karakter van Sluis en Aardenburg; in het beleidskader van het Nationaal Landschap wordt zorggedragen dat uitbreiding van de toeristische voorzieningen niet leidt tot

afbreuk van de cultuurhistorische kernkwaliteiten. Benadrukt moet worden dat ontwikkelingen niet persé een grootschalig karakter hoeven te hebben. Zo is in het provinciaal beleid over dagrecreatie expliciet bepaald dat activiteiten wat betreft aard en schaal dienen te passen bij de locatie.

De symbolen ('driehoekjes') op het relatief lage schaalniveau van de kansenkaart 5.6 hebben niet de bedoeling om recreatieconcentraties exact af te bakenen. Direct aansluitend op de bestaande concentraties, in sommige gevallen op de nieuw geplande concentraties, wordt juist ruimte geboden voor ontwikkelingen in de recreatiesector. De ontwikkelingsrichting vanuit deze concentraties is op sommige locaties wel verbonden aan de opgaven voor de complexe gebieden of aan kansen en belemmeringen met het oog op natuur.

Ten tijde van het verschijnen van deze antwoordnota hebben de bewoners en ondernemers van Perkpolder naar verwachting meer duidelijkheid gekregen over de ontwikkelingen in hun omgeving en zal wellicht de onzekerheid wat weggenomen zijn. Bij Perkpolder is het voornemen een ruimtelijke kwaliteitsimpuls aan het gebied te geven. Een recreatieconcentratie past hier naar aard en schaal goed in het landschap. De nieuwe functies in het gebied zullen bijdragen aan de stimulering van de plaatselijke (economische) dynamiek. In de tekst wordt aangegeven dat het beleid rond de recreatieconcentraties 'in hoofdlijnen' een continuering is van het vigerende streekplan. Een enkele wijziging is daarmee mogelijk. In het omgevingsplan wordt geen voorrang gegeven aan recreatieve boven agrarische functies.

Wat betreft de recreatieconcentraties die gevormd worden door een dorp of stad, zoals Tholen-Stad en Renesse, is de aanduiding daarvan op de omgevingsplankaart en kaart 5.6 inderdaad niet correct ingetekend. Dit zal worden gecorrigeerd. Ook kan de provincie zich vinden in de zienswijzen van Tholen en Borsele, dat respectievelijk Sint-Annaland en Scheldeoord ook een aanduiding verdienen als recreatieconcentratie. Dit zal alsnog ingetekend worden op de betreffende kaarten.

De zonering op de kaart 5.6 (kansenkaart recreatie) in kust en achterland heeft nadrukkelijk niet de bedoeling om een onderscheid te maken in respectievelijk wel en niet kansrijk, zoals Schouwen-Duiveland het interpreteert. Met de zonering van het achterland wordt slechts aangeduid dat de verblijfsrecreatieve ontwikkelingen daar doorgaans minder complex zijn en de mogelijkheden en de markt kleinschaliger en specifiek. Het geformuleerde beleid sluit daarbij aan. Door tevens recreatieconcentraties aan te duiden in het achterland, wordt aangegeven dat ook daar kansen liggen. Kansen voor plattelandstoerisme zijn er zowel in de kustzone als in het achterland, zoals aangeduid op kaart 5.5 (kansenkaart landbouw). Deze kaart is overigens stimulerend bedoeld. De planologische mogelijkheden voor plattelandstoerisme zijn binnen en buiten de op deze kaart aangeduide gebieden gelijk.

Zoals Noord-Beveland zelf al noemt, liggen er kansen voor een grote variëteit aan recreatief-toeristische producten. De provincie wil echter niet in de schoenen van de ondernemer of gemeente gaan staan door hier een zonering in aan te brengen, maar wil juist ruimte bieden voor nieuwe en unieke toeristische producten die een kwaliteitsimpuls voor Zeeland betekenen. Overigens staan de diverse soorten landschappen wel aangeduid op andere kaarten in het ontwerp Omgevingsplan, zoals kaart 4.9 (landschappelijke kwaliteit). Het belang van de groenblauwe slinger voor het toeristisch product in Noord-Beveland wordt door de provincie volledig onderkend. Daarom staat dit project van de gebiedsvisie 'Rondom het Veerse Meer' genoemd in paragraaf 7.1.2 van het omgevingsplan onder het gebiedsgericht beleid. De officieel aangewezen zwemwaterlocaties zijn wel aangeduid op kaart 4.6.A (beschermde locaties volgens de Kaderrichtlijn Water). Anders dan de wens van Borsele is de aanwijzing van een zwemwaterlocatie echter geen reden om er in alle gevallen tevens een recreatieconcentratie aan te wijzen.

De Kop van Schouwen kent, veelal strak grenzend aan natuurgebieden, een behoorlijk aantal recreatieconcentraties. Dat deze daar al dan niet zouden moeten zijn is niet aan de orde. Wel aan de orde is dat gezien de ligging van deze concentraties sprake is van een complexe situatie als het gaat om ontwikkelingsruimte. Gemeente en provincie hebben daarin ook geïnvesteerd, ondermeer in het kader van de gebiedsgerichte benadering Schouwen-West. Als het gaat om oplossingen zal altijd omgegaan moeten worden met de hoge natuurwaarden in de Kop van Schouwen en bijbehorende wet- en regelgeving (zie paragraaf 4.8 en paragraaf 8.6.2 van het omgevingsplan).

De provincie beoogt niet in het omgevingsplan expliciet projecten te benoemen met de status van 'complex gebied'. Het omgevingsplan geeft vooral een benadering, een mogelijke aanpak aan. Het is niet zo dat aan een complex gebied een 'standaardpakket' rechten, instrumenten en ondersteuning gekoppeld wordt. Per gebiedsgericht project zal maatwerk nodig zijn voor de totaalaanpak van de multifunctionele opgaven. Onder andere om aan te geven dat de provincie de verantwoordelijkheid blijft nemen voor reeds gemaakte afspraken met de regio's wordt in hoofdstuk 7 van het Omgevingsplan volop aandacht besteed aan de bestaande regionale afspraken. In het geval van de ontwikkelingen rondom het Veerse Meer staat in paragraaf 7.1.2 (in de paragraaf over gebiedsgericht beleid voor de regio de Bevelanden) van het omgevingsplan nadrukkelijk dat de afspraken die ten grondslag liggen aan de gebiedsvisie 'Rondom het Veerse Meer' van kracht blijven. Daarnaast blijft de inzet om financiering vanuit het rijk en de Europese Unie te verkrijgen voor de plattelandsvernieuwing. Kortom, ook in de beleidsperiode van het omgevingsplan blijft de provincie mede de verantwoordelijkheid nemen voor de projecten uit de gebiedsvisie 'Rondom het Veerse Meer'.

Wijzigingen:

De aanduiding van de recreatieconcentraties bij de kernen zullen op de omgevingsplankaart en op kaart 5.6 worden verbeterd.

De recreatieconcentraties bij St. Annaland en Scheldeoord (Borsele) zullen worden toegevoegd op kaart 5.6 en de omgevingsplankaart.

De ontwikkelingsrichtingpijlen op kaart 5.6 zullen verwijderd worden.

Op pagina 127 na de laatste zin van de paragraaf 'Concentratie uitgangspunt' zal worden toegevoegd: ***“Op de locatie van de recreatieconcentraties en direct daar aansluitend, worden ontwikkelingen in de recreatiesector planologisch gestimuleerd. De ontwikkelingsrichting vanuit deze concentraties is op sommige locaties wel verbonden aan de opgaven voor de complexe gebieden of aan kansen en belemmeringen met het oog op natuur.”***

Hotels

Zienswijzen:

KVK, TOZ, CTZ en Schouwen-Duiveland vinden dat er ruimte moet worden geboden aan bijzondere hotelconcepten die een relatie hebben met hun omgeving, zonder daarbij op voorhand criteria te stellen aan het aantal sterren of ligging ten opzichte van toeristische voorzieningen.

Tholen meent dat bestaande ondernemers de mogelijkheid moeten krijgen om op unieke locaties in de natuurrecreatie- of duiksportsector verblijfsaccommodatie te ontwikkelen in plaats van alleen in het luxe segment. Bovendien is de marktanalyse over de hotelsector niet bekend bij Tholen.

Noord-Beveland verzoekt om het beoogde hotel-restaurant-conferentiecentrum van de heer Gé nabij de oprit van de Zeelandbrug, ter hoogte van de kruising provinciale weg N256/Noordlangeweg, rechtstreeks op te nemen in het omgevingsplan.

De **ZMF** is geen voorstander van hotel- en congresfaciliteiten op Neeltje Jans. Zij vindt dat de opmerking op blz. 102 dat een dergelijke ontwikkeling ‘overwogen’ kan worden, geen enkele houvast biedt.

Antwoord:

De provincie erkent dat het benutten van de omgevingskwaliteiten (landschap, rust en ruimtebeleving) ook tot uitdrukking gebracht kan worden in het concept van een hotel en dat het dan niet in alle gevallen hoeft te gaan om een hotel in het luxere segment. Indien men kan aantonen dat voor een bepaald vernieuwend uniek initiatief een plek noodzakelijk is buiten het bebouwd gebied of de recreatieconcentraties (zoals een duikhotel), zijn kan daarvoor planologische ruimte worden geboden.

Provinciale Staten hebben uitgebreid gedebatteerd over het hotel-restaurant-conferentiecentrum ter hoogte van de kruising provinciale weg N256/Noordlangeweg. De Staten waarderen het bijzondere ontwerp van dit initiatief en willen om die reden medewerking geven aan dit initiatief. Op grond van de gevoerde debatten zal het omgevingsplan zo worden aangepast dat een dergelijke ontwikkeling op deze locatie mogelijk is. Zoals vermeld in het ontwerp omgevingsplan wil de provincie terughoudend omgaan met verblijfsrecreatie op Neeltje Jans. De provincie wil de mogelijkheden hiervoor echter niet helemaal afsluiten. Het beleid in dit omgevingsplan is immers gericht op een aantrekkelijk én dynamisch Zeeland. Met onze keuze voor dit tweesporenbeleid wordt zowel ruimte geschapen voor kwaliteit als voor economische en sociaal-culturele vitaliteit. Uiteraard zal de beoordeling van initiatieven breed en grondig worden afgewogen en dient aan de voorwaarden in provinciaal beleid ten aanzien van hotels te worden voldaan.

Wijzigingen:

Achter de volgende passage onder het kopje ‘Hotels’: *“Gezien de marktanalyse moet het in die gevallen dan gaan om het luxere segment en moet dan sprake zijn van een locatie met uitstraling, op een kruising van landschapstypen en in de nabijheid van een aantrekkelijke kern en andere toeristische voorzieningen.”*, wordt toegevoegd: ***“Ook aan nieuwe unieke hotelconcepten, waarbij het concept of profiel een afwijkende locatie wenselijk maakt, kan bij een goede motivering planologische ruimte geboden worden. Daarbij dient door de initiatiefnemer bovendien de bijdrage van het initiatief aan de vernieuwing en/of verbreding van het Zeeuwse toeristische produkt te worden aangetoond.***

Ter hoogte van de kruising provinciale weg N256 / Noordlangeweg kan een hotel-restaurant-conferentiecentrum worden ingepast.”

Kleinschalig kamperen

Zienswijzen:

Hermans leest in het omgevingsplan alleen beperkingen, uitsluitingen en maximale maten voor landschapscampings, terwijl hij vindt dat nieuwe ideeën en variaties mogelijk moeten zijn. De landschapscamping is immers een vrij nieuw concept, waarbij de ondernemers leren van hun fouten en de tijd niet stil staat. Bovendien moet de eindevaluatie van het experiment landschapscampings nog plaatsvinden, dus vraagt **Hermans** enige flexibiliteit, ontwikkelingsruimte en overleg middels het toevoegen van de volgende tekst: “Er wordt ruimte geboden voor ontwikkelingen in het verlengde van het concept landschapscamping, onder nader te formuleren regels”.

Veere vraagt zich af waarom ‘opgevalueerde’ minicampings met 16-25 eenheden geen landschapscamping worden genoemd. **Veere** hecht aan haar huidige gemeentelijk beleid om maximaal 5 stacaravans op een minicamping toe te staan. Deze mogen ook buiten het kampeerseizoen blijven staan als er een voldoende afschermdende beplantingsstrook aanwezig is van minimaal 7 meter.

Veere is van mening dat een ‘opgevalueerde’ minicamping ook gekoppeld zou moeten worden aan een reëel agrarisch bedrijf. De vestiging zou bovendien beperkt moeten worden tot het landelijk middengebied (zonering).

Veere denkt dat verevening van minimaal 833 m² of vergelijkbare investering bij uitbreiding van de minicamping boven de 15 eenheden niet haalbaar is en vraagt zich af of er een haalbaarheidsonderzoek is uitgevoerd.

Ook de **ZLTO** vindt dat op onjuiste wijze de uitbreiding van het aantal standplaatsen op een minicamping (van 15 naar 25) wordt gekoppeld aan natuur- en landschapselementen. De **ZLTO** meent dat het quotum van 833 m² een richtmaat is voor een landschapscamping, die echter van een geheel andere orde en grootte is dan een minicamping.

Vader wil de volgende voorwaarden toevoegen aan het vereveningsprincipe bij uitbreiding van een minicamping: 1) Verevening dient plaats te vinden op het bedrijf waar uitbreiding van het aantal eenheden plaatsvindt. 2) Een dergelijke aanpassing dient zodanig plaats te vinden dat deze volledig ten goede komt aan de directe omgeving en tot doel heeft overlast en hinder te beperken.

Van Langeraad spreekt waardering uit voor de kansen en flexibiliteit die aan recreatie-ondernemingen in het buitengebied worden geboden, maar heeft wel bezwaar tegen het vereveningsprincipe. Tegelijkertijd dient **Van Langeraad** een visie in voor de ontwikkeling en uitbreiding van zijn boerenboscamping. **Landegent** wil zo snel mogelijk zijn minicamping tot 25 eenheden uitbreiden

Antwoord:

De provincie is van mening dat er binnen de gegeven uitgangspunten en randvoorwaarden voldoende ontwikkelings- en variatiemogelijkheden worden geboden aan landschapscampings. Naar aanleiding van een tussenevaluatie in 2001 en praktijkervaringen zijn enkele strikte eisen uit het experiment landschapscampings gewijzigd. Zo is de minimale verhouding oppervlakte cultuurgrond ten opzichte van oppervlakte landschapscamping nu gesteld op 2:1, terwijl die verhouding in het Streekplan Zeeland 1997 nog 3:1 was. Tevens is het minimum aantal van 24 eenheden (exclusief de maximaal 15 standplaatsen van de minicamping) omlaag gebracht naar minimaal 10 eenheden en is nu een ongelimiteerd aantal landschapscampings mogelijk in geheel Zeeland (geen zonering zoals in het Streekplan Zeeland 1997).

In het tekstvoorstel van Hermans over de ontwikkelingsruimte voor landschapscampings de provincie zich niet vinden. De huidige geformuleerde uitgangspunten en randvoorwaarden voor het concept landschapscamping zijn passend bij de gestelde doeleinden van de landschapscamping. Bovendien dragen zij in belangrijke mate bij aan de landschapscamping als uniek en herkenbaar concept.

De provincie houdt vast aan de tweedeling voor kleinschalig kamperen met enerzijds het concept minicampings (met eventuele uitbreidingsmogelijkheid) en anderzijds het concept landschapscamping. In samenhang hiermee beantwoorden is ook de vraag beantwoord van **Veere** over het feit dat een uitgebreide minicamping door de provincie geen landschapscamping wordt genoemd en de wens van **Veere** om een uitgebreide minicamping te koppelen aan een reëel agrarisch bedrijf. Een landschapscamping dient in onze opvatting andere doelen dan een minicamping (inkomstenverbreding agrariër, realisatie nieuwe natuur

en verbreding toeristisch product) en dient aan extra voorwaarden (uitgangspunten 1 t/m 4) te voldoen. Een landschapscamping moet daarom, in tegenstelling tot een minicamping, gekoppeld zijn aan een agrarisch bouwblok en aan een reële agrarische bedrijfsvoering. Het concept minicamping biedt ook aan andere particulieren dan agrariërs de mogelijkheid om een kleinschalig kampeerterrein te beginnen, dan wel te behouden. Bij een uitbreiding boven de 15 eenheden op een minicamping acht de provincie het wel van belang om vast te houden aan de eis van een substantiële kwaliteitsimpuls (waarvan niet-permanente kampeermiddelen één aspect is).

De gemeentelijke beleidsvrijheid om stacaravans buiten het kampeerseizoen toe te staan op minicampings, wordt door de regels in het omgevingsplan in wezen niet aangetast (ook niet per 1 januari 2008). Met het vervallen van de Wet op de Openluchtrecreatie krijgen eigenaren van minicampings de ruimte om uit te breiden naar maximaal 25 eenheden. Indien van deze uitbreidingsmogelijkheid gebruik wordt gemaakt, dan zijn slechts niet-permanente kampeermiddelen toegestaan en alleen in het recreatie seizoen.

De provincie hecht er bovendien aan om geen provinciale zonering in te stellen ten aanzien van kleinschalige kampeerterreinen (minicampings, al dan niet uitgebreid) en landschapscampings, maar die beleidsvrijheid aan gemeenten over te laten.

De wens van Vader om enkele voorwaarden toe te voegen aan verevening bij uitbreiding van een minicamping, acht de provincie deels overbodig en deels te beperkt. Voor de randvoorwaarden bij het principe van verevening wordt immers al verwezen naar paragraaf 8.5.1 van het ontwerp omgevingsplan. Hier staat duidelijk dat het bij verevening in alle gevallen moet gaan om een fysiek-ruimtelijke ontwikkeling die aantoonbaar zoveel mogelijk een directe relatie heeft met het initiatief of project. De daarbijbehorende dubbel doelstelling betreft: zowel investeren in dynamiek (namelijk ontwikkelingsmogelijkheden creëren voor ondernemers) als in kwaliteit.

Tot slot ondersteunt de provincie innovatieve verblijfsrecreatieve ontwikkelingen die passen in het recreatiebeleid. Specifieke ontwikkelingsplannen kunnen echter niet behandeld en besproken worden in het kader van deze antwoordnota. Van Langeraad en Landegent kunnen hun plannen via de geëigende weg voorleggen aan de betreffende gemeente.

Wijzigingen:

Geen.

Dagrecreatie

Zienswijzen:

CTZ ziet graag dat aan unieke dagrecreatieve voorzieningen ook op andere dan de aangegeven locaties ruimte wordt geboden.

De **ZMF** vraagt zich af of de formulering ‘goede ontsluiting’ onder het kopje ‘Golfsport’ op blz. 131 over bestaande of nieuwe infrastructuur gaat en hoopt op het eerste.

Antwoord:

Overwegende dat bepaalde middelgrote attracties een verrijking kunnen zijn voor het toeristisch produkt, aansluiten bij het groenblauwe karakter van Zeeland en qua schaal passen bij de locatie, doch naar hun aard niet passen bij steden en recreatieconcentraties, wil de provincie deze attracties meer planologische ruimte bieden dan volgens het ontwerp-omgevingsplan. In navolging van de reeds beschreven beleidslijn in het ontwerp-omgevingsplan, die verblijfsrecreatieve produkten op afwijkende locaties in het achterland mogelijk maakt, zal dat ook voor middelgrote attracties gelden. Daarnaast willen zal de

gegeven definitie van ‘middelgroot’ verduidelijkt worden, door een maximale hoeveelheid jaarlijkse bezoekers te noemen in plaats van ‘ongeveer 750.000 bezoekers’.

Zoals de ZMF aangeeft, dient bij de uitbreiding of nieuwvestiging van een golfsportterrein te worden voldaan aan een goede ontsluiting van het terrein. Indien dat niet het geval is, is het aannemelijk dat deze infrastructuur alsnog gerealiseerd zal worden teneinde planologische ruimte te verkrijgen voor het project. Uitbreiding of nieuwvestiging van golfsportterreinen is dus niet gelimiteerd tot locaties die reeds voorzien zijn van een goede ontsluiting. Uiteraard dient altijd een brede belangenafweging plaats te vinden voordat planologische ruimte wordt geboden.

Wijzigingen:

Achter de laatste zin van de eerste alinea onder het kopje ‘Dagrecreatie’ op pagina 130 zal worden toegevoegd: ***“Wanneer het profiel van een nieuw uniek product een afwijkende locatie wenselijk maakt, kan hiervan gemotiveerd worden afgeweken. Daarbij dient de bijdrage van het initiatief aan de vernieuwing van het Zeeuwse toeristische product te worden aangetoond.”***

In voetnoot 5 op pagina 130, behorende bij de tekst onder het kopje ‘Dagrecreatie’ zal in de definitie van ‘middelgrote attracties’ het woord “ongeveer” worden vervangen door ***“maximaal”***.

Lawaaisporten en gemotoriseerde luchtsporten

Zienswijzen:

RES is van mening dat het omgevingsplan geen of onvoldoende mogelijkheden biedt voor uitbreiding van bestaande motorcrossterreinen en vestiging van nieuwe motorcrossterreinen. De leden van het **Comité Klakbaan** en andere omwonenden van de Klakbaan² in IJzendijke laten weten, dat het vliegen met MLA's tijdens het experiment door hen is ervaren als een ernstige aantasting van het leef- en woonklimaat. Zij steunen het door de provincie geformuleerde terughoudende beleid voor lawaaisporten en gemotoriseerde luchtsporten.

Light Aëroclub West heeft bezwaar tegen het continueren van het terughoudende beleid tegen gemotoriseerde luchtsporten. Zij vinden het getuigen van onbehoorlijk bestuur dat de provincie enerzijds in het verleden heeft ingestemd met het experiment voor een MLA-veldje bij Schoondijke en anderzijds middels het omgevingsplan het vliegen daar onmogelijk maakt. De aanvraag voor een permanent veld is in maart 2005 ingediend en is nog in behandeling om een goed compromis tussen voor- en tegenstanders te zoeken.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** willen graag zelf de afweging kunnen maken of gemotoriseerde luchtsporten tot de categorie lawaaisport behoren en of deze activiteiten toelaatbaar zijn in hun gebied.

Antwoord:

In het omgevingsplan zijn inderdaad zeer beperkte mogelijkheden voor uitbreiding en nieuwvestiging voor lawaaisporten/gemotoriseerde luchtsporten opgenomen. Het gaat daarbij zowel om uitbreidingen in ruimtelijke zin als in het kader van vergunningverlening op grond van de Wet milieubeheer. Uitbreidingen en nieuwvestiging zijn alleen mogelijk indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Of initiatieven in deze richting binnen Zeeland

² De omwonenden van de Klakbaan: Soet – de Moor, Scheele, De Graaf, Hallegraeff – de Rijk, Hallegraeff, De Rooy – van de Ree, Riemens, Puype, De Rooy, Puype – de Knock, Priester, Oosterbaan, Waatjes – Boussem en Queak.

haalbaar zijn is niet onderzocht. Dat is, net als de financiële haalbaarheid van plannen, aan de initiatiefnemer(s).

Wat betreft het verbod op een MLA-veld in de gemeente Sluis wil de provincie voorop stellen, dat het vliegen niet onmogelijk gemaakt wordt. Het betreft immers geen nieuw beleid, maar continuering van bestaand beleid. In dit kader wordt ook gewezen op de voorgeschiedenis van het experiment. In april 2003 werd de provincie op de hoogte gesteld van een door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat afgegeven ontheffing op grond van de Luchtvaartwet, waardoor op het perceel aan de Klakbaan mocht worden gevlogen met MLA's. De provincie heeft daar bezwaar tegen gemaakt en dat heeft in juli 2003 geleid tot het instellen van een experiment om te onderzoeken of er wellicht redenen zijn voor koerswijziging in het provinciaal beleid. Onder strikte voorwaarden werd het starten en landen met MLA's daarom tijdelijk toegestaan op het desbetreffende perceel. Tevens zou een geluidsmeting worden uitgevoerd. De gemeente heeft daarbij geconstateerd dat er geen geluidsnormen overschreden worden. Dit betekent echter niet dat er geen hinder van ondervonden wordt. Met name het opstijgen en landen gaat gepaard met gebiedsvreemde geluiden en betekent een aantasting van het leef- en woonklimaat.

Aangezien het experiment naar het inzicht van de gemeente Sluis positief verlopen was, berichtte de gemeente in juni 2004 voorbereidingen te gaan treffen ten behoeve van een planologische regeling om het MLA-veld een permanent karakter te geven. Daarop heeft de provincie in juli 2004 geantwoord, dat ze er vanuit ging dat het college van B&W daarbij alle aan de orde zijnde belangen zou afwegen. In juli 2005 was van het opstellen van een bestemmingsplan nog niets gebleken, maar ontving de provincie wel een afschrift van een beschikking van de Inspectie Verkeer en Waterstaat aan de Stichting Light Aëroclub West ten behoeve van het starten en landen met MLA's. Ter aanvulling en verheldering heeft de provincie het college van B&W daarom in augustus 2005 bericht dat ze niet op voorhand instemt met welke inhoud van het bestemmingsplan dan ook. Overigens zou een bestemmingsplan dat ruimte schept voor een permanent MLA-veld ook in strijd zijn met het vigerende streekplan en milieubeleidsplan.

Blijkens de vele adhesiebetuigingen van omwonenden is er veel steun voor de continuering van het provinciaal beleid om gemotoriseerde luchtsporten slechts geconcentreerd plaats te laten vinden. Sinds medio 2004 mogen MLA's gebruik maken van het luchtvaartterrein Midden-Zeeland. Daarmee biedt de provincie liefhebbers toch de mogelijkheid om hun luchtsport te beoefenen op een centrale plek in de provincie Zeeland.

Tot slot wil de provincie de afweging over de toelaatbaarheid van gemotoriseerde luchtsport niet overlaten aan de individuele gemeenten. De provincie beschouwt de ruimtelijke facilitering voor deze tak van recreatie als een gemeentegrensoverschrijdend onderwerp, waarbij de brede belangenafweging het best gemaakt kan worden op provinciaal niveau. Het is ook niet wenselijk als meerdere gemeenten op verschillende locaties binnen de provincie wellicht ook MLA-terreinen gaan realiseren. Deze precedentwerking is gebaseerd op basis van ervaringen in het verleden. Hierdoor zou binnen Zeeland een netwerk ontstaan, waardoor het aantal vliegbewegingen niet meer wordt bepaald door de lokale vraag, maar door het netwerk (het zogenaamde 'hoppen' tussen de MLA-terreinen). Dit kan leiden tot een forse toename van het aantal vliegbewegingen boven Zeeland en dat wil de provincie voorkomen

Wijzigingen:

Geen.

5.7 Gebruiksfuncties deltawateren en omgeving

Watersport

Algemeen

Zienswijzen:

Volgens het **Nationaal Park Oosterschelde** dient het beleid voor jachthavenaccommodaties gericht te zijn op kwalitatieve verbeteringen passend binnen het natuurprimaat van de Oosterschelde.

De **ZMF** stelt dat de provincie moet aangeven dat zij alleen meewerkt aan uitbreiding van ligplaatsen als het om milieuvriendelijke havens gaat die via verevening goed zijn ingepast in de omgeving. Volgens de **ZMF** zijn er beperkte uitbreidingsmogelijkheden; elke uitbreiding vraagt om toetsing aan de Vogel en Habitatrichtlijn.

De **KVK** en **TOZ** doen een dringend beroep op de provincie om te zorgen dat binnen de kaders van het Natura 2000-beleid, voldoende ontwikkelingsruimte voor de recreatiesector wordt bewerkstelligd zodat de provinciale ambities uit het PSEB worden gerealiseerd. Het **CTZ** pleit hier eveneens voor en vraagt aandacht voor een snelle afwikkeling van de benodigde procedures, dat is namelijk waar de toeristische sector behoefte aan heeft. Verder vraagt het **CTZ** om bij de provinciale advisering aan de minister van LNV over de instandhoudingsdoelstellingen maximale aandacht te besteden aan de ontwikkelingsmogelijkheden voor de recreatie in of aansluitend aan de VHR-gebieden.

Antwoord:

Alle Zeeuwse deltawateren hebben de status van Habitat- en/of Vogelrichtlijngebied en zijn tevens aangewezen als Wetland. Deze aanwijzingen zijn bepalend voor de wijze waarop ontwikkelingskansen binnen de gebieden kunnen worden ingevuld. Hierdoor vallen de deltawateren onder het algemeen geldende beschermingsregime, zoals dit is verwoord in paragraaf 4.2 van het omgevingsplan. Binnen dit regime zijn nieuwe projecten, plannen of handelingen niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van een gebied significant aantasten. Hiermee wordt aangesloten bij (inter)nationale wetgeving, die voor Nederland in de Natuurbeschermingswet zijn vertaald.

Naast de internationaal erkende natuurwaarden hebben de deltawateren ook een economisch belang voor Zeeland. Om de economische dynamiek te bevorderen wil het omgevingsplan, in het verlengde van het Provinciaal Sociaal Economisch Beleidsplan, de gebruiksfuncties van de deltawateren (o.a. watersport en visserij) stimuleren. Gezien de relatie met de aanwezige natuurwaarden is het van belang om daarbij op voorhand zoveel mogelijk duidelijkheid te verschaffen in de richting van ondernemers met betrekking tot de ontwikkelingsmogelijkheden in de deltawateren. Aangezien volledige duidelijkheid pas ontstaat bij de toetsing van een concreet initiatief op mogelijke significante effecten kan deze op voorhand echter niet worden geboden.

Met de strategische milieubeoordeling (SMB) is getracht meer duidelijkheid te geven over de ontwikkelingsmogelijkheden op de deltawateren. Uit oogpunt van de te beschermen natuurwaarden is gekeken naar waar de minste belemmeringen aanwezig zijn voor uitbreiding van de (langzame) watersporten. De resultaten van deze SMB zijn, als een handreiking in de richting van ondernemers, doorvertaald naar kaart 5.6 uit het ontwerp-omgevingsplan. De onderzoeksmethode die ten grondslag gelegen heeft aan het SMB ging echter uit van een aanpak op provinciaal schaalniveau. Hierdoor blijken achteraf de nodige nuanceringen

gemaakt te kunnen worden op het op kaart 5.6 opgenomen kaartbeeld. Verwacht wordt onder andere dat nader onderzoek mogelijk zal leiden tot ruimere ontwikkelingsmogelijkheden dan nu op de kaart is weergegeven. Voor een overzicht van ingebrachte zienswijzen met betrekking tot de SMB wordt verwezen naar bijlage 4.

De provincie is van mening dat dit de gewenste duidelijkheid over de ontwikkelingsmogelijkheden op de deltawateren niet ten goede komt. De aanduidingen ‘vanuit VHR minste belemmeringen voor uitbreiding (langzame) watersport’ en ‘gebied met veel verstoringsgevoelige natuur’ op kaart 5.6 komen te vervallen.

Ook kaart 4.12, waarop eveneens een nadere zonering van de deltawateren van de deltawateren staat aangegeven, komt om deze reden te vervallen.

Mede uit oogpunt van de provinciale doelstelling de economische dynamiek te bevorderen wordt nader onderzoek naar de ontwikkelingsmogelijkheden voor de recreatie (watersport) op de deltawateren noodzakelijk geacht. Om tot een dergelijke nadere uitwerking te kunnen komen wordt in het omgevingsplan een pilotproject met betrekking tot de Grevelingen aangekondigd. In dit project wordt aangesloten bij de lijn die het Grevenlingenschap voor dit deltawater heeft ingezet en die moet leiden tot het behoud en versterking van de ecologische (water) kwaliteit en economische vitaliteit.

In samenspraak met diverse betrokken partijen, waaronder het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij dat de instandhoudingsdoelstellingen voor Vogel- en Habitatrichtlijngebieden vaststelt, wordt nader uitwerking gegeven aan de ontwikkelingsmogelijkheden voor de Grevelingen. Hierbij zullen, mede op basis van de door de cie MER in het kader van de SMB voorgestelde methodiek, de ontwikkelingsmogelijkheden voor de Grevelingen, evenals de noodzakelijk geachte ecologische verbeteringen ten behoeve van de waterkwaliteit in relatie worden gebracht met de instandhoudingsdoelstellingen in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Naast de ontwikkelingsmogelijkheden voor de recreatie (watersport) worden eveneens de ontwikkelingsmogelijkheden voor de visserij betrokken. Ook het initiatief van rijkswaterstaat om een kader te stellen vanuit haar taak als vaarwegbeheerder wordt bij de nadere uitwerking betrokken. Tevens zal een passage worden opgenomen over het afwegen van nieuwe initiatieven ten opzichte van het aspect nautische veiligheid.

Doel van de nadere uitwerking is in ieder geval dat de beoordelingscriteria voor concrete initiatieven op een objectieve wijze inzichtelijk worden gemaakt zodat, voor zover mogelijk, maximale duidelijkheid wordt geboden in de richting van ondernemers en eventuele ondernemersrisico's tot een minimum beperkt blijven.

Wanneer de pilot tot het gewenste resultaat leidt, zal een vergelijkbare aanpak ook worden opgezet voor de overige deltawateren. Beoogd wordt om de resultaten hiervan, in combinatie met de noodzakelijke nadere uitwerking van het omgevingsplan naar aanleiding van de Kaderrichtlijn Water, in 2008/2009 in een nadere uitwerking van het omgevingsplan vast te stellen.

Vooruitlopend hierop zullen initiatieven op de gebruikelijke wijze worden getoetst. Dit zal specifiek worden aangegeven in de tekst van paragraaf 5.7.

Wijzigingen:

Op pagina 131 wordt, na de zin “Naast investeren ... een beduidende rol speelt”, de volgende zin toegevoegd: **“In de op te stellen Natura 2000- beheersplannen zal naast de uitwerking van de specifieke natuurdoelstellingen ook het bestaand (mede)gebruik zoveel mogelijk worden geregeld. Nieuwe ontwikkelingen zullen getoetst worden op de effecten op de kwalificerende natuurwaarden.”.**

De passage over jachthavens wordt integraal vervangen door: **“Jachthavens**

Het ruimte bieden aan watersport vertaalt zich onder andere in het fysiek ruimte bieden aan de verdere ontwikkeling van jachthavens. Door de markt is een inschatting gemaakt van de groeimogelijkheden van het aantal ligplaatsen tot 2015. Het gaat hier om een stijging van 12% ten opzichte van 2004, wat neerkomt op een groeipotentie van 2950 extra plaatsen. Nader onderzoek wordt noodzakelijk geacht om te kunnen beoordelen of een dergelijke groei van het aantal ligplaatsen leidt tot significante effecten op de kwalificerende natuurwaarden.

Hiertoe zal de provincie een pilotproject met betrekking tot de Grevelingen starten. In dit project wordt aangesloten bij de lijn die het Grevenlingenschap voor dit deltawater heeft ingezet en die moet leiden tot het behoud en versterking van de ecologische (water)kwaliteit en economische vitaliteit.

In samenspraak met diverse betrokken partijen, waaronder het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedskwaliteit dat de instandhoudingsdoelstellingen voor Vogel- en Habitatrichtlijngebieden vaststelt, wordt nader uitwerking gegeven aan de ontwikkelingsmogelijkheden voor de Grevelingen. Hierbij zullen de ontwikkelingsmogelijkheden voor de Grevelingen, evenals de noodzakelijk geachte ecologische verbeteringen ten behoeve van de waterkwaliteit in relatie worden gebracht met de instandhoudingsdoelstellingen in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Naast de ontwikkelingsmogelijkheden voor de recreatie (watersport) worden eveneens de ontwikkelingsmogelijkheden voor de visserij (VIZ) betrokken. Doel van de nadere uitwerking is in ieder geval dat de beoordelingscriteria voor concrete initiatieven op een objectieve wijze inzichtelijk worden gemaakt zodat, voor zover mogelijk, maximale duidelijkheid wordt geboden in de richting van ondernemers en eventuele ondernemersrisico's tot een minimum beperkt blijven.

Wanneer de pilot tot het gewenste resultaat leidt, zal een vergelijkbare aanpak ook worden opgezet voor de overige deltawateren. Beoogd wordt om de resultaten hiervan, in combinatie met de noodzakelijke nadere uitwerking van het omgevingsplan naar aanleiding van de Kaderrichtlijn Water, in 2008/2009 in een nadere uitwerking van het omgevingsplan vast te stellen. Vooruitlopend hierop zullen initiatieven op de gebruikelijke wijze worden getoetst.

Bij de beoordeling van nieuwe initiatieven dient het aspect nautische veiligheid expliciet bij de afweging te worden betrokken. Aspecten die in de overweging meespelen zijn: de afstand tot de vaargeul, de intensiteit van het scheepvaartverkeer, het vervoer van gevaarlijke stoffen, de stromingen ter plaatse en de capaciteit van sluizen en bruggen. Het afwegingskader dat de vaarwegbeheerder heeft opgesteld voor de nautische veiligheid zal worden betrokken bij de uitwerking van het omgevingsplan voor de deltawateren.

Watersportkansen zijn mede afhankelijk van de zonering in de toegankelijkheid van natuurgebieden en de handhaving van die zonering. In dit kader zal voor de Westerschelde bekeken worden of en hoe voor de daar liggende slikken en platen een toegankelijkheidszonering wordt ingesteld en hoe de handhaafbaarheid daarvan gewaarborgd kan worden.

Bij nieuwe ontwikkelingen gelden verder de volgende aandachtspunten en voorwaarden:

- uitbreiding van ligplaatsen is, bij voorkeur, mogelijk bij het vervallen van de bestaande functie van een haven: bijvoorbeeld visserijhaven of handelshaven*
- bij nieuwe jachthavens wordt gestreefd naar productdifferentiatie, bijvoorbeeld een voorbeeldproject voor de duurzame jachthaven van de toekomst*
- algemeen geldend is dat bij nieuwe ontwikkelingsruimte tevens een investering in de omgevingskwaliteit wordt verwacht*

- **bij ontwikkelingen moet worden voldaan aan randvoorwaarden die gelden vanuit veiligheid en milieu.**

- **ingezet wordt op hoge kwaliteit bij realiseren van nieuwe ontwikkelingen (voorzieningenniveau, bereikbaarheid, ligplaatsen, enz.)”**

Aan de acties en prestaties worden de volgende acties toegevoegd:

- ✓ **Uitvoeren pilotproject Grevelingen onder ander ten behoeve van het bepalen van de ontwikkelingsmogelijkheden van dit deltawater.**

Kaart 4.12 komt te vervallen. En op kaart 5.6 komen de aanduidingen ‘vanuit VHR minste belemmeringen voor uitbreiding (langzame) watersport’ en ‘gebied met veel verstoringgevoelige natuur’ te vervallen.

Overige watersport

Zienswijzen:

Heemschut stelt dat het ontwikkelen van watersportboulevards het behoud en de versterking van cultuurhistorische kwaliteiten ten dienste kan staan en stelt dat dit zorgvuldig moet gebeuren. Ook de **ZMF** stelt dat bij het ontwikkelen van watersportboulevards, wanneer het gaat om oude werkhavens, een koppeling met cultuurhistorische kwaliteiten een aandachtspunt is.

Tholen stelt dat niet alleen de Bergse diepsluis, maar ook het Schelde-Rijnkanaal een knelpunt in de recreatieve routestructuur vormt. In relatie met de ontwikkeling van Tholen-Stad als vestingstad met een recreatieve functie is dit een aandachtspunt.

Christenunie Tholen stelt dat volgens de recreatiekaart uitbreiding van ligplaatsen in Sint-Annaland en Tholen-stad geen reële optie is. Zij stellen dat Sint-Maartensdijk-Scherpenisse (Gorishoek) veel mogelijkheden biedt met een geweldige spin-off. Zij verzoeken de studie naar een jachthaven in de omgeving van Gorishoek een kans te geven. **Tholen** ziet concrete initiatieven om voorzieningen te realiseren in de ondersteunende sfeer rond duiklocaties. Zij stelt dat de tekst op pagina 133 te veel ruimte biedt voor interpretatie. Zeker als het om oprichting van nieuwe ondersteunende bebouwing gaat, b.v. bij de Bergse Diepsluis: ondersteunenden horeca met toezichthoudende functie.

Antwoord:

De tekst met betrekking tot cultuurhistorische kwaliteiten als aandachtspunt bij watersportboulevards en duiksport zal worden aangescherpt.

Het gebied bij Gorishoek is aangegeven als recreatieconcentratie. Bij een studie naar de mogelijkheden van een recreatieve ontwikkeling bij Gorishoek zullen eveneens bovenstaande aspecten in ogenschouw moeten worden genomen. Dit zal te samen met het algemene beleid ten aanzien van jachthavens bepalend zijn of en welke ontwikkelingen in het gebied mogelijk zijn.

De recreatieve toervaart op de Schelde-Rijnverbinding zal inderdaad rekening moeten houden met het feit dat deze verbinding eveneens een drukke hoofdroute is voor de beroepsvaart. Een goede afstemming is daarbij van belang.

De provincie erkent het belang van geleiding en productverbetering van de duiksport. Bij concrete initiatieven in de sfeer van ondersteunende voorzieningen geldt het gebruikelijke afwegingskader van de omgevingskwaliteiten zoals natuur, landschap, bereikbaarheid e.d.

Wijzigingen:

In de passage over de watersport komt de laatste zin “Ook voor deze.... recreatie houvast.” te vervallen. Toegevoegd aan deze passage wordt: **“Wanneer het gaat om oude werkhavens is een koppeling met cultuurhistorische kwaliteiten een aandachtspunt”.**

De passage over de duiksport wordt integraal vervangen door:

“De duiksport neemt een steeds belangrijkere plaats in binnen de provincie. De provincie erkent het belang van deze tak van watersport. Daarom richt ze zich ook hier op geleiding en productverbetering o.a. door opwaardering van het voorzieningenniveau”.

Visserij

Zienswijzen:

Vlissingen stelt dat de visserijsector (zee- en kustvisserij) onderbelicht is gebleven. Het is van regionaal belang dat deze sector gezond blijft.

Antwoord:

Voor de zee- en kustvisserij wordt het beleid in hoge mate bepaald in Brussel. Daar worden de voor deze sector belangrijkste beslissingen genomen. De provincie heeft zeker oog voor het regionale belang van deze sector. Dat komt o.a. tot uiting in het feit dat de provincie is aangesloten bij het Bestuurlijk Platform Visserijoverheden. In dat kader wordt met andere regionale overheden samengewerkt ten behoeve van de visserij.

In het PSEB zijn overigens stimuleringsacties opgenomen t.b.v. de visserij.

Wijzigingen:

Geen.

5.8 Mobiliteit

Algemeen

Zienswijzen:

BZW vraagt aandacht voor de infrastructurele consequenties voor de toename van vervoer per spoor en over de weg ten gevolge van toekomstige toename van economische activiteiten in de havengebieden. Los daarvan acht zij verbetering van de bestaande infrastructuur in het Slogebied en de aansluiting daarvan op de A58 noodzakelijk.

Rijksoverheid en **Rijkswaterstaat Zeeland** geven aan dat het omgevingsplan nog aangepast moet worden aan de Nota Mobiliteit, die onlangs is vastgesteld door de 2^e kamer met als aandachtspunten o.a. de veiligheidszones t.a.v. wegen en vaarwegen en de Rijksprojecten die in het MIT/SNIP zijn opgenomen.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** geven aan dat het omgevingsplan zou moeten voorzien in de relatie tussen verkeer en vervoer en milieu, die ontbreekt in het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan. **Vlissingen** stelt dat de interactie tussen verkeer en vervoer enerzijds en ruimtelijke ontwikkelingen anderzijds onderbelicht is gebleven.

ZLTO vraagt aandacht voor de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het buitengebied voor landbouwwerktuigen, die door schaalvergroting steeds groter worden. De ontwikkeling van de infrastructuur dreigt hier geen gelijke tred mee te houden.

Antwoord:

De bereikbaarheid van de havengebieden is een belangrijk onderdeel van het provinciaal beleid, hetgeen o.a. tot uiting komt in paragraaf 5.2, waar bereikbaarheid vertaald wordt in de bundeling van zeehavengebonden en industriële bedrijvigheid in het Sloegebied en de Kanaalzone, een inventarisatie van opgaven voor een kwaliteitsnetwerk goederenvervoer in (de kadernotitie voor) het actieplan goederenvervoer 2006-2012, en een verbetering van de infrastructuur door de verdubbeling van Tractaatweg en de Sloeweg en een verbetering van de aansluiting op de A58. De middelen voor aanpassing Sloeweg en Tractaatweg zijn beschikbaar via afspraken over de verdieping van de Westerschelde.

De Nota Mobiliteit is op 14 februari aangenomen door de Eerste Kamer. De provincie zal binnen anderhalf jaar na in werking treden van de Nota het provinciale verkeers- en vervoersplan daarop aanpassen. De infrastructurele werken m.b.t. mobiliteit die in het MIT/SNIP genoemd worden (N61 Hoek – Schoondijke, N57 Veersdam – Middelburg, N61 Kanaalkruising Sluiskil, Roosendaal – Antwerpen (VERA), Sloelijn) zijn allen opgenomen in het omgevingsplan. Ten aanzien van de veiligheidszones rond wegen en vaarwegen is aangegeven dat de planologische functie van wegen en vaarwegen wordt veiliggesteld, waarbij bij de ontwikkeling van nieuwe activiteiten nadrukkelijk rekening dient te worden gehouden met deze functie. Voor overige aspecten ten aanzien van externe veiligheid wordt verwezen naar de zienswijzen met betrekking tot externe veiligheid (paragraaf 6.5.2). Het omgevingsplan sluit aan bij het mobiliteitsbeleid zoals dat is vastgesteld in het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP) “Mobiliteit op Maat”. Het omgevingsplan zal niet leiden tot wijzigingen in dit beleid. Wel is aangegeven dat in het omgevingsplan aangegeven functies en kwaliteiten meegenomen zullen worden bij het bepalen van de gebiedsprofielen in de eerstvolgende aanpassing van het PVVP. De relatie tussen verkeer en vervoer enerzijds en milieu en ruimtelijke ordening anderzijds is reeds gelegd in het PVVP, waar door het opstellen van gebiedsprofielen aangegeven is waar het terugdringen van het autoverkeer door bundeling in tijd en plaats mogelijk is, dan wel waar autogebruik vanwege omgevingsaspecten en verkeerskundige functie niet gewenst is. Het gebiedenbeleid is in het omgevingsplan nader uitgewerkt naar de verschillende beleidsthema's, waaronder de omgevingskwaliteiten. Door deze mee te nemen in de volgende aanpassing van het PVVP wordt de relatie tussen verkeer en vervoer en milieu en ruimtelijke ordening geactualiseerd en versterkt.

In het PVVP is ten aanzien van de mobiliteit de doelstelling opgenomen dat Zeeland aan iedereen een optimaal verkeers- en vervoerssysteem aanbiedt dat recht doet aan de verschillende functies in de gebieden. Deze doelstelling is in het omgevingsplan overgenomen. Hierbij is in het omgevingsplan de doelstelling ten aanzien van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het buitengebied voor landbouwwerktuigen niet verder uitgewerkt. De toegankelijkheid van agrarische bedrijfsgronden is in het PVVP wel expliciet benoemd.

Wijzigingen:

Geen

Hoofdinfrastructuur

Zienswijzen:

Sijnesael vindt het vreemd dat de reservering op de omgevingsplankaart voor het verlengen van de spoorlijn op de Oostoever van het kanaal Gent-Terneuzen dwars door Westdorpe en de glastuinbouwlocatie in procedure heen loopt. **Vlaanderen** merkt op dat de reservering voor de

spoorlijn in de kanaalzone overeenkomt met de visie van Vlaanderen op deze spoorlijn, zoals deze is vastgelegd in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan “Afbakening zeehavengebied Gent, Inrichting R4-oost en R4-west” maar geeft aan dat dit plan wel voorziet in een strakke bundeling van de spoorlijn met de R4.

De **Provincie Noord-Brabant** stelt dat de toekomstige goederenverbinding Rotterdam – Antwerpen (lijn 11) op de omgevingsplankaart op Zeeuws grondgebied is geplaatst. Het voorkeurs tracé van de eindbeeldstudie, wat tevens in het MIT 2006 is overgenomen, ligt echter direct westelijk van de A4. Hierdoor ligt het tracé met uitzondering van de aansluitboog richting Goes geheel op het grondgebied van Noord-Brabant. Tevens geeft de **Provincie Noord-Brabant** aan de aanleg van spoorlijn 11 te willen combineren met een omleiding van het spoor rond Bergen op Zoom om het goederenvervoer in Bergen op Zoom niet extra te doen toenemen

Vlaanderen spreekt haar serieuze ongerustheid uit over het beleidsvoornemen om de Sloeweg en Tractaatweg te verdubbelen en de tunnel bij Sluiskil en de aansluiting met de A58 te realiseren. Vlaanderen stelt dat als gevolg hiervan het internationaal doorstromend verkeer wordt aangetrokken. Dit is niet in overeenstemming met de functie die toegekend is aan de N423/R4, waar dit wegencomplex in Vlaanderen op aansluit. De N423 is in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen geselecteerd als primaire weg I, wegen die nodig zijn voor het complementeren van het net van hoofdwegen, maar die geen functie hebben voor doorgaande internationale verbindingen. De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** noemen als ontbrekende plannen op het gebied van mobiliteit: de verbeterde ontsluiting van de kern Terneuzen, de volledige openstelling van kruispunt St. Anna in Terneuzen, de ontsluiting van de glastuinbouwlocatie in de Koegorspolder, de calamiteitenontsluiting DOW en de nieuwe zeesluis.

ZMF geeft in overweging om in het kader van de landschappelijke inbedding infrastructuur de doorsnijding van de natuurontwikkeling aan de zuidkant van Schouwen door de N59 op te heffen door de N59 om het gebied heen te leggen.

Antwoord:

De reservering op de omgevingsplankaart van het verlengen van de spoorlijn Axel – Zelzate op de Oostoever van het kanaal is indicatief. Het tracé en het ruimtebeslag van deze spoorlijn moet nader bezien worden in samenhang met de verdubbeling van de Tractaatweg, de aanwezige leidingenstrook, de glastuinbouwlocaties, bestaande woonkernen en de aansluiting op het Vlaamse spoorwegennet. In 2006 zal een tracéstudie naar de verdubbeling van de Tractaatweg worden opgestart, waarvan vermoedelijk een MER of SMB deel zal uitmaken. Voor de goederenverbinding Rotterdam – Antwerpen is als voorkeursvariant het tracé A4-west gekozen, wat zoals de Provincie Brabant aangeeft grotendeels op Brabants grondgebied loopt. Het standpunt van de Provincie Noord Brabant t.a.v. de omleiding rond Bergen op Zoom is bij de provincie bekend. De provincie beziet ook de mogelijkheden om lijn 11 versneld door te trekken met uitsluitend een verbinding naar Vlissingen, zonder de aansluiting naar Bergen op Zoom. De eventuele consequenties hiervan voor het tracé zijn nog niet voldoende duidelijk.

De N62 is gecategoriseerd als regionale stroomweg, wat wil zeggen dat deze een aanvulling is op het netwerk van nationale stroomwegen, waaronder in Zeeland uitsluitend de A58 valt. In Vlaanderen geeft de N62 aansluiting op de N49 (Expressweg). In die zin lijkt de categorisering van de N62 en de R4 overeen te komen. De verdubbeling is geen uitbouw tot autosnelweg met een regime van 120 km/u, maar een 2*2-baans autoweg met een regime van 100 km/u. Hoewel zo dicht bij de grens het verkeer al snel internationaal is, blijft de primaire functie van de N62 qua schaal regionaal. Zeeland betaalt mee aan de realisering van de A4

Zuid in Noord-Brabant, juist om het doorgaande (internationale) verkeer buiten Zeeland om te leiden.

De ontsluiting van de kern van Terneuzen, het kruispunt St Anna in Terneuzen en de ontsluiting van het glastuinbouwlocatie in de Koegorspolder zijn van een te hoog detailniveau om in het omgevingsplan te worden opgenomen. Wel is in de regioagenda voor Zeeuws Vlaanderen aangegeven dat de ontwikkelingen in de Kanaalzone, waaronder de glastuinbouw, gebaat zijn bij een integrale samenwerking vergelijkbaar met de ROM-aanpak, waarbij de gemeente Terneuzen het initiatief tot een nieuwe aanpak neemt. Voor de sluis bij Terneuzen is in het MIT/SNIP voor de periode 2011 – 2014 een verkenning van de knelpunten opgenomen, met mogelijke realisatie in de periode 2015 - 2020. Gezien deze tijdshorizon is een actie t.a.v. een nieuwe zeesluis bij Terneuzen niet opgenomen in het omgevingsplan. Wel dient gewaarborgd te worden dat nieuwe ontwikkelingen ter plaatse de realisatie van een nieuwe zeesluis niet belemmeren. Hiervoor zal in de paragraaf over vaarwegen en scheepvaart een passage aan het omgevingsplan worden toegevoegd.

Het verleggen van het tracé van de N59 is niet aan de orde bij het onderwerp landschappelijke inbedding infrastructuur, zoals omschreven op p. 82.. Dit heeft eerder betrekking op inpassing van bestaande en nieuwe infrastructuur in het landschap. Wel zou deze aanpassing aan de orde kunnen komen als ontsnipperingsmaatregel. Hierbij wordt aangesloten bij het rijksbeleid van het Meerjarenprogramma ontsnippering. Vooralsnog voorziet dit Meerjarenprogramma niet in een verleggen van het tracé, maar in natte en droge duikers onder de N59 en een landschapsplan voor de N59.

Wijzigingen

Het tracé van de spoorlijnen Axel – Zelzate en spoorlijn 11 wordt aangepast op de omgevingsplankaart aan de huidige stand van zaken t.a.v. het tracé. Hierbij wordt voor spoorlijn 11 alleen het op Zeeuws grondgebied gelegen deel aangegeven, te weten de aansluitingsbocht naar de Zeeuwse lijn. Verder wordt de volgende passage aan de paragraaf over Vaarwegen en Scheepvaart toegevoegd: ***"Voor nieuwe ontwikkelingen ter plaatse van de beoogde locatie voor een nieuwe zeesluis bij Terneuzen (het gebied ten westen van de huidige zeesluizen) geldt dat deze de toekomstige realisatie van de zeesluis niet mogen belemmeren"***.

Openbaar vervoer en fiets

Zienswijzen:

Dorpsraad Nieuwdorp dringt aan op de aanleg van gescheiden fietspaden langs veelgebruikte wegen. Zij vindt dat in het omgevingsplan te weinig aandacht wordt geschonken aan veiligheid van wegen voor fietsers. Hierbij verdienen de aansluitingen met de kernen en de woon-werk verkeer routes extra aandacht.

Vlissingen geeft aan dat een visie op personenvervoer via het spoor ontbreekt en mist een beleid voor een kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van het openbaar vervoer, met als beleidsuitgangspunt dat bestaande vervoerssystemen beter op elkaar afgestemd en met elkaar geïntegreerd moeten worden. Hierbij dient ook inzichtelijk te worden gemaakt hoe het fietsnetwerk en bijbehorende voorzieningen hierbij gestalte krijgen.

Antwoord:

In het omgevingsplan is het streven naar veilige fietsroutes voor utilitair en recreatieve fietsers en een grotere verkeersveiligheid geformuleerd als onderdeel van het mobiliteitsbeleid. In het PVVP is aangegeven dat het streven erop is gericht om eerst de situatie langs 80 km wegen te verbeteren. Het doel hierbij is dat er in 2007 geen fietsers meer gebruik hoeven maken van de

hoofdrijbaan van een provinciale 80 km-weg. Voor overige knelpunten in het fietsnetwerk is in het omgevingsplan de actie vastgesteld dat knelpunten in het recreatieve en utilitaire fietsnetwerk opgelost dienen te worden. Dit wordt nader uitgewerkt in het Actieplan Fiets, dat in 2005 door PS is vastgesteld.

In het PVVP is aangegeven dat in verschillende typen gebieden ook een verschillende samenhang tussen de functie van auto, OV en fiets nodig is, afhankelijk van de dominante ruimtelijke of economische/ecologische functies in die gebieden. Een en ander wordt behalve in het PVVP nader uitgewerkt in het Actieplan Fiets, het Beleidsplan Openbaar Vervoer en de netwerkanalyse die in 2006 ter uitwerking van het PVVP wordt uitgevoerd.

Wijzigingen:

Geen.

Wegencategorisering

Zienswijzen:

Stad en Lande Schouwen-Duiveland ziet in het toekennen van de categorie “regionale stroomfunctie” aan de N59, in navolging van het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan, het gevaar van het ontstaan van een alternatief voor de snelwegen A29/A4 en A58 in de vorm van de Midden Zeeland route. Zij pleit ervoor om aan de N59 dezelfde categorie toe te kennen als de N57, namelijk de categorie “gebiedsverbindende functie”.

Vergroesen en **Platform N57** stellen vast dat op kaart 5.8.A en op de omgevingsplankaart het nieuwe tracé van de N57 op Walcheren is ingetekend, terwijl op kaart 4.9 het oude tracé is aangegeven. Zij merken hierbij op dat voor het nieuwe tracé slechts voor het deel op Middelburgs grondgebied een akkoord bestaat.

Vergroesen en **Platform N57** stellen dat de functieaanduiding op kaart 5.8.A en de omgevingsplankaart niet juist is. De N57 heeft vanaf de A58 tot de aansluiting met de Rooseveltweg een regionale stroomfunctie. Op deze kaarten eindigt de regionale stroomfunctie al ter hoogte van industriegebied Arnestein.

Vergroesen en **Platform N57** vinden dat de wegcategorisering voor de N57 (gebiedsverbindend) en de N59 (deels gebiedsverbindende functie, deels regionale stroomfunctie) niet aansluit bij de werkelijke situatie. Zij zien in het feit dat het doorlaatmiddel in de Zandkreekdijk is voorbereid op een eventuele vierbaansweg en in uitspraken van gedeputeerde Poppelaars over het traject Hellegatsplein – Bruinisse voorbereidingen voor een verdubbeling van de N59. Zij vrezen dat dit, samen met de voorgenomen verdubbeling van de Sloeweg, Tractaatweg en aanleg van de tunnel bij Sluiskil, leidt tot een grote toename van (vracht)verkeer vanuit de Maasvlakte via de N57 en N59 naar het zuiden. Zij achten dit niet wenselijk, in het bijzonder niet voor de N57 waar die door het Nationaal Landschap loopt. Zij vragen de provincie doorgaand vrachtverkeer op de N57 door het Nationaal Landschap geheel te weren en hier de N57 vanaf de A58 op in te richten.

't Duumpje geeft aan dat de verkeersplanologische functie van de N61 niet past binnen het Nationaal Landschap. Tevens leidt het minimaliseren van de afslagen door meer omrijden tot een hogere uitstoot aan uitlaatgassen en fijn stof.

Vlissingen verzoekt de S14/S15 als gebiedsontsluitingsweg voor het zuidwestelijk deel van Walcheren op de omgevingsplankaart op te nemen. Deze is wel op de Wegencategorisering kaart op p. 137 aangegeven.

Antwoord:

Zowel kaart 5.8.A als de omgevingsplankaart zijn beleidskaarten, kaarten waarin bestaand beleid is weergegeven, ook als dit nog niet (geheel) gerealiseerd is. Kaart 4.9 is een kwaliteitskaart, waarop bestaande kwaliteiten zijn weergegeven, hetgeen uiteraard alleen de bestaande situatie weergeeft. De categorisering van de wegen is gebaseerd op het Categoriseringsplan, wat reeds in 2002 is vastgesteld. Dit plan legt de verkeersplanologische functies van wegen vast in een aantal functiecategorieën. Vervolgens worden de functionele categorieën doorvertaald naar inrichtingscategorieën. Dit is overgenomen in het PVVP, en vervolgens ook in het omgevingsplan. Het Categoriseringsplan wordt in 2006 – 2007 herzien. De observatie dat de N57 tussen de afslag van de A58 en de Rooseveltlaan een regionale stroomfunctie heeft is niet helemaal correct. Wegen met een gebiedsverbindende functie, zoals de N57, worden bij voorkeur ingericht als stroomweg (zoals gebeurt op het deel A58-Rooseveltlaan), maar inrichting als gebiedsontsluitingsweg (zoals op het deel Rooseveltlaan-Veerse Gatdam) is ook mogelijk. Voor de N61 geldt een vergelijkbare situatie, ook hier is sprake van een weg met een gebiedsverbindende functie. In de planning van Rijkswaterstaat is opgenomen dat deze weg wordt ingericht als stroomweg-variant. Zowel bij een inrichting als stroomweg als bij een inrichting als gebiedsontsluitingsweg wordt bij een gebiedsverbindende functie het aantal aansluitingen beperkt om voldoende afwikkelingsniveau te garanderen. Gelet op het belang van doorstroming en bereikbaarheid op deze wegen wordt een zekere mate van omrijden naar de aansluitingen geaccepteerd. Voor de N59 heeft het gedeelte op het traject tussen het Hellegatsplein en Bruinisse een andere functie dan alleen gebiedsverbindend. De N59 is hier met name voor toeristisch verkeer een belangrijke invalsroute, naast de A58 en N62. Ten aanzien van het vrachtverkeer op via de N57 en N59 is een aangepaste inrichting niet aan de orde. Doorgaand (vracht)verkeer op deze routes wordt beperkt door hiervoor een beter alternatief te bieden, namelijk door de A4 te verbeteren. Dat is ook de reden dat de provincie partner is in de realisatie van het traject A4 Dinteloord – Bergen op Zoom. Op de omgevingsplankaart zijn geen wegen van de functiecategorie “gebiedsontsluitingsweg” opgenomen.

Wijzigingen

Op de omgevingsplankaart en op kaart 5.8.A wordt het gedeelte van de N57 tussen de A58 en de spoorlijn aangeduid als weg met gebiedsverbindende functie.

Vaarwegen en scheepvaart

Zienswijzen:

Rijkswaterstaat Zeeland meent dat onvoldoende rekening is gehouden met de ontwikkelingen in de scheepvaart en de invloed daarvan op de ontwikkeling in de recreatievaart, waarbij afspraken met het Rijk ontbreken.

De **ANWB** mist aandacht voor de recreatievaart en de verschillende knelpunten die er liggen.

Antwoord:

De relatie tussen ontwikkelingen in de scheepvaart en de invloed daarvan op de ontwikkeling in de recreatievaart is niet expliciet gemaakt in paragraaf 5.8 over mobiliteit. Wel is aangegeven dat in het geval van infrastructurele knelpunten als sluiscapaciteit gezocht moet worden naar integrale oplossingen waar meerdere functies baat bij hebben. Voor de individuele deltawateren is in paragraaf 4.12.2 aangegeven hoe omgegaan wordt met de verschillende functies (scheepvaart, recreatievaart, natuur, visserij) in de verschillende

wateren. Hierbij wordt aangegeven waar scheepvaart de hoofdfunctie is van het desbetreffende water. Ten aanzien van de kanalen fungeert met name het Kanaal door Walcheren voor de recreatievaart als een belangrijke alternatieve vaarwegverbinding voor het Kanaal door Zuid-Beveland. Tevens heeft het Kanaal door Walcheren in internationaal verband (Conference Européenne des Ministres des Transports) de classificatie V gekregen. Dit betekent dat het toegankelijk moet blijven voor schepen met een laadvermogen tussen de 1500 en 3000 ton. Om hier en in andere vaarwegen het veilig samengaan van beroeps- en recreatievaart te bevorderen participeert de provincie in de ontwikkelingen t.a.v. River Information Service (RIS).

Tenslotte is in paragraaf 5.7.1 en op kaart 4.9A aandacht besteed aan het tourvaartnetwerk en is in het ontwerp-plan reeds een aantal actiepunten ter verbetering opgenomen.

Wijzigingen

Geen.

Luchtvaartterreinen

Zienswijzen:

Ministerie van Defensie geeft aan dat de zinsnede op p. 138 over de nieuwe regelgeving t.a.v. geluidsnormen niet geheel correct is. In de tekst staat dat de huidige geluidsbelastingmaten K_e en B_{kl} worden vervangen door een nieuwe geluidsbelastingmaat, de L_{den} . Dit is niet geheel correct, aangezien zowel de militaire als de nationale luchtvaart (Schiphol) vooralsnog de geluidsbelastingmaat K_e blijven hanteren.

Ministerie van Defensie acht de militaire belangen op kaart 5.8.B niet juist weergegeven. Zij sluiten twee kaarten bij, waarvan de eerste conform het Tweede Structuurschema Militaire Terreinen (SMT-2/PKB) de funnel en conical surface van het militaire luchtvaartterrein Woensdrecht weergeeft. De tweede kaart geeft het radarverstoringgebied. Het radarverstoringgebied dient om het ongestoord functioneren van de radar- en communicatieapparatuur op het militaire luchtvaartterrein Woensdrecht te waarborgen. Dit gebied wordt bepaald door een zone van 15 Nautische Mijl (27,8 km) vanaf de positie van de radar. Binnen deze zone dient voor ieder obstakel hoger dan 61 m boven NAP berekend te worden of er verstoring van de radar optreedt.

Ministerie van Defensie en Rijksoverheid vragen aandacht voor de problematiek van radarverstoring van de radar bij de vliegbasis Woensdrecht bij het windturbineproject nabij de Kreekraksluizen.

WinWind maakt bezwaar tegen de aangegeven toetsingsvlakken met bouwhoogtebeperkingen rond de vliegvelden Midden-Zeeland en Woensdrecht. Inhoudelijke kritiek wordt geuit op het beleid zoals dat bij de toetsing door de inspectie Verkeer en Waterstaat wordt gehanteerd.

Middelburg verwacht dat op basis van de nieuwe regelgeving de ontwikkelingen die zijn opgenomen in de Gebiedsvisie Veerse Meer gerealiseerd kunnen worden.

Antwoord:

De ingebrachte zienswijzen van Ministerie van Defensie kan op de aangevoerde punten worden onderschreven. De problematiek van radarverstoring bij het windturbineproject nabij de Kreekraksluizen is bij provincie, gemeente en initiatiefnemers bekend. Namens een aantal provincies heeft Senternovem overleg met Defensie over de radarproblematiek gevoerd. Dit heeft erin geresulteerd dat momenteel door TNO onderzoek naar deze problematiek gedaan wordt. Verdere planvorming is daarvan afhankelijk.

De in het omgevingsplan opgenomen toetsingsvlakken rond vliegvelden, waarvoor uit het oogpunt van vliegveiligheid beperkingen zijn gesteld aan bouwhoogtes, zijn aangeleverd door de hiervoor bevoegde instanties (Inspectie Verkeer en Waterstaat/Ministerie van Defensie). Deze weergave en de toetsingsbevoegdheid door deze rijksdiensten wordt door WinWind niet bestreden. Het omgevingsplan spreekt zich niet uit over de wijze waarop deze instanties met hun bevoegdheden omgaan.

De in deze paragraaf opgenomen zinsnede over het Veerse Meer beoogt het realiseren van de ontwikkelingen zoals voorzien in de gebiedsvisie Veerse Meer.

Tevens worden in deze paragraaf enkele wijzigingen op basis van recente Rijksbesluiten doorgevoerd.

Wijzigingen:

In 5.8, subparagraaf Luchtvaartterreinen wordt in de eerste kolom na de passage “Voor de invliegzones rond de vliegvelden in Zeeland en de buiten Zeeland gelegen militaire vliegbasis Woensdrecht gelden beperkingen ten aanzien van de bouwhoogte”, de volgende zin toegevoegd: **“In de toetsingszone van een cirkel met een straal van 27,8 km rondom de radarpositie van de militaire vliegbasis Woensdrecht dient voor ieder obstakel hoger dan 61 m boven NAP berekend te worden of hierdoor verstoring van de radar optreedt. Rondom het zendstation Domburg, ontvangststation Mariekerke en het radiobaken Haamstede, welke een functie hebben bij de navigatie van de burgerluchtvaart voor onder andere Zestienhoven en Schiphol, bestaan toetsingszones op verstoring van de apparatuur van deze stations. Deze toetsingszones bestaan uit concentrische cirkels die in hoogte oplopen met stappen van 10 m van 10 m boven NAP rond de stations tot een hoogte van 150 m boven NAP met een straal van 8,6 km voor zendstation Domburg en ontvangststation Mariekerke, en 9,6 km voor het radiobaken Haamstede.”**

De zonering op de kaart 5.8.B wordt gewijzigd conform de kaarten die bij de zienswijze zijn bijgevoegd en de kaarten die door de Luchtverkeersleiding Nederland zijn aangeleverd.

In de tweede kolom de zin “In juni 2005 heeft het kabinet ingestemd met een nieuw wetsvoorstel voor de burger- en militaire luchthavens” wordt vervangen door **“In februari 2006 heeft de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat het wetsvoorstel Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens ingediend bij de Tweede Kamer. De verwachting is dat deze wet in 2007 in werking treedt”**.

In de tweede kolom wordt na de passage “In de nieuwe regelgeving worden de huidige geluidsbelastingsmaten K_e en B_{kl} vervangen door de nieuwe geluidsbelastingmaat L_{den} ”, de volgende zin toegevoegd: **“Een uitzondering hierop vormt de militaire en de nationale luchtvaart (Schiphol), die vooralsnog de geluidsbelastingmaat K_e blijven hanteren”**.

De zin “De huidige geluidszones worden vervangen door het zogenaamd Totaal Geluid Volume (TGV)”, wordt vervangen door **“De huidige geluidszones worden vervangen door twee handhavingspunten in het verlengde van de start- en landingbaan.”**

De alinea “Voor de luchtvaartterreinen (incidenteel gebruikte heliplatforms, e.d.) die geen ruimtelijke effecten hebben wordt een regime van luchthavenvergunningen van kracht. Voor nieuwvestiging van dergelijke luchthaventerreinen wordt een terughoudend beleid gevoerd. Een uitzondering hierop wordt gemaakt voor nieuwvestiging in een gebied waar zich een concentratie voordoet van activiteiten die wat betreft milieu-impact gelijksoortig zijn (concentratie gebied b.v. industrieterreinen)”, wordt vervangen door: **“Voor de luchtvaartterreinen die geen ruimtelijke effecten hebben wordt een regime van luchthavenregelingen van kracht. Voor nieuwvestiging van dergelijke luchthaventerreinen wordt een terughoudend beleid gevoerd. Er worden geen mogelijkheden geboden voor nieuwvestiging of uitbreiding, tenzij er sprake is van:**

- niet gemotoriseerde luchtsporten

- *verplaatsing van bestaande luchthaventerreinen teneinde een betere concentratie of een optimalisering in het beperken van de geluidsoverlast te bereiken.*
- *luchthaventerreinen, niet zijnde gemotoriseerde luchtsporten, in een gebied waar zich een concentratie voordoet van activiteiten die wat betreft milieu-impact gelijksoortig zijn (concentratie gebied, bijvoorbeeld industrieterreinen).*

Een ontheffing ten behoeve van tijdelijk en uitzonderlijk gebruik van een terrein dat geen luchthaven is, is alleen mogelijk voor locaties gelegen op meer dan 1500 meter van de gebieden van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur.”

Hoofdstuk 6 Bewoonbaar Zeeland: sociaal, dynamisch en veilig

6.1. Inleiding

Zienswijzen:

De **PCO** geeft aan dat nieuwe inzichten over de leefbaarheid van kernen, bereikbaarheid en de sociale kwaliteit in het algemeen niet herkenbaar worden vertaald naar het kernenpatroon. Op het terrein van leefbaarheid verzoekt de **Christenunie Tholen** in de dorpen een stimulerende en faciliterende rol voor de provincie in het omgevingsplan op te nemen.

Antwoord:

Een verdere detaillering van kernen bijvoorbeeld naar functie, karakter en sociale samenhang acht de provincie op provinciaal niveau niet ruimtelijk relevant. Als inzichten op het gebied van leefbaarheid e.d. aanleiding zou geven voor een nadere detaillering dan is dat naar onze mening een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het Omgevingsplan geeft de gemeenten hier ook ruimte voor.

In het omgevingsplan zijn acties opgenomen (pag. 150) die de leefbaarheid ondersteunen. Bovendien is aangegeven dat de provincie positief staat tegenover nieuwe oplossingen die een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in plattelandskernen en dat deze, waar mogelijk, worden deze ondersteund.

Wijzigingen:

Geen.

6.2. Wonen en de woonomgeving

Ruimte voor wonen

Zorgvuldig ruimtebruik

Zienswijzen:

De **Stadsraad Veere** geeft aan dat door de historisch gegroeide situatie van de afgelopen twee eeuwen het stadje Veere zijn huidige structuur en beeldkwaliteit heeft verkregen. Het ligt dan niet voor de hand de huidige open ruimte maximaal in te vullen met woningbouw e.d. **Heemschut** is van mening dat bij inbreiding zorgvuldig omgegaan dient te worden met cultuurhistorische kwaliteiten en belangrijke groene elementen of openbare ruimten.

Vlissingen geeft aan dat de woningbouwafspraken tussen Rijk, provincie en gemeente inzake duurzaam en zuinig ruimtegebruik zijn gebaseerd op het bestaand bebouwd gebied 2000.

Overeenkomstig deze afspraken moet 50% van de gemeentelijke woningbouwproductie binnen bestaand bebouwd gebied 2000 plaats vinden. Nu een peildatum van 2005 hanteren is niet in overeenstemming met de afspraken. Voor andere beleidsdoelen kan wel de grens van 2005 gelden.

't Duumpje geeft aan dat de grenzen bebouwd gebied een groter gebied kunnen omvatten dan de bebouwde kom grenzen. De bebouwde kom grenzen genieten de voorkeur. Voor West Zeeuws Vlaanderen dient de peildatum van de vaststelling van het gebiedsplan Natuurlijk Vitaal te hebben.

Het lijkt de **ANWB** een onmogelijke opgave voor gemeenten te voldoen aan de norm van 50% inbreiden. De kans is groot dat groen en speelgelegenheden in de stad opgeofferd zullen worden. De **Rijksoverheid** geeft aan dat in het omgevingsplan de grens van het bebouwd gebied van 1-1-2005 gehanteerd. Dat is niet in overeenstemming met de nota Ruimte waarin de grens 1-1-2000 wordt gehanteerd.

Tholen stelt dat de doelstelling voor inbreiding, temporisering van plannen in de dorpen teweeg brengt. De doelstelling is volgens de gemeente strijdig met de uitgangspunten voor het streven naar hogere bouwprogramma's.

De combinatie van regels en beperkingen, zoals de begrenzing Nationaal landschap met migratiesaldo "0" en de doelstelling voor inbreiding (50%) werkt voor **Middelburg** zeer belemmerend. In het kader van binnenstedelijke vernieuwing vormt Ramsburg momenteel een aandachtsgebied. Het terrein kan een waardevolle toevoeging voor de stad betekenen, Kansen voor het gebied ontstaan op het moment dat de ontsluiting via de N57 mogelijk wordt. Het gaat echter om een financieel zeer moeilijk project, waarop een aanzienlijk tekort wordt verwacht. De herstructurering zal onmogelijk blijken als niet eerst geld verdient kan worden op grootschalige (uitbreidings)locaties.

Antwoord:

De inbreidingsdoelstelling van 50% is geen dogma. De kwaliteit van de structuur van een kern bepaald mede de mogelijkheden en wenselijkheid van inbreiding. Dat verdient een zorgvuldige afweging. Dat is in eerste instantie aan de gemeente. De inbreidingsdoelstelling wordt bovendien niet per kern maar per gemeente en regio bezien. Zo kunnen meer mogelijkheden in de ene kern minder mogelijkheden in een andere kern compenseren.

De aannahme van de gemeente Vlissingen is niet geheel juist. De woningbouwafspraken, zoals aangegeven in het omgevingsplan zijn de afspraken zoals vastgelegd in het "Convenant woningbouwafspraken 2005 tot 2010 Provincie Zeeland" op 7 en 8 december 2004 ondertekend door het Rijk, de provincie en de gemeenten Vlissingen, Middelburg, Goes en Terneuzen. Met dit convenant wordt beoogd de woningbouwproductie in de periode 2005 tot 2010 te bevorderen ten einde het woningtekort te verlagen. In het convenant zijn voor geen enkele partij bepalingen opgenomen over duurzaam en zuinig ruimtegebruik binnen bestaand bebouwd gebied van welke peildatum dan ook. In de nota Ruimte van het Rijk is onder paragraaf "benutting van bestaand bebouwd gebied" de ambitie neergelegd om 40% van de woningproductie te realiseren binnen de grens van het bestaand bebouwd gebied. Als grens van het bestaand bebouwd gebied geldt de grens zoals gerealiseerd in het jaar 2000.

Monitoring hiervan is een Rijksverantwoordelijkheid. Omdat het omgevingsplan zal gelden vanaf 2006 heeft de provincie gemeend, ook uit praktische overwegingen, die grens te moeten actualiseren met daarbij een verhoging van de ambitie van 40 naar 50%. In de verwachting dat daarmee ook aan de rijksnorm voldaan zal kunnen worden. Daarnaast acht de provincie het niet wenselijk voor verschillende beleidsdoelen verschillende grenzen te hanteren.

De grenzen bebouwd gebied zijn uitsluitend vastgesteld om te beoordelen of woningbouw tot inbreiding dan wel tot uitbreiding gerekend dient te worden. Om praktische redenen hanteert de provincie voor heel Zeeland dezelfde peildatum van 1-1-2005.

Het is vooral een verantwoordelijkheid van gemeenten om de juiste locaties te kiezen. Daarbij zal de gemeente rekening houden met groen en speelgelegenheden. De 50% norm biedt ruimte voor afweging en er zijn hardheidsclausules opgenomen. Uit de eerste planningsronde blijkt dat gemeenten/regio's ruimschoots aan de 50% norm voldoen.

In de eerste plaats acht de provincie het niet accuraat om in een plan met een looptijd te beginnen in 2006 een grens van het bebouwd gebied 2000 te hanteren. In de tweede plaats was het instrument dat door VROM is aangereikt om de grens 1-1-2000 te bepalen op onderdelen onduidelijk en niet goed bruikbaar. Er was sowieso een overlegronde met gemeenten nodig om die grens definitief te bepalen, een actualisering naar 2005 lag dan voor de hand. In de derde plaats is, ter compensatie, niet een streefgetal van 40%, zoals in de nota Ruimte, maar 50% gehanteerd. De provincie is van mening dat dit de geactualiseerde (ruimere) grens 2005, indien nodig, ruimschoots compenseert.

De vrijheid die gemeenten met de nieuwe beleidslijnen voor woningbouw hebben gekregen vereist ook meer verantwoordelijkheid en het maken van keuzen. Het streven naar hogere bouwprogramma's dient te passen in een beperkt aantal ruimtelijke doelstellingen, zoals bundeling en inbreiding. Dus niet ten koste van alles een hoger bouwprogramma. Dat past in het streven naar een duurzame ontwikkeling, het hoofddoel van het Omgevingsplan. De provincie verwacht van gemeenten dat ook zij daarin hun verantwoordelijkheid nemen en inspanningen doen dit te verwezenlijken.

De inbreidingsdoelstelling dat 50% binnen bestaand bebouwd gebied moet worden gebouwd zal voor Middelburg niet belemmerend werken. Er zijn in het Omgevingsplan voldoende hardheidsclausules ingebouwd om, indien 50% redelijkerwijs niet gehaald kan worden, daarvan af te wijken en specifieke maatwerk afspraken te maken. Het is derhalve niet nodig in het Omgevingsplan daarover nog weer specifieke afspraken te maken. De provincie is van mening dat het benutten van de kansen die Ramsburg en de punt Arnestein bieden ook een provinciaal belang is (inbreidingsdoelstelling). Om die reden is in de regionale agenda Walcheren opgenomen dat de provincie over dit project vanuit een positieve grondhouding wil meedenken en waar nodig en mogelijk deze ontwikkeling wil faciliteren en ondersteunen. In financiële zin kan een relatie gelegd worden met uitleglocaties. De provincie is bereid daarover afspraken te maken. Voor het woningbouwbeleid in de nationale landschappen wordt verwezen naar paragraaf 4.11.

De provincie staat positief tegenover wonen op het water. Om hier een nadere invulling aan te geven zal een kadertekst worden toegevoegd aan paragraaf 6.2

Wijzigingen:

De volgende tekst wordt toegevoegd als kadertekst, met als titel 'Wonen op het water':

"Zeeland is een waterrijke provincie. De uitdaging ligt er, ook bij de uitwerking en uitvoering van het woonbeleid, de kansen die deze waterrijke omgeving geeft te benutten. De provincie vraagt gemeenten dan ook hier aandacht aan te besteden en wil daarbij twee specifieke accenten leggen:

- Op het gebied van nieuw te ontwikkelen projecten 'wonen op het water' vinden verschillende innovaties en experimenten plaats. Gezien de karakteristiek van Zeeland is deze provincie bij uitstek een plek waar deze initiatieven een plaats kunnen vinden. De provincie wil de totstandkoming van een aantal van dergelijke projecten bevorderen.***
- Zeeland kent op verschillende plekken in de provincie bestaande vormen van wonen op het water. Deze wil de provincie behouden. Bijzondere aandacht voor historische schepen en havens kan bovendien een meerwaarde geven voor het behoud van de (maritieme) cultuurhistorie van steden en dorpen."***

Bundeling

Zienswijzen:

Veere geeft aan dat Koudekerke in de tekst op pag. 180 wordt omschreven als een landelijk kern. Op de omgevingsplankaart is Koudekerke aangeduid als ‘woonkern in stedelijk bundelingsgebied’. De gemeente geeft de voorkeur aan landelijke kern en wenst een ruimtelijke bufferzone aan te houden tussen Koudekerke en Vlissingen. De **Christenunie Tholen** maakt zich zorgen over de toekomst van de kleinere dorpen op Tholen. Er worden interessante dingen gezegd over de sociale samenhang, doch kan daarin niet altijd samenhang ontdekken. Verder verzoekt de **Christenunie Tholen** het bundelingspercentage voor Tholenstad te verlagen naar 30%. Daardoor kunnen meer woningen gebouwd worden in de dorpen. Er wordt in die zin een vergelijking gemaakt met de dragende kernen Hulst en Oostburg die samen een percentage hebben van 20%. **Tholen** heeft bedenkingen bij de uitgangspunten voor de bundelingsdoelstelling en verwacht dat de bundelingsdoelstelling in de praktijk mogelijk pijnlijk zal afwijken. **Tholen** wenst dan ook een toetsmoment ten aanzien van de bundelingsdoelstelling. Het bevreemdt **Tholen** dat de ontwikkelingen in Sint Annaland onder de noemer van woonpark zijn opgenomen. Dat zou een relatie met de bundelingsdoelstelling impliceren. Het plan zou onafhankelijk van de bundelingsdoelstelling moeten worden gehouden en wel meegerekend moeten worden voor de inbreidingsdoelstelling. De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** stemmen in met een extra hardheidclausule t.b.v. de bundelingsdoelstelling voor Hulst en Oostburg en verzoeken de provincie de gemeente Terneuzen in staat te stellen de geplande woningbouw daadwerkelijk te realiseren.

Antwoord:

De constatering van de gemeente Veere is juist. Functioneel en ruimtelijk behoort Koudekerke naar onze mening echter tot het stedelijk bundelingsgebied. De wens om een bufferzone te houden tussen Koudekerke en Vlissingen hoeft dat niet uit te sluiten. Voor de gemeente heeft dat het voordeel dat de woningbouw in Koudekerke ook aan het stedelijk gebied zal worden toegerekend.

De zorg over de leefbaarheid in de kleinere dorpen wordt door de provincie gedeeld. Juist om die reden maakt het omgevingsplan meer ontwikkelingen mogelijk voor dorpen en hun omgeving. Mede ook om die reden is de sociale component in het omgevingsplan opgenomen. Het is naar onze mening daarvoor niet nodig het bundelingspercentage terug te brengen naar 30%. Dat zou bovendien contraproductief werken. Bundeling in Tholenstad geeft juist de mogelijkheid voorzieningen vast te houden die voor de hele gemeente van belang zijn. Een vergelijking met Hulst en Oostburg gaat in deze mank. Het betreft een andere regio met een totaal andere ruimtelijke opbouw, een andere bevolkingsopbouw en bevolkingsontwikkeling waardoor bundelingspercentages per regio kunnen afwijken. Mede op voorspraak van de gemeente Tholen is het bundelingspercentage gewijzigd opgenomen in het omgevingsplan. Daarbinnen heeft de gemeenten veel beleidsruimte en ruimte om zelf prioriteiten te stellen. De provincie gaat ervan uit dat de gestelde doelen gehaald zullen worden. Bij de evaluatie van het omgevingsplan in de omgevingsbalans (halverwege de looptijd van het plan) zal voor alle regio's aandacht besteed worden aan de bundelingsdoelstelling. In de systematiek, waarin de contingentering is losgelaten, is nu geen ruimte meer om projecten buiten doelstellingen te houden. Als het plan Sint Annaland aangemerkt kan worden als ‘woonpark’ dan mag de bundelingsdoelstelling met max. 5 % afwijken. Analyse van het gemeentelijk woningbouwprogramma wijst uit dat dan voldaan kan worden aan de bundelingsdoelstelling. Juist vanwege projecten als bij Sint Annaland is de omschrijving van woonparken aangepast. Woonparken kunnen nu ook liggen in of bij kernen. In dat geval worden plannen wel meegerekend voor de realisatie van de

inbreidingsdoelstelling. De gemeente dient er dus voor zorg te dragen dat het project Sint Annaland past binnen de criteria voor woonparken.

Wijzigingen:

De tekst op pagina 180 dient te worden gewijzigd. Onder de kop kernentypologie moet Koudekerke bij het derde aandachtspunt geschrapt worden. Een vierde aandachtspunt wordt toegevoegd:

- ***In de woonkern in het stedelijk bundelingsgebied (Koudekerke) ligt het accent op wonen en werken in relatie tot Vlissingen en Middelburg.***

Bevorderen woonmigratie

Zienswijzen:

Stad en Lande Schouwen-Duiveland geeft aan dat er niet wordt aangegeven waarom wordt vastgehouden aan een gematigde groei. Woningbouw is geen middel om de bevolkingsgroei en de economie te stimuleren. De gemeentelijke woonvisie wijst erop dat als alle thans op stapel staande woonprojecten gerealiseerd worden, er een overschot aan woningen zal ontstaan. Waarom zou er dan nog een markt zijn voor “nieuwe woonmilieus”? Halflege recreatiedorpen dragen bij aan de verloedering van het buitengebied. De **provincie Noord-Brabant** geeft aan dat voor het uitgangspunt van een gematigde bevolkingsgroei een fors vestigingsoverschot nodig zal zijn. De **provincie Noord-Brabant** blijft graag met Zeeland in gesprek over de gevolgen van dit beleid voor de migratie van inwoners tussen beide provincies.

Prowonec spreekt de verwachting uit dat de inhoud van het rapport Innovation Island in de vervolg discussie over het Omgevingsplan meegenomen wordt.

Antwoord:

Het sociaal-economische beleid van de provincie kiest voor een brede dynamische inzet op alle sectoren van de Zeeuwse economie. De opgave voor het omgevingsbeleid is deze dynamiek te faciliteren en de Zeeuwse troeven te versterken. De provincie ziet woningbouw, in een veranderende samenleving waarin mensen steeds minder gebonden zijn aan een vaste woonplek, wel degelijk als een middel om bevolkingsgroei en de economie te stimuleren. Daarom maakt het omgevingsplan ruimte voor bijzondere woonmilieus, niet ongebreideld en niet willekeurig maar passend binnen de ambitie van kwaliteit en verevening (voor wat hoort wat). Ook het initiatief omtrent Innovation Island zal daaraan moeten voldoen. Deeltijdwoners dragen naar onze mening ook bij aan de gewenste dynamiek en economische ontwikkeling. Mits goed in het landschap ingepast en juist gedimensioneerd kan voorkomen worden dat woonparken of recreatiedorpen bijdragen aan de verloedering van het landelijk gebied. De constatering in de gemeentelijke woonvisie is gebaseerd op traditionele prognoses die geen rekening houden met marktontwikkelingen en ambities. Extra woningbouw, al dan niet in bijzondere woonmilieus, is dan ook afhankelijk van de werving die ervan uitgaat naar consumenten buiten de provincie. De markt zal daarin haar werk doen.

Met de provincie Noord Brabant blijft de provincie graag in gesprek over de gevolgen van het voorgestane beleid. Het uitgangspunt van het project Innovation Island is: ‘wonen als economische drager van waaruit nieuwe, innovatieve impulsen ontwikkeld worden die de lokale, bestaande en toekomstige gemeenschap ten goede komen’. Concreet wordt daar invulling aangegeven door diverse pilot projecten te beschrijven. De inzet op wonen als een economische drager wordt door de provincie onderschreven. Voor een beoordeling van de afzonderlijke pilots is het omgevingsplan en deze antwoordnota niet de juiste plaats. In het

plan is een afspraak opgenomen dat provincie en gemeente gezamenlijk de kaders voor dergelijke pilots zullen afspreken. De doelstellingen en beleidsprincipes uit het provinciaal beleid vormen daarbij het uitgangspunt. De slagkracht die de gezamenlijke ondernemers in dit project hebben ontwikkeld, de creativiteit en inspiratie die ervan uitgaat kan wel benut worden voor het creëren van bijzondere woonmilieus op Schouwen-Duiveland.

Wijzigingen:

Geen.

Permanente bewoning recreatiewoningen

Zienswijzen:

De **Rijksoverheid** zegt dat het omgevingsplan niet aangeeft hoe omgegaan zal worden met plannen voor enkele individuele recreatiewoningen.

Antwoord:

In verband met de handhaving wordt ervan uitgegaan dat individuele recreatiewoningen een woonbestemming krijgen zonder restricties via een gemeentelijke verordening. Dergelijke woningen mogen dan ook voor recreatieve doeleinden gebruikt worden. Als zodanig tellen deze woningen wel mee in het woningbouwbeleid.

Wijzigingen:

Geen.

Wonen in het landelijk gebied

Bestaande individuele burgerwoningen

Zienswijze:

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** vinden dat de uitbreiding van bebouwing in het buitengebied passend dient te zijn in de omgeving en niet, zoals nu, gekoppeld dient te worden aan vaste oppervlaktelimiten. In de praktijk is dit onnodig knellend op een gebied waar de gemeente ook eigen verantwoordelijkheden aan de dag weet te leggen.

Antwoord:

Aangenomen wordt dat hier bedoeld wordt op de regeling burgerwoningen in het buitengebied. Gekozen is voor continuïteit van beleid op dit onderdeel. De maximale maat van 750 m³ acht de provincie niet knellend. Deze is zo ruim dat binnen die maat woningen kunnen worden uitgebreid passend binnen de aard, schaal en karakter van het buitengebied.

Wijzigingen:

De kop wordt gewijzigd in '**Bestaande individuele burgerwoningen**'.

Verder komen de passages met betrekking tot provinciale circulaire en de verwijzing naar het kwaliteitsteam te vervallen. Het betreft het actiepunt "*Aanpassen van de bestaande provinciale circulaire met betrekking tot individuele burgerwoningen*" en de zin "*De bestaande provinciale circulaire zal worden aangepast.*" op p. 148 van het Omgevingsplan.

Bestaande (historische) buitenplaatsen

Wijzingen:

De kop wordt gewijzigd in '**Bestaande (historische) buitenplaatsen**'.

Verder wordt de volgorde gewijzigd overeenkomstig de opsomming zoals aangegeven bij de beantwoording van de ingebrachte zienswijze op het onderwerp vrijkomende agrarische bebouwing.

Landgoederen

Zienswijzen:

Heemschut is voorstander van het behoud en de versterking van de historische buitenplaatsen. Het ontwikkelen van nieuwe landgoederen is zeer wel mogelijk, mits op geschikte locaties en landschappelijk en architectonisch verantwoord.

Zuid West acht de landgoederenregeling te beperkt en geeft aan dat deze niet aansluit bij de huidige marktontwikkelingen. De regeling zal niet bijdragen aan het daadwerkelijk stichten van landgoederen, niet bijdragen aan behoud, versterking van landschap- en natuurwaarden en aan een Zeeland waar het aantrekkelijk wonen is.

De **Stichting landgoederen Den Osse** verzoekt de landgoederenregeling aan te passen en een gebouw van 6000 m³ i.p.v. 3000 m³ mogelijk te maken.

Noord-Beveland acht de aanduiding “voor mogelijke locaties de per regio benoemde omgevingskwaliteiten en strategieën richtinggevend zijn” voor de realisatie van landgoederen te vaag. Ook de restrictie dat meerdere woningen in één woongebouw moeten worden ondergebracht acht Noord-Beveland onnodig knellend.

Schouwen-Duiveland vraagt de landgoederenregeling te bezien in het licht van de door de gemeente aangeboden beleidsvoorstellen.

Antwoord:

De opmerking van Heemschut ondersteunt de beleidsinzet van de provincie.

De landgoederenregeling is primair en alleen bedoeld voor het behoud en versterking van landschaps- en natuurwaarden. Een landgoed in het landelijk gebied dient derhalve meerwaarde op te leveren ook voor anderen dan de bewoner(s). De provincie heeft niet de doelstelling om zo veel mogelijk landgoederen mogelijk te maken. Ook de provincie heeft geconstateerd dat met de regeling uit het Streekplan Zeeland niet veel landgoederen zijn gerealiseerd. Om die reden is de regeling aangepast. De aanleg van bos is niet langer verplicht, er kunnen ook andere vormen van landschaps- en natuurontwikkeling worden gekozen. Er mag nu een groot gebouw van max. 3000 m³ gebouwd worden waarin meerdere wooneenheden gesitueerd kunnen worden. Dat vergroot het aantal kostendragers. Het is niet de bedoeling dat het volledige landgoed openbaar toegankelijk is maar een deel daarvan. Alleen het aantal m³ boven het maaiveld zal meegerekend worden in de norm van 3000 m³, dat maakt het derhalve mogelijk een onderkelderde parkeergarage te maken. Verder acht de provincie 3000m³ royaal voldoende om een woongebouw eventueel incl. serre te maken waarin bijvoorbeeld 4 woningen worden ondergebracht. Hoewel binnen het volume van 3000 m³ ook meer dan 4 woningen mogen worden gerealiseerd acht de provincie een verruiming van de inhoudsmaat voor nog meer woningen niet wenselijk. Wel zal de mogelijkheid worden geboden meerdere gebouwen binnen het aangegeven volume te realiseren.

Het omgevingsplan zet in op ontwikkelingen, kwaliteit en afwegingsruimte. Dat betekent niet dat alles overal maar kan. Gebruik de kwaliteiten om af te wegen of landgoederen op die plek meerwaarde hebben en in te passen zijn in het landschap. Voorwaarden vooraf over locaties beperkt de afwegingsruimte en plaatselijke mogelijkheden. Door te kiezen voor één

woongebouw wordt meer aangesloten bij het beeld van historische landgoederen en buitenplaatsen.

De landgoederenregeling is t.o.v. het Streekplan verruimd en vereenvoudigd. Voorop blijft staan dat nieuwe landgoederen meerwaarde op moeten leveren voor het landschap waarin ze gerealiseerd worden. De ruimte voor afweging (par. 4.2) en de landschappelijke kwaliteit en beeldkwaliteit (par. 4.9) zijn bepalend voor de mogelijkheden. Binnen deze kaders staat het gemeenten vrij daar nader invulling aan te geven. Een regeling in het bestemmingsplan buitengebied blijft de koninklijke weg.

Uit oogpunt van privacy van de eigenaar wordt met betrekking tot de openbare toegankelijkheid in het omgevingsplan een zinsnede opgenomen dat maximaal 1 hectare van het landgoed aan de openbaarheid mag worden onttrokken.

Wijzigingen:

De kop wordt gewijzigd in '**Nieuwe landgoederen**'.

In de tekst wordt na de zin: *"De openbare toegankelijkheid van het landgoed geldt daarbij als aanvullende randvoorwaarde."* toegevoegd: ***"De groene inrichting en de openbare toegankelijkheid vormen in dit geval de vereiste verevening. Als uitgangspunt voor de openbare toegankelijkheid geldt dat maximaal 1 hectare van het landgoed aan de openbaarheid mag worden onttrokken".***

De zin " Het dient hierbij te gaan om een woongebouw...." Wijzigen in: "Het dient hierbij te gaan om een woongebouw van allure met een hoge architectonische kwaliteit en een maximale omvang van 4500 m3."

Toevoegen aan het einde van de subparagraaf:

"Denkbaar is ook dat meerdere gebouwen worden gerealiseerd, waarin zich de te realiseren wooneenheden bevinden. Indien hiervoor wordt gekozen blijft de maximale omvang van de te realiseren gebouwen 4500m3. Voor elk extra gebouw dat wordt toegevoegd dient een hectare extra groen gerealiseerd te worden."

Landelijke bebouwingsconcentraties/buurtschappen

Zienswijze:

Noord-Beveland vindt het overbodig om voor woningbouwplannen bij landelijke bebouwingsconcentraties een beeldkwaliteitsplan te vragen.

Antwoord:

Beeldkwaliteit is een ruimer begrip dan welstand. Beeldkwaliteit wordt in het planologische spoor beoordeeld. Welstand bij het verlenen van een bouwvergunning. De ruimere mogelijkheden voor bouwen in het landelijk gebied, zoals bij landelijke bebouwingsconcentraties, moet zich vertalen in meer kwaliteit. Dat is als het ware de deal in dit omgevingsplan. Meer ruimte, meer kwaliteit. In het omgevingsplan zijn daarvoor waarborgen opgenomen.

Wijzigingen:

De tekst na de eerste zin komt te vervallen en wordt vervangen door: ***"Uitgangspunt vormt het bestaande stratenpatroon waaraan, ten behoeve van het bouwen van nieuwe woningen, géén nieuwe straten toegevoegd mogen worden. Tevens dient een investering in de omgevingskwaliteit plaats te vinden (zie paragraaf 8.5.1. verevening)".***

Woonparken

Zienswijzen:

De **Christenunie Tholen** pleit voor een studie naar verantwoord wonen in het buitengebied en geeft aan geen bezwaar te zien in het vervangen van bijv. varkensstallen door een kleinschalig woonparkje.

't **Duumpje** verzoekt de aandacht voor unieke projecten te schappen. Het vormt te vaak een argument om een woonwijk uit de grond te stampen. De provincie zou voor woonparken en experiment boerenerven een terughoudend beleid moeten voeren. Alleen bouwen indien gelijk volume gesloopt wordt. De **PCO** geeft aan dat voor woonparken buiten de kernen andere voorzieningen nodig zijn dan voor woonparken grenzend aan kernen.

De **Rijksoverheid** geeft aan dat met het beleid voor woonparken niet wordt aangesloten bij het beleid uit de nota Ruimte omdat niet wordt gerept over aansluiting bij bebouwingspatronen etc.

Antwoord:

Het Omgevingsplan maakt woonparken mogelijk met de nodige zorg voor landschap en cultuurhistorie. In paragraaf 6.2 van het omgevingsplan wordt slechts weergegeven op welke onderdelen de provinciale woonvisie een actieve rol ziet voor de provincie. Ten einde de ambitie van bevolkingsgroei waar te maken zijn bijzondere woonmilieus nodig om zo voldoende migranten naar Zeeland te trekken. In het omgevingsplan zijn voldoende waarborgen voor kwaliteit, landschappelijk inpassing en zorg voor cultuurhistorie opgenomen. Door de randvoorwaarden die aan dergelijke ontwikkelingen worden gesteld verwacht de provincie een terughoudend gebruik van deze mogelijkheden. Daaraan de expliciete voorwaarde stellen dat het nieuwe bouwvolume het gesloopte bouwvolume niet te boven mag gaan, levert een beperking op die niet bij voorbaat meerwaarde oplevert. Welke voorzieningen nodig zijn voor een woonpark buiten dan wel grenzend aan een kern wordt bepaald door de lokale situatie, de omvang van een woonpark en de reeds aanwezige voorzieningen in de omgeving dan wel in de kern. Hieraan in het omgevingsplan eisen stellen is dan ook niet mogelijk. De eisen die in algemene zin wel aan een woonpark gesteld worden zijn opgenomen in het omgevingsplan.

Woonparken zijn bedoeld om tot win-win situaties te leiden zowel in het landelijk als in het stedelijk gebied. Voor de realisatie van een woonpark in het landelijk gebied dient dan ook sprake te zijn van het oplossen van een fysiek probleem ter plaatse of elders. Dit is cruciaal. De keuze om het woonpark daadwerkelijk ter plaatse of elders (bijvoorbeeld aansluitend aan een kern) te realiseren zal, binnen de provinciale kaders met betrekking tot bundeling, inbreiding en een goede landschappelijke inpassing, in alle gevallen een zorgvuldige afweging vragen op basis van de aanwezige omgevingskwaliteiten.

Wijzigingen:

Verder worden de volgende wijzigingen worden doorgevoerd:

In de zin *"Volgens de uitgangspunten ... t/m ... het landelijk gebied verbeteren."* wordt *"die de kwaliteit van het landelijk gebied verbeteren."* geschrapt.

In de zin voor de aanvullende voorwaarden wordt *"de realisatie van (grootschalige) recreatieve voorzieningen"* vervangen door **"de realisatie van publieke (recreatieve) voorzieningen"**.

De aanvullende voorwaarden (de twee aandachtspunten) komen te vervallen.

Ook de zin *"De woningen worden niet meegerekend voor de inbreidingsdoelstelling"* komt te vervallen.

Vrijkomende agrarische bebouwing/bouwkavels

Zienswijzen:

Veere wil dat provinciale inventarisatie naar historische boerderijen openbaar beschikbaar is. De gemeente ziet een tegenstrijdigheid tussen de regeling voor niet beeldbepalende vrijkomende agrarisch bebouwing/bouwkavels en de doelstelling voor behoud en versterking van landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het landelijk gebied met woningbouw. Het experiment boerenerven bevoordeelt degene die in het verleden karakteristieke gebouwen heeft gesloopt of gebouwen heeft verwaarloosd, ten opzichte van degene die veel geld heeft uitgegeven voor het in stand houden van karakteristieke bebouwing. De gemeente acht dat niet rechtvaardig en vraagt zich af of een dergelijk vernieuwing wel passend is in het landschap.

Stad en Lande Schouwen-Duiveland mist randvoorwaarden voor de landschappelijke inpassing van vrijkomende agrarische bebouwing/bouwkavels en stelt voor windsingels (dubbele bomen rij) en een maximale bouwhoogte voor te schrijven.

De **PCO** is van mening dat er onduidelijkheid kan ontstaan tussen de tekst over experimenten met boerenerven (pag. 149) en de tekst over de ruimte voor ruimte regeling en meer specifiek over de tekst onder “onbruikbare of niet-waardevolle bebouwing in het buitengebied” (pag. 203).

Antwoord:

De inventarisatie naar historische boerderijen is openbaar beschikbaar en op te vragen bij de provincie. Het ligt in de bedoeling t.z.t. de inventarisatie beschikbaar te stellen via de website van de provincie. Bij bouw en verbouwactiviteiten voor woningen in het landelijk gebied staat de doelstelling voor behoud en versterking van landschappelijke en cultuurhistorische waarden voorop. Elk bouw of verbouwplan dient daaraan getoetst te worden. Bij niet beeldbepalende vrijkomende agrarische bebouwing/bouwkavels is dat mede een verantwoordelijkheid van de gemeente. Het kwaliteitsteam kan daarbij desgewenst om advies gevraagd worden. Indien sprake is van sloop van detonerende bebouwing is tevens het vereveningsprincipe van toepassing. Daarmee is een zekere waarborg ingebouwd voor inpassing en kwaliteit.

Bij het experiment boerenerven is in eerste instantie zeker niet gedacht aan reeds gesloopte dan wel verwaarloosde beeldbepalende en/of monumentale agrarische bebouwing. De gemeente heeft echter een eigen verantwoordelijkheid bij verwaarlozing en sloop. Het experiment mag zeker niet misbruikt worden om historisch gegroeide misstanden omtrent beeldbepalende en monumentale bebouwing alsnog naar de hand van de eigenaar te zetten. Gemeente en provincie hebben daarin een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Het is wel de bedoeling om detonerende niet meer functionele bebouwing te amoveren en daarvoor in de plaats bebouwing te realiseren die passend is in het landschap. Ook hier hebben gemeente en provincie een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Per saldo moet de situatie ter plaatse er qua beeldkwaliteit op vooruit gaan. Toepassing geven aan een experiment boerenerven binnen de gemeente Veere is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de gemeente.

De provincie erkent dat er een betere afstemming dient plaats te vinden tussen de teksten in het omgevingsplan met betrekking tot wonen in het landelijk gebied in het algemeen en de teksten met betrekking tot de ruimte voor ruimte regeling in het bijzonder. Meer duidelijk zal worden geboden.

Daar waar sprake is van sloop van detonerende bebouwing is in het omgevingsplan voorgeschreven dat rekening moet worden gehouden met karakter en identiteit van het

landelijk gebied en dat een vorm van verevening van toepassing is. De provincie acht hiermee voldoende waarborgen geschapen voor een goede landschappelijk inpassing.

Wijzigingen:

De eerste drie punten uit de opsomming van woonmogelijkheden in het landelijk gebied op pagina 147 en 148 worden als volgt verduidelijkt:

- ***Bestaande individuele burgerwoningen***
- ***Bestaande (historische) buitenplaatsen***
- ***Nieuwe landgoederen***

De eerste zin onder de opsomming aan woonmogelijkheden wordt als volgt: ***"Naast de per woonmogelijkheid aangegeven specifieke voorwaarden zijn de volgende algemene randvoorwaarden van toepassing op het toevoegen van nieuwe woningen in het landelijk gebied:"***.

De hierna volgende opsomming wordt integraal vervangen door:

- ***het mag geen belemmeringen opleveren voor de agrarische bedrijfsvoering;***
- ***de woningen zullen niet betrokken worden bij de analyse voor de taakstelling 50 - 50 inbreiding – uitbreiding;***
- ***kleinschalige projecten (10 woningen of minder) zullen niet betrokken worden bij de analyse van de bundelingdoelstellingen per regio;***

Om nieuwe activiteiten mogelijk te maken zonder aanvullende extra randvoorwaarden én de kleinschaligheid te bevorderen zijn de volgende algemene randvoorwaarden van toepassing:

- ***Het opstellen van een beeldkwaliteitsplan, overeenkomstig de “denkstappen beeldkwaliteit” uit paragraaf 4.9.2 is noodzakelijk en het kwaliteitsteam kan een adviserende rol vervullen bij de planvorming;***
- ***er dient aandacht besteed te worden aan alle relevante aspecten van het in paragraaf 4.2 geschetste afwegingskader.***
- ***Woningen moeten energiezuinig, veilig, comfortabel, toegankelijk en levensloopbestendig gebouwd worden.***

Met uitzondering van de mogelijkheden voor bestaande burgerwoningen en buitenplaatsen is, voor alle nieuwbouw mogelijkheden hierna geschetst, binnen de randvoorwaarden reeds een vorm van verevening, overeenkomstig de uitwerking in paragraaf 8.5.1., van toepassing.

In de voetnoot op pagina 147 wordt na landelijk gebied ***"/buitengebied"*** toegevoegd.

Onder de kop 'Vrijkomende agrarische bebouwing/bouwkavels' wordt de tekst met betrekking tot 'Niet-beeldbepalende vrijkomende agrarische bebouwing/bouwkavels' als volgt gewijzigd: ***"Als huis en schuur of een van beide een detonerend karakter hebben mag het bestaande volume vervangen worden door één of enkele woningen mits rekening wordt gehouden met het karakter en identiteit van het landelijk gebied"*** wordt vervangen door ***"Als huis en schuur of een van beide een detonerend karakter heeft, mag dit gesloopt en vervangen worden door een compensatiewoning mits het totale bouwvolume vermindert. In de regel gaat het hierbij om één hoogwaardige compensatiewoning. Alleen in uitzonderingsgevallen, wanneer het gaat om een uitzonderlijke omvang van te slopen bedrijfsgebouwen kan het gaan om twee of maximaal drie woningen"***

In de tekst met betrekking tot het experiment boerenerven wordt na "Op deze wijze ...t/m ... een klein buurtschap vormen." de volgende passage toegevoegd:

" In het geval van grote detonerende (agrarische) bebouwing in het buitengebied bestaat de mogelijkheid de totale bebouwing te slopen en te vervangen door één of meerdere woningen met een architectuur die passend is bij de omgeving. In dit geval mogen dus meer dan 3 woningen worden gerealiseerd. Ten einde ook hier de kleinschaligheid te bevorderen zullen projecten tot en met 10 woningen niet meegerekend worden met de bundelingsdoelstelling. Ook bij deze experimenten dienen de investeringen in de omgevingskwaliteiten (waaronder de saneringen) in evenwicht te zijn met de omvang van het ontwikkelingsproject."

Ruimte voor ruimte

Zienswijzen:

De Rijksoverheid geeft aan dat bij de ruimte voor ruimte regeling niet wordt gerept over aansluiting bij bebouwingsconcentraties etc. Hierdoor wordt niet gestuurd op de locatie van de nieuwe woonparken. De ruimte voor ruimte regeling is niet uitgewerkt in gedetailleerde criteria. Door af te zien van normen en maten worden gemeentelijke plannen moeilijker toetsbaar.

Antwoord:

In het omgevingsplan is gekozen voor sturing op kwaliteit. Dat geeft ruimte voor afweging. Dat houdt ook risico's in. Om die risico's zo veel mogelijk te beperken zal een kwaliteitsteam in het leven worden geroepen die projecten voor woonparken kan gaan begeleiden. Het specifiek sturen op locaties, bijvoorbeeld aansluiten bij bestaande bebouwing geeft niet per definitie de garantie van voldoende kwaliteit en aansluiting bij de specifieke gebiedskwaliteiten. Mede om bovenstaande redenen is afgezien van gedetailleerde criteria. In plaats van normen is gezocht naar afwegingsruimte. Dat maakt het toetsen lastiger doch, door onze rol als meedenker zal, zo verwachten wij, dit de kwaliteit bevorderen.

Wijzigingen:

Geen.

Kwaliteit van de woonomgeving

Zienswijzen:

De Vos-de Steur merkt op dat alle nieuw te bouwen woningen eco-woningen zouden moeten zijn.

De Rijksoverheid geeft aan dat in het omgevingsplan niet het richtgetal is opgenomen dat in nieuwe uitleggebieden 75m² groen per woning moet zijn opgenomen.

Antwoord:

In het omgevingsplan is aangegeven dat duurzaam bouwen een samenspel is tussen verschillende partijen. De doelstelling in het plan sluit zo veel mogelijk aan bij de rol van de provincie namelijk het stimuleren van andere partijen en het ondersteunen van proefprojecten. Het uiteindelijke doel is natuurlijk dat steeds een groter percentage nieuwe woningen op een duurzame wijze wordt gebouwd met als ambitie dat alle nieuwe woningen duurzaam tot stand komen.

Het noemen van normen kan ongewenste beperkingen opleveren. Per locatie dient bezien te worden hoe een nieuwe uitleg locatie er uit moet zien en hoe deze ingebed kan worden in het landschap. Dit vormt ook vooral een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De eis dat elk plan een beeldkwaliteitplan/paragraaf moet hebben bevordert bovendien de kwaliteit.

Wijzigingen:

Geen.

Stedelijk milieubeheer

Milieu en gezondheid

Zienswijzen:

De **GGD** mist op het eerste gezicht in het omgevingsplan een concrete koppeling tussen gezondheid en milieu en gezondheid en omgevingsfactoren. Het thema gezondheid en milieu lijkt wat onderbelicht. Datzelfde geldt voor de SMB waarin een tweetal concrete activiteiten, de mogelijke aanleg van een zeehaventerrein bij Terneuzen en de ontwikkeling van een viertal windenergielocaties worden behandeld.

De **GGD** vraagt aandacht voor de invloed van milieufactoren op de gezondheid en de kwaliteit van de leefomgeving.

De **GGD** wijst hierbij op het rapport 'Mogelijkheden en bevoegdheden van gemeenten en provincies op het terrein van milieu en gezondheid'.

Risicocommunicatie is een belangrijk aandachtspunt voor de overheid.

Het bureau Medische Milieukunde wil graag een bijdrage leveren aan het provinciaal milieubeleid door te participeren in provinciale werkgroepen

Antwoord:

De provincie kan zich voorstellen dat, op het eerste gezicht, een koppeling met gezondheid in het omgevingsplan wordt gemist. Het begrip gezondheid komt pas in hoofdstuk 6 aan de orde.

De provincie heeft ervoor gekozen om het begrip omgevingskwaliteit centraal te stellen, vanwege het integrale karakter van het plan. Deelkwaliteiten zijn onder andere de verschillende milieukwaliteiten. Het is voor de provincie evident dat de inzet op de verschillende milieuterreinen gestoeld is op het beperken, beheersen en voorkomen van gezondheidsrisico's. In die zin ziet de provincie een overkomst met het door de GGD genoemde rapport waarin een opsomming staat van de verschillende mogelijkheden die de provincie op milieugebied heeft om maatregelen te nemen.

Daarmee is nog niet alles gezegd. In het vigerende milieubeleid zijn er enkele zaken die vanuit de invalshoek milieu en gezondheid in de planperiode meer aandacht vragen. Eén van de aandachtspunten is risicocommunicatie. De provincie heeft hiervoor een actiepunten opgenomen in het omgevingsplan (pag. 151).

Verder zal de provincie een sterkere inzet leveren op ruimtelijke milieu-informatie (bijvoorbeeld luchtkwaliteitskaarten) onder andere met als doel monitoringsgegevens over milieu en gezondheid te kunnen verzamelen.

De provincie waardeert het aanbod voor samenwerking. Op enkele dossiers wordt reeds samengewerkt en de provincie zal zich inzetten deze samenwerking in Zeeland te verbreden.

Belangrijk voor de SMB is de vraag of de aandachtspunten voor vervolgplannen voor activiteiten op een juiste wijze aan de orde komen. In het milieurapport van de SMB zijn deze aandachtspunten kwalitatief of kwantitatief (indien beschikbaar) opgenomen. Vanuit de huidige mer-systematiek ligt het naar onze mening voor de hand om bij de effectbeoordeling zoveel mogelijk aan te sluiten bij de vigerende beleidskaders voor het betreffende aandachtspunt. Deze kaders zijn doorgaans niet in gezondheidkundige termen uitgedrukt. Bijvoorbeeld voor het aandachtspunt geluid is vanuit deze benadering het aantal belaste woningen vanuit het geluidskader een relevant gegeven. Voor het Besluit Luchtkwaliteit geldt

of voldaan kan worden aan een concentratie-eis ongeacht de gevoeligheid van functies ter plaatse. Via toetsing aan milieunormen is er sprake van een impliciete relatie met gezondheid.

Er is wel sprake van een ontwikkeling. In maart 2006 is door het RIVM een rapport uitgebracht waarin de mogelijkheden tot integratie van gezondheid in de milieueffectrapportage en de strategische milieubeoordeling zijn verkend (rapport 270001001). Geconstateerd wordt dat zowel in Nederland als elders gezondheid nu nog een weinig prominente plaats inneemt bij milieueffectrapportage en strategische milieubeoordeling.

Van een integratie van gezondheid in de m.e.r worden positieve effecten verwacht zoals een betere communicatie met burgers, betere ondersteuning van de besluitvorming en het meewegen van nieuwe gezondheidsaspecten (bijvoorbeeld sociale omgeving). Eén van de aanbevelingen is het opstellen van een handreiking.

Wijzigingen:

Geen.

Stedelijk waterbeheer

Zienswijzen:

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** wensen zich niet te binden aan een inspanningsverplichting om 1% af te koppelen in bestaand bebouwd gebied. Uit efficiency-overwegingen willen zij enkel afkoppelen bij vervanging van riolering.

Reimerink pleit voor het aanbrengen van gescheiden regenwaterafvoer bij weg- of rioleringswerkzaamheden.

Tholen is van mening dat de stelling dat grondwaterklachten *direct* opgelost moeten worden erg bout gesteld is, omdat een oplossing vaak niet eenvoudig gevonden kan worden.

Antwoord:

De provincie gaat uit van een gemiddeld afkoppelpercentage van 1% voor bestaand bebouwd gebied. De voortgang wordt niet van jaar tot jaar, maar over een reeks van jaren beoordeeld. De provincie hecht eraan een percentage op te nemen om te voorkomen dat geen gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheden die zich voordoen bij herstructureringsprojecten en vervanging van riolering.

Een directe oplossing voor grondwaterklachten zal slechts zelden mogelijk zijn, of het nu om een eenvoudig of om een ingewikkeld probleem gaat. Van belang is dat de burger ergens terecht kan met zijn probleem en dat daar voortvarend en adequaat mee om wordt gegaan. De tekst wordt aangepast.

Wijzigingen:

Aan het eind van de passage over stedelijk waterbeheer wordt onder het kopje ‘Voorkomen van wateroverlast’ de zin “*Klachten worden door gemeenten of direct, of in overleg met waterschappen en provincie, opgelost en geregistreerd*”, vervangen door: “**Eenvoudige klachten worden door de gemeenten opgelost. Voor ingewikkelde problemen wordt van de waterschappen verwacht dat zij deze, samen met de gemeente en de provincie, oplossen**”.

6.3. De stad centraal

De binnensteden of stadcentra

Zienswijzen:

Middelburg acht de beleidsuitgangspunten in de paragraaf "de stad centraal" dermate beperkend dat uitsluitend een behoud van de bestaande detailhandelsstructuur kan worden bereikt. Met de huidige redactie wordt het benutten van goede kansen uitgesloten.

Antwoord:

De provincie deelt deze mening niet. Het beleid is erop gericht sterke, aantrekkelijke binnensteden te houden waar de dynamiek van de markt volop kansen krijgt.

Wijzigingen:

Geen.

Detailhandel

Zienswijzen:

De **Rijksoverheid** vindt het onduidelijk of de branchebeperkingen uit het omgevingsplan conform de lijst met door de gezamenlijke provincies opgestelde richtlijnen voor branchebeperkingen zijn. Deze lijst vloeit voort uit de nota Ruimte.

De discussies rond de Zeelandhallen en de ontwikkeling van Mortiere baren de **OOG** zorgen. Er worden teveel concessies gedaan aan bedrijven die in het kernwinkelgebied of in de directe omgeving hun plaats zouden moeten vinden. **OOG** zou graag zien dat de provincie regelgeving initieert om te voorkomen dat dergelijke bedrijven op locaties als het Marconigebied terechtkomen en een uitsterfbeleid voor deze locaties bevordert.

Vlissingen en **Goes** vinden het schadelijk dat in het ontwerp omgevingsplan ruimte wordt geboden aan grootschalige recreatieve winkelformules van 3000 m² of meer in de periferie.

Dit is in strijd met het beleid en het uitgangspunt om te komen tot sterke binnensteden.

Dergelijke ontwikkelingen zijn in planologisch en economisch oogpunt ongewenst en zet investeringen in de kernwinkelgebieden onder druk, of maakt ze onmogelijk. Het toestaan van grootschalige recreatieve winkelformules in de periferie is binnen de planperiode van het omgevingsplan niet nodig en onaanvaardbaar. Met de ontwikkelingsmogelijkheden buiten de centra is al zo ruimschoots voorzien in het bedienen van nieuwe locaties en formules op winkelgebied dat de zeer grote recreatieve perifere winkelfunctie alleen nog van overmaat kan getuigen.

Verder beveelt **Vlissingen** aan in regioverband afspraken te maken over handhaving van branches van de bestaande perifere detailhandel. **Vlissingen** vindt dat bij middelgrote dagattracties zeer ondergeschikte detailhandelsactiviteiten met een directe relatie met de dagattractie mogelijk zouden moeten zijn. Zelfstandige vestigingen in afzonderlijke winkelunits behoren daar niet toe, wel een kiosk waar souvenirs etc. verkocht worden.

De **KVK** is van mening dat het uitgangspunt van het detailhandelsbeleid te nadrukkelijk ligt in het behouden van de bestaande structuur. De **KVK** pleit voor voldoende ruimte voor vernieuwing en dynamiek in de detailhandel. Nieuwe winkelruimte dient ingezet te worden om de detailhandelsstructuur te versterken. Verder pleit de **KVK** voor het opnemen van heldere bepalingen in bestemmingsplannen ter voorkoming van branchevervaging op PDV-locaties en ter voorkoming van een versturende werking op binnensteden. Dit laatste

eventueel vastgelegd via een heldere en toekomstvastе privaatrechterlijke overeenkomst. Bij detailhandelsactiviteiten in leisurecentra vraagt de KVK zich af of het gehanteerde maximum percentage verkoopvloeroppervlak van (ter indicatie) 5% in de praktijk werkbaar is: maatwerk dient voorop te staan.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** vinden het onnodig om bij plannen vanaf 1000 m² af te stemmen binnen de regio. De noodzaak wordt pas gevoeld vanaf 3000 m². De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** gaan ervan uit dat de vestiging van een tuinentrum bij het leisurecentrum en een supermarkt in het Schuttershofgebied, beiden in Terneuzen, mogelijk is. Verder vragen de **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** aandacht voor de kernen die qua voorzieningenniveau tussen een regionale kern en een kleine kern zitten, zoals Sas van Gent en Axel. Ook voor deze kernen dienen mogelijkheden te bestaan om detailhandel in volumineuze en gevaarlijke goederen en doelgerichte laagfrequente aankopen te vestigen. **Middelburg** vindt het niet de verantwoordelijkheid van de provincie om bestaande binnensteden en (boven)lokaalverzorgende winkelcentra te beschermen. Dit is in strijd met de gedecentraliseerde verantwoordelijkheid die in de nota Ruimte is opgenomen. Dergelijke doelstellingen zijn alleen voorbehouden aan gemeenten. Verder vindt **Middelburg** de keuze van maximaal 5% als toegestane percentage detailhandel van het totale bruto oppervlak van leisurecentra niet onderbouwd. Het houdt geen rekening met locatie, aard van het aanbod en de beschikbare marktruimte. Hierdoor wordt geen recht gedaan aan eventuele marktpotenties. **Middelburg** stelt als vervanging van het maximum percentage voor om de effecten van een specifiek initiatief te laten onderzoeken en op basis daarvan besluitvorming plaats te laten vinden.

Antwoord:

Het voorgestelde detailhandelsbeleid uit het ontwerp-omgevingsplan komt overeen met de gezamenlijke richtlijnen met betrekking tot branchebeperkingen zoals kenbaar gemaakt in de brief van het IPO aan de Minister van VROM (dd 23-2-2006).

De provincie is het er niet mee eens dat er door het detailhandelsbeleid teveel concessies gedaan worden aan bedrijven die in of aan de binnenstad thuishoren maar zich elders willen vestigen. Detailhandelsbedrijven horen thuis in de aangewezen centra. Voor enkele duidelijk afgebakende categorieën en branches worden legitieme uitzonderingen gemaakt, die slechts toegepast mogen worden onder strenge voorwaarden. Het is aan de gemeente Goes om een uitsterfbeleid voor branches die niet op het Marconigebied thuishoren vast te stellen.

In het ontwerp-omgevingsplan wordt onder voorwaarden ruimte geboden aan zeer grootschalige recreatieve winkelformules van 3000 m² of meer. Dit wordt noodzakelijk geacht omdat de markt een sterke schaalvergrotingstendens laat zien. Situaties zijn denkbaar waarbij winkelvloeroppervlakten van 3000 m² fysiek niet te accommoderen zijn in een Zeeuwse binnenstad, maar dat de vestiging ervan in een aangewezen themaconcentratiegebied toch een bijdrage kan leveren aan de versterking van de detailhandelsstructuur en het geven van ruimte aan vernieuwing en dynamiek in de detailhandel. Er wordt dan ook geen reden gezien om deze uitzondering te schrappen uit het detailhandelsbeleid, mede doordat de gestelde randvoorwaarden voorkomen dat de doelstellingen van het detailhandelsbeleid ondermijnd worden.

Het in regioverband maken van afspraken over branches juicht de provincie toe. De provincie wil dit, waar nodig, ondersteunen.

De mogelijkheid om bij perifeer te ontwikkelen middelgrote dagattracties / leisurecentra detailhandel te vestigen is alleen toegestaan als het een sterk ondergeschikt, ondersteunend en complementair karakter heeft. De provincie vindt het belang van detailhandel als kostendrager voor een leisure-ontwikkeling ondergeschikt aan het belang van de bestaande detailhandelsstructuur. Vandaar dat als randvoorwaarde is gesteld dat de leisure-ontwikkeling

geen duurzame ontvricting van de detailhandelsstructuur mag veroorzaken. Ter indicatie van de ondergeschiktheid is een percentage genoemd van 5 %. Dit percentage moet niet gezien worden als norm, maar als indicatie van wat op voorhand als ondergeschikt wordt beschouwd.

Vanwege het unieke concept van het Zeeuws Evenementen Podium wordt in Middelburg de mogelijkheid geboden om in combinatie met de concept 4900m² detailhandel te realiseren.

Daarbij zullen nadere afspraken over branches en assortiment worden gemaakt.

De provincie is niet van mening dat het voorgestelde detailhandelsbeleid te behoudend van aard is. Door de stabilisering, een afname van het aantal toeristen, de demografische ontwikkelingen en de koopkrachtontwikkelingen is geen substantiële groei van de behoefte aan nieuwe vierkante meters detailhandel te verwachten. Hierdoor is het belangrijk de bestaande centra aantrekkelijker te maken, te herstructureren en eventueel uit te breiden. Ook is het belangrijk de ontwikkelingen buiten de centra zodanig te sturen dat de bestaande centra niet uitgehold worden. Om de dynamiek in de sector niet tegen te houden maar te sturen naar de juiste locaties zijn allerlei uitzonderingen met randvoorwaarden opgesteld waardoor beter ingespeeld kan worden op marktontwikkelingen dan bij het detailhandelsbeleid uit het huidige streekplan. Uitgangspunt blijft altijd het functioneren van de bestaande kernwinkelapparaten. De provincie is net als de KVK van mening dat er heldere bepalingen in bestemmingsplannen opgenomen moeten worden om branchevervaging op PDV-locaties te voorkomen. Een privaatrechtelijke overeenkomst is hier eveneens een geschikt middel voor. Bij het toetsen van bestemmingsplannen zal dit een punt van aandacht blijven. Gemeenten en ondernemersverenigingen hebben een minstens zo grote rol in het voorkomen van branchevervaging door vooraf goede afspraken te maken en te handhaven.

De toevoeging van 1000 m² op een bepaalde locatie is van dusdanige omvang dat het wel degelijk invloed kan hebben op het functioneren van het detailhandelsapparaat van een naburige gemeente. Er wordt dan ook geen reden gezien dit aantal te verhogen tot 3000 m². Voor het plan voor een vrijetijdscentrum met tuincentrum is inmiddels een verklaring van geen bezwaar verleend. Het Schuttershofgebied is een centrumlocatie zodat de vestiging van een supermarkt geen bezwaar kan opleveren. Dit zal bij het indienen van een bestemmingsplan of vrijstellingsprocedure worden beoordeeld.

Voor detailhandel in volumineuze en gevaarlijke goederen en doelgerichte laagfrequente aankopen geldt het uitgangspunt dat dit zoveel mogelijk geconcentreerd plaatsvindt in de vier steden en dragende kernen. Een PDV-concentratie elders is dus niet toegestaan. Bestaande solitaire detailhandelsvestigingen uit een van deze branches blijven natuurlijk bestaan en moeten uitbreidingsmogelijkheden kunnen krijgen. Voor plannen die 'in de pijplijn' zitten, zoals de PDV-locatie op het voormalig CSM-terrein in Sas van Gent, geldt dit eveneens. Nieuwe solitaire PDV-vestigingen buiten de 4 steden en dragende kernen passen niet in het detailhandelsbeleid.

Tot slot een citaat uit de nota Ruimte om aan te tonen dat het detailhandelsbeleid van de provincie wel degelijk past binnen het gedachtegoed van het Rijk: *"Provincies en gemeenten zijn verantwoordelijk voor een voldoende en gevarieerd op de vraag afgestemd aanbod van locaties voor bedrijven en voorzieningen (inclusief detailhandel)"*.

Wijzigingen:

Onder de kop detailhandel buiten de centra wordt als laatste zin toegevoegd: ***"Vanwege het unieke concept van het Zeeuws Evenementen Podium wordt in Middelburg de mogelijkheid geboden om, in combinatie met dit concept, 4900m² detailhandel te realiseren. Daarbij zullen nadere afspraken over branches en assortiment worden gemaakt"***.

Kantoren

Zienswijzen:

De **Rijksoverheid** geeft aan dat het begrip "naar Zeeuwse begrippen grootschalige zelfstandige kantoren" niet is geobjectiveerd en daarom moeilijk hanteerbaar is. Ook **Vlissingen** meent dat het onderscheid tussen groot- en kleinschalig in de kantorenbranche gekwantificeerd moet worden. **Vlissingen** is van mening dat alleen vestigingsplaatsen voor grootschalige kantoren in het omgevingsplan ruimtelijk geregeld moeten worden. De regeling voor kleinschalige kantoren kan worden overgelaten aan de gemeenten.

Middelburg kan niet instemmen met aanvullende voorwaarden voor de invulling van de kantorenlocatie stationsgebied.

De **KVK** is de mening toegedaan dat niet in redelijkheid kan worden verlangd dat alle kleinschalige en middelgrote kantoren zich vestigen in de centra van de steden en/bij knooppunten van openbaar vervoer.

Veere geeft aan dat de stelling dat kantoren in principe alleen in dragende kernen thuis horen niet juist is, omdat ook in de kernen van de gemeente Veere kantoren gevestigd zijn. Terwijl de gemeente Veere geen dragende kernen kent. **Veere** acht het een goede zaak en zou vestiging van zakelijke dienstverlening in de kleinere kernen, die gericht is op de lokale bevolking en vaak specifiek op de toeristisch recreatieve sector, eerder willen stimuleren dan concentreren en bundelen.

Antwoord:

Een exacte grens tussen grootschalige kantoren, middelgrote kantoren en kleinschalige kantoren is niet te geven. Het introduceren van een "Naar Zeeuwse begrippen" grootschalig is zeker een niet bestaande of objectiveerbare categorie.

Indicatief worden kantoren met circa 100 werknemers en/of een bruto vloeroppervlak van meer dan 1000 m² tot de grootschalige kantoren gerekend, kantoren tussen de 10 en 100 werknemers met een bruto vloer oppervlak van 200 tot 1000 m² zijn als middelgroot te beschouwen en kantoren met minder dan 10 werknemers en minder vloeroppervlakte dan 200 m² zijn de kleinschalige kantoren.

De provincie kan instemmen met de opmerkingen dat in het omgevingsplan alleen de vestiging van de grote kantoren (stationslocaties) en de middelgrote (stationslocatie en dragende kernen) geregeld dient te worden. Kleine kantoren kunnen ook elders worden gevestigd. Voorwaarde hierbij is wel dat kantoren goed moeten worden ingepast in de bestaande structuur en aangepast moeten zijn aan de kwaliteit van de omgeving. Gebruik van monumentale c.q. beeldbepalende panden voor kantoorvestigingen om deze panden te kunnen behouden blijft wel onze voorkeur houden.

In Middelburg worden geen aanvullende voorwaarden voor de huidige kantoorlocatie stationsgebied gesteld. Regionale afstemming bij ontwikkeling van kantoorlocaties (en andere boven lokale ontwikkelingen) acht de provincie noodzakelijk.

Wijzigingen:

De passage "Naar Zeeuwse begrippen" wordt geschrapt.

De passage "kleinschalige, zelfstandige kantoren horen in principe thuis in" wordt gewijzigd in "**Grootschalige kantoren (meer dan 1000 m² bruto vloeroppervlak) en middelgrote kantoren (tussen circa 200 en circa 1000 m² bruto vloer oppervlak) horen in principe thuis in**". En de laatste zin van deze alinea wordt gewijzigd in: "**Voor middelgrote kantoren kunnen uitzonderingen op deze regel worden gemaakt om de instandhouding van monumenten en/of beeldbepalende gebouwen te bevorderen**".

6.4. Nutsvoorzieningen

Leidingenstroken

Zienswijzen:

De **Gasunie** wijst op het ontbreken van een aanduiding in de toetsingstabel 6.4 en verzoekt tevens de leidingstroken op de omgevingsplankaart op te nemen.

Reimerink pleit voor het doortrekken van een LPG leiding naar de Duitse grens

Rijkswaterstaat Zeeland merkt op dat er geen overleg heeft plaatsgevonden over het zoekgebied voor buisleidingen in de Westerschelde. Tevens geeft zij aan dat er een leiding ontbreekt op de kaart.

De **Rijksoverheid** wijst op een advies over beleid voor hoogspanningslijnen.

Antwoord:

De ontbrekende aanduiding in de toetsingstabel wordt toegevoegd. Aangezien kaart 6.4 evenals de omgevingsplankaart een beleidsmatige status heeft, ziet de provincie geen aanleiding om de leidingstroken op de omgevingsplankaart op te nemen.

De leiding waarop Reimerink doelt wordt door Delta gebruikt als aardgasleiding en kan niet aan die functie onttrokken worden. Het doortrekken van een LPG leiding naar de Duitse grens is overigens weinig zinvol. LPG transporten zijn gericht op vele relatief kleine klanten in Oost en Zuid Europa. Met een pijpleiding naar de Duitse grens worden deze niet bereikt.

Het zoekgebied in de Westerschelde is overgenomen uit de streekplanuitwerking Buisleidingen. Op kaart 6.4 worden geen individuele leidingen aangegeven, maar zijn alleen de leidingstroken opgenomen.

De provincie heeft kennis genomen van het advies over beleid voor hoogspanningslijnen.

Aangezien dergelijke lijnen in het buitengebied lopen wordt niet verwacht dat in Zeeland zich problemen zullen voordoen.

Wijzigingen:

Tabel 6.4 wordt als volgt gewijzigd:

	Leidingenstrook (50 meter)	Veiligheidsgebied (55 meter aan weerszijden van de leidingenstrook)	Toetsingsgebied (120 meter aan weerszijden veiligheidsgebied)
<i>Grote ruimtelijke ontwikkelingen:</i> Woonwijken, flatgebouw en bijzondere objecten categorie I 9)	Niet toegestaan	Niet toegestaan	In het algemeen niet toestaan
<i>Andere grote ruimtelijke ontwikkelingen</i> (bijv. grote infrastructurele werken)	Niet toegestaan	In het algemeen niet toestaan	Afweging
<i>Ruimtelijke ontwikkelingen van een bescheiden omvang:</i> Vrijstaande woningen verspreid over een groot gebied en te doorsnijden lintbebouwing	Niet toegestaan	Afweging	Afweging
Bijzondere objecten categorie II 10)	Niet toegestaan	Niet toegestaan	Afweging
Verblijfsrecreatieterreinen	Niet toegestaan	Niet toegestaan	Afweging
Dagrecreatieterreinen	Niet toegestaan	Afweging	Toegestaan
Industrieterreinen	Niet toegestaan	Afweging	Toegestaan
<i>Overige ruimtelijke ontwikkelingen van een bescheiden omvang</i>	Niet toegestaan	Afweging	Toegestaan

(bijv. kleinere infrastructurele werken)			
--	--	--	--

Tabel 6.4 Ontwikkelingsmogelijkheden in de nabijheid van leidingenstroken

6.5. Veiligheid

Kustveiligheid

Zienswijzen:

Waterschap Zeeuwse Eilanden en **Verbrugge** maken een opmerking over experimenteren op het gebied van kustverdediging door middel van innovatieve vormen van kustverdediging. **Waterschap Zeeuwse Eilanden** geeft aan dat dit niet ten koste mag gaan van de veiligheid, maar onderschrijft wel de noodzaak om te zoeken naar innovatieve vormen van kustverdediging. Aangegeven wordt dat kosten als gevolg van zwaardere klimaatsomstandigheden voor rekening moeten (blijven) komen van het Rijk. **Verbrugge** merkt op dat experimenten als ComCoast zeer riskant zijn voor de veiligheid voor- en tevens bij zullen dragen aan een veranderende waterhuishouding in de omringende landbouwgebieden.

Waterschap Zeeuwse Eilanden en **Waterschap Zeeuws-Vlaanderen** geven, ten aanzien van het extensief grasbeheer op de waterkeringen, aan dat gezien de vele pachtovereenkomsten het niet altijd mogelijk is een ander beheer in te voeren en dat daarom deze verplichting meer als inspannings- dan als resultaatsverplichting dient te worden beschouwd. Het waterschap Zeeuws-Vlaanderen is bovendien van mening dat dit een detail is wat niet in het omgevingsplan thuis hoort.

Veere en **Borsele** vinden het opnemen van de keurzonering en/of andere zoneringen in de bestemmingsplannen onnodig. **Borsele** ziet dit meer als signaal naar burgers toe en is daarom van mening dat, indien van toepassing, dit slechts in de toelichting van een bestemmingsplan hoeft te worden aangehaald. Afhankelijk van de belangen wenst **Borsele** zelf te bezien of de keurzonering slechts in de toelichting of ook in het bestemmingsplan zelf opgenomen zullen worden. **Veere** is van mening dat het opnemen van zoneringen van recreatie en natuur en de begrenzing van bestaand bebouwd gebied geen nut heeft in bestemmingsplannen en dat dit de leesbaarheid niet ten goede komt. Bovendien zal het bestemmingsplan opnieuw gewijzigd moeten worden als het plan waaruit de zoneringen voortkomen wijzigen. **Veere** vraagt zich verder af of de permanente status van de strandpaviljoens tussen Oostkapelle en Vrouwenpolder op de helling gaat ten gevolge van de zonering van natuur en recreatie. De **ANWB** vraagt aandacht voor het recreatief medegebruik van waterkeringen.

Voor wat betreft de versterking van de zwakke schakels aan de zuid-west kust van Walcheren wordt door **Veere** aangegeven dat dit alleen zeewaarts kan.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** vragen om verduidelijking ten aanzien van bebouwingsmogelijkheden binnen de waterkeringszone bij een zeewaartse versterking van de kust. Als gevolg van de definitie van het kustfundament lijkt niet mogelijk, terwijl op andere plaatsen in het omgevingsplan wordt aangegeven dat dit juist wel mogelijk is.

Rijkswaterstaat Zeeland stelt dat het omgevingsplan aangepast moet worden op basis van recente beleidsdocumenten op het gebied van buitendijks bouwen en geeft aan dat hierover binnenkort nieuwe beleidslijnen komen. Daarnaast geeft **Rijkswaterstaat Zeeland** aan dat het handhaven van de Basiskustlijn een taak is voor het rijk en dat deze in 1993 is vastgesteld in plaats van in 2003. Ook geeft **Rijkswaterstaat Zeeland** aan dat afspraken met het rijk over toetsing van de rijkszeeweringen ontbreken. De **Rijksoverheid** stelt tot slot dat het kustbeleid

nog getoetst moet worden aan de nota Ruimte en dat met name het kustfundament nog de nodige aandacht verdient.

Antwoord:

Zeeland ligt in de frontlinie voor wat betreft de gevolgen van klimaatsveranderingen op de kustverdediging. Daarom zet de provincie in het omgevingsplan in op het vinden van innovatieve vormen van kustverdediging. De provincie ziet in dat het traditioneel verhogen (en dus ook verbreden) van waterkeringen op den duur problemen met zich mee gaat brengen in de vorm van ruimtebeslag en extra risico's in het geval van falen. Het spreekt uiteraard voor zich dat geen enkele vorm van innovatieve experimenten ten koste zal mogen gaan van de veiligheid waaraan overigens ook wettelijk voldaan moet worden. Volgens dezelfde wetgeving zijn de kosten voor het verbeteren van de zeewering voor rekening van het rijk. De provincie gaat er daarbij vanuit dat dit ook voor meer innovatieve vormen geldt. Bij het zoeken naar innovatieve vormen, zoals bijvoorbeeld binnen ComCoast, zullen ook de eventuele gevolgen op de waterhuishouding in omliggende gebieden in beeld worden gebracht.

Het extensief grasbeheer op waterkeringen vormt een actie die is overgenomen uit het Zeeuws kustbeleidsplan. Een extensiever grasbeheer past in de veranderende kijk op waterkeren van traditioneel naar innovatief. De actie kan worden beschouwd als inspanningsverplichting. Het detailniveau van deze actie past niet in het omgevingsplan en zal dan ook niet in paragraaf 7.2 worden opgenomen.

Het opnemen van het kustfundament, de zonering voor recreatie en natuur en van bestaande bebouwing in de waterkeringszone in bestemmingsplan vormt een actie vanuit de nota Ruimte en de 3de Kustnota. In de nota Ruimte staat het als volgt geformuleerd: “de provincies en gemeenten leggen de definitieve landwaartse grens vast in streek- en bestemmingsplannen in overleg met de beheerders van de zeewering”, “Provincies en gemeenten stellen de grens vast van het bestaande bebouwde gebied van de kustplaatsen en nemen deze grens op in streek- en bestemmingsplannen”. In de 3de Kustnota zijn vergelijkbare passages opgenomen. De provincie schaaft zich achter de achterliggende gedachte dat voor eventueel toekomstige versterkingen van de zeewering nu al voldoende ruimte gereserveerd moet worden, ook in bestemmingsplannen.

Met betrekking tot het opnemen van de begrenzing van het kustfundament en de keurzonering kan daarbij worden opgemerkt dat, volgens provinciale opvatting, het kustfundament met bijbehorende definitie alleen de zandige kust betreft en wordt daardoor alleen langs de (zandige) Noordzeekust aangegeven. De begrenzing van het kustfundament valt exact gelijk met de keurzonering van de waterschappen langs de zandige kust. De waterkeringen rondom de Wester- en Oosterschelde, alsmede de waterkeringen rond het Veerse Meer en Grevelingen meer vallen hier buiten. Omdat ook hier de benodigde ruimte voor versterking van de kustverdediging een steeds grotere rol zal gaan spelen is het juist ook daar van belang de benodigde ruimte vast te leggen in bestemmingsplannen.

Door zowel de keurzonering als het kustfundament voor de zandige kust vast te leggen wordt voor de gehele kust een zone aangegeven, rekening houdende met 200 jaar zeespiegelstijging, waarbinnen ruimte wordt gereserveerd voor eventuele toekomstige kustversterkingen, maar waar ook onder voorwaarden op kleine schaal kan worden gebouwd.

In het kader van bijvoorbeeld het project zwakke schakels kan het voorkomen dat er extra brede duinen langs de kust worden aangelegd. Hiermee zal ook het kustfundament verbreden. Dit houdt echter niet in dat hier absoluut geen andere (bouw)activiteiten mogen plaatsvinden. Dit zou het neven doel van het project, namelijk het versterken van de ruimtelijke kwaliteit, in de weg staan. Hierbij moet wel de zonering van intensieve – extensieve recreatie en dynamisch – niet dynamisch beheer uit het omgevingsplan in aanmerking worden genomen.

Ook de zonering van bestaand bebouwd gebied (bebouwingscontouren) vormt een uitgangspunt vanuit het rijksbeleid. Om te voorkomen dat bebouwing verder de waterkeringszone intrekt acht de provincie, in navolging van het rijk, het van belang deze bebouwingscontouren vast te leggen in bestemmingsplannen.

De provincie is zich er van bewust dat het opnemen van deze contouren en zones niet altijd alleen voordelen heeft. Zo kan het voor de leesbaarheid en duidelijkheid van bestemmingsplannen ook nadelig zijn. Overigens is het de bedoeling dat genoemde zones en contouren alleen worden opgenomen wanneer er al een bestemmingsplanwijziging wordt opgestart in een ander kader.

De zonering voor recreatie en natuur in de kustzone geeft aan waar in de zandige kust het natuurbelang voorrang heeft en waar het recreatiebelang. Bij ontheffingverlening zal de betreffende beheerder hier rekening mee houden en ook het beheer van het gebied wordt op deze zonering afgestemd. Het opnemen van deze zones in bestemmingsplannen is niet aan de orde.

In paragraaf 6.5.1 van het omgevingsplan wordt aandacht besteed aan het recreatief medegebruik van de waterkeringen.

De zonering van dynamisch en niet dynamisch beheer langs de zandige kust heeft betrekking op het te voeren beheer. In de dynamisch beheerde gebieden is in beginsel elke vorm van bebouwing ongewenst, omdat dit de dynamische processen in de weg staat. Al bestaande bebouwing, zoals de strandpaviljoens, kan blijven staan. Hierbij moet overigens wel worden voldoen aan de door de beheerder (waterschap) gestelde eisen, zoals bijvoorbeeld het demontabel moeten zijn van de paviljoens.

Met betrekking tot de gemaakte opmerking dat de Zwakke Schakel aan de zuidwest kust van Walcheren alleen zeewaarts zou kunnen worden versterkt, merkt de provincie op dat binnen het kader van Zwakke Schakels in een uitgebreid traject van de planstudie worden gezien welke oplossingsvariant de uiteindelijke voorkeur heeft. Dit zal per deelgebied kunnen variëren van landwaarts tot consoliderend tot zeewaarts. Binnen deze planstudie worden de betreffende gemeenten ook intensief betrokken. Welke variant uiteindelijk de voorkeur zal hebben zal moeten blijken. Of voor de zuidwest kust van Walcheren een zeewaartse variant de enige mogelijke is, is nu nog niet te zeggen.

De provincie onderschrijft dat het handhaven van de basiskustlijn een taak is voor het Rijk.

Wijzigingen:

Op bladzijde 168 onder de kop keurzoneringen; zonering van natuur en recreatie, wordt de volgende tekst opgenomen: ***“In nieuw te ontwikkelen brede duinen, bijvoorbeeld in het kader van het Zwakke Schakels project, kan natuur en recreatie gelijkwaardig zijn.***

Gekoppeld aan het recreatieve gebruik van die brede duinen kan daar dan ook enige semi-permanente bebouwing worden toegestaan. Daarbij wordt gedacht aan sanitaire voorzieningen ten behoeve van het duinkamperen en kleinschalige horecavoorzieningen”.

En op bladzijde 169 ***“gemeenten nemen deze bebouwingscontouren op in hun bestemmingsplannen. In het kader van Zwakke Schakels wordt op enkele plaatsen langs de kust een zeewaartse verschuiving van de waterkering onderzocht. Wordt daadwerkelijk tot zeewaartse verschuiving overgegaan, dan kunnen door eventuele aanpassing van keurzonering en bebouwingscontouren meer mogelijkheden worden gecreëerd voor bebouwing en kwaliteitsverbetering van de kustplaatsen.”***

Onder de paragraaf “zonering van natuur en recreatie” zal de volgende zin worden opgenomen ter verduidelijking: ***“Bestaande bebouwing kan, onder voorwaarden, blijven in dynamisch beheerde gebieden”.***

Onder de paragraaf "Zones van bebouwing" wordt toegevoegd: ***"Het al dan niet opnemen van een bebouwingscontour ter hoogte van de Mosselbankhaven en de locatie van Dow***

Benelux is onderwerp van nader overleg. Indien blijkt dat dit gewenst is, zal hiertoe een planuitwerking worden opgesteld”.

In het kader over risico's buitendijkse ontwikkelingen wordt de vierde alinea vervangen door de volgende tekst: ***“In 2005 is door de commissie Poelmann een advies uitgebracht over de bescherming en ontwikkeling van buitendijks gebied in kustplaatsen. Voor Zeeland heeft dit advies alleen betrekking op de kustplaatsen Vlissingen en Cadzand. De adviezen zijn grotendeels overgenomen door het Rijk. Naar verwachting zullen deze ook een plaats krijgen in de komende beleidslijn kust. Medio 2006 worden de beleidslijnen voor de kust en voor meren en delta's door het Rijk uitgebracht. Hierin zal worden ingegaan op de ontwikkelingsmogelijkheden, rollen en verantwoordelijkheden in het buitendijks gebied van de Rijkswateren.”*** De eerste zin van de laatste alinea in dit kader zal worden vervangen door de volgende zin: ***“Bij de vertaling van de beleidslijnen naar een regionale uitwerking wordt veel waarde gehecht aan transparantie voor burgers en ondernemers in hun eigen verantwoordelijkheden en die van de overheid”***. Verder wordt in de actielijst een actie opgenomen met betrekking tot dit onderwerp: ***“Uitwerking geven aan beleidslijnen kust en meren en delta's”***.

In de actielijst op bladzijde 170 zal expliciet worden gemaakt dat het handhaven van de basiskustlijn een taak voor het rijk is. Ook zal worden aangegeven dat de basiskustlijn reeds in 1993 is vastgesteld.

In paragraaf 7.2 komt de actie met betrekking tot het extensief grasbeheer op waterkeringen te vervallen.

Het eerste actiepunt op pagina 170 wordt gewijzigd in: ***“(Dynamisch) handhaven van de in 1993 vastgestelde Basiskustlijn door middel van zandsuppleties door het Rijk.”***

Externe veiligheid

Zienswijzen:

De **Rijksoverheid** merkt op dat de passage over het munitiedepot Ritthem niet (geheel) klopt en de veiligheidsafstanden onder herziening zijn. Het **ministerie van Defensie** verzoekt de passage over de afstandsnorm te schrappen.

Rijkswaterstaat Zeeland merkt op dat de te maken afspraken met betrekking tot externe veiligheid met de rijkswegen en vaarwegenbeheerder ontbreken. Uit een toelichting blijkt het te gaan om de te maken afspraken met betrekking tot de ontwikkeling naar een basisnet voor het vervoer van gevaarlijke stoffen met bijbehorende zonering.

Goes en de **Christenunie Tholen** merken op dat een verwijzing naar de naar verhouding hoge risicofactor van met name Goes, Kloetinge en Schelde Rijn verbinding ontbreekt op kaart 4.4.A. Ook de weergave van de risicocontouren van de spoorlijn Vlissingen–Roosendaal ontbreekt op kaart 6.5.F. **Tholen** merkt op dat de Schelde –Rijn verbinding blijkens kaart 6.5.F geen risicocontouren kent. **Tholen, Goes** en **Christenunie Tholen** vragen aandacht en een actieve opstelling van de provincie voor de risico's t.g.v. de spoorlijn en de Schelde Rijn verbinding.

De **Rijksoverheid** geeft verder aan dat de door de provincie aangegeven beperking/afwijking van de algemene motiveringsplicht van het GR, zoals geëist in het BEVI, onjuist is.

Vlissingen geeft aan dat de in gang gezette ontwikkelingen, met name Dokkershaven en Kenniswerf, niet vertraagd dan wel belemmerd mogen worden als gevolg van het groepsrisico door het transport van gevaarlijke stoffen op de Westerschelde. **Tholen** heeft grote moeite met de uitspraak dat er geen risicocontouren buiten kavel- of terreingrenzen bij respectievelijk kleinschalige of regionale bedrijventerreinen mogen zijn, omdat dit strijdig is met een zuinig

ruimtegebruik, nieuwvestiging zal beperken en bedrijven op kosten jaagt zonder concreet doel.

De **Dorpsraad Nieuwdorp** geeft aan dat het concentratiebeleid van risicobedrijven het risico op de betreffende terreinen verhoogd en kan leiden tot extra risico's (domino-effecten).

Antwoord:

Het proces van herziening van de veiligheidsafstanden van het munitiedepot zal niet afgerond zijn voordat het omgevingsplan wordt vastgesteld. Om duidelijkheid te scheppen over de heersende veiligheidsafstanden is het wenselijk om die in het plan te noemen. Wel zal in het plan aangegeven worden dat deze afstanden, op basis van de herziening, gewijzigd kunnen worden.

Over het basisnet voor vervoer gevaarlijke stoffen staat in de beleidsvisie Externe Veiligheid, die onderdeel is van het omgevingsplan, de volgende passage: "De gezamenlijke provincies en het rijk werken, in lijn met de nota mobiliteit, aan een zogenaamd basisnet, waarover selectief vervoer van gevaarlijke stoffen mogelijk is. Dit basisnet moet voldoen aan eisen die zijn beschreven in de nota Mobiliteit." Deze zin is abusievelijk niet opgenomen in de tekst van het omgevingsplan en zal worden toegevoegd.

Over de transportrisico's in Zeeland liep ten tijde van het schrijven van het ontwerp omgevingsplan een studie naar de risico's van alle transportmodaliteiten. Deze studie is in januari 2006 afgerond. De belangrijkste conclusies van deze studie zijn dat er in Zeeland langs alle transportroutes geen 10^{-6} risicocontour bestaat en dat er ook geen overschrijdingen zijn van het groepsrisico. Wel kunnen er ongevallen plaatsvinden met gevaarlijk stoffen, waarvan de effecten (zeer) groot kunnen zijn. De ontwikkelingen van het transport van gevaarlijke stoffen en de ruimtelijke ontwikkelingen langs deze routes blijven daarom en belangrijk aandachtspunt in het provinciale beleid. De belangrijkste conclusies van de studie zullen in het omgevingsplan opgenomen worden.

Het BEVI kent een algemene motiveringsplicht van het groepsrisico bij met name genoemde besluiten in het kader van Wm en WRO. In het betreffende artikel zijn ook de minimum eisen opgesomd waaraan de motivering moet voldoen. Die eisen betreffen o.a. een onderzoek naar mogelijke maatregelen om de risico's te beperken of andere alternatieven. In de beleidsvisie Externe Veiligheid is ervoor gekozen om die algemene, uitgebreide motiveringsplicht te beperken tot die gevallen waarin het relevant is. In de beleidsvisie staat niet vermeld, dat in die gevallen wel een overweging in het besluit moet worden opgenomen over het groepsrisico, omdat anders niet is voldaan aan de formele vereisten van het BEVI.

De Inspectie VROM is betrokken geweest bij het opstellen van de beleidsvisie en heeft toen geen bezwaar gemaakt tegen deze beperking. De tekst van het omgevingsplan wordt aangevuld met het doel en de argumentatie van de beperking van de motiveringsplicht van het GR. In onderstaand beslisschema is weergegeven wanneer nader onderzoek naar het groepsrisico noodzakelijk wordt geacht om aan de motiveringsplicht te kunnen voldoen.

De motiveringsplicht van het groepsrisico is in de circulaire 'Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen, 2004, vastgelegd; die is gelijk aan de eisen in het BEVI t.a.v. groepsrisico van bedrijven. De provincie heeft in het kader van het uitvoeringsprogramma externe veiligheid, samen met de gemeenten een beleidsvisie opgesteld (7 oktober 2005 vastgesteld door Provinciale Staten) en daarna (o.a.) een handreiking voor het opstellen van een paragraaf over externe veiligheid in bestemmingsplannen. Deze handreiking omvat ook de motiveringsplicht van het groepsrisico. Of uit deze verplichting belemmeringen voor de genoemde plannen kunnen ontstaan, is niet op voorhand uit te sluiten. Maar de provincie is vanzelfsprekend bereid om het gevraagde maatwerk te verrichten.

Het concentreren van risicobronnen is een belangrijk uitgangspunt in de provinciale beleidsvisie externe veiligheid. Op basis van deze visie hebben de Zeeuwse gemeenten een

stramien opgesteld voor een gezamenlijke gemeentelijke visie, die hetzelfde uitgangspunt heeft bevestigd.

Met het concentratiebeleid wil de provincie twee concrete doelen bereiken:

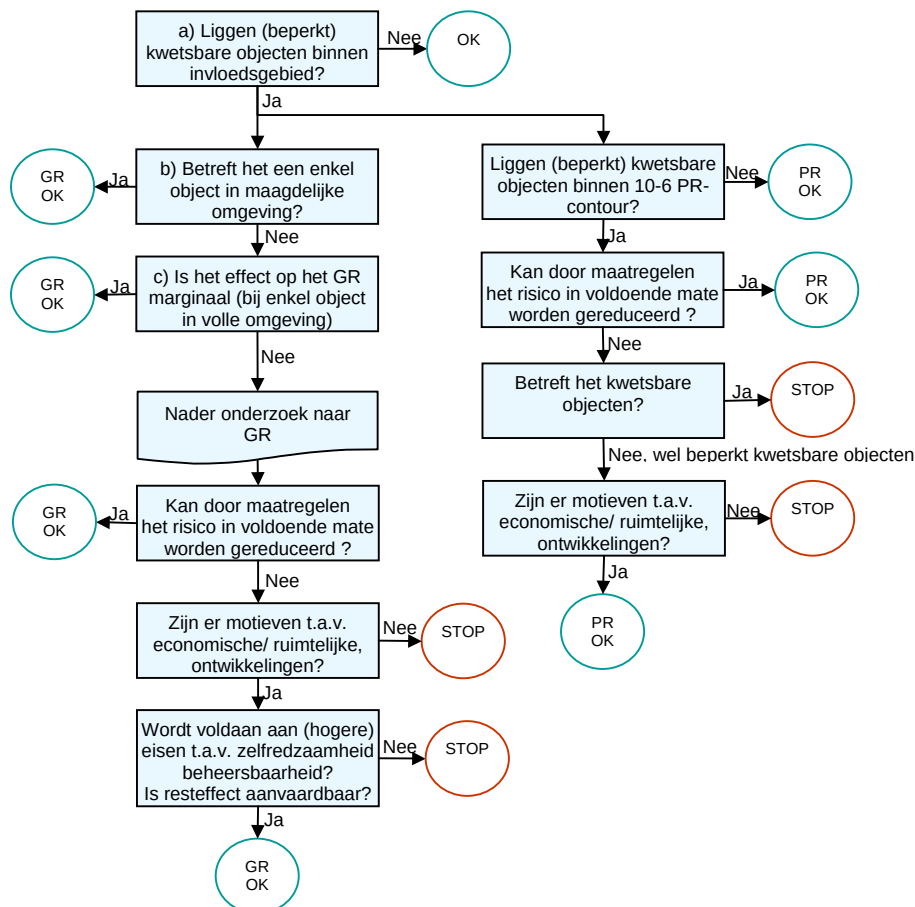
1. zo min mogelijk indirect ruimtebeslag vanwege veiligheidsrisico's, waardoor ruimtelijke beperkingen ontstaan voor buurbedrijven of nieuwbouw van kwetsbare bestemmingen, zoals woningen.

2. de blootstelling aan veiligheidsrisico's van mensen tot een minimum beperken.

De mogelijk negatieve effecten van deze beleidskeuze worden zoveel mogelijk beperkt door het uitgangspunt alleen te hanteren voor nieuwe situaties – derhalve niet betrekking hebbend op sanering van bestaande - en de nuancering “aan de kant waar bebouwing aanwezig of gepland is of kan worden”. Deze laatste nuancering is abusievelijk niet in de plantekst opgenomen. De tekst van het omgevingsplan wordt hierop aangepast.

Keerzijde van het concentratiebeleid van risicobronnen is de mogelijk verhoogde kans op domino-effecten, waarbij tengevolge van een ongeval bij een bedrijf, een tweede ongeval bij een buurbedrijf wordt geïnitieerd. De Dorpsraad wijst erop, dat “...ontruiming risico's kunnen opleveren bij bepaalde productieprocessen die gecontroleerd dienen te worden...”.

De constatering van de Dorpsraad is voor een deel terecht. Echter, bij vestiging van een nieuw bedrijf, of uitbreiding van een bestaand bedrijf, wordt in het kader van de milieuvergunning onderzoek verricht naar de maatregelen die nodig zijn om risico's te voorkómen of te beperken. Dit kunnen technische eisen zijn, maar ook organisatorische, zoals training, informatie uitwisseling, opstellen noodplan,...etc. Over deze te nemen maatregelen wordt op voorhand ook het advies ingewonnen van de brandweer. De te nemen maatregelen worden vervolgens in de vergunning vastgelegd, welke controleerbaar en handhaafbaar is. Hiermee wordt de kans op een domino-effect in onze visie effectief bestreden.

Figuur: Beslisschema voor de toetsing aan wettelijke normen

Wijzigingen:

Toevoegen aan tekst over munitiedepot op blz. 175: ***“Als door het ministerie van VROM, op basis van de herziening veiligheidsafstanden die momenteel plaatsvindt, nieuwe afstandsnormen worden vastgesteld, dienen deze nieuwe afstandsnormen door de gemeente in de betreffende bestemmingsplannen verwerkt te worden”.***

Op pagina 174 wordt voor de passage "Brongerichte maatregelen ... de volgende:", de volgende zin toegevoegd: ***“De gezamenlijke provincies en het rijk werken, in lijn met de nota mobiliteit, aan een zogenaamd basisnet, waarover selectief vervoer van gevaarlijke stoffen mogelijk is. Dit basisnet moet voldoen aan eisen die zijn beschreven in de nota Mobiliteit.”***

Op blz. 174 wordt een aparte kop over transportrisico's toegevoegd, boven huidige tekst "Bronmaatregelen voor verkeer en vervoer...":

“Transportrisico's

De provincie past de Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen toe bij de beoordeling van plannen voor nieuwe infrastructuur en ruimtelijke plannen binnen het gebied waarin dodelijke slachtoffers kunnen vallen door een ongeval met een gevaarlijke stof.”

Na de passage over brongerichte maatregelen wordt de volgende passage aan de tekst toegevoegd:

“Uit recent onderzoek is gebleken, dat bij het huidige transport van gevaarlijke stoffen geen situaties in Zeeland bestaan, waarin de risiconormen worden benaderd of overschreden. Dit geldt voor alle routes en modaliteiten, behalve voor het groepsrisico op twee locaties langs de spoorlijn in Midden Zeeland en het groepsrisico ten gevolge van de Westerschelde in Terneuzen. Bij het spoorvervoer wordt volgens de prognose van Prorail in de toekomst de oriënterende waarde van het groepsrisico benaderd in Goes en Krabbendijke. Het gerealiseerde spoortransport (op basis van de cijfers over 2003) leverde nergens een 10^{-6} contour op. Ook de oriënterende waarde voor het groepsrisico wordt bij het huidige transportvolume niet overschreden. De risico's van het transport over de Westerschelde van gevaarlijke stoffen zijn zover teruggedrongen, dat er nu alleen in Terneuzen sprake is van een aandachtspunt vanwege het groepsrisico, dat de oriënterende waarde benaderd. De risico's van de Schelde Rijnverbinding blijken mee te vallen: er is geen sprake van een 10^{-6} contour en het groepsrisico blijft ruim beneden de oriënterende waarde.

De provincie werkt mee aan de ontwikkeling van het zogenaamde basisnet voor vervoer van gevaarlijke stoffen als beschreven in de nota Mobiliteit. In de met het Rijk te maken afspraken over dit basisnet zal de provincie het belang van een goede ruimtelijke ontwikkeling langs transportroutes (met name de Zeeuwse spoorlijn) afwegen tegen het belang van een goede economische ontwikkeling van de zeehavens. Ruimtelijke beperkingen langs de spoorlijn zijn alleen acceptabel, als alle mogelijke bronmaatregelen zijn genomen.”

De volgende tekst wordt toegevoegd aan het tekstblok “Beoordeling risicosituaties”, na de eerste volzin:

“De provincie vereist niet in alle gevallen een uitgebreid, nader onderzoek naar het groepsrisico, om aan de motiveringsplicht te voldoen. Dat is het geval als:

- a) de geplande (kwetsbare) objecten buiten het invloedsgebied liggen (dan is er geen groepsrisico), of***
- b) het een enkel (kwetsbaar) object in een nagenoeg maagdelijke omgeving betreft (dan is het groepsrisico zeer laag), of***

c) het een enkel (kwetsbaar) object in een al zeer volle omgeving betreft, waardoor het effect op het groepsrisico marginaal is.

In die gevallen kan in het besluit worden volstaan met de opmerking dat er geen sprake is van een significant groepsrisico of wijziging daarvan.

Als de risicosituatie niet voldoet aan de hiervoor genoemde voorwaarden a, b of c, vereist de provincie een uitgebreide verantwoording van het groepsrisico, waarbij aandacht wordt besteed aan de criteria zelfredzaamheid, beheersbaarheid en resteffecten.

Aan de tekst met betrekking tot bedrijventerreinen op pagina 174 wordt de volgende nuancering toegevoegd: ***“aan de kant waar bebouwing aanwezig of gepland is of kan worden”***. Verder het woord ***“risicocontouren”*** vervangen door ***“10⁶ risicocontour”***.

Deel C: Uitvoering en instrumentarium

Hoofdstuk 7 Regionale afspraken en accenten

7.1 Afspraken samenwerkende gemeenten: de regioagenda's

Walcheren

Algemeen

Zienswijzen:

De **PCO** signaleert het ontbreken van een paragraaf over recreatie, waar dit gezien de relatie met het nationaal landschap wel wenselijk is. Juist in deze regio zou de provincie het geformuleerde beleid in ambitieuze uitvoeringsambities moeten vertalen.

Bij de vaststelling van het omgevingsplan komt de streekplanherziening Stadsgewest Vlissingen-Middelburg te vervallen. De gemaakte afspraken voor het stedelijk gebied Walcheren 2010 blijven van kracht. **Vlissingen** wil vernemen om welke afspraken het concreet gaat ter voorkoming dat er gaande het proces bestuurlijk verschil van inzicht gaat ontstaan over al dan niet passende projecten en uitgangspunten. **Middelburg** constateert dat het omgevingsplan belangrijke beleidswijzigingen bevat waarbij volledig voorbij wordt gegaan aan vigerende beleidsafspraken en op basis daarvan gewekte verwachtingen. Het vigerend beleid is de basis geweest voor grote investeringen zowel op het gebied van grondverwerving als van planvoorbereiding. De voorgestelde wijzigingen zijn voor **Middelburg** zowel programatisch als financieel onaanvaardbaar. **Middelburg** pleit voor erkenning van reeds in gang gezette ontwikkelingen als pijplijnprojecten, die zonder extra voorwaarden ten uitvoer gebracht kunnen worden.

Vlissingen beraadt zich over het opstellen van een gemeentelijke structuurvisie.

Heemschut zou graag zien dat de gedachte van een robuuste groene zone voor de geleidingszone meegenomen wordt bij de op te stellen landschapsvisie voor het nationaal landschap en de begrenzing hierop zal worden afgestemd.

Vlissingen ondersteunt de actiepunten uit de regionale afspraken met dien verstande dat zij op het standpunt staat dat een planologische reservering van een 4^e kanaalkruising niet noodzakelijk is. De realisering van een 4^e kanaalkruising is gelet op de kosten en de aanduiding Nationaal Landschap, binnen de looptijd van het omgevingsplan niet reëel.

Middelburg laat de ruimteclaim voor een 4^e kanaalkruising vervallen. **Middelburg** gaat er vanuit dat het, voor dit gebied, in gang gezette vigerend beleid uitgevoerd kan worden waaronder de sportboulevard. Door de eis van het opstellen van een visie voor de geleidingszone ontstaat een groot risico op vertraging van dit project. **Middelburg** verwacht van de provincie een expliciete erkenning van reeds in uitvoering genomen beleidsafspraken. Dit geldt eveneens voor de geldende afspraken die zijn vastgelegd in de gebiedsvisie 'Rondom het Veerse Meer' zonder dat daar extra voorwaarden aan worden gesteld. verwacht

Veere meldt dat de gemeenteraad van Veere en van Noord-Beveland een duidelijk voorbehoud heeft gemaakt ten aanzien van de plannen op de Veerse Dam. Deze mogen geen al te grote inbreuk maken op de beeldkwaliteit op en vanaf de dam en het zicht op de stad

Veere. **Veere** mist de aandacht voor mogelijke gevolgen van de 3^e verdieping van de Westerschelde in verband met het toeristisch-economische belang van de strandrecreatie en de strandnatuur.

Antwoord:

Het recreatiebeleid staat verwoord in paragraaf 5.6 van het omgevingsplan. In het project Nationaal Landschap wordt binnen de in het omgevingsplan gestelde kaders gewerkt aan de doelstelling hiervan: versterken kernkwaliteiten van het gebied in samenhang met recreatieve ontwikkelingen. De regioparagraaf is gericht op die zaken die vanuit de regio specifiek worden ingevuld. Met betrekking tot de recreatie zijn deze zaken gekoppeld aan het nationaal landschap en het project zwakke schakels.

De gemeenten Middelburg en Vlissingen hebben samen met de provincie het ruimtelijk plan stedelijk gebied Walcheren opgesteld. Dit ruimtelijk plan is vastgesteld als streekplanuitwerking en als intergemeentelijk structuurplan, waarbij het intergemeentelijk structuurplan inhoudelijk niet afwijkt van de streekplanuitwerking. Wel is het structuurplan verder uitgewerkt en gedetailleerder dan de streekplanuitwerking.

De gemaakte afspraken zoals neergelegd in de streekplanuitwerking omtrent het beleid ten aanzien van kantoren, voorzieningen (waaronder detailhandel en cultuur) en wonen worden in het omgevingsplan niet gewijzigd. De provincie gaat ervan uit dat de in de streekplanuitwerking en in de intergemeentelijke structuurschets gemaakte afspraken omtrent afstemming en samenwerking op tal van gebieden door de beide gemeenten verder worden vormgegeven.

De opstelling van het omgevingsplan vormt wel het geëigende moment om te bezien in hoeverre de ingezette beleidslijnen actualisering behoeven. Hierbij wordt rekening gehouden met reeds ingang gezette uitvoering van huidig beleid. Als basis voor de ingezette ontwikkelingen in de geleidingszone gelden de in het stadsgewest gemaakte afspraken. In de ruimtelijke verkenning van de geleidingszone kunnen gezamenlijk ook de definitieve conclusies over de ruimtelijke reservering van de vierde kanaalkruising worden getrokken. Ook de uitvoeringsafspraken zoals deze zijn vastgelegd in de gebiedsvisie 'Rondom het Veerse meer' blijven voor de provincie overeind staan. In de paragraaf over de Bevelanden staat dat expliciet vermeld, maar dat geldt natuurlijk zondermeer ook voor het Walcherse deel. Het omgevingsplan stelt daarbij geen extra voorwaarden ten aanzien van landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden.

Bij ontwikkelingen op de Veerse Dam vormt beeldkwaliteit een integraal onderdeel van de planvorming.

In de studies uitgevoerd ten behoeve van de ontwikkelingschets Schelde-estuarium 2010 is aandacht besteed aan de mogelijke effecten voor de strandrecreatie. Hier is geconcludeerd dat de verwachting is dat er geen effecten zullen op treden.

Wijzigingen:

Geen.

Kernentypologie

Zienswijzen:

Veere geeft aan dat er naast de genoemde typologie van kernen in paragraaf 7.7.1. pag. 180, ook nog een categorie recreatieconcentraties kan worden aangewezen.

Antwoord:

Op de ‘recreatiekaart’ (pag. 127) en op de omgevingsplankaart worden deze concentraties als zodanig aangewezen.

Wijzigingen:

Geen.

Nationaal Landschap

Zienswijzen:

Veere vraagt helderheid over de op te stellen landschapsvisie voor Walcheren, zoals overeengekomen in de regionale agenda. Het is niet duidelijk of de visie zoals die voor het uitvoeringsprogramma wordt opgesteld gelijk is aan de landschapsvisie. **Vlissingen** stelt dat ontwikkeling van de Sportboulevard in de geleidingszone mogelijk blijft.

Antwoord:

Voor het gehele Nationaal Landschap wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld op basis van eerder onderzoek en aanvullende informatie vanuit overheden en maatschappelijke organisaties. Het uitvoeringsprogramma bevat een visie op hoofdlijnen en richt zich met name op landschap, cultuurhistorie, recreatie en toerisme. Dit is geen landschapsontwikkelingsplan. Een landschapsontwikkelingsplan is een uitgebreide studie waar formele eisen aan zijn verbonden. Het plan wordt uiteindelijk vastgesteld door gemeenteraad of Provinciale Staten en krijgt daarmee een beleidsstatus. Een landschapsontwikkelingsplan vormt vervolgens de basis voor bestemmingsplan, beeldkwaliteitsplan en welstandsnota. De provincie heeft vanwege het uitvoeringsgerichte karakter van het Nationaal Landschap gekozen voor een visie waarbij o.a. is samengewerkt met de gemeente Veere.

In het kader van regionale agenda Walcheren is afgesproken nadere invulling te geven aan de functie die de verschillende landschappen binnen het deelgebied Walcheren hebben. Hierbij worden genoemd: de geleidingszone tussen Middelburg en Vlissingen, het gebied ten noorden van Arnemuiden en het gebied tussen het stadsgewest en het Sloegebied. In het uitvoeringsprogramma van het Nationaal Landschap wordt met deze nadere uitwerkingen rekening gehouden. De visievorming voor de geleidingszone is gestart, waarbij ontwikkelingen rond de sportboulevard en het Nationaal Landschap worden meegenomen. Het staat de gemeente Veere vrij zelf het initiatief te nemen tot het opstellen van een Landschapsontwikkelingsplan.

Wijzigingen:

De tekst met betrekking tot het nationaal landschap in de regionale agenda Walcheren wordt integraal vervangen door de volgende tekst: **“Het beleid voor Nationale Landschappen is uitgewerkt in paragraaf 4.11. Een van de onderdelen voor het op te stellen uitvoeringsprogramma Nationaal Landschap vormt een landschapsvisie voor Walcheren. In deze visie zullen voor Walcheren drie gebieden worden aangeduid met elk een eigen specifieke positie binnen het Nationaal Landschap. Voor deze drie gebieden is nadere uitwerking gewenst. Het gaat hierbij allereerst om de geleidingszone tussen Middelburg en Vlissingen, waarvoor op initiatief van de gemeenten gezamenlijk een integrale visie gesteld zal worden.. Ten tweede gaat het om de ontwikkeling van de Oranjeplaat-Oranjepolder, ten noorden van Arnemuiden. Het derde gebied is het gebied tussen het stadsgewest en het Sloegebied. Voor dit gebied is de ontwikkeling naar een groen en recreatief aantrekkelijk landschap het uitgangspunt, zodat een groene bufferzone ontstaat die tevens kan dienen als recreatief uitloopgebied voor het stedelijk gebied van Walcheren.”**

De Bevelanden

Zienswijzen:

Noord-Beveland is van mening dat de regiovisie De Bevelanden te weinig wordt benut als strategische visie op de regio.

Reimerswaal verzoekt het woord ‘saneren’ in de tekst onder acties en prestaties op pag. 184 te vervangen door “mogelijke verplaatsing”. Het woord saneren kan de verwachting wekken dat de gemeentelijke dan wel de provinciale overheid daar nu reeds financiële middelen voor heeft gereserveerd. **Goes** verzoekt de onder acties en prestaties opgenomen passage over de Koninklijke Maatschap Wilhelminapolder te schrappen. Het betreft een niet gemeentegrens overschrijdende beleidsimplicatie. Het primaat in deze is aan de gemeente. Verder verzoekt **Goes** de passage op pag. 183, 13^e regel “wonen in het parklandschap tussen Goes en Kapelle” te schrappen. Een en ander heeft geen realiteitswaarde. De gemeente wil de huidige agrarische functie van het gebied tussen de kern ‘s Heer Arendskerke en de Deltaweg handhaven. De realiteitswaarde van de beleidsintenties omtrent het parklandschap en de ideeën over de bouw van landhuizen is nihil.

Goes wil bovendien een voetnoot plaatsen bij het noemen van De Poel als regionaal/stedelijk bedrijventerrein. **Goes** plaatst de nadrukkelijke aantekening dat ontwikkeling in het Noord-West-kwadrant van het verkeersknooppunt De Poel niet binnen de planhorizon van het omgevingsplan ligt.

Noord-Beveland wil dat het project de Veerse Dam wordt toegevoegd aan de lijst op pag. 185.

De **Dorpsraad Nieuwdorp** vraagt aandacht voor het bouwen van woningen dicht bij de werkgelegenheid. De as Lewedorp-’s Heerenhoek langs de Stoofweg komt daarvoor in aanmerking mede in relatie tot in het verleden gedane toezeggingen m.b.t. woningbouw in en om Nieuwdorp.

Borsele wil haar kernen niet op zichzelf beschouwen, los van het omringende gebied. Juist de verwevenheid en de doorwerking van functies (kernen – agrarische activiteiten) maken dat er sprake is van een gemengd gebied. De aanduiding van de kernen als woonkern in het omgevingsplan is op zich terecht doch dat betekent niet dat de kernen gelijk gesteld kunnen worden aan een rustige woonwijk. **Noord-Beveland** geeft aan dat met het loslaten van de eigen status van de Gebiedsvisie Rondom het Veerse Meer de vraag opkomt of de continuïteit van beleid wel voldoende gewaarborgd is. De gemeente geeft aan dat Noord Beveland uit drie deelgebieden bestaat. Met twee strategische projecten wil de gemeente haar positie in de omgeving versterken. Het betreft de groen-blauwe slinger en de integrale ontwikkeling van de gehele zuidrand van het eiland.

Zeeland Seaports meldt dat in par. 7.1.2 vermeld zou moeten worden dat het bedrijventerrein Sloepoort in zijn geheel, dus met een eindomvang van circa 30 hectare kan worden gerealiseerd.

Antwoord:

De hoofdlijnen van de regiovisie De Bevelanden zijn vertaald in de regionale agenda. De strategische kracht van de regiovisie kan binnen de kaders van het omgevingsplan door de gemeenten gebruikt worden om ontwikkelingen gestalte te geven.

De ingebrachte zienswijzen van de gemeenten Reimerswaal en Goes worden onderschreven. Behoudens voor de Poel aangezien dit bedrijventerrein zowel voor de provincie als voor Goes dé locatie vormt voor toekomstige bedrijventerreinontwikkelingen in de stedelijke

ontwikkelingszone Goes. Het plaatsen van een voetnoot zoals de gemeente aangeeft acht de provincie dan ook niet noodzakelijk.

Het project Veerse Dam is opgenomen in de regioagenda Walcheren.

Op zichzelf onderschrijft de provincie het principe van wonen en werken bij elkaar te brengen. Doch de woonfunctie substantieel te vergroten in landelijke gebieden waar de milieukwaliteiten onder druk staan heeft beslist niet onze voorkeur. Het omgevingsplan biedt voldoende ruimte voor woningbouw in de kern Nieuwdorp.

De zienswijze van de gemeente Borsele onderschrijft de provincie, doch daarbij dient te worden aangetekend dat voor de milieukwaliteit in de dorpen niet afgeweken kan worden van wettelijke (milieu)normen.

De streekplanherziening 'Rondom het Veerse Meer' komt met dit omgevingsplan te vervallen. De afspraken die ten grondslag liggen aan de gebiedsvisie blijven van kracht. Het is dan ook zaak de uitvoering van het project voortvarend op te pakken. Het gaat hierbij onder andere om de volgende projecten: ontwikkeling havengebied Kamperland, de groenblauwe slinger, de ontwikkeling van de Willem-Adriaanpolder en de deelgebiedsvisies Wolphaartsdijk en Schenge. De streekplanuitwerking stedelijke ontwikkelingsvisie Goes komt te vervallen. De provincie acht daarmee de continuïteit van het beleid Rondom het Veerse Meer voldoende gewaarborgd.

De opmerking van Zeeland Seaports met betrekking tot Sloepoort wordt in de tekst verwerkt.

Wijzigingen:

Het woord 'saneren' in de tekst onder acties en prestaties op pag. 184 vervangen door "mogelijke verplaatsing".

De onder acties en prestaties opgenomen passage over de Koninklijke Maatschap Wilhelminapolder schrappen.

De passage op pag. 183, 13^e regel "wonen in het parklandschap tussen Goes en Kapelle" schrappen.

De passage op pag. 183 "een bosrijk woon(werk)milieu bij het Poelbos in Goes" schrappen.

Onder bedrijventerreinstrategie wordt het aandachtspunt met betrekking tot de Sloepoort als volgt geformuleerd: ***"Sloepoort als een terrein met een accent op havengerelateerde bedrijvigheid, transport en logistiek met een maximale omvang van circa 30 hectare"***.

Zeeuws-Vlaanderen

Algemeen

Zienswijzen:

De **dorpsraden van Biervliet, Hoek en Philippine, e.a.** hebben een gezamenlijke visie opgesteld. Zij vragen opname in het omgevingsplan, steun en facilitering.

Antwoord:

De provincie ondersteunt de gezamenlijke visie van de dorpsraden van Biervliet, Hoek en Philippine e.a voor zover deze past binnen de kaders van het omgevingsplan. Verdere initiatieven worden overgelaten aan de gemeente.

Wijzigingen:

Geen.

Regionaal bedrijventerreinenprogramma / woningbouw

Zienswijzen:

In de reactie van de **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** wordt gevraagd een groot aantal lokale projecten in de gemeente Terneuzen in het Omgevingsplan te benoemen. Ook wordt gevraagd of de toeristische visies van de gemeenten in het plan zijn opgenomen en is samenwerking gewenst rond ontwikkelingen bij de Veerhaven Terneuzen en de historische haven van Sas van Gent.

Winne vraagt expliciet de mogelijkheden voor woningbouw bij Retranchement op te nemen.

Antwoord:

De provincie is van mening dat lokale projecten in het omgevingsplan een plaats krijgen als er sprake is van een bijzondere relatie met het provinciaal beleid. Een aantal van de door de Zeeuws-Vlaamse gemeenten genoemde projecten zijn om die reden in het omgevingsplan genoemd. In het algemene beleid op het gebied van recreatie en toerisme zijn de kaders aangegeven waarbinnen gemeentelijke visies kunnen worden uitgevoerd. Voor de regio specifieke aanvullingen zijn in de regionale agenda opgenomen, maar het is niet zo dat de gemeentelijke visies een integraal onderdeel uitmaken van het omgevingsplan.

Voor Retranchement geldt het algemene woningbouw- en recreatiebeleid. In het omgevingsplan worden geen uitspraken gedaan op het door Winne gevraagde detailniveau.

Wijzigingen:

Geen.

Gebiedsgerichte projecten

Zienswijzen:

Winne verzoekt in het omgevingsplan, planologische en ruimtelijke mogelijkheden op te nemen waarbij recht wordt gedaan aan bestaande plannen in relatie tot het sociaal economisch belang van Retranchement.

Meijer en de **VGABG** vragen of het gebiedsplan Natuurlijk Vitaal formeel een uitwerking is van het omgevingsplan met bijbehorende juridische status of de zoekgebieden in het gebiedsplan te verwijderen.

Antwoord:

In het omgevingsplan is de streekplanherziening West Zeeuws Vlaanderen opgenomen.

Waarmee de mogelijkheden voor bestaande plannen in die zin zijn geborgd.

Het Gebiedsplan Natuurlijk Vitaal is in juli 2004 door de provincie vastgesteld. Dit gebiedsplan geeft de visie weer op de ontwikkeling van West Zeeuwsch-Vlaanderen. Het omgevingsplan biedt het wettelijk kader waarbinnen het gebiedsplan wordt uitgevoerd.

Wijzigingen:

Geen.

Schouwen-Duiveland en Tholen

Schouwen-Duiveland

Zienswijzen:

Ten aanzien van de beide gebiedsgerichte projecten wordt vastgehouden aan de regiovisie en het Raamplan als sturende beleidskaders. **Schouwen-Duiveland** vindt het onduidelijk hoe deze richtlijn zich verhoudt tot de mogelijkheden die het nieuwe omgevingsplan gaat bieden. Verder pleit **Schouwen-Duiveland** voor een spoedige evaluatie van beide projecten.

Vooruitlopend op de evaluatie dient ruimte te zijn voor het inspelen op actuele ontwikkelingen die een meerwaarde hebben, maar buiten de concrete beleidskaders van de regiovisie en het raamplan vallen. De evaluatie mag niet leiden tot vertraging van wenselijk geachte projecten.

Schouwen-Duiveland geeft aan dat de uitwerking van het Businesspark Zierikzee een plek verdient op de uitvoeringsagenda c.q. regionale agenda. Gezien de specifieke locatie en het profiel van het bedrijventerrein is gekozen voor het uitwerken van een in meerdere opzichten hoogwaardig, vernieuwend en niet conventioneel planconcept. Uitwerking van dit concept verdient en vraagt de volle ondersteuning en kan dienen als pilot.

Verder geeft **Schouwen-Duiveland** aan dat in de M.H. Jobsweg te Oosterland zich een concentratie agrarische bedrijven met de hoofdstak glastuinbouw bevindt. Het gebied functioneert vanwege ligging en omvang als klein concentratiegebied. Verplaatsing is géén reële optie, groei dient dan ook op de locatie zelf mogelijk gemaakt te worden. SLZ heeft hiertoe in opdracht van de ondernemers een ontwikkelingsplan opgesteld. **Schouwen-Duiveland** pleit voor het creëren van beleidsmatige en daarmee ook fysieke ruimte voor dit initiatief. Problematiek en aanpak zijn locatiespecifiek zodat het initiatief op een plek op de regionale agenda verdient.

Voor bedrijven onder de fruitgaardregeling worden beperkte uitbreidingsmogelijkheden geboden. Zowel qua eenheden als qua oppervlakte.

Beukenhorst en **Tentebosch** hebben ieder een camping in het kader van de fruitgaardregeling aan de Hogezoom te Burgh-Haamstede en verzoeken om planologische ruimte voor uitbreiding. Het omgevingsplan maakt uitbreiding onmogelijk voor hun bedrijven die gelegen zijn in natuurontwikkelingsgebieden.

Antwoord:

Het omgevingsplan verwoordt het provinciale beleid voor geheel Zeeland en daarmee ook voor die gebieden waar gebiedsgerichte projecten zijn of worden uitgevoerd. Zoals in hoofdstuk 9 van het omgevingsplan valt te lezen vervalt voor deze gebieden de formele streekplanstatus van de in het kader van het gebiedsgerichte project opgestelde documenten. De beheers- en uitvoeringsafspraken die in het kader van deze projecten zijn gemaakt blijven van kracht.

De evaluatie van de gebiedsgerichte projecten op Schouwen-Duiveland is inmiddels gestart. De provincie onderkent de meerwaarde van het Businesspark Zierikzee voor de regio en zal zich, voor zover mogelijk, inspannen voor de realisatie van dit planconcept.

Ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de glastuinbouw wordt vastgehouden aan concentratie van nieuwe ontwikkelingen op de concentratielocatie in de Kanaalzone.

Wat betreft de fruitgaardregeling is er geen sprake van gewijzigd beleid. Ook in de antwoordnota behorend bij de Streekplanuitwerking Vitaliteit en Kwaliteit (2004) is de betreffende campingeigenaren hieromtrent duidelijkheid geboden. Aan agrarisch grondgebruik, inclusief agrarische ontwikkelingsmogelijkheden worden geen nadere beperkingen opgelegd. Er is dus geen sprake van een planologische schaduwwerking op

grond van de aanduiding als natuurontwikkelingsgebied. De ontwikkeling of uitbreiding van verblijfsrecreatie in gebieden met een natuurontwikkelingsaanduiding was reeds op grond van het Streekplan Zeeland 1997 uitgesloten. In dit verband wil de provincie ook wijzen op een stukje verleden van de fruitgaardregeling. Deze regeling was door de gemeente in het leven geroepen om aan agrarische (fruitgaard)bedrijven een economische ondersteuning te geven, mede met het oog op behoud van de bij deze bedrijven aanwezige waardevolle beplanting die onderdeel vormt van de landschappelijke kwaliteiten van het gebied. Inmiddels is bij het merendeel van de bedrijven de agrarische productiefunctie verdwenen en is feitelijk sprake van kleinschalige verblijfsrecreatieve terreinen. Deze planologische ruimte hebben de betreffende fruitgaardcampings dus reeds verkregen. Indien Beukenhorst en Tentebosch hun campinggedeelte verder willen uitbreiden, staat het hen vrij om zelf het initiatief tot verplaatsing te nemen. Zoals eerder vermeld, staat de provincie op de huidige locaties in de EHS geen agrarische ontwikkelingen in de weg, maar wel uitbreiding van verblijfsrecreatieve eenheden.

Als tegemoetkoming bij de verhuizing vanuit het natuurontwikkelingsgebied naar een nieuwe locatie, hebben de ondernemers op de nieuwe locatie recht op hetzelfde aantal kampeereenheden als in de oude situatie plus het extra aantal (fictieve) eenheden waarop het bedrijf recht zou hebben gehad als het in de oude situatie niet in natuurontwikkelingsgebied was gelegen. Deze beleidslijn is als onderdeel van de fruitgaardregeling reeds ingezet bij de Streekplanherziening Vitaliteit en Kwaliteit en wordt in stand gehouden als tegemoetkoming aan de betreffende ondernemers.

Wijzigingen:

Onder de kop met betrekking tot het regionale bedrijventerreinenprogramma, na: “De ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe bedrijvigheid zullen worden geconcentreerd in Zierikzee”, de volgende zinsnede toevoegen: ***“Bijzondere aandacht gaat daarbij in het bedrijventerreinenprogramma uit naar realisatie van het Businesspark Zierikzee”***.

Tholen

Zienswijzen:

Tholen vraagt bijzondere aandacht voor de recreatieconcentratie en de woningbouwopgaven die de gemeente zich in het kader van het project Impuls Sint-Maartensdijk gesteld heeft. Hierbij wordt onder andere gedacht aan het versterken van de recreatie bij Gorishoek door de ontwikkeling van Wulpdal en een golfbaan, alsmede bijzondere woonmilieus rondom en in de beide woonkernen.

Verder wenst **Tholen**, evenals Schouwen-Duiveland, een expliciet toetsingsmoment ten aanzien van de bundelingsdoelstelling.

Voor de ontwikkeling van het havengebied St. Annaland merkt **Tholen** op dat de huidige tekst (blz. 188) nog betrekking heeft op een transformatie naar een recreatieve jachthaven. De (natte) jachthaven zelf is inmiddels gereed, overeenkomstig onze structuurvisie.

Christenunie Tholen geeft aan dat het omgevingsplan een dikke nota is, waarin op blz. 188-189 een tweetal acties en prestaties voor Tholen zijn geformuleerd. Voor een periode van 6 jaar lijkt dit de **Christenunie Tholen** aan de (te) magere kant.

Antwoord:

De gemeente Tholen kan binnen de doelstellingen voor inbreiding en bundeling haar eigen accenten plaatsen voor het woningbouwbeleid buiten Tholen-Stad. De geldt ook voor de realisatie van woningen in het kader van het project Impuls Sint-Maartensdijk. De evaluatie en toetsing van de inbreidings- en bundelingsdoelstelling vindt, tegelijkertijd met alle

doelstellingen uit het omgevingsplan, plaats in de omgevingsbalans halverwege de looptijd van het plan.

Aangezien de transformatie van het havengebied St. Annaland tot recreatieve jachthaven heeft plaatsgevonden kan deze passage, inclusief bijbehorende actie, komen te vervallen.

In het uitvoeringsprogramma, zoals geformuleerd in bijlage 1 van het omgevingsplan, worden alle acties voor de komende 6 jaar samengevat. Deze acties hebben een algemeen karakter en zijn ook van toepassing op Tholen, naast de specifiek voor Tholen geformuleerde acties in de regionale agenda.

Wijzigingen:

De in de regionale agenda voor Tholen opgenomen passage met betrekking tot St. Annaland plus de bijbehorende actie komt te vervallen.

7.2. Afspraken met de waterschappen

Algemeen

Zienswijzen:

De Rijksoverheid en Rijkswaterstaat Zeeland missen afspraken met het Rijk als beheerder over de waterkwaliteit, meer in het bijzonder het emissiebeheer, de samenwerking met Vlaanderen en de Kaderrichtlijn Water. **Rijkswaterstaat Zeeland** mist bovendien afspraken met de gemeenten over het waterbeheer en de waterkwaliteit.

De **ZMF** mist de rol van andere waterbeheerders, zoals Rijkswaterstaat en partijen uit het buitenlandse deel van het Schelde stroomgebied.

Waterschap Zeeuws-Vlaanderen constateert dat de provincie geen gevolg heeft gegeven aan het voornemen het omgevingsplan in nauw overleg en samenspraak met de regionale medeoverheden op te stellen.

Antwoord:

Voor de implementatie van de Kaderrichtlijn Water in Nederland is wettelijk vastgelegd dat de bestaande bevoegdheidsverdeling gehandhaafd blijft. Dat houdt in dat Rijkswaterstaat Zeeland, als (water-)beheerder, rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van het Rijk valt. Dat neemt niet weg dat voor de implementatie van de KRW in het Schelde stroomgebied een regierol aan de provincie is toegekend, die verder gaat dan tot nu toe gebruikelijk was. In paragraaf 4.6.1 (zie antwoordnota) is aangegeven hoe daaraan invulling wordt gegeven in relatie tot de andere waterbeheerders en tot buitenlandse partijen in het Schelde stroomgebied. Afspraken over te nemen maatregelen door de verschillende betrokken partijen (Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten) zullen in het kader van het stroomgebiedbeheersplan worden gemaakt. Tot de vaststelling van het stroomgebiedbeheersplan wordt het huidige beleid voortgezet. Dat is niet vastgelegd in afspraken.

De betrokkenheid van de waterschappen bij de voorbereiding van het Omgevingsplan was anders dan bij het tweede Waterhuishoudingsplan. Dat heeft enerzijds te maken met het andere, meer integrale karakter van het Omgevingsplan. Anderzijds is in de afgelopen jaren in nauw overleg met de beide waterschappen de Deelstroomgebiedsvisie Zeeland en het Kustbeleidsplan opgesteld. De resultaten ervan zijn opgenomen in het Omgevingsplan. Op het punt van de waterkwaliteit wordt het beleid de komende jaren uitgewerkt in een

stroomgebiedsbeheersplan. Daarvoor moet in 2008 gelijktijdig een uitwerking van het Omgevingsplan en het Waterbeheersplan van de waterschappen worden vastgesteld. Alleen met een intensieve samenwerking tussen waterschappen en provincie (op ambtelijk en bestuurlijk niveau) in de lijn van de UvW/IPO-notitie 'Afstemming van taken in het regionale waterbeheer' (april 2005) tijdens de voorbereiding kan dit proces slagen. Over de gevolgde procedure, waarbij ook van onze kant wordt betreurd dat het geplande bestuurlijke overleg geen doorgang kon vinden, en over enkele hoofdpunten uit de reactie van het waterschap is in februari met het DB van het waterschap nader van gedachten gewisseld.

Wijzigingen:
Geen.

Afspraken

Zienswijzen:

Waterschap Zeeuws-Vlaanderen vindt het Omgevingsplan op veel punten erg gedetailleerd. Dat wordt als knellend ervaren. Het opnemen van concrete acties en maatregelen op het gebied van de waterhuishouding horen volgens het waterschap in het Waterbeheersplan van het waterschap thuis.

Het opstellen van een Regionaal Bestuursakkoord Water heeft volgens het waterschap pas zin in 2009, als de watermaatregelen voor kwantiteit en kwaliteit in samenhang zijn beschouwd. Het waterschap betwijfelt ook de meerwaarde van een dergelijk akkoord ten opzichte van hetgeen in Omgevingsplan en Waterbeheersplan wordt vastgelegd.

Zowel **Waterschap Zeeuwse Eilanden** als **Waterschap Zeeuws-Vlaanderen** geven aan dat de interpretatie van de provincie van de UvW/IPO-notitie 'Afstemming van taken in het regionale waterbeheer' niet spoort met die van het waterschap.

De **ZMF** pleit ervoor om het punt van een Regionaal Bestuursakkoord Water naar voren te halen in paragraaf 7.2 om zo de rol van de provincie als regisseur van het waterbeleid duidelijker in te vullen.

Antwoord:

Mate van detail

In de overgang van een Waterhuishoudingsplan naar een Omgevingsplan is het ook voor de provincie een zoeken geweest naar de mate van detail. Het thema waterkwantiteit is ook meer gedetailleerd dan het thema waterkwaliteit; dat hangt samen met de mate waarin het beleid is uitgekristalliseerd.

Op het gebied van de waterkwaliteit is het vigerende beleid uit het tweede Waterhuishoudingsplan 'Slim met water' overgenomen, met enkele kleine aanpassingen, in afwachting van het in de komende jaren op te stellen stroomgebiedsbeheersplan.

Op waterkwantiteitsgebied zijn de beleidskaders uit de Deelstroomgebiedsvisie Zeeland overgenomen. Juist omdat nog onvoldoende bekend was hoe groot de risico's op wateroverlast zijn en welke maatregelen gewenst zijn, is in het Omgevingsplan volstaan met het aangeven van de in Deelstroomgebiedsvisie opgenomen doelen en oplossingsrichtingen (waaronder de trits vasthouden, bergen, afvoeren) en is een aantal acties opgenomen om in gezamenlijkheid te komen tot nadere afspraken over de te treffen maatregelen. Het is de bedoeling deze vast te leggen in een Regionaal Bestuursakkoord Water.

De in het voorontwerp Omgevingsplan opgenomen afspraken over waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterkeringen zijn naar onze mening deels procesafspraken om te komen tot een heldere en afrekenbare invulling van de in het Regionaal Bestuursakkoord Water te maken afspraken, deels een recapitulatie van de in eerdere hoofdstukken opgenomen

beleidskaders (doelen en oplossingsrichtingen). Met name de onder het kopje waterkwantiteit opgenomen afspraken zijn in lijn met de in nauwe samenwerking met de waterschappen opgestelde Deelstroomgebiedsvisie. Gezien het door provincie en waterschap voorgestane beleid (onder meer het watersysteem op orde brengen volgens de trits vasthouden, bergen, afvoeren en het zoveel mogelijk meekoppelen met andere functies) is onduidelijk waarom deze afspraken als knellend worden ervaren.

Het waterschap Zeeuws-Vlaanderen geeft een viertal voorbeelden waar het omgevingsplan naar haar oordeel teveel in detail treedt:

- Een taakstelling over het aantal te realiseren kilometers natuurvriendelijke oever is bij uitstek een afspraak die past in een Regionaal Bestuursakkoord Water. Het in paragraaf 7.2 opgenomen actiepunt is ook zo bedoeld. Het actiepunt in paragraaf 4.8.3 (aanleg van natuurvriendelijke oevers tot gem. 10 km/jaar) is in deze zin dan ook prematuur en zal worden geschrapt.
- Het vastleggen van eisen ten aanzien van de actualisering van de legger. Het feit dat het waterschap Zeeuws-Vlaanderen reeds werk heeft gemaakt van het actualiseren van de legger wordt zeer gewaardeerd en verdient zeker navolging. De provincie gaat er vanuit dat daarbij minimaal wordt voldaan aan de eisen zoals die nu al in de Verordening Waterhuishouding Zeeland (Titel D2) zijn opgenomen. Met de afspraak over de vaststelling van richtlijnen voor de legger in 2007 wordt beoogd de bestaande eisen waar nodig te herzien.
- Grasmatt (zie ook paragraaf 6.5 van deze antwoordnota). De opgenomen actie met betrekking tot het extensief grasbeheer van waterkeringen komt te vervallen.
- Dat de provincie het voortouw neemt bij het inzichtelijk maken van de meekoppelmogelijkheden (quick scans) bij het op orde brengen van het watersysteem is in lijn met de beoogde provinciale regierol in het landelijk gebied. Dit punt was overigens al als (provinciale) actie in de Deelstroomgebiedsvisie opgenomen. Het is een procesafpraak om te komen tot een zo goed mogelijke invulling van het Regionaal Bestuursakkoord Water.

Uitvoering via Regionaal Bestuursakkoord Water

Zo'n akkoord onderstreept, door de op te nemen wederzijdse afspraken, het partnership van waterschap en provincie om te komen tot een robuust en betaalbaar watersysteem. Een dergelijke werkwijze geeft - ten opzichte van het vastleggen in provinciale en waterschapsplannen - betere mogelijkheden om te komen tot afspraken over integrale maatregelen (meekoppelen van de wateropgave met andere opgaven, zowel in het landelijk als stedelijk gebied) alsmede een betere afstemming van de financiële inzet en is last not least meer uitvoeringsgericht. Het is de bedoeling het akkoord zo vorm te geven dat het goed bruikbaar is bij de beoordeling of de gestelde doelen daadwerkelijk worden gehaald. In een bestuurlijk overleg eind februari met het waterschap Zeeuws-Vlaanderen is afgesproken op korte termijn toe te werken naar een Regionaal Bestuursakkoord Water; daarbij zal in eerste instantie de nadruk liggen op het thema voorkomen van wateroverlast. Waterschap Zeeuwse Eilanden had al eerder aangegeven de afspraken om te komen tot een robuust en betaalbaar watersysteem te willen vastleggen in een Regionaal Bestuursakkoord Water.

Gezien de meer centrale positie van het Regionaal Bestuursakkoord Water is deze in de aanvang van par. 7.2 opgenomen.

Rolverdeling provincie-waterschappen

Uitvoering van de wateropgave is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van provincie, waterschappen en gemeenten. Hierover zijn in het Nationaal Bestuursakkoord Water afspraken gemaakt tussen Rijk, UvW, IPO, en VNG. De samenwerking tussen waterschappen en provincies zijn uitgewerkt in de UvW/IPO-notitie 'Afstemming van taken in het regionale waterbeheer'. Daarin is geformuleerd dat de samenwerking tussen provincies en waterschappen zich toespitst op de gezamenlijke beleidsvorming, de uitvoering en het toezicht op de uitvoering. De provincies stellen de beleidskaders, door het stellen van strategische doelen en gekwantificeerde opgaven. De waterschappen leveren daaraan een bijdrage en bepalen de condities (waaronder de acceptatie van de financiële gevolgen die nodig zijn om de strategische doelen te realiseren). Bij de voorbereiding van de Deelstroomgebiedsvisie is naar onze mening volgens deze lijn gewerkt, in wellicht nog grotere mate is er sprake van gezamenlijk optrekken van provincie en waterschappen (met ieder een eigen rol) bij de voorbereiding van het stroomgebiedsbeheersplan. Het vastleggen van afspraken in een Regionaal Bestuursakkoord Water zoals hierboven beschreven, is te zien als gezamenlijk sluitstuk van de in de UvW/IPO-notitie beoogde afstemming.

Wijzigingen:

Na 7.2 'Afspraken met de waterschappen' wordt de kop 'REGIONAAL BESTUURSAKKOORD WATER' ingevoegd.

De tekst behorende bij deze kop is als volgt: "Volgens de wet op de Waterhuishouding moet de provincie steeds voor een bepaalde periode het beleid op hoofdlijnen vastleggen. Voor de periode 2006 – 2012 gebeurt dat in het omgevingsplan. In dit plan wordt het rijksbeleid vertaald naar de provincie, die op haar beurt weer richtlijnen geeft aan de waterschappen. Voor de uitvoering van het beleid is een belangrijke taak voor de waterschappen weggelegd. Als waterbeheerder zijn zij het die in veel gevallen de noodzakelijke maatregelen zullen treffen. Over de afstemming van taken in het regionale waterbeheer zijn tussen de Unie van Waterschappen en het Interprovinciaal Overleg afspraken gemaakt. Deze zijn gericht op partnerschap en complementariteit bij de beleidsvorming en uitvoering. Om hieraan invulling te geven en voldoende waarborgen te hebben dat de doelen binnen de gestelde termijnen worden gehaald, wordt toegewerkt naar een Regionaal Bestuursakkoord Water, waarin wederzijdse afspraken tussen provincie en waterschappen worden vastgelegd. In eerste instantie wordt de nadruk gelegd op het voorkomen van de wateroverlast. Na vaststelling van het stroomgebiedsbeheersplan krijgt het onderdeel 'waterkwaliteit' meer aandacht. In het op te stellen Regionaal Bestuursakkoord Water worden prestatieafspraken opgenomen.

Het Regionaal Bestuursakkoord Water geeft zicht op de te treffen maatregelen om te komen tot een robuust en betaalbaar watersysteem, de kosten daarvan en de wijze van financiering. Daarbij worden afspraken gemaakt in hoeverre gelijktijdig andere functies dien met het watersysteem samenhangen, kunnen worden meegenomen. Gedacht wordt aan de volgende in het omgevingsplan opgenomen punten:

- Het landschapsnetwerk (aanleg routes en aankleding routes);***
- De Natte As (in afwateringsgebieden waar de Natte As in geprojecteerd wordt, wordt de oplossing van de wateropgave volledig gezocht in moerasgebieden van die Natte As);***
- De uitvoering van de visie voor de Staats-Spaanse Linies;***
- De kernkwaliteiten van de drie Nationale Landschappen;***
- Extra natte natuur, bijvoorbeeld in de Braakman door extra peilopzet;***
- Verbeteren van de waterkwaliteit, door het afleiden van voedselrijk polderwater van dat water naar andere wateren;***

- Landschappelijke concepten als de groenblauwe slinger op Noord-Beveland en Gouwepolders

In de paragrafen 4.6, 4.7, 6.2.2 en 6.5 is een aantal doelen geformuleerd op het terrein van waterkwantiteit, waterkwaliteit, waterbeheer en ten aanzien van de waterkeringen. het waterbeheer waterkwantiteit en waterkwaliteit) en de waterkeringen. Ook worden richtingen aangegeven waarin de oplossing moet worden gezocht. Voorzover het gaat om doelen en maatregelen waar de waterschappen bij zijn betrokken zijn deze hieronder gerecapituleerd. Ook is een aantal procesafspraken opgenomen om gezamenlijk te komen tot heldere en afrekenbare in het Regionaal Bestuursakkoord Water op te nemen afspraken". Deze tekst wordt ingevoegd.

Daarmee komen de teksten op pagina 189 "Volgens de wet op de Waterhuishouding ... t/m ... en de waterkeringen" en op pagina 192 met betrekking tot het REGIONAAL BESTUURSAKKOORD WATER te vervallen.

Op pagina 75 komt de actie "Aanleg van natuurvriendelijke oevers tot gem. 10 km/jaar", te vervallen.

Hoofdstuk 8 Uitvoering, aanpak en instrumenten

8.2 Integrale inhoudelijke speerpunten

Zienswijzen:

De **Dorpsraad Vrouwenpolder** mist bij de speerpunten de bestuurlijke vertaling. Wat is er voor nodig deze speerpunten te realiseren en wie heeft de provincie daarbij nodig. De bijlage 1 is een mooi ambtelijk werkdocument maar geen bestuurlijke agenda.

Antwoord:

De speerpunten zijn juist bedoeld als bestuurlijke agenda. De in heel het plan geformuleerde actiepunten geven invulling aan deze speerpunten. In de bijlage 1 worden deze nog eens samengevat.

Wijzigingen:

Geen

8.3. Gebiedsgerichte aanpak

Gebieden en projecten

Zienswijzen:

De gebiedsgerichte benadering staat voor de **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** centraal. In de ROM II zullen wonen, werken voorzieningen en verkeer opnieuw aan de orde komen. De verdere afstemming in relatie tot het Vlaamse achterland verdient daarbij meer aandacht. Ook een gebiedsgerichte benadering tussen Hoek, Philippine en Biervliet is in beeld bij de gemeenten.

Bij Oost Zeeuwsch-Vlaanderen zou concreet ook de Hedwigepolder genoemd kunnen worden, stelt **Rijkswaterstaat Zeeland**.

Noord-Beveland vraagt zich af of de continuïteit van de uitvoering van de gebiedsvisie Veerse Meer wel voldoende is gewaarborgd.

Antwoord:

Met het omgevingsplan wordt een versterking van de uitvoeringsgerichte aanpak voorgestaan. De integrale aanpak daarvan in de gebiedsgerichte benadering en integrale projecten staan centraal op de provinciale uitvoeringsagenda, in Zeeuwsch-Vlaanderen en in de andere regio's. Met name in Zeeuwsch-Vlaanderen is een forse inspanning voorzien: de uitvoering van West Zeeuwsch-Vlaanderen, een integrale ROM-aanpak in de Kanaalzone, en de samenhangende projecten in Oost Zeeuwsch-Vlaanderen, Perkpolder, de projecten in het kader van de verdieping, ook mede in relatie tot de Antwerpse haven. Daarmee is de provinciale agenda voor Zeeuwsch-Vlaanderen voldoende gevuld en worden verdere initiatieven in eerste instantie aan de gemeenten overgelaten. Zoals ook het Zwin als project in het kader van de verdieping Westerschelde wordt genoemd, zo kan ook de Hedwigepolder en de Prosperpolder worden genoemd.

Het ontwerpplan stelt in paragraaf 8.3.2. dat de uitvoering van het plan het plan voor het Veerse Meer nu voortvarend dient te worden opgepakt en dat de provincie zich maximaal zal inzetten de uitvoering mede in te vullen.

Vanwege het belang dat gehecht wordt aan een goede implementatie van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) wordt aan paragraaf 8.3.1 een actie toegevoegd die hier nader invulling aan dient te geven.

Wijzigingen:

Aan paragraaf 8.3.1 wordt de volgende actie toegevoegd:

"Op korte termijn zal het provinciale gebiedenbeleid verder worden uitgewerkt ten behoeve van de systematiek van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)"

Verder wordt de eerste zin onder kopje Oost Zeeuws-Vlaanderen gewijzigd in: ***"De afspraken in het kader van de verdieping Westerschelde (o.a. Hedwigepolder en Prosperpolder)....."***

Zuidwestelijke delta

Zienswijzen:

Rijkswaterstaat Zeeland stelt dat de rijksverantwoordelijkheden in het omgevingsplan niet worden behandeld, dit is wel noodzakelijk. Verder stelt **Rijkswaterstaat Zeeland** dat de tekst over dit onderwerp te summier is.

Antwoord:

De acties met betrekking tot de deltawateren staan in paragraaf 4.12.1 genoemd. Daarin staat de inbreng van de provincie aangegeven, niet die van het rijk. In de acties zal duidelijk worden gemaakt welke rol de provincie en het rijk spelen.

Wijzigingen:

Acties en prestaties op pagina 99 worden als volgt gewijzigd:

- ✓ ***Het Rijk maakt een de planstudie Volkerrak-Zoommeer. De provincie levert hieraan een financiële en personele bijdrage***
- ✓ ***Het rijk doet een planstudie naar de berging van rivierwater op het Volkerak-Zoommeer; de Deltaraad denkt hierin mee***

- ✓ *De provincie is medeopdrachtgever en initiatiefnemer voor het m.e.r.-plan studie peilbeheer Veerse Meer.*
- ✓ *Het Rijk start een planstudie inzet hevel Grevelingendam; de provincie denkt hierin mee*
- ✓ *Binnen het project Comcoast vindt o.a. een verkenning plaats van de bruikbaarheid van het concept 'Brede waterkering', de provincie levert hier een financiële en inhoudelijke bijdrage aan*
- ✓ *Het Rijk verkent de zandhonger in de Oosterschelde;*
- ✓ *Uitvoeren natuurluik van de ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010 onder regie van de provincie*
- ✓ *In 2006 wordt door de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Zeeland een ontwikkelingsprogramma Zuidwestelijke Delta opgesteld. Daartoe worden de betrokken partijen uitgenodigd hun inbreng te leveren.*
- ✓ *Samen met provincie Zuid-Holland onderzoek met diverse betrokkenen naar de ontwikkelingsmogelijkheden van het Grevelingen, pilotproject*
- ✓ *De Deltaraad stelt jaarlijks een werkplan vast. Op basis daarvan stellen de drie provincies een werkbudget beschikbaar*
- ✓ *De provincie ondersteunt in financiële zin proces en projecten*
- ✓ *De Deltaraad initieert een fundamentele discussie over een duurzame zoetwatersituatie in de delta*

In de tweede alinea van paragraaf 8.3.3 komen de eerste twee zinnen te vervallen. Hiervoor in de plaats wordt toegevoegd: *"De Zuidwestelijke Delta omvat delen van de provincie Zuid-Holland, Noord-Brabant en heel Zeeland. De drie provincies en het rijk hebben in Delta in Zicht de ambitie verwoord te werken aan een duurzame Delta in de meest brede zin van het woord. Dat wil zeggen een duurzame Delta zowel in economisch en ecologisch opzicht als op het gebied van welzijn en veiligheid. De Delta dient daarbij de karakteristieke kwaliteiten te behouden, veilig te zijn en een prettige woon-, werk- en ontspanningsruimte te bieden aan de bewoners en bezoekers van het gebied.*

Het Integrale Ontwikkelingsprogramma is een voorzet om deze ambities te realiseren. Het doel is uitvoering te geven aan die opgaven die moeilijk door de afzonderlijke provincies kunnen worden aangepakt. Of aan die opgaven waarbij een zinvolle extra bijdrage geleverd kan worden.

De 'Integrale Visie Deltawateren' is een visie redenerend vanuit het water".

8.4. Samenwerking met partners

Algemeen

Zienswijzen:

Rijkswaterstaat Zeeland vindt de samenwerking met het Rijk als beheerder in deze paragraaf onvoldoende is uitgewerkt. De Scheldeverdragen worden hier niet uitgewerkt en de grensoverschrijdende samenwerking is summier uitgewerkt.

Vlissingen wil graag nader overleg over hoe het vaste werkverband tussen gemeenten en provincie (relatiemanagement) ingevuld gaat worden. **Veere** vraagt zich af in welke context nu het vervolg van het regio-overleg plaats gaat vinden, ook gezien de bijzondere positie die Veere op Walcheren inneemt.

Antwoord:

De rol van beheerder is inderdaad een andere dan de in deze paragraaf geschetste algemene rolverdeling tussen Rijk en provincie. Deze rol zal worden vermeld. Voor zover voor het domein van het omgevingsbeleid en beleidsmatig relevant wordt elders in deze antwoordnota op de scheldeverdragen ingegaan. Op de grensoverschrijdende relaties en samenwerking wordt in hoofdstuk 3 van het omgevingsplan veel uitgebreider ingegaan.

In de beoogde meer uitvoeringsgerichte aanpak van het omgevingsbeleid is samenwerking met de medeoverheden cruciaal. De provincie hecht er daarom aan de komen tot een stevige en vaste werkrelatie met de gemeente en wil daar graag in samenwerking met de gemeenten nader invulling aan geven, al dan niet in regionaal verband. Dit zal in het plan concreet als actiepoint worden geformuleerd.

Wijzigingen:

Blz 198

Subparagraaf Het Rijk (en Europa): Na “Deze rolverdeling bepaalt de samenwerking met de Rijksoverheid invoegen: ***“Samenwerking met het Rijk in een andere rol speelt met de Rijkswaterstaat als beheerder van ondermeer wegen en wateren in de provincie.”***

Subparagraaf De regionale medeoverheden: De zin “De provincie zal deze werkwijze vertalen in een nieuwe aanpak met vast bestuurlijk en ambtelijk relatiemanagement voor medeoverheden” veranderen in ***“De provincie zal deze werkwijze in samenspraak met de partners vertalen in een nieuwe aanpak met vast bestuurlijk en ambtelijk relatiemanagement voor medeoverheden”***

Als actiepoint aan deze paragraaf toevoegen: ***“In samenspraak met de partners zal de provincie als vervolg op de afspraken zoals uitgewerkt in hoofdstuk 7 komen tot een nieuwe vaste werkrelatie met de regionale medeoverheden.”***

Regionale programmering bedrijventerreinen

Zienswijzen:

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** vinden dat de op blz. 199 gebezigde tekst, dat de provincie geen medewerking zal verlenen aan goedkeuring van plannen die niet verankerd zijn in een regionaal bedrijventerreinprogramma, te stellig is. In gang gezette ontwikkelingen mogen hier niet door gefrustreerd worden, zeker nu er voor Zeeuws Vlaanderen een regionale bedrijventerreinvisie beschikbaar is die als basis voor een regionaal bedrijventerreinprogramma gebruikt zal worden.

Volgens **Veere** biedt de beschikbare ruimte voor bedrijventerreinen in Middelburg en Vlissingen geen soelaas voor de ondernemers uit de gemeente Veere omdat deze aangewezen zijn op een locatie aan de noordzijde van het Kanaal door Walcheren. Het plan voor de uitbreiding van bedrijventerrein Karreveld bij Koudekerke dient te worden aangemerkt als pijlpijnproject waarop de eisen over passendheid in de regioafspraken en het vereveningsprincipe niet van toepassing zijn.

Antwoord:

De provincie gaat er bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen vanuit dat gemeenten invulling geven aan het principe van verevening doordat ze de winsten van terreinuitgifte investeren in de herstructurering van bestaande terreinen en in een goed beheer van

bedrijventerreinen. Verder geldt uiteraard het algemene uitgangspunt van een goede landschappelijke inpassing.

De provincie is niet voornemens om pijplijnprojecten op het gebied van bedrijventerreinontwikkelingen te benoemen. Met de op te stellen bedrijventerreinenprogramma's wordt immers beoogd maatwerk te leveren.

Bovendien dient nu reeds een goede onderbouwing geleverd te worden van de noodzaak voor nieuwe bedrijventerreinenontwikkelingen. Een dergelijke onderbouwing vormt een feitelijke opmaat voor het op te stellen regionale bedrijventerreinenprogramma. Verder wenst de provincie, na vaststelling van het omgevingplan, met prioriteit de uitwerking van de regionale bedrijventerreinenprogramma's op te pakken, zodat reeds in gang gezette ontwikkelingen op een goede wijze, en als onderdeel van het totale regionale aanbod, beoordeeld kunnen worden.

Wijzigingen:

Geen.

8.5. Nieuwe accenten en instrumenten ontwikkelingsgerichte benadering

Principe van verevening

Zienswijzen:

De **Stadsraad Veere** vindt het niet wenselijk een te dwingende relatie te leggen tussen het project en de vereveningsopgave. Zij voelen meer voor een spaarpot op gemeentelijk niveau voor grootschaliger ontwikkelingen, bijvoorbeeld voor investeringen in de instandhouding en verbetering van het cultuurhistorisch landschap.

Veere staat achter het principe maar vraagt aandacht voor maatwerk, heeft zorgen om de kleinschalige bedrijven waarvoor de vereveningslast te zwaar zou kunnen zijn, en pleit voor een meer gebundelde inzet van kleine vereveningsbijdragen (fondsvorming).

Vlissingen maakt zich met name zorgen om de revitaliserings- en herstructureringsprojecten. Gezien de onrendabele top moet hier het principe niet van toepassing verklaard worden. Verder moet het enerzijds niet zo zijn dat alles mogelijk is, als er maar verevend wordt, en anderzijds is verevening ook geen doel op zich.

De **Christenunie Tholen** vindt dat verevening alleen bij grote projecten aan de orde moet zijn.

Schouwen-Duiveland pleit (met name voor plattelandsontwikkeling) voor het niet in alle gevallen toepassen van het vereveningsprincipe, maar alleen wanneer er sprake is van extra ontwikkelingsruimte. Pijplijnprojecten moeten worden uitgezonderd en gemeenten moeten de mogelijkheid krijgen een eigen systeem te ontwikkelen.

Heros stelt dat het niet de bedoeling kan zijn om in de kanaalzone zowel met verevening als de eisen van een gebiedsgericht ROM II project geconfronteerd te worden.

De gevraagde verevening voor verbrede landbouw zijn vastgelegd op een vast bedrag, ongeacht de grootte of aard van de investering en ongeacht de invloed op het omringende landschap, aldus **Verbrugge**. Ook **Cumela** mist de onderbouwing van de € 8000 vereveningsbijdrage en pleit voor de mogelijkheid van maatwerk voor gemeenten.

De **ZMF** ziet verevening als instrument om de kwaliteit van de fysiek leefomgeving te verbeteren. Verevening wordt te marginaal toegepast; het zal ook moeten worden betrokken op uitbreidingslocaties voor woningbouw. De toepassing op de verslechtering van de milieukwaliteit vindt de **ZMF** oneigenlijk gebruik.

De **Boerderijenstichting** stelt voor het bouwen van woningen in het buitengebied of landgoederen / buitenplaatsen toe te staan als de opbrengst mede wordt ingezet voor het instandhouden en restaureren van monumentale boerderijgebouwen.

Zeeland Seaports wijst het principe van verevening in beginsel niet af, maar zij hebben wel een aantal vragen en onduidelijkheden. Zo is het plan niet duidelijk in zijn definities, wat is bijvoorbeeld projectverevening, regionale verevening. En nieuwe ontwikkelingen hoeven niet altijd te leiden tot een zwaardere belasting van de omgeving, hoe zit dat dan? Tenslotte is **Zeeland Seaports** bezorgd over de concurrentiepositie van de Zeeuwse havens ten opzichte van andere havens en hebben zij goed nota genomen van de voorgenomen monitoringsinspanning van de provincie bij toepassing van het principe.

De **PCO** constateert een aantal onduidelijkheden: in hoeverre is de verevening gerelateerd aan de voorgenomen ontwikkeling, op welke ontwikkelingen heeft het wel en niet van toepassing, onder welke omstandigheid wordt verslechtering van de milieukwaliteit geaccepteerd. Het is nog een ruwe diamant die in de toepassing moet worden gepolijst.

Borsele, Tholen en de **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** verwachten dat de verevening een zodanig zwaar instrument wordt dat ontwikkelingen in de kiem gesmoord zullen worden, met name de minder rendabele projecten, dat het ten koste gaat van de ontwikkeling in de regio.

Borsele vindt Verevening op ontwikkelingen binnen bestaande bestemmingen is onterecht. Al eerder heeft hier een afweging plaats gevonden. Aan doorontwikkelen mogen nu niet nieuwe eisen worden gesteld.

Tholen acht maatwerk zeer noodzakelijk, waarbij de maatschappelijke belangen van een initiatief en de huidige financiële bijdragen vanuit projecten aan de gemeenten, welke zij benutten voor publieke doelen, moeten worden betrokken. De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** vragen om een overgangsregeling voor lopende projecten.

De **ZLTO** stelt zich op het standpunt dat voor agrarische bebouwing in het buitengebied geen verevening van toepassing moet zijn. Bij forse ingrepen is landschappelijke inpassing wel bespreekbaar. Verevening hoeft niet altijd op het eigen terrein, ook bijdragen aan bijvoorbeeld gebiedsfonds en kan een creatieve aanpak zijn.

De **KVK** vindt de tekst nog onvoldoende duidelijk. De **TOZ** voegt toe dat er bij het toeristisch bedrijfsleven onvoldoende draagvlak aanwezig is voor het toepassen van verevening zoals dat in het Omgevingsplan wordt gepresenteerd. Ook de **CTZ** is terughoudend ten aanzien van het vereveningsprincipe. Er is zorg om de investeringsbereidheid. En de commissie vraagt zich af of niet met twee maten wordt gemeten: voor de grondgebonden landbouw geen verevening en voor de grondgebonden recreatie wel.

Uitgangspunt moet zijn een stimulans voor economische dynamiek. Voor de **KVK**, de **CTZ** en voor de **TOZ** is een vereveningsbijdrage bij bedrijfsontwikkeling met ruimtebeslag passend in regulier beleid niet aan de orde. Er moet in geval van verevening een directe relatie liggen tussen ondernemersinitiatief en de besteding van de vereveningsbijdrage. De bedrijfseconomische haalbaarheid van ondernemingsplannen moet niet in gevaar komen. En de verevening moet gebaseerd zijn op regionale afspraken; niet in het algemeen toepassen. De **KVK** voegt daar nog aan toe dat een vereveningsbijdrage voor ontwikkeling op bestaande bedrijven (zeehaventerreinen) bijzonder ongewenst is.

De **SECG** geeft aan dat in het Omgevingsplan nog onvoldoende duidelijk is aangegeven wat het vereveningsprincipe concreet betekent voor bestaande bedrijven die willen uitbreiden en voor het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid. De **SECG** spreekt de zorg uit dat economische ontwikkelingen en initiatieven stagneren. Verdere verduidelijking en operationalisering op korte termijn is zeer noodzakelijk.

Van Langeraad is als ondernemer best bereid iets te doen voor het algemene nut maar vindt dat de eisen in het redelijke moeten zijn, het moet niet te zwaar op de exploitatie drukken.

Ook moet rekening gehouden worden met al gedane inspanningen op dit terrein in het verleden.

Salomé constateert als landbouwer dat de provincie de inwoners voor zijn wensen op wil laten draaien. Bouwen of omschakelen betekent altijd investeren in water, natuur of cultuurhistorie.

De **SLZ** wil ook, zeker als ter plaatse te weinig ruimte is, ook verevening op gebiedsniveau in plaats van op initiatiefniveau mogelijk maken (regionaal fonds). Ook dan moet de investering liefst wel in de directe omgeving plaats vinden.

Antwoord:

De provincie zet duurzame ontwikkeling centraal. Versterken van de vitaliteit, ontwikkelen is noodzakelijk; daarom biedt dit plan op veel terreinen aanzienlijk meer ontwikkelingsruimte dan in het verleden. Maar tegelijk moet de provincie mooier worden, meer kwaliteit. Dat is de evenwichtige ontwikkeling. Het instrument van verevening operationaliseert dit centrale uitgangspunt concreet op initiatief-, project- en gebiedsniveau. De denklijn is dat daar waar (vooral in het landelijk gebied) meer ruimte voor nieuwe ontwikkelingen wordt geboden dan tot nu toe is verevening aan de orde. Er wordt meer ontwikkelingsruimte geboden, maar daar moet wel wat tegenover staan.

Paragraaf 4.2 schetst een zorgvuldig afwegingskader voor nieuwe dynamische ontwikkelingen. Verevening is daar een onderdeel van. Het is dus niet zo dat alles mag als er maar verevend wordt.

In de uitwerking van het principe sluit de provincie aan bij bestaande en in de praktijk toegepaste voorbeelden. De samen met de sector ontwikkelde aanpak van de Nieuwe Economische Dragers, de gebiedsgerichte aanpak West Zeeuws-Vlaanderen. Daar is de aanpak zorgvuldig voorbereid en is praktijkervaring opgedaan.

Niet de kleinschaligheid van de initiatieven, of de oppervlakte, maar de vitaliteit van initiatief en bedrijf bepaalt de haalbaarheid, mits de gevraagde vereveningsbijdrage maar in reële verhouding is tot het initiatief. Zowel grootschalige als kleinschalige initiatieven kunnen vitaal zijn. Het omgevingsplan noemt vier criteria die de vereveningsbijdrage bepalen:

- de aard en omvang van het project en de benodigde investeringen
- de mate waarin dit past bij de functie van de omgeving
- de mate van aantasting van de omgevingskwaliteiten
- het te verwachten opbrengend vermogen van het initiatief
- de concurrentiepositie van het initiatief.

En in tabel 8.5.2 worden voorbeelden van bestaande toepassingen gevonden. Dit legt de basis in concrete situaties de goede verhoudingen te vinden.

Duidelijk zal zijn dat het omgevingsplan niet als doel heeft economische initiatieven onder druk te zetten. De denklijn begint bij het bieden van nieuwe ontwikkelingsruimte en aan die ruimte is een reële bijdrage aan de kwaliteit van de omgeving gekoppeld. Als alleen maar economische ontwikkelingsruimte geboden zou worden kan geen sprake zijn van duurzame ontwikkeling, tenzij de overheidsinvesteringen in de omgevingskwaliteit het veelvuldige zou worden. En omgekeerd: verevening moet geen doel op zich zijn; het moet een middel zijn om te komen tot ontwikkeling, maar wel met kwaliteit.

Desondanks vraagt het toepassen van het principe nog veel ontwikkelkracht en dienen effecten en resultaten permanent goed in de gaten gehouden te worden. Resultaat moet zijn zowel ontwikkeling als kwaliteit. In hoofdstuk 3 is dat zorgvuldig geformuleerd. En als het niet werkt moet er bijgesteld worden. De geformuleerde actie op dit punt in paragraaf 8.5.1 zal aangescherpt worden. Een ruwe diamant die nog verder gepolijst moet worden, een herkenbaar beeld. Werkendeweg zal de provincie daar een bijdrage aan leveren.

Verevening kan toegepast worden in een situatie van één initiatiefnemer die een ontwikkeling wil realiseren (initiatiefniveau). Voorbeeld is de Nieuwe Economische Draggers. Het kan ook toegepast worden op projectniveau, een groter project waarin rendabele en minder rendabele projectdelen samengebracht worden (bijvoorbeeld Perkpolder). En er kunnen op gebiedsniveau in het kader van een gezamenlijke visie en uitvoeringsprogramma afspraken gemaakt worden, zoals bijvoorbeeld in West Zeeuws-Vlaanderen het geval is. In dit laatste geval kunnen ook op gebiedsniveau afspraken gemaakt worden over een fondsconstructie. In alle gevallen blijft de geschetste beleidslijn in de paragraaf 8.5.1. uitgangspunt voor de benadering. In de tekst van de paragraaf zullen de begrippen initiatiefniveau, projectniveau en gebiedsniveau consequenter worden gehanteerd.

Over de rolverdeling bij toepassing van het principe kan het volgende worden vermeld. Afspraken over verevening moeten vastgelegd worden gelijktijdig met de planologische goedkeuring van een initiatief. De tekst van het omgevingsplan is daar duidelijk over. Dat zal veelal de bestemmingsplanprocedure zijn. Bij de projecten waar de provincie bij betrokken is, bijvoorbeeld in het kader van het gebiedenbeleid, zal de provincie daar actief en in samenwerking met de gemeenten mee invulling aan geven. In andere gevallen ligt het initiatief bij gemeenten. Toepassen en verder uitwerken van het principe van verevening zal echter nog de nodige inspanning en investering vragen. Zoals ook in de actiepunten van het omgevingsplan is vermeld is de provincie bereid ook op lokaal niveau mee te denken en ondersteuning te bieden. Ook het ontwikkelen van een handreiking of draaiboek samen met gemeenten wordt als mogelijkheid genoemd.

Ook in juridische zin wordt in bestaande toepassingen van verevening en nieuwe wetgeving gehecht aan 'samenhangende ruimtelijke ontwikkelingen'. Dat is de reden waarom de provincie verevening koppelt aan fysiekrumtelijke ontwikkeling en aan een aantoonbare relatie met initiatief of project. Ook bij een keuze voor een vereveningsfonds dient hier op visie en programmaniveau zorgvuldig invulling aan gegeven te worden. Fysiekrumtelijke investeringen dus, maar dat hoeft niet alleen natuur en landschap te zijn. Zo worden in paragraaf 8.5.1 ook andere voorbeelden genoemd, zoals wordt bijvoorbeeld ook cultuurhistorie genoemd, dus ook investeringen in monumentale boerderijen kunnen een vorm van verevening zijn.

Uit de zienswijzen blijken een aantal misverstanden over de vraag op welke ontwikkeling nu het principe van verevening betrekking heeft. Dat betekent dat de paragraaf in dit opzicht niet voldoende helder is. Hiervoor in de beantwoording is het algemene principe van wanneer verevening aangegeven.

Een eerste misverstand is ontstaan door zowel bij ruimtelijke uitbreiding als bij uitbreiding van de milieubelasting over verevening te spreken. Het beleid voor de ontwikkeling van de havens zijn uitgewerkt in paragraaf 5.2 van het omgevingsplan. Als beleidsprincipe geldt ontkoppeling: geen verslechtering van de milieukwaliteit bij economische groei. Er zijn vervolgens een tweetal flexibiliteitgraden benoemd om ontwikkelingen toch in te passen ook als (tijdelijk en binnen de wettelijke kaders) een verslechtering optreedt. Deze denklijn wordt in het omgevingsplan gehandhaafd, maar toepassing ervan wordt niet meer gevat onder de titel verevening, maar onder de titel milieucompensatie. De betreffende passages worden uit paragraaf 8.5.1. geschrapt en paragraaf 5.2 wordt aangepast.

Een tweede misverstand is de beschrijving van die onderwerpen die om verschillende redenen buiten de directe werking van toepassing van het principe van verevening gehouden worden. In de tekst zal dat worden verduidelijkt. Het gaat om inbreidingslocaties en nieuwe uitleglocaties van steden en dorpen en nieuwe bedrijventerreinen (hierbij wordt ervan

uitgegaan dat baten mede worden benut voor verbetering van het bestaand bebouwd gebied. Dit wordt aan de gemeenten overgelaten. De provincie stuurt op inbreiding en op afspraken met gemeenten over herstructurering bestaande bedrijventerreinen), om nieuwe havengebieden (deze vindt plaats in het kader van een integrale gebiedsaanpak voor de Kanaalzone met plussen en minnen). Ook bij grondgebonden agrarische ontwikkeling is verevening niet aan de orde, want dit is de primaire functie en hier gelden geen nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden.

Voor de recreatie vindt de provincie verevening wel reëel. De ontwikkelingsmogelijkheden voor de sector zijn in dit omgevingsplan behoorlijk verruimd; er is sprake van nieuw ruimtebeslag voor deze functie en de recreatiesector heeft een direct belang bij een hoge kwaliteit van het Zeeuwse landschap.

Het omgevingsplan geeft kaders aan voor toepassing van het principe van verevening en hecht eraan dat in de gehele provincie ontwikkelingsmogelijkheden vergelijkbaar zijn. Binnen deze kaders is ruimte voor maatwerk en specifieke oplossingen voor regionale knelpunten en uitdagingen. Omdat voornamelijk sprake is van koppeling aan nieuwe ontwikkelingsruimte zijn pijplijnprojecten en overgangsregelingen niet aan de orde. De aanpak is voldoende flexibel om zonodig tot maatwerk te komen.

Wijzigingen:

Paragraaf 8.5.1 tweede zin wijzigen in: ***“Verevening geeft een directe vertaling op individueel initiatiefniveau, op projectniveau en op gebiedsniveau van de in dit plan uitgewerkte dubbeldoelstelling:...”***

Vijfde zin wijzigen in: ***“Deze relatie kan gelegd worden op individueel initiatiefniveau (bijvoorbeeld bij nieuwe economische dragers), op projectniveau en of op gebiedsniveau (bijvoorbeeld in een gebiedsvisie, gebiedsprogramma).”***

Zin "Bij nieuwe uitleglocaties" schrappen en invoegen: ***“Op een aantal thema’s is een directe werking van het principe van verevening zoals uitgewerkt in deze paragraaf niet aan de orde: Zo wordt er bij nieuwe uitleglocaties van steden en dorpen van uitgegaan dat deze mede in samenhang plaats vindt met verbetering van het bestaande bebouwd gebied (herstructurering, voorzieningenniveau). “***

De tekst achter de tweede bullet vanaf “Bij nieuwvestiging of uitbreiding van een activiteit binnen een bestaande bestemming... “ in zijn geheel schrappen.

Paragraaf 5.2 subparagraaf structuurkeuzes zin “bij het aanwijzen van nieuwe bedrijventerreinen is het principe van verevening van toepassing” schrappen. Zin daarna wijzigen in: ***“Voor de aanpak van het ROM-2 project is een integrale aanpak het uitgangspunt (zie ook paragraaf 8.5.1).”***

Subparagraaf kaders voor omgevingskwaliteit eerste alinea slot vanaf “In uitzonderingssituaties....” Vervangen door ***“In uitzonderingssituaties kan, als tweede flexibiliteitstap, milieucompensatie worden toegepast. En milieucompensatie betekent dan dat verslechtering op één van de aspecten van omgevingskwaliteit wordt geaccepteerd (binnen de wettelijke grenzen) mits tegelijk een investering wordt gedaan om een versterking van een ander aspect van de omgevingskwaliteit te realiseren.”***

Paragraaf 8.5.1 alinea vanaf “Het omgevingsplan maakt het principe van verevenen... tot benutten van kansen bij verdere ontwikkeling van het principe” geheel schrappen.

Na zin "het compensatieprincipe wordt uitgewerkt in paragraaf 8.6.2" toevoegen als volgende alinea: ***"Als extra ruimtebeslag louter een gevolg is om als bedrijf te voldoen aan nieuwe wettelijke vereisten, bijvoorbeeld als het gaat om eisen voor brandveiligheid van een recreatiebedrijf, dan is het principe van verevening niet aan de orde."***

Laatste actie van deze paragraaf wijzigen in ***"De provincie zal permanent en in ieder geval expliciet na drie jaar werking, toepassing en afdwingbaarheid van het principe van verevening evalueren, mede in het licht van nieuwe ontwikkelingen."***

Tabel 8.5.1 wordt als volgt gewijzigd:

Recreatieve ontwikkeling	Uitbreiding en nieuwvestiging verblijfsrecreatie Hotelvestiging buiten bestaande bebouwd gebied Groei kleinschalig kamperen boven 15 eenheden Dagrecreatie met bebouwing buiten bestaand bebouwd gebied Uitbreiding en nieuwvestiging jachthavens
Agrarische ontwikkeling	Niet grondgebonden landbouw Nieuwe Economische dragers Semi-agrarische en agrarisch aanverwante bedrijvigheid
Bedrijvigheid	Uitbreiding bedrijvigheid buiten bedrijventerreinen
Wonen in het landelijk gebied	Nieuwe landgoederen. Landelijke bebouwingsconcentraties/buurtschappen Woonparken in het landelijk gebied. Vrijkomende agrarische bebouwing/bouwkavels Experiment boerenerven. Sanering en kleinschalige vestiging instellingen zorg en verpleging.

Tabel 8.5.1. In dit plan genoemde ontwikkelingen waarbij principe van verevening van toepassing is (niet uitputtend)

In de tekst met betrekking tot onbruikbare of niet-waardevolle bebouwing in het buitengebied worden de volgende wijzigingen doorgevoerd:

De zin "Om dit te bevorderen ... t/m ...hoogwaardige (compensatie)woningen." wordt vervangen door: ***"Om dit te bevorderen zal er in ruil voor de sloop ruimte worden geboden voor de bouw van een kwalitatief hoogwaardige (compensatie)woning."***

Aan het einde van deze paragraaf wordt de volgende zin toegevoegd: ***"Verder kan verwezen worden naar het experiment boerenerven, zoals opgenomen in paragraaf 6.2.1."***

De titel van deze subparagraaf wordt veranderd in ***"Niet beeldbepalende vrijkomende (agrarische) bebouwing in het buitengebied"***. Ook verderop in deze paragraaf wordt deze aanpassing nog tweemaal doorgevoerd.

Grondbeleid

Zienswijzen:

Veere wil de grond- of eenhedenbank samen met de provincie nader onderzoeken.

Antwoord:

In alle gebiedsgerichte benaderingen en integrale uitvoeringsprojecten zal de provincie het grondbeleid in samenwerking met de regionale partners uitwerken. In de paragraaf wordt hier ook melding van gemaakt.

Wijzigingen:

Geen

Kwaliteitsteam

Zienswijzen:

Veere heeft zorgen om de rol die het kwaliteitsteam gaat spelen en wil geen provinciale welstandscommissie. Ook de schaal van activiteiten waarmee het team zich gaat bemoeien moet niet bijvoorbeeld elke uitbreiding burgerwoning buitengebied omvatten. Als de commissie geen dwarsligger maar meeligger wordt kan het team het voordeel van de twijfel krijgen. De **Stadsraad Veere** wil nadrukkelijk rol en functie van een provinciaal kwaliteitsteam onderschrijven. Juist cultuurhistorische waarden willen op lokaal niveau nogal eens ondergesneeuwd raken. De **Dorpsraad Vrouwenpolder** ziet ook een meerwaarde voor het provinciale team en noemt als voorbeeld het gebouw van het waterschap nabij Aagtekerke. Het lijkt erop dat de gemeentelijke welstand alleen gelet heeft op de architectuur en niet op de inpassing in het landschap en de locatiekeuze.

Heemschut wil graag betrokken raken bij de activiteiten van het kwaliteitsteam. Ook **SLZ** is bereid deel te nemen in het kwaliteitsteam.

Vlissingen stelt dat bij belangrijke plannen al reeds in de ontwerpfase aandacht wordt besteed aan ontwerp kwaliteit, beeldkwaliteit, architectonische kwaliteit. Dus heeft het provinciale team geen toegevoegde waarde. Als de provincie toch doorzet stelt de gemeente voor te experimenteren bij enkele provinciale speerpunten. Ook **Goes** en **Noord-Beveland** constateren alleen maar doublure en verlenging van procedures. Onduidelijk is voor welke projecten het team nu wel of niet wordt ingezet. **Borsele** en de **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** zijn het daarmee eens en voegt daaraan toe dat alleen inzet op verzoek van de gemeenten het overwegen waard zou zijn (vrijwilligheid). **Borsele** vraagt zich af welke rol een negatief advies het kader van de beoordeling in de PCO gaat krijgen.

Middelburg ondersteunt juist een initiatief als het kwaliteitsteam, daarbij gaan zij ervan uit dat het team complementair werkt aan gemeentelijke taken, zoals de welstand. Instelling van het kwaliteitsteam zou gepaard moeten gaan met minder directieven in het Omgevingsplan op het gebied van de beeldkwaliteit.

Heros stelt dat nut en noodzaak onvoldoende worden onderbouwd. Het team gaat ongetwijfeld tot vertraging in de besluitvorming leiden.

De **Christenunie Tholen** vindt het kwaliteitsteam geen provinciale taak.

De **ZMF** ziet het kwaliteitsteam als een positieve ontwikkeling. Zij hecht eraan dat ook de aspecten milieu en water worden meegenomen. Belangrijk is dat het team over middelen beschikt om ontwikkelingen een impuls te kunnen geven. Tevens is het belangrijk dat het team zwaarwegende adviezen kan geven, dus ook een toetsende rol.

Ook **Stad en Lande Schouwen-Duiveland** is het er niet mee eens dat het kwaliteitsteam geen toetsende rol krijgt.

Zeeland Seaports vindt de taakomschrijving en status onduidelijk. Voorkomen moet worden dat een meedenkend team verwordt tot een bureaucratisch obstakel. Integrale besluitvorming moet voorop staan.

De **BZW** voorziet vertraging en noemt kwaliteit een betrekkelijk en subjectief begrip.

De **PCO** vindt dat de samenstelling van het kwaliteitsteam gezocht moet worden in de volle breedte van de balans people, planet, profit. Ook de positie van het team is niet duidelijk.

De **Rijksoverheid** mist een aantal expertises die ook bij het kwaliteitsteam moeten worden betrokken, zoals milieu/leefomgevingskwaliteit.

Meijer heeft liever duidelijke regels die voor iedereen hetzelfde uitpakken dan zoiets als een kwaliteitsteam, wat altijd leidt tot arbitraire beslissingen.

Zeeland Anders onderschrijft de aandacht voor beeldkwaliteit en respect voor, dienstbaarheid aan, de omgeving. Ze stelt dat er een alternatief gewenst is dat niet opnieuw regels oplegt, en

toch de gemoederen meeneemt naar respect. Regels leiden tot lelijkheid. Wellicht is het een idee te komen tot een vrijwillig te onderschrijven protocol.

De **SECG** vraagt zich af wat de breedte van het werkterrein van het kwaliteitsteam is. Als ook bedrijventerreinen en havengebieden tot het werkterrein behoren dan zou ook de economische discipline toegevoegd moeten worden om tot een integrale weging te komen.

Antwoord:

Zowel investeren in de vitaliteit als in de omgevingskwaliteit, dat is de hoofddoelstelling van het plan. Werken aan de omgevingskwaliteit kan door daarin direct te investeren, bijvoorbeeld in de ecologische hoofdstructuur of in het landschapsnetwerk. Dat kan door het toetsen van nieuwe ontwikkelingen, al zal dat steeds meer op hoofdlijnen plaats vinden. Maar dat kan ook door er als provincie aan bij te dragen dat nieuwe ontwikkelingen tegelijkertijd bijdragen aan een mooier Zeeland, ontwikkelen met kwaliteit. De provincie stelt zichzelf tot doel juist als uitwerking van het tweesporenbeleid nadrukkelijk bij te dragen aan deze kwaliteitsbenadering. Uit de discussie over de beeldkwaliteit, en ook in de opzet van dit omgevingsplan, blijkt dat zowel locatiekeuzes als vormgeving daarbij belangrijke aspecten zijn.

Aspecten van milieu en water spelen daar als onderdeel van omgevingskwaliteit eveneens een rol in. Deze aspecten zullen worden toegevoegd aan de aandachtspunten voor het kwaliteitsteam. Van de in de provincie aanwezige deskundigheid (o.a. Heemschut, SLZ) zal in voorkomende gevallen zeker gebruik worden gemaakt.

De inzet van ontwikkelen met kwaliteit kan alleen tot zijn recht komen in de beginfase van de ontwikkeling van initiatieven en projecten. Dat is dus ook waar het team zich op wil richten. In de taakomschrijving is dat ook aangegeven; “een zo vroeg mogelijk stadium...”. Inzet verderop in het ontwikkeltraject verwordt al snel tot beoordelen, toetsen. Daarin moet het kwaliteitsteam wil het haar inspirerende en initiërende rol kunnen waarmaken geen rol spelen. Dat kan niet genoeg worden benadrukt. Als deze rollen door elkaar gaan lopen verliest het kwaliteitsteam zijn onafhankelijke positie. Omdat de provinciale taak van het goedkeuren van bestemmingsplannen op basis van de herziening van de Wet ruimtelijke ordening vervalt is het gevaar dat het kwaliteitsteam vooral een toetsende rol gaat krijgen ook in formele zin niet aan de orde.

Dat is ook exact de reden waarom het kwaliteitsteam niet een integraal team inclusief bijvoorbeeld de economische discipline moet zijn. Het is namelijk niet de rol van het kwaliteitsteam een integrale weging te maken. De zinsnede in de beschrijving van het kwaliteitsteam die daarnaar verwijst zal geschrapt worden. Het kwaliteitsteam moet aandachtspunten en aspecten aanreiken die het initiatief verbeteren, mooier maken, het subjectieve kwaliteitsbegrip zo hanteerbaar mogelijk maken. Maar niet de integrale afweging maken.

Een protocol is een sympathiek idee, maar dat is niet waar de provincie op in zet. Het moet gaan om concrete en specifieke bijdragen in concrete situaties, niet alleen om intenties.

Overlap met gemeentelijk werk en gemeentelijke taken moet voorkomen worden. De rol van de welstandscommissies is niet datgene wat de provincie voor ogen staat. Het moet meer gaan om de meedenkrol. Complementariteit is inderdaad wat het moet zijn en in voorkomende gevallen zal de samenwerking tussen gemeenten en provincie gezocht worden. Dit zal in de tekst expliciet gemaakt worden.

De ervaring van de Groningse bouwmeester onderschrijft het belang van de aanwezigheid van een stimuleringsbudget voor het werk van het kwaliteitsteam. Concrete bijdragen aan initiatieven bleek een belangrijke succesfactor van de aanpak in die provincie.

Zoals hiervoor al is gesteld speelt het kwaliteitsteam geen rol in de toetsing en beoordeling. Het knelpunt van vertraging in de besluitvorming is dan ook niet aan de orde. Integendeel, door al in een vroeg stadium aandacht te besteden aan versterking van de kwaliteit van initiatieven en projecten zal de doorlooptijd eerder versnellen dan vertragen. De meedenkrol sluit hier bij aan. Voor de provincie is dit een belangrijk aspect ook bij de evaluatie. Dit zal aan de tekst toegevoegd worden.

Wijzigingen:

Eerste alinea, laatste zin als volgt wijzigen: ***“Daarbij gaat het om beeldkwaliteit, ecologische en landschappelijke kwaliteit, cultuurhistorie, vormgeving, architectuur, culturele planologie, ruimtelijke kwaliteit, aspecten van milieu en water, enz.”***

Het begin van de tweede alinea als volgt wijzigen: ***“De provincie ziet het geven van een impuls aan het kwaliteitsdenken bij de uitwerking van het omgevingsbeleid als een belangrijke rol. Het kwaliteitsteam zal zowel van interne als externe deskundigheid gebruik maken. De leden van het kwaliteitsteam zullen worden geselecteerd op hun deskundigheid. Bij externen wordt vooral gedacht aan objectieve....”***

Toevoegen na tweede alinea: ***“De inzet van het kwaliteitsteam zal complementair moeten zijn met gemeentelijke taken. Overlap moet worden vermeden. Daar waar dit aan de orde is zal de samenwerking gezocht worden.”***

Toevoegen aan de beschrijving van de inspanningen, laatste aspect: ***“De zuivere rolopvatting van het kwaliteitsteam en de invloed op de doorlooptijd van projecten zullen in de evaluatie aan de orde komen”***

In de slotzin van de paragraaf worden de woorden ‘integrale afweging’ geschrapt. Deze zin gaat luiden: ***“In alle gevallen zal het kwaliteitsteam in samenwerking met initiatiefnemers, projecttrekkers en economisch deskundigen samen tot een meerwaarde trachten te komen.”***

8.6. Uitvoeringsstrategie bestaande instrumenten

Ruimtelijk instrumentarium

Zienswijzen:

Verbrugge is in het specifieke geval van het project Perkpolder van mening dat de provincie niet met een marginale toetsing kan volstaan.

't Duumpje lijkt een vergunning voor ontgrondingen in relatie tot het egaliseren van akkerland in strijd met de landinrichtingswet.

Antwoord:

Het gaat hier om een algemene benadering van de samenwerking tussen Rijk en provincie omtrent ruimtelijke plannen. De provincie participeert in het project Perkpolder; er vindt dus veel overleg plaats tussen provincie en gemeente. In die zin is dit project een schoolvoorbeeld van de beoogde samenwerkingsrelatie. Er zal voldaan worden aan de wettelijke vereisten en de milieuaspecten zullen op basis van de concrete invulling van het project afdoende worden meegewogen.

In de paragraaf over ontgrondingen worden alleen de criteria waaraan een ontgrondingsvergunning wordt getoetst uitgewerkt. Voor het egaliseren van akkerland is - voor zover daarbij bodemverlaging plaatsvindt - in het algemeen een ontgrondingsvergunning nodig. De Ontgrondingenwet bepaalt evenwel, dat die wet niet van toepassing is wanneer bij de egalisatiewerkzaamheden sprake is van uitvoering van een landinrichtingsplan ingevolge de Landinrichtingswet. Indien dat aan de orde is behoeft derhalve geen ontgrondingsvergunning te worden aangevraagd.

Wijzigingen:

Geen

Natuurinstrumenten

Zienswijzen:

Rijkswaterstaat Zeeland stelt dat financiële compensatie niet mogelijk is in VHR-gebieden. Verder moet de toetsende rol van het rijk aangegeven worden.

De **Rijksoverheid** wijst op verschillen met de Nota Ruimte bij de natuurcompensatie en de saldobenadering en verzoekt de Nota Ruimte te volgen. Het gaat hierbij om verschillen tussen VHR-gebieden en EHS, tijdstip, positie Groenfonds en inbreng van het rijk bij gebiedsvisie ingeval van saldobenadering.

Antwoord:

Financiële compensatie is inderdaad niet mogelijk in VHR-gebieden, zoals ook vermeld staat in paragraaf 8.6.2 bij het compensatiebeginsel. Ook staat in deze paragraaf de toetsende rol van het rijk bij de saldobenadering voor VHR-gebieden aangegeven.

Het afwegingskader is uitgewerkt in hoofdstuk 4 van het plan. Het compensatiebeginsel kan alleen aan de orde zijn als laatste stap van dit afwegingstraject, als de ruimtelijke ingreep wettelijk en planologisch geaccepteerd is. Om verwarring te voorkomen zal in paragraaf 8.6.2 naar dit afwegingskader worden verwezen.

Bij de VHR-gebieden is, zoals terecht gesteld wordt, sprake van een eigen afwegingskader ten opzichte van de overige EHS. De daarvoor geëigende kaders staan weergegeven in de nieuwe Natuurbeschermingswet, waarnaar in de tekst onder "compensatiebeginsel" in paragraaf 8.6.2 verwezen zal worden. De gelijktijdigheid van ingreep en compensatie staat reeds aangegeven in paragraaf 8.6.2. Toegevoegd zal worden, dat in geval van financiële compensatie de budgetten gelabeld ondergebracht zullen worden in het Groenfonds. Eveneens zal worden toegevoegd, dat er overeenstemming met het rijk moet zijn over het integrale gebiedsplan ingeval van saldobenadering van de EHS.

Wijzigingen:

Op blz. 209 zal onder compensatiebeginsel de zinsnede: "Alleen indien een zwaarwegend maatschappelijk belang..... is het compensatiebeginsel aan de orde." worden geschrapt en vervangen door: ***"Het compensatiebeginsel is alleen aan de orde als na toepassing van de wettelijke en planologische beschermingsregiems geconcludeerd wordt dat de ruimtelijke ingreep wordt toegestaan. In hoofdstuk 4.2 van het plan is het afwegingskader hiervoor aangegeven."***

Op blz. 211 wordt onder punt 3 toegevoegd na ...en het voor verwerving en inrichting benodigde bedrag: ***"Dit bedrag zal als provinciaal budget gelabeld ondergebracht worden in het Groenfonds"***.

Op blz. 211 wordt onder Saldobenadering EHS toegevoegd na....gegarandeerd is **“en waarover met het rijk overeenstemming moet zijn”**.

Milieuinstrumenten

Zienswijzen:

Volgens **Reimerink** moeten alle nieuwe –en te vernieuwen milieuvergunningen worden voorzien van een dwingende ALARA-clausule.

Rijkswaterstaat Zeeland vindt dat de samenwerking met waterkwaliteitsbeheerders binnen het doelgroepenbeleid milieu en industrie en de implementatie IPPC en de vergunningverlening onderbelicht blijft in het omgevingsplan. Integrale afwegingen bij overleg met bedrijven is alleen goed mogelijk als waterkwaliteitsbeheerders gezamenlijk optreden.

De **Rijksoverheid** benadrukt dat een SMB aanvullend is (cumulatief) op een MER. Wanneer ontwikkelingen uit het omgevingsplan in de toekomst concreter worden en dus wel onderzocht kunnen worden op milieueffecten op Nbwet gebieden blijft een MER een passende beoordeling in het kader van de NB wet verplicht. Dit geldt ook voor andere nu niet in het omgevingsplan genoemde ingrepen en of plannen.

Omdat de grenswaarde voor fijn stof in de Sloehaven en de Kanaalzone wordt overschreden stelt de **Rijksoverheid** dat ontwikkelingen in de Sloehaven en Kanaalzone alleen kunnen doorgaan door een saldobenadering toe te passen .

Antwoord:

In paragraaf 8.6.4 van het omgevingsplan heeft de provincie opgenomen dat vergunningen moeten voldoen aan het ALARA-principe. In de toelichting staat dat voorschriften gericht moeten zijn op het gebruik van de best beschikbare technieken.

In de Wet Milieubeheer is de term ALARA vervangen door Best Beschikbare Technieken . De tekst in het omgevingsplan zal hierop worden aangepast. De strekking van het uitgangspunt verandert niet door deze wijziging.

De provincie onderkent het belang van gezamenlijk optreden daarom is in paragraaf 8.6.4 aangegeven dat de uitvoering van het doelgroepenbeleid industrie en milieu in de komende jaren samen met andere overheden zal worden opgepakt. In paragraaf 8.6.4 is aangegeven dat bij de vergunningverlening (dus ook de implementatie van IPPC) zoveel mogelijk een afgestemde en gezamenlijke benadering met andere bevoegde gezagen wordt gevolgd.

De opvattingen van de rijksoverheid met betrekking tot een SMB en MER worden onderschreven en zijn ook als zodanig vertaald in het omgevingsplan.

Wijzigingen:

Pag 213 onder vergunningverlening milieu:

Het tekstgedeelte “Vergunning voldoen aan t/m wijziging Wet milieubeheer”, wijzigen in: **“Vergunningen zijn gericht op het gebruik van de beste beschikbare technieken(artikel 1 lid 2 wijziging Wet milieubeheer)”**.

Handhaving

Zienswijzen:

't Duumpje merkt op dat het meer dan wenselijk is om op korte termijn een handhavingsbeleidsnota op te stellen omdat de ervaring leert dat het handhavingsbeleid – vooral op het gebied van planologische zaken – een sluitpost vormt.

Tholen geeft aan dat tot op heden nog geen effectuering plaatsgevonden van externe veiligheid als oranje kleurspoor in de handhavingssamenwerking.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** geven aan dat geen sprake is van functionele scheiding als zowel zonebeheer als vergunningverlening en handhaving in één hand zijn verenigd.

Antwoord:

In par. 8.6.5. wordt aangekondigd dat de huidige nota 'Handhaving omgevingsbeleid' wordt geactualiseerd. De nieuwe nota wordt medio 2006 vastgesteld.

Externe veiligheid is niet expliciet als afzonderlijk kleurspoor in de bestuursovereenkomst benoemd. Desondanks heeft het onderwerp afgelopen jaar wel aandacht gekregen. Zo is/wordt in 2005/2006 uitvoering gegeven aan een project rond gasflessen en opslag van propaan. Ook was het de bedoeling om binnen het uitvoeringsprogramma Risico's Inzicht een samenwerkingsproject uit te voeren. In die zin is een begin gemaakt met de integratie van het oranje kleurspoor. Verwachting is dat dit in de toekomst verder gestalte krijgt.

Voor genoemde taken is functiescheiding minimaal op persoonsniveau maar grotendeels zelfs op organisatorisch niveau doorgevoerd.

Wijzigingen:

Geen.

Financiële paragraaf

Zienswijzen:

Rijkswaterstaat Zeeland vindt de financiële paragraaf onvoldoende uitgewerkt, met name ook de inzet van het waterschap.

Antwoord:

Met het omgevingsplan zet de provincie in op een ontwikkelingsgerichte en uitvoeringsgerichte invulling van het omgevingsbeleid. De provincie kiest daarbij, voortvloeiend uit de geformuleerde sturingsfilosofie, ook voor zichzelf voor een actieve rol in de uitvoering van het beleid. Daarbij past een verhoogde inzet van mensen en middelen en een adequate organisatorische vertaling.

Aan het vigerende streekplan Zeeland zijn nauwelijks directe uitvoeringsmiddelen gekoppeld. Aan het vigerende milieubeleidsplan en waterhuishoudingsplan waren voor de planperiode wel extra uitvoeringsmiddelen gekoppeld, tot en met 2006 in totaal € 0,5 mln. Daarnaast zijn ook op basis van het collegeprogramma alle zeilen bij middelen toegekend aan de thema's van het omgevingsbeleid, voor de periode tot en met 2007.

En vooruitlopend op vaststelling van het omgevingsplan is in de begroting van 2006 incidenteel in totaal € 2,25 mln extra voor de uitvoering van het omgevingsbeleid beschikbaar gesteld.

Collegeprogramma t/m 2007 Incidenteel 2006*		
<i>Programma Ruimtelijke Ontwikkeling</i>		
Integraal gebiedenbeleid	€ 800.000	650.000
Wonen en woonmigratie		200.000
Impuls herstructurering en transformatie bedrijventerreinen	€ 550.000	
Beeldkwaliteit		100.000
Grondruilbank Veerse Meer		100.000
Bodemsanering		550.000
Uitvoering Handhavingsamenwerking	€ 40.000	
<i>Programma Vitaal Platteland</i>		
Voortzetting uitvoering programma Vitaal Platteland	€ 820.000	
<i>Programma Natuur en landschap</i>		
Kwaliteitsimpuls Groen	€ 700.000	150.000
Kwaliteitsimpuls Blauw	€ 440.000	200.000
Prio landschapsnetwerk		300.000
	€ 3.350.000	2.250.000

* waarvan € 1,5 mln voor cofinanciering nationaal landschap

Op basis van de besluitvorming tot nu toe geeft dit het volgende financiële overzicht (in € mln).

	2005	2006	2007	2008 - 2012
Middelen beschikbaar voor de planperiode: Streekplan Zeeland, milieubeleidsplan groen licht en waterhuishoudingsplan samen slim met water	0,9	0,9	0,4	0,4
Beschikbare uitvoeringsbudgetten op basis van collegeprogramma en de aanvullende prioriteiten 2006	3,2	5,6	3,3	0

Met de vaststelling van het omgevingsplan wordt ook de verhoogde uitvoeringsambitie van het omgevingsplan en de ontwikkelingsgerichte benadering erkent.

De verhoogde uitvoeringsambitie vraagt om een adequate vertaling in de begroting. Financiële besluitvorming over het omgevingsplan zal separaat plaatsvinden in het kader van de begroting 2007.

Recent heeft de provincie de wateropgave en de opgave voor de kustveiligheid voor Zeeland samen met de waterschappen uitgewerkt in de deelstroomgebiedsvisie en het kustbeleidsplan. Het omgevingsplan volgt voor de waterkwantiteit en de kustveiligheid in grote lijnen deze benadering. Derhalve is de conclusie gerechtvaardigd dat het omgevingsplan niet zal leiden tot een noodzakelijk verhoogd investeringsniveau ten opzichte van de recent gemaakte afspraken.

Wijzigingen:
Geen

Hoofdstuk 9 Plantoepassing en verantwoording

Zienswijzen:

Het **Nationaal Park Oosterschelde** stelt dat geen uitspraak is gedaan over de status van het Beheers- en inrichtingsplan Oosterschelde. Zij gaan ervan uit dat dit plan wordt aangemerkt als gebieduitwerking van het Omgevingsplan.

Noord-Beveland maakt zich zorgen om het loslaten van de eigen status van de gebiedsvisie rondom het Veerse Meer.

Middelburg pleit voor terughoudendheid als het gaat om uitwerkingen van het omgevingsplan. Het was toch de bedoeling met minder beleidsstukken te gaan werken. **Schouwen-Duiveland** constateert dat er in het plan slechts vier wezenlijke beleidsuitspraken zijn aangegeven en dat dus de overige planelementen richtinggevende uitspraken zijn en er ruimte blijft voor flexibiliteit en maatwerk, zeker gezien de afwijkingsregeling in hoofdstuk 9.

Antwoord:

Het Omgevingsplan heeft ondermeer de wettelijke status van streekplan. Daarom zijn hier alleen die documenten die de status hebben van streekplan of streekplanuitwerking hier aan de orde. Het beheers- en inrichtingsplan Oosterschelde heeft die aanduiding niet. Rond de status van het beheers- en inrichtingsplan Oosterschelde verandert dus niets. De afspraken uit het plan blijven van kracht.

De gebiedsvisie rondom het Veerse Meer verliest alleen de status van streekplanuitwerking, deze wordt overgenomen door het Omgevingsplan, maar de visie behoudt de status als gezamenlijke visie en uitvoeringskader voor onder andere provincie en gemeenten. De provincie is dus nog immer gebonden aan de gezamenlijke visie en uitvoeringsprogramma. De benoeming van de wezenlijke beleidsuitspraken zijn vooral van belang in het bepalen van de spelregels tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. De opgave is het omgevingsbeleid ontwikkelingsgericht en uitvoeringsgericht te maken. Daarbij past flexibiliteit en maatwerk, en een niet te complexe afwijkingsregeling. Voor de volledigheid dient nog wel in het plan vermeld te worden dat er geen concrete beleidsbeslissingen in het plan zijn opgenomen, zoals bedoeld in de Wet op de Ruimtelijke Ordening

Wijzigingen:

Blz 220, bij de subparagraaf over plantoepassing wordt als eerste zin toegevoegd: ***“Het omgevingsplan bevat geen concrete beleidsbeslissingen zoals bedoeld in de wet op de Ruimtelijke Ordening”.***

Verder wordt het overzicht van vervallen plannen (categorie A) aangevuld met de vervallen circulaire. Het gaat om de circulaire Richtlijnen burgerwoningen in het buitengebied, ruimtelijke ordening en archeologie, regeling bedrijventerreinen in bestemmingsplannen, veehouderij en mestproblematiek.

Het overzicht met documenten waarvan de streekplanstatus vervalt, maar die wel een basis vormen voor gezamenlijke visie en uitvoering voor de provincie en haar partners (categorie B) wordt aangevuld met: het beheers- en inrichtingsplan Oosterschelde en de Beleidsvoornemens 1998 – 2008 Grevelingen.

Bijlagen

Bijlage 1 Uitvoering en monitoring

Wijzigingen:

Op basis van de ingebrachte zienswijzen (zie ook hoofdstuk 3) wordt bijlage 1 als volgt integraal gewijzigd:

Hoofddoelstellingen	
Het faciliteren van de noodzakelijke en gewenste economische dynamiek	
Het bevorderen van de sociaal-culturele dynamiek en het vasthouden van een gematigde bevolkingsgroei	
Het versterken van de bijzondere Zeeuwse omgevingskwaliteiten	

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Mondiale en nationale milieukwaliteit Leveren evenredige bijdrage aan nationale klimaatdoelstellingen <i>Taakstelling:</i> In periode 2008-2012 uitstoot broeikasgassen verminderen met 6% t.o.v. 1990 (Paragraaf 4.3)	Duurzame energie en energiebesparing:			
		Toetsing toekomstige milieuvergunningen conform de Europese IPPC richtlijn aan de toepassing van de best beschikbare technieken (BBT)		Aantal aan IPPC getoetste vergunningen
		Stimuleren initiatieven voor energietransities door financiële en procesmatige ondersteuning		Aantal ondersteunde initiatieven
		Voortzetting van het EPA-project <i>Taakstelling:</i> In 2008 hebben 30% van de oudere woningen een EP-advies		% oudere woningen met EP-advies
		Voortzetting van het project stimulering totstandkoming energievies bij uitbreiding en stadsvernieuwing		Aantal energievies
		Financiële ondersteuning haalbaarheidsonderzoeken voor energieopties bij speerpuntprojecten		Aantal haalbaarheids-onderzoeken
		Evaluatie van het integratieproces voortvloeiend uit BANS-klimaatconvenant in 2007 en zonodig aanpassen van de ambities		Rapport
	Windenergie:			
	Realiseren van minimaal 250 MW aan windenergie in 2010	Stimuleren en coördineren plannen voor windlocaties	Aantal MW	
	(Grootschalige) luchtkwaliteit:			
	In 2030 is de (grootschalige) luchtverontreiniging zodanig verbeterd dat er slechts sprake is van een verwaarloosbaar risico voor mens en natuur		Aantal smogdagen Immissie benzeen, dioxines en pak's	
	Fijn stof: Voor fijn stof gelden vanaf 2005 grenswaarden. Overschrijdingssituaties dienen zo snel mogelijk na 2005 te worden beëindigd	<i>De provincie stelt eind 2005 een actieplan fijn stof op, waarin in ieder geval de volgende acties aan de orde komen:</i>	Immissie fijn stof	Actieplan
		IPPC- implementatietraject doorvoeren via vergunningverlening voor 2007		% vergunningen volgens IPPC normen
		De provincie zet bij de industrie in op het overschakelen van olie op gas als bijdrage voor het terugdringen van fijn stof emissies		Aantal overgeschakelde bedrijven
		Doorlichting niet-IPPC-bedrijven op stand der techniek en verbetermogelijkheden		Aantal doorgelichte niet-IPPC bedrijven
		Met andere overheden invulling geven aan de programmabesteding		Rapportage
		Nagaan verbeteringsmogelijkheden aangaande laad- en losprocedures van bulkgoederen en verbeteren meet- en registratieprotocol		
		Verbeteren informatievoorziening gemeenten ten behoeve van de gemeentelijke rapportages luchtkwaliteit en zonodig ondersteuning bieden bij het opstellen van actieplannen		
		Verbeteren betrouwbaarheid emissiecijfers fijn stof gedurende 2006-2007		Rapportage Emissie fijn stof
		Benutten mogelijkheden als wegbeheerder		
		Stimulering gebruik schepen met schonere motoren		Stimuleringsmaatregelen
		Opstellen programma van eisen ten behoeve van concessieverlening openbaar vervoer		Concessie
		Het nemen van initiatief tot het schoner maken van het provinciale voertuigenpark en het stimuleren van initiatieven in het collectief vervoer gericht op schonere brandstoffen		Aard provinciaal voertuigenpark
		Intensiveren fijn stof metingen en in kaart brengen ruimtelijke verschillen in fijn stof concentraties		Kaart
Verzurende stoffen: In 2030 is meer dan 95% van de Zeeuwse EHS afdoende beschermd tegen verzuring		Opnemen emissie-eisen voor zwaveldioxide in de vergunningen voor bedrijven met de grootste emissies	Depositie totaal zuur in Zeeland	% bedrijven met SO ₂ emissie eisen
		In vergunningen vastleggen voorzieningen conform BBT voor inrichtingen met een opgesteld vermogen kleiner dan 20 MW _{th}		% BBT conforme vergunningen
		Doorvertalen verzuringsbeleid in individuele vergunningen		% aangepaste vergunningen

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren
Leefomgevingskwaliteiten In 2030 zijn de leefomgevingskwaliteiten passend voor de functie van een gebied (Paragraaf 4.4)		Registreren referentiewaarden bij projecten met milieudruk	Aantal projecten
		Leefomgevingskwaliteiten (o.a. geluid, duisternis en geurhinder) ruimtelijk vastleggen en inzichtelijk maken	Kaart
		Monitoring leefomgevingskwaliteiten	Monitoringssysteem
		Inventariseren milieutekorten EHS in relatie tot natuurdoelen	Inventarisatie
		Aanpakken prioritaire knelpunten milieutekorten EHS	Aantal opgeloste knelpunten
	Stilte: Behoud van stilte in Vogel- en Habitatrichtlijn gebieden, NB-wetgebieden en de wetlands door de heersende geluidsbelasting te handhaven en maximaal 40 dB(A) toe te staan	Uitvoeren belevingsonderzoeken	Aantal onderzoeken
		Onderzoek naar de mogelijkheden om stilte als kwaliteit in de zak van Zuid-Beveland te handhaven en te verbeteren	Rapportage
		Metten geluidsbelasting aan de randen van de Kapelse en Yerseke Moer, de Manteling en de Kop van Schouwen	Kaart
		In kaart brengen ambities voor de periode tot 2012 ten aanzien van de akoestische kwaliteit in de EHS en het saneren van storende geluidsbronnen	Actieplan Aantal te saneren en gesaneerde geluidsbronnen
	Geluid(hinder): In 2030 heerst in alle gebieden een goede akoestische kwaliteit. <i>Nader uitgewerkt naar verschillende gebieden betekent dit dat:</i> ✓ Woningen binnen geluidszones rondom bedrijventerreinen en industrieterreinen van regionaal belang ondervinden een maximale geluidsbelasting van 60 dB(A) ✓ In 2010 zijn alle situaties met een geluidsbelasting van meer dan 63 dBL _{den} als gevolg van wegverkeer op provinciale wegen aangepakt.	Provinciale uitwerking van de gegeven doelstelling ten aanzien van geluidszones	Aantal geluidsbelaste woningen
		In PMV aanwijzen van industrieterreinen van regionaal belang (=zeehaventerreinen)	Aantal km
		Opstellen geluidsbeheersplannen voor zeehaventerreinen	
		Opstellen (2007) geluidskaart voor provinciale wegen en actieplan (2008) voor provinciale wegen met > 6 milj. voertuigen/jaar. Van andere overheden wordt eenzelfde benadering verwacht.	
		<i>Taakstelling voor de planperiode: 13 km</i>	
	Duisternis: Beschermen van duisternis	Opstellen uitvoeringsprogramma/actieplan duisternis, waarin o.a.: ✓ voor het landelijk gebied in overleg met de regio gebieden worden aangewezen met duisternis als primaire kwaliteit ✓ voor het stedelijk gebied lichtbeperkende maatregelen, in samenwerking met de regio, worden gestimuleerd	Actieplan
		Opstellen verlichtingsplan voor bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag	Aantal plannen
		Het ontwikkelen van een afwegingskader ten aanzien van het voorkomen van lichthinder	Afwegingskader
	Lucht: In 2010 mogen de streefwaarden niet meer overschreden worden t.g.v. emissies bedrijven. Hierbij wordt uitgegaan van de kwaliteitsniveau aan de rand van woonlocaties	Afspraken voor reducties opnemen in bedrijfsmilieuplannen en vergunningen	% aangepaste BMP's en vergunningen
		In 2008 evaluatie haalbaarheid doelstellingen	Rapportage
		Intensivering meting luchtkwaliteit	Toename metingen
		Ruimtelijke rapportage luchtkwaliteit	Rapportage
		Inventarisatie prioritaire stoffen die in 2010 de streefwaarde overschrijden	Inventarisatie
	Geurhinder: In 2010 dient ernstige geurhinder (hedonische waarde <= 2) als gevolg van bedrijven, waarvoor de provincie bevoegd gezag is, te zijn voorkomen. Dit geldt voor 98% van de tijd.	Opstellen provinciale handreiking geurhinder in 2006	Handreiking
		In samenwerking met de regio opstellen uitvoeringsprogramma geurhinder 2007-2013	Uitvoeringsprogramma
		Inventariseren geurhinder van en afspraken maken met bedrijven waarvoor provincie bevoegd gezag is	Inventarisatie
		Implementatie wet veehouderij en geur in overleg met de regio (2006)	Aantal afspraken
	Afval: Een beheer van afvalstoffen overeenkomstig de voorkeursvolgorde voor afvalbeheer <i>In navolging van het LAP worden de</i>	Deelnemen aan kansrijke projecten als vervolg op het Actieplan biomassa	Ontstane hoeveelheid afval (totaal en fractie gevaarlijk afval)
		Onderzoek naar de kansen voor grensoverschrijdend beheer van te verwijderen afval	Rapport

	volgende operationele doelen geformuleerd: ✓ De afvalstroom in omvang en schadelijkheid verminderen ✓ Versterken van de relatieve ontkoppeling tussen de ontwikkeling van het BBP en het totale afvalaanbod ✓ Stimuleren van nuttige toepassingen van afvalstoffen tot 83% in 2012 ✓ Optimaal benutten van de energie-inhoud van afval dat niet voor hergebruik geschikt is ✓ Beperking van de hoeveelheid te verwijderen afval alsmede naar een einde van het storten van het overschot aan brandbaar afval ✓ Stimulering van innovatie bij preventie en afvalbeheer		Afvalbeheer: wijze van verwijderen in hoeveelheden en percentages Hoeveelheid gestort overschot brandbaar afval	
		Vaststellen beleid financiële zekerheid		

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Bodemkwaliteit Het voorkomen van bodemverontreiniging en het afstemmen van het (beoogde) gebruik van de bodem op de chemische fysische en biologische kwaliteit van de bodem In 2015 dienen alle spoedeisende locaties gesaneerd dan wel beheersbaar te zijn In 2030 dienen alle overige ernstig verontreinigde locaties gesaneerd dan wel beheersbaar te zijn (Paragraaf 4.5)		<i>Integraal meewegen van bodemaspecten in (ruimtelijke) planvormingsprocessen door:</i>		
		In kaart brengen fysische en biologische bodemkwaliteit in het landelijk gebied		Kaart
		Opstellen nota duurzaam gebruik van de bodem met actieplan		Nota en actieplan
		Ontwikkelen bodemtoets als onderdeel integraal afwegingskader		Toets
		Ontwikkelen digitaal bodemloket		Digitale beschikbaarheid bodemgegevens
		In kaart brengen mogelijkheden en beperkingen van de (diepere) ondergrond		Kaart
		In kaart brengen van de interactie tussen bodem en grondwater en de gevolgen voor de chemische kwaliteit van beide systemen		Kaart
		Voor 2010 dienen de spoedeisende locaties te zijn geïnventariseerd		
		Bodemsanering:		
	In 2030 dienen alle ernstig verontreinigde locaties gesaneerd dan wel beheersbaar te zijn	Wegwerken van 20% van de in 2004 bepaalde werkvoorraad aan (potentieel) verontreinigde bodemlocaties	% gerealiseerd	Aantal locaties: - gesaneerd - onderzocht Oppervlak en hoeveelheid gesaneerde bodem

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Waterkwaliteit Bereiken van een goede ecologische kwaliteit van regionale watersystemen, duurzaam afgestemd met het gebruik (Paragraaf 4.6)	KRW:		Toestand waterkwaliteit	Waterkwaliteits-normen per waterlichaam
	✓ In het algemeen is in 2015 sprake van een verbetering van de waterkwaliteit, de ecologische toestand van alle waterlichamen mag in 2015 in elk geval niet verslechterd zijn	De provincie formuleert in 2006, samen met alle andere waterbeheerders in het Schelde stroomgebied en na raadpleging van de maatschappelijke belangenorganisaties, globale doelen en maatregelen voor alle waterlichamen		Monitoringsprogramma
	✓ Beschermde gebieden voldoen aan de eisen uit de daarop van toepassing zijnde richtlijn	De provincie stelt in 2006, samen met alle andere waterbeheerders in het Schelde stroomgebied en na raadpleging van de maatschappelijke belangenorganisaties, een monitoringprogramma op		Rapportage met maatregelen
	✓ Alle waterlichamen voldoen in 2015 zoveel mogelijk aan de normen, voortvloeiend uit de Kaderrichtlijn Water, nodig om een goede toestand te kunnen bereiken	De provincie formuleert in 2007, samen met alle andere waterbeheerders in het Schelde stroomgebied en na raadpleging van de maatschappelijke belangenorganisaties, concept doelen en maatregelen voor alle waterlichamen		Uitwerking omgevingsplan
	✓ Voldoende kennis om haalbare doelen en maatregelen te kunnen formuleren in het kader van de KRW	De provincie maakt in 2008, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, een uitwerking van het omgevingsplan Zeeland voor alle regionale waterlichamen in Zeeland en zorgt daarbij voor afstemming met het beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening, natuur, landinrichting en milieu.		Beleid geformuleerd in WHP of omgevingsplan
		De provincie verwacht van de andere provincies in het Schelde stroomgebied dat zij in 2008, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, het provinciale beleid formuleren in het provinciaal waterhuishoudingsplan of omgevingsplan.		Beleid opgenomen in Beheersplan Rijkswateren
		De provincie verwacht van Rijkswaterstaat dat zij in 2008, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, het landelijk waterbeleid concretiseert voor de rijkswateren in het Schelde stroomgebied en dat zij daarbij rekening houdt met het provinciale ruimtelijk beleid en natuurbeleid.		Beleid opgenomen in beheersplannen
		De provincie verwacht van de waterschappen in het Schelde stroomgebied dat zij, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, de uitwerking van het provinciale beleid in 2008 concretiseren in een beheersplan, waarbij gewerkt wordt conform de IPO-Unie-afspraken		Beleid opgenomen in gemeentelijke waterplannen
		De provincie verwacht van de gemeenten in het Schelde stroomgebied dat zij, ten behoeve van het ontwerp stroomgebiedbeheersplan, de uitwerking van het provinciale beleid in 2008 concretiseren in een gemeentelijk waterplan		Plannen tijdig gereed
		De provincie zorgt dat alle plannen tijdig gereed zijn, zowel als ontwerp als definitief		Regionaal bestuursakkoord water
		De provincie zal het initiatief nemen om, voor zover nodig, afspraken met en tussen waterbeheerders vast te leggen in een regionaal bestuursakkoord water		
		Totdat het Stroomgebiedbeheersplan is vastgesteld wordt het huidige beleid voortgezet		Afspraken over afstemming
		Met Vlaanderen vindt afstemming plaats over aanpak van grensoverschrijdende knelpunten op het gebied van het waterbeheer.		
	Diffuse bronnen:			Onderzoeken
	Het bewustzijn van en de aandacht voor diffuse bronnen mag niet verminderen, maar moet juist sterker worden, vooruitlopend op Stroomgebiedbeheerplan	De provincie stimuleert andere partijen onderzoek te doen, gericht op het terugdringen van diffuse verontreiniging		Gebruik verontreinigende stoffen door overheden
		De provincie stimuleert overheden het goede voorbeeld te geven door het gebruik van verontreinigende stoffen te mijden		Aantal voorlichtingsprojecten
		Het regioteam Zuiver Zeeuws Water, de stichting Mineralen en Middelen Meester en de waterschappen geven voorlichting over de mogelijkheden minder milieubelastende stoffen te gebruiken		Pilot
	Overige lozingen:			Aantal initiatieven
	In 2009 voldoet elke gemeente aan de Basisinspanning. Aansluitend wordt ingezet op het kwaliteitsspoor	De provincie brengt de stand van zaken en ontwikkelingen op rioleringsgebied in beeld. Gemeenten rapporteren jaarlijks over de voortgang op het gebied van riolering en afkoppeling		Jaarlijkse rapportages
		Beheerders van het ontvangende water van riooloverstorten en rioolwaterzuiveringsinstallaties stellen uiterlijk in 2008 nadere eisen aan de vuiluitworp		Eisen
		Gemeenten geven voorlichting aan burgers, gericht op het voorkomen dat schadelijke stoffen in het oppervlaktewater komen		Aantal voorlichtingsprojecten
	Waterbodems:		Aantal locaties: · gesaneerd · gebaggerd	Opgave waterbodems
	✓ Baggerspecie die vrijkomt bij het onderhoud van vaarwegen, havens en watergangen moet weer bruikbaar zijn als waardevolle grondstof en vrij benut kunnen worden voor diverse toepassingen	Waterschappen inventariseren voor 2008 de waterbodems die een risico vormen voor het behalen van KRW-doelen		Bagger-programma
		Waterschappen stellen i.s.m. de gemeenten voor 2008 een nadere precisering en prioritering op van de waterbodempogave		Rapport
	✓ In 2027 dient aan de waterbodempogave voldaan	Verkenning mogelijkheden voor realisatie van voldoende depotcapaciteit		
		Van waterschappen en gemeenten verwacht de provincie een actieve rol in het verwijderen van de waterbodems en de hierbij benodigde onderlinge afstemming	Aantal m ³ Verwijderd, onderscheid beschermde gebieden	

	te zijn en is het baggertempo gelijk aan de natuurlijke aanwas	De provincie zal de regie op zich nemen voor de voorbereidingen voor de realisatie van eventuele benodigde depotcapaciteit. Daarnaast draagt zij zorg voor afstemming, eventuele samenwerkingsverbanden en informatie-uitwisseling	Percentage verwerkte bagger	Gerealiseerde capaciteit
	In 2012 is 25% van de waterbodempoging gereed	De provincie neemt de regie op zich om in 2006 te komen tot een Regionaal Bestuursakkoord Waterbodems, waarin samen met de andere probleemhouders afspraken worden gemaakt over de oplossing voor de vrijkomende bagger		Regionaal Bestuursakkoord
	In beschermde gebieden dient de (verontreinigde) waterbodem tijdig verwijderd te zijn, zodat in 2015 een goede toestand kan worden behaald			
Zwemwater:				
	Wateren met de functie zwemwater voldoen aan de geldende wettelijke normen	Herbeoordelen aanwijzing zwemwateren in het licht van nieuwe regelgeving, maatschappelijke betekenis van de gebruiksfunctie en te maken kosten voor handhaving van de zwemwaterfunctie. Onderdeel daarvan vormt een onderzoek naar effectiviteit sanering risicovolle overstorten voor de handhaving van de functie zwemwater (waterschappen)		Rapportage
		Indien noodzakelijk worden risicovolle overstorten gesaneerd (gemeenten)		Aantal gesaneerde overstorten

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Waterkwantiteit Instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige regionale watersystemen, duurzaam afgestemd met het gebruik (paragraaf 4.7)	Wateroverlast:			
	✓ In 2015 is het watersysteem zodanig op orde, dat het tot 2050 aan de gestelde normen voldoet	Per deelgebied opstellen van watersysteemanalyses met een uitwerking van maatregelen volgens de genoemde trits (waterschappen)	Oppervlakte gerealiseerd uitgesplitst naar: - wateroverlast - GGOR - verdroging	% uitgevoerde watersysteemanalyses
	✓ In 2012 is ongeveer 75% van de opgave afgerond	Voor 2008 begrenzing eerste tranche moerasgebieden voor berging in combinatie met de Natte As		Begrenzing
		Voor 2010 begrenzing tweede tranche moerasgebieden voor berging in combinatie met de Natte As		Begrenzing
		De waterschappen geven uiterlijk in 2007 de gebieden aan die op termijn niet kunnen voldoen aan de normen		Kaart
		Voor de Nationale Landschappen worden, buiten de gebieden van de Natte As en aanvullend op de reeds vastgestelde verbindingzones, extra natte ecologische verbindingzones vastgesteld om 50% van de wateropgave op te lossen, gecombineerd met het landschapsnetwerk		Percentage van de wateropgave in de Nationale Landschappen, opgelost met extra EVZ
		Waterschappen nemen de noodzakelijke maatregelen in het landelijk gebied om, met inachtneming van het voorgaande, te voldoen aan de doelstellingen		Gerealiseerde maatregelen (percentage wateropgave)
		Provincie draagt bij aan vernieuwende projecten met meervoudig ruimtegebruik		Aantal projecten
		Waterschappen leveren, gecombineerd met maatregelen voor realisatie van de wateropgave, een bijdrage aan andere in het omgevingsplan genoemde opgaven		Projecten die meerdere doelen dienen
	Verziltig:			
	Vroegtijdige signalering van potentiële verziltingsproblemen, zodat hierop geanticipeerd kan worden	Onderzoek naar verziltig/verzoeting van freatisch grondwater op lange termijn en de gevolgen hiervan, waarbij rekening wordt gehouden met mogelijke gevolgen van de klimaatwijziging		Rapport
	Warterkort:			
	Een duurzame en natuurlijke zoetwatervoorziening	De provincie biedt, via een toegesneden grondwaterbeheer, ruimte om grondwater te onttrekken ten behoeve van de landbouw zonder dat andere functies schade ondervinden en verziltig van het zoete grondwater optreedt.		Geregistreerde capaciteit
	Grondwater:			
	De aanvulling is en blijft groter dan de onttrekking aan zoete grondwatersystemen (niet interen)	Bevorderen hergebruik (grond)water en andere waterbesparende maatregelen	Verhouding onttrekking versus aanvulling	Projecten voor hergebruik en waterbesparing
		Door middel van regelgeving passende voorwaarden stellen aan het onttrekken van grondwater		Regelgeving
	Peil:			
	✓ Optimalisatie van de afstemming van het watersysteem op de functies	Het GGOR wordt uitgewerkt door de waterschappen en mondt uit in een herziening van het peilbesluit		% herziene peilbesluiten
		Parallel aan de uitwerking van het GGOR wordt de legger door de waterschappen geactualiseerd		Legger
	✓ Het GGOR wordt uiterlijk in 2010 vastgesteld en uiterlijk in 2018 gerealiseerd	De provincie legt de eisen waaraan de legger moet voldoen vast in Verordening Waterhuishouding		Aangepaste verordening
		De waterschappen nemen de noodzakelijke maatregelen om te voldoen aan de doelstelling		Overzicht maatregelen
	Verdroging:			
	✓ Niet verdroogde natuurgebieden mogen niet verdrogen	Initiëren en stimuleren van nieuwe verdrogingsprojecten		Aantal nieuwe projecten
	✓ In 2012 moet 60% en in 2018 100% van de in 1994 verdroogde natuur volledig hersteld te zijn	Waterschappen en natuurbeheerders dienen nieuwe projecten binnen hun gebieden te initiëren, uit te werken en uit te voeren		Oppervlakte uitgevoerd
	✓ Nieuwe natuurgebieden dienen niet verdroogd opgeleverd te worden	Periodieke monitoring verdrogingsbestrijding in de vorm van de verdrogingskaart		Verdrogings-kaart

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Ecologische en natuurlijke kwaliteit Behouden en versterken Zeeuwse natuurgebieden en biodiversiteit (Paragraaf 4.8)	Bestaande natuurgebieden:			
	Behouden en versterken kwaliteit bestaande natuurgebieden	Bevorderen verwerving van bestaande natuurgebieden middels aansturing van Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) en financiering van de verwerving (50% provinciale subsidie)	Aantal hectares: - verworven - in beheer	
		Aansturen en faciliteren van actief natuurbeheer door subsidiering van stichting het Zeeuwse Landschap		
	Natuurontwikkeling:			
	Versnelde realisatie van 5372 ha nieuwe natuur t.b.v. de EHS in Zeeland voor 2013 (Restant) Taakstelling: Verwerven circa 1450 hectare Inrichten circa 2300 hectare	De begrenzing en omschrijving van natuurgebieden actualiseren in het Natuurgebiedsplan Zeeland	Aantal hectares: - verworven - ingericht	Geactualiseerd natuurgebieds-plan
		Aansturen verwerving door BBL en gedeeltelijke financiering van de verwerving van gronden voor natuurontwikkeling tot circa 200 hectare per jaar		
		Opstellen van natuurontwikkelingsplannen voor de begrensde gebieden (circa 10 per jaar)		Aantal plannen
		Organiseren van de uitvoering door derden van natuurontwikkelingsplannen tot circa 330 ha per jaar		
	Ecologische verbindingzones:			
	Realisatie van ecologische verbindingzones	Wegnemen van ecologische barrières in provinciale infrastructuur tijdens nieuwbouw en herstel van provinciale wegen (ontsnippering)		Aantal ontsnipperings-projecten
		Uitvoering van het provinciale dijkactieplan door het ondersteunen van derden bij het wegwerken van achterstallig onderhoud en het stimuleren van agrarisch natuurbeheer		Aantal km achterstallig onderhoud
		Ecologisch wegbermbeheer langs provinciale wegen		
		Bevorderen van een goed ecologisch wegbermbeheer en actieve ontsnippering bij andere wegbeheerders		
	Robuuste verbindingzone de Natte As:			
	Realisatie van een Natte As van Zijpe tot Zwin Beschikbare quotum: Vóór 2008 500 hectare Na 2008 (vóór 2018) 900 hectare	Begrenzing Natte As van Zijpe tot Zwin in 2006	Aantal hectare	Begrenzing in Natuurgebiedsplan
		Aansturen grondverwerving door BBL van circa 50 hectare per jaar		
		Organiseren inrichting door DLG van circa 50 hectare per jaar in samenhang met waterberging en recreatief landschappelijk netwerk		
	Soortenbescherming:			
	Behoud Zeeuwse biodiversiteit	Via provinciale actieprogramma's en provinciale financiering worden door natuurorganisaties soortspecifieke maatregelen uitgevoerd, in samenhang met rijksprogramma's	Resultaten monitoring biodiversiteit	Aantal uitgevoerde projecten
	Verbreding natuurbeleid:			
	Agrarisch natuur en landschapsbeheer: Versterking van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer	Begrenzing ganzenopvanggebieden in het Natuurgebiedsplan Zeeland	Aantal hectares beheersgebied	Begrenzing in Natuurgebieds-plan
		Stimuleren van de totstandkoming van beheersovereenkomsten met agrarische ondernemers inzake de ganzenopvanggebieden (Streven 75% (=2250 hectare) onder beheersovereenkomst in 2012)		Beheersovereenkomsten
	Natuur en waterberging: Passend binnen de natuurdoelen realiseren van zoveel mogelijk waterretentie binnen natuurgebieden	Voor alle natuurontwikkelingsgebieden wordt uitgewerkt wat de combinatiemogelijkheden zijn met het vasthouden van water	Aantal hectares geschikt voor waterretentie	
		Per natuurgebied wordt de retentiecapaciteit berekend. Waar mogelijk binnen de natuurdoelen en nodig worden maatregelen getroffen om het water in tijden van overlast maximaal vast te houden		
	Recreatief medegebruik: Passend binnen de natuurdoelen bevorderen recreatief medegebruik door openstelling en aanleg voorzieningen 75% van de natuurgebieden is opengesteld 15% is beperkt opengesteld (beleefbaar vanuit omgeving dan wel via excursies)	In natuurontwikkelingsplannen wordt aangegeven op welke wijze recreatief medegebruik mogelijk is	Aantal hectares of percentage opengesteld	
Door de uitbouw van een landschappelijk netwerk worden recreatieroutes gecreëerd tussen de natuurgebieden				

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Landschappelijke en beeldkwaliteit Behoud en versterking van de identiteit, diversiteit en belevingswaarde (incl. toegankelijkheid) van het landschap (Paragraaf 4.9)	Beeldkwaliteit:			
	Versterken van de beeldkwaliteit en landschappelijke aantrekkelijkheid van Zeeland	Gemeenten en/ of provincie stellen, bij concrete plannen, een beeldkwaliteitsplan of –paragraaf op waarbij de genoemde denkstappen worden doorlopen	Positieve belevingswaarde van beelden van de omgeving	Aandeel bestemmingsplannen dat een beeldkwaliteitsplan/ -paragraaf omvat, de denkstappen goed zijn doorlopen
		Inzetten kwaliteitsteam bij verstreken beeldkwaliteit		Bijdrage Kwaliteitsteam
	<i>Hoogbouw: Zorgvuldige inpassing van hoogbouwontwikkelingen</i>		Aandeel goedgekeurde bestemmingsplannen dat afwijkt van de aangegeven bouwhoogtes, plus de argumenten	
	Landschappelijke inbedding: Nieuwe elementen en ontwikkelingen worden zodanig in het landschap ingebed dat ze een logisch onderdeel uitmaken van het landschap	Uitvoeren van een onderzoek naar de mogelijkheden voor en het stimuleren van landschappelijk voorinvesteren		Rapport Achteraf benoemen hoe landschappelijk voorinvesteren gestimuleerd is
	Panorama's: Behoud van het uitzicht op het landschap en de steden vanaf de economische assen en Zeelandroutes	In samenwerking met betrokken gemeenten, rijkswaterstaat en andere betrokkenen opstellen van beeldkwaliteitsplannen voor de Zeelandroutes en economische assen		Beeldkwaliteitsplannen
	De identiteit van het eiland: Vergroten kennisniveau over identiteit en beeldkwaliteit per regio	Uitvoeren van onderzoek naar identiteit en beeldkwaliteit en ontsluiten kennis hierover		Rapport
	Landschappelijk groen:			
	Accentueren van de structuur van het landschap	Realiseren geplande recreatiebossen in kustgebieden en in de Braakman <i>West Zeeuws Vlaanderen: 300 hectare Walcheren: 275 hectare Schouwen West: 50 hectare Braakman: 200 hectare</i>		Aantal hectares gerealiseerd bos
		Actief stimuleren van kleinschalige bosaanleg in de binnenduinrand, op kreekruigten, op dekzandgebieden en aansluitend aan bebouwing en industrieterreinen		Aantal projecten
		De publieke beheerders van beplantingen van wegen, kanalen en dijken zorgen voor actuele en samenhangende groenstructuurvisies, op grond waarvan de aanleg en onderhoud structureel en planmatig plaatsvindt		Aantal groenstructuurvisies
		Rond nieuwe ruimtelijke ingrepen wordt gelijktijdig een optimale landschappelijke inbedding gerealiseerd		Aantal projecten
		Waar in het verleden gewenste groengordels niet zijn gerealiseerd, wordt gestimuleerd deze alsnog te realiseren		
		Het agrarisch en particulier beheer van landschapselementen zal via de stichting Landschapsbeheer Zeeland worden gerealiseerd		Aantal uitgevoerde projecten SLZ
	Het landschapsnetwerk:			
	Het vergroten van de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van het landschap in combinatie met het stimuleren van de toeristisch-recreatieve ontwikkeling en infrastructuur. Dit is nader uitgewerkt in de volgende operationele doelen voor de planperiode:	Opstellen van een beleidsnota 'Landschapsnetwerk', waarin in ieder geval de volgende acties zijn opgenomen en verwerkt:		Aantal km gerealiseerd
	✓ Vergroten van de (recreatieve) toegankelijkheid van het landelijk gebied	✓ Gecoördineerd aanleggen van nieuwe routes (o.a. een dekkend wandelnetwerk) via de bestaande landschappelijke dooradering (provincie, gemeenten, waterschappen)		Aantal km gerealiseerd
	✓ Versterken en leesbaar maken van de landschapsstructuur en uitvoering geven aan de wateropgave	✓ Stimuleren van derden tot aanleg ontbrekende verbindingstukken binnen het netwerk		Schaderegeling
	✓ Het beschermen van het landelijke en provinciale routenetwerk voor wandelen en fietsen	✓ Stimuleren van de aansluiting van (toeristisch-recreatieve) verblijfsgebieden op routestructuren		Rapport
		✓ Verlagen drempel particuliere grondeigenaren op deelname aan netwerk door instellen schaderegeling		Rapport
		✓ Onderzoek verbreding openstelling landschappelijke dragers als dijken, waterlopen en EHS		
		✓ Onderzoek naar de mogelijkheden voor beheersinstrumenten in vorm van 'groene diensten' en/of regelingen en beschikkingen		
		✓ Benoemen van kwaliteitscriteria en streefbeeld voor een (toeristisch) landschapsnetwerk		
		✓ Stimuleren van derden tot de landschappelijke aankleding van routes		
		✓ Instandhouden en beschermen van kwalitatief hoogwaardig, landelijk aaneengesloten routenetwerk voor wandelen en fietsen		Aantal km
		✓ Instandhouden en beschermen van het Oosterscheldepad		
		✓ Realiseren systeem van knooppuntbewegwijzering (gereed medio 2006)		Aantal km Systeem
		✓ Financiering van de realisatie van toeristisch-recreatieve voorzieningen langs routes, zoals informatieborden, bankjes etc.		
	Taakstelling landelijk netwerk: Wandelen: 175 km Fietsen: 151 km			
	Taakstelling provinciaal netwerk: Wandelen: 166 km			
	✓ Versterken toeristische voorzieningen			

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Cultuurhistorische kwaliteit Behoud en versterking cultuurhistorische waarden (Paragraaf 4.10)		Projecten die herstel, behoud en beleving van cultuurhistorische objecten en gebieden vergroten, mede mogelijk maken		Aantal projecten
		Uitvoering geven aan visie Staats Spaanse Linies door: ✓ Opstellen uitvoeringsprogramma Staat Spaanse Linies ✓ Opstellen toeristisch-recreatieve visie ✓ Fysiek herstel en inrichting van forten en liniedijken Opstellen nota cultuurhistorie en monumentenzorg		Programma Visie Aantal forten en liniedijken Nota
	Archeologische waarden:			
	Behoud archeologisch erfgoed			
	Aardkundige waarden:			
	Behoud aardkundige waarden	Uitwerken inventarisatie aardkundig waardevolle gebieden voor 2008		Inventarisatie
		Opnemen aspect aardkundige waarde binnen de te ontwikkelen bodemtoets		Aardkundige waarden benoemd in bodemtoets

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Nationaal landschap De kernkwaliteiten in het nationaal landschap behouden en versterken (paragraaf 4.11)		Inventarisatie en nadere beschrijving van de kernkwaliteiten per deelgebied van het nationaal landschap		Inventarisatie
		Vaststellen en uitvoeren van een uitvoeringsprogramma voor het nationaal landschap		Uitvoeringsprogramma
		Coördineren en mede financieren van projecten ter behoud en versterking van de kernkwaliteiten		
		Stimuleren recreatieve ontwikkelingen in het nationaal landschap		

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Kwaliteit deltawateren De ontwikkeling van een veilige en gezonde Delta (Paragraaf 4.12)	Strategie:			
		Stimuleren realisatie duurzame delta door inzet in Deltaraad en aanverwante processen		
	Ontwikkelingsopgave:			
	Herstel estuariene dynamiek	Het rijk maakt een de planstudie Volkerrak-Zoommeer. De provincie levert hieraan een financiële en personele bijdrage	Areaal: - slikken - schorren Water-kwaliteit, waaronder voorkomen algenbloei, zeesla, zuurstofgehalte, doorzicht, zware metalen, voor zover relevant voor afzonderlijke deltawateren	Studie
		Het rijk doet een planstudie naar de berging van rivierwater op het Volkerak-Zoommeer; de Deltaraad denkt hierin mee		Studie
		De provincie is medeopdrachtgever en initiatiefnemer voor het m.e.r.-plan studie peilbeheer Veerse Meer		MER
		Het rijk start een planstudie inzet hevel Grevelingendam; de provincie denkt hierin mee		Studie
		Binnen het project Comcoast vindt o.a. een verkenning plaats van de bruikbaarheid van het concept 'Multifunctionele brede waterkering', de provincie levert hier een financiële en inhoudelijke bijdrage aan.		
		Het rijk verkent de zandhonger in de Oosterschelde		Rapport
		Uitvoeren natuurluik van de ontwikkelingsschets Schelde-estuarium 2010		
		In 2006 wordt een ontwikkelingsprogramma Zuidwestelijke Delta opgesteld. Daartoe worden de betrokken partijen uitgenodigd hun inbreng te leveren		Ontwikkelings-programma
		Samen met provincie Zuid-Holland onderzoek met diverse betrokkenen naar de ontwikkelingsmogelijkheden van het Grevelingen, pilotproject		
		De Deltaraad stelt jaarlijks een werkplan vast. Op basis daarvan stellen de drie provincies een werkbudget beschikbaar		
		De provincie ondersteunt in financiële zin proces en projecten		

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Zeehavens en transportassen Verdere uitbouw en versterking van de Zeeuwse havengebieden, in harmonie met de omgeving en de omgevingskwaliteiten (Paragraaf 5.2.)		De provincie zal samen met Zeeland Seaports inzetten op het realiseren van zorgvuldig ruimtegebruik in de havengebieden, met name voor het Sloegbied		
		Op initiatief van de gemeente Terneuzen zal gestart worden met het gebiedsgerichte ROM-project Kanaalzone		
		De provincie zal samen met de gemeenten het uitgangspunt van zorgvuldig ruimtegebruik in de omgeving van havengebieden en transportassen uitwerken		
		Uitwerken en realiseren kwaliteitsnetwerk rond havens in het actieplan goederenvervoer		
		De provincie zal onderzoeken of het zonebeheersysteem voor Vlissingen-Oost kan worden uitgebreid met de overige regionale milieuaspecten (externe veiligheid, luchtkwaliteit, geur- en stofhinder) en kan worden toegepast in het gehele industrie- en havencluster		
	WCT:			
		Toetsen onderzoek initiatiefnemers		
		Uitvoeren Maatschappelijke Kosten Baten Analyse		

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Bedrijventerreinen Het in kwantitatief en kwalitatief opzicht optimaliseren van vraag en aanbod bedrijfsterreinen	✓ Ontwikkeling van bedrijventerreinen vindt, zoveel mogelijk, geconcentreerd plaats in de stedelijke ontwikkelingszones	Opstellen van regionale bedrijventerreinenprogramma's	Locatie en omvang (ha.) van nieuw ontwikkelde bedrijventerreinen	Programma's
		Driejaarlijks uitvoeren van een ruimtebehoefteraming		Raming
		Jaarlijks uitvoeren van een bedrijventerreinenenquête		Enquête
		Opnemen in regionale bedrijventerreinenprogramma's van tijdspad wanneer plannen voor nieuwe terreinen kunnen worden opgestart		

(Paragraaf 5.3)	✓ Bieden van voldoende ruimte voor economische dynamiek aansluitend op het door de markt gewenste kwaliteitsprofiel ✓ Bevorderen van duurzaam en intensief gebruik van de ruimte ✓ Bevorderen van herstructurering en revitalisering van bedrijventerreinen	Opnemen van kwaliteitsprofielen in regionale bedrijventerreinenprogramma's		
		In geval van schaarse voorziening opnemen van thematerreinen in regionale bedrijventerreinenprogramma's		
		Onderzoek naar nieuwe binnenvaartlocatie Midden-Zeeland		Studie
		Stimuleren van samenwerking en afstemming tussen gemeenten op het gebied van acquisitie, uitgifte en beheer		Achteraf benoemen van stimuleringsresultaten
		Opstellen van een beheersplan voor nieuwe bedrijventerreinen		Aandeel bestemmingsplannen voor nieuwe bedrijventerreinen dat over beheersplan beschikt
		Subsidiering van herstructureringsprojecten		Aantal projecten
		Monitoren van de onderhoudsstatus, de vitaliteit en de invloed op de omgevingskwaliteit van bedrijventerreinen		Monitoringsresultaat

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren
Duurzaam ondernemen Bevorderen duurzaam ondernemen (Paragraaf 5.4.)	Duurzaam ondernemen:		
		Benoemen van pilotprojecten en vernieuwende benaderingen mede gericht op het vullen van een provinciale toolkit met 'best practices' en hulpmiddelen toegesneden op het MKB	Aantal projecten Toolkit
		Opstarten van opschalingsprojecten via gerichte communicatie en kennisuitwisseling (met gebruik toolkit)	Aantal projecten
		Verkennen mogelijkheden voor duurzame innovatie en starten innovatieprojecten voor diverse branches	Aantal projecten
		In overleg met diverse sectoren uitvoeren van (pilot)projecten op het gebied van duurzaamheidsverslagen	Aantal projecten
		Continueren van het project Vitaal Sloegebied en Kanaalzone, inclusief deelproject Masterclass duurzaam ondernemen	Voortzetting project
		Uitvoeren duurzaamheidsscan provinciale bedrijfsvoering en op basis hiervan opstellen actieprogramma	Scan Actie-programma
		Aangaan partnerschap met het MVO-Kenniscentrum met als doel actief kennis uit te wisselen	
	Transities:		
		Uitvoeren van een beperkt aantal kansrijke transitieprojecten onder meer als uitwerking van de studie 'Luctor et energo'	Aantal projecten
		Verkennde studie 'Kansen voor een duurzame, innovatieve chemie in Zeeland'	Rapport

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Landbouw en platteland ✓ Versterken economische vitaliteit en multifunctioneel karakter landelijk gebied ✓ Instandhouden en ontwikkelen agrarische productiefunctie en verwerkende industrie ✓ Bevorderen van een duurzaam en veilig producerende landbouw (Paragraaf 5.5.)	Versterken agrarische productiefunctie: (paragraaf 5.5.1.)		Gem. bedrijfs-grootte Aantal nieuwe melkvee-houderij-bedrijven % biol. productie Aantal nieuwe bouwblokken	Aantal gerealiseerde initiatieven Inventarisatie Rapport Aantal gerealiseerde initiatieven Pilotproject Aantal en areaal nieuwe biologische bedrijven
	Grondgebonden landbouw Bieden van flexibiliteit en ondersteunen ontwikkelingsmogelijkheden aan de grondgebonden en verbrede landbouw, door onder andere: ✓ Het optimaliseren agrarische verkaveling en streven naar schaalvergroting ✓ Streven naar betere benutting beschikbaar zoet water ✓ Bevorderen nieuwvestiging van melkveehouderij ✓ Bevorderen groei aquacultuur ✓ Bevorderen groei van de biologische productie <i>Taakstelling planperiode: toename met 15 biologische bedrijven en opstarten van minimaal 6 ketenprojecten</i> ✓ Versterking samenwerking in de keten	Optimaliseren agrarische verkaveling en bevorderen schaalvergroting door: ✓ Inzet van de grondbank ✓ Ondersteunen vrijwillige kavelruil ✓ Herstel van de productiestructuur bij grootschalige ingrepen ✓ Bevorderen vernieuwende samenwerkingsconstructies		
		Ondersteunen initiatieven vanuit de sector voor zoetwatergerelateerde teelten in gebieden met zoet water		
		Ondersteunen nieuwvestiging grondgebonden melkveehouderij		
		Inventariseren beschikbare milieuruimte		
		Inventariseren van uit oogpunt van wateroverlast geschikte locaties voor grondgebonden melkveehouderij		
		De provincie ondersteunt en stimuleert initiatieven voor aquacultuur <i>Taakstelling: minimaal 12 kansrijke initiatieven</i>		
		Uitwerken pilotproject landschappelijke inpassing initiatief voor aquacultuur		
		Tweejaarlijks actualiseren en uitvoeren van actieprogramma biologische landbouw gericht op: ✓ het stimuleren van de markt- en ketenontwikkeling ✓ bevorderen kennisontwikkeling en –verspreiding ✓ stimuleren en ondersteunen van omschakeling naar biologische landbouw		
		Faciliteren totstandkoming concentratielocatie voor glastuinbouw in de Kanaalzone		
		Op initiatief van de sector samen met hen uitwerking geven aan sanering van en uitbreidingsmogelijkheden voor solitaire glastuinbouwbedrijven		
	Niet grondgebonden landbouw Bevorderen geconcentreerde ontwikkeling niet-grondgebonden landbouw ✓ Concentratie van nieuwe glastuinbouwbedrijven in de Kanaalzone ✓ Voorkomen grootschalige ontwikkeling intensieve veehouderij			Aantal nieuwe hectare glas in Kanaalzone Aantal nieuwe hectare glas buiten Kanaalzone Aantal nieuwe IV-bedrijven
	Verbrede landbouw en NED Versterken relatie van de landbouw met andere economische clusters (m.n. toerisme en zorg)	Bevorderen van de professionaliteit van en samenwerking tussen verschillende initiatiefnemers		Markt-verkenning
		Ondersteunen versterking verbrede landbouw		Aantal projecten
	Agroproductieparken en agrarische verwerking	Uitwerken concept agroproductieparken		
Duurzame landbouw en relatie tot de omgevingskwaliteiten (paragraaf 5.5.2.)				
Duurzame landbouw	Ondersteunen agrarische sector bij doorvoeren landelijk beleid en landelijke afspraken op bedrijfsniveau, gebruikmakend van de Europese subsidiemogelijkheden hiervoor		Aantal bedrijven met duurzame energieproductie	
	Stimuleren duurzame energieproductie rond agrarisch bedrijf			
Relatie met de omgevingskwaliteiten	Opstellen handreiking aan gemeenten over toepassing van de resultaten van het project lusten en lasten		Evaluatie Aantal en areaal kwetsbare gebieden	
	Evaluatie project lusten en lasten in de omgevingsbalans (na drie jaar)			
	Verminderen aantal kwetsbare gebieden in het kader van de Wet Amoniak en Veehouderij			

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Recreatie Het realiseren van een gezonde en dynamische bedrijfstak met meer werkgelegenheid en toekomst in een landschappelijk aantrekkelijke omgeving (Paragraaf 5.6)	Realiseren kwaliteitsimpuls in de verblijfsrecreatieve sector (vernieuwing, innovatie, ambitie)	Bevorderen integrale gebiedsontwikkeling en recreatieve herstructurering in de kustzone	Werkgelegenheid Aantal overnachtingen Gem. standplaatsgrootte	
		Onderzoek naar de inzet van instrumenten om de grondmobiliteit te bevorderen		Rapport
		In beeld brengen van de toekomstplannen (saneren, stabiliseren, uitbreiden en omvormen) van bestaande recreatieondernemers in de kustzone		Rapport
		Bevorderen ondernemersinitiatieven voor kwaliteitsverbetering in de kustzone		
		Ondersteunen ondernemersinitiatieven voor hotels in het luxere segment		
		Stimuleren vernieuwende initiatieven plattelandstoerisme		Aantal initiatieven

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Gebruiksfuncties deltawateren en omgeving Versterken economische activiteiten op de deltawateren met behoud en ontwikkeling van de natuurlijke waarden (Paragraaf 5.7)	Watersport: Bevorderen van en ruimte bieden voor verdere ontwikkeling van de watersport, met een versterking van de kwaliteit van de deltawateren Onder andere door: Het realiseren van een knelpuntvrij tourvaartnetwerk	Stimuleren kwaliteitsverbetering van jachthavens op het gebied van ruimte, infrastructuur en voorzieningen		
		Onderzoeken van kansen voor uitbreiding van het aantal ligplaatsen m.n. voor zeegaande zeilschepen		Rapport
		Onderzoek naar de mogelijkheid van een nieuwe zeejachthaven aan de Noordzee		Studie
		Ondersteunen realisatie duurzame jachthaven		
		Bekijken mogelijkheden instellen toegankelijkheidszoning slikken en platen Westerschelde		Studie
		Voorlichting en handhaving gericht op voorkomen van conflicten tussen natuur, visserij, scheepvaart		

		Uitvoeren pilotproject Grevelingen onder ander ten behoeve van het bepalen van de ontwikkelingsmogelijkheden van dit deltawater		Aantal opgeloste knelpunten
		Ondersteunen en bevorderen van het oplossen van knelpunten in het (Zeeuwse) tourvaartnetwerk		
		Bevorderen van het verbinden en verbeteren van routestructuren in Zeeland met de hele Delta		
		Bevorderen totstandkoming watersportboulevards door i.s.m. gemeenten en kvk potentiële investeerders hiervoor te interesseren <i>Taakstelling voor de planperiode: 2 watersportboulevards in Zeeland</i>		
	Visserij:			Aantal
	Instandhouden en zo mogelijk uitbouwen van de (schelpdier)visserij, rekening houdend met andere belangen in de deltawateren	Ter stimulering van duurzame schelpdiervisserij in de deltawateren samen met betrokken partijen een toekomstvisie en actieprogramma opstellen en uitvoeren (VIZ)		Toekomstvisie

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Infrastructuur en bereikbaarheid Zeeland biedt aan iedereen een optimaal verkeers- en vervoerssysteem, waarvan de kwaliteit voor de individuele weggebruiker in goede verhouding staat tot de kwaliteit van de samenleving als geheel, en dat recht doet aan de verschillende functies in de gebieden (paragraaf 5.8)		Zie PVVP	Zie monitoring PVVP	
	Wegencategorisering:			
		Zie PVVP	Zie monitoring PVVP	
	Luchtvaart:			
		Opstellen ruimtelijke visie luchtvaartterreinen na vaststelling luchtvaartbesluit		Visie
		Vervallen verklaren van de PMV-regeling m.e.r.-plicht luchtvaartterreinen		

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Wonen en de woonomgeving Binnen de randvoorwaarden van bundeling en zorgvuldig ruimtegebruik zoveel mogelijk tegemoetkomen aan de wensen van de woonconsument (Paragraaf 6.2)		De provincie zal de sociale omgevingskwaliteit zodanig operationaliseren dat sociale effecten in fysiek-ruimtelijke planvorming meegenomen kunnen worden		
	De wensen van de (woon)consument:			
	✓ Bundeling van wonen <i>Bundelingspercentages: Schouwen-Duiveland: minimaal 70% van de woningbouwproductie in Zierikzee Tholen: minimaal 50% van de woningbouwproductie in Tholen-Stad De Bevelanden: minimaal 70% van de woningbouwproductie in de stedelijke ontwikkelingszone Goes Walcheren: minimaal 85% van de woningbouwproductie in de stedelijke ontwikkelingszone Vlissingen/Middelburg Zeeuws-Vlaanderen: minimaal 50% van de woningbouwproductie in de stedelijke ontwikkelingszone Terneuzen en minimaal 20% in de kernen Hulst en Oostburg</i>	Gemeenten stellen jaarlijks een planningslijst woningbouw en een monitor woningbouw op	Percentages: - Bundeling - Inbreiding Woningtekort	Planninglijst & monitor jaarlijks opgesteld
		oordelen gemeentelijke planningslijsten woningbouw op bundeling en zorgvuldig ruimtegebruik		Jaarlijkse analyse planningslijst-en
		Stimuleren omvang en diversiteit van de nieuwbouwproductie		Achteraf benoemen
		In beeld brengen van de omvang van kwetsbare groepen op de woningmarkt in relatie tot de betaalbare voorraad		Omvang kwetsbare groepen i.r.t. betaalbare voorraad in beeld gebracht
		Uitwerken experiment met betaalbare woningbouw ten behoeve van kwetsbare groepen op de woningmarkt		Experiment uitgewerkt
		De provincie ondersteunt de ambities van de regio's met betrekking tot de spreidingsplannen voor zorgwoningen voor ouderen		Achteraf benoemen
		De provincie zal bevorderen dat de spreidingsplannen voor zorgwoningen uitgebreid worden met andere doelgroepen met een zorgbehoefte		Achteraf benoemen
		De provincie ondersteunt waar mogelijk de realisatie van voldoende en kwalitatief goede huisvesting voor studenten ten einde het onderwijsklimaat in Zeeland te versterken		Achteraf benoemen
		Stimuleren particulier opdrachtgeverschap		Achteraf benoemen
		Stimuleren dat de gemeenten Vlissingen, Middelburg, Terneuzen en Goes de woningbouwafspraken realiseren		Achteraf benoemen
		Nader uitwerken van de vorm en functie van een aanjaagteam		Uitwerking vorm en functie aanjaagteam
	Bevorderen woonmigratie:			
	Het bevorderen van de woonmigratie gericht op een jaarlijkse toename van de Zeeuwse bevolking met 0,5 procent (1900 personen)	Continueren van campagne 'Welkom in Zeeland' Ondersteunen pilot-projecten gericht op het bevorderen van de woonmigratie	Bevolkings-aantal Migratiesaldo	Campagne Aantal ondersteunde projecten
	Wonen in het landelijk gebied:			
	Behoud en versterking van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het buitengebied met behulp van woningbouw	Uitvoeren en evalueren pilot-projecten 'eigentijdse boerenerven'	Behoud en versterking	Aantal uitgevoerde projecten

Kwaliteit van de woonomgeving:				
	Het bevorderen van een integrale woonkwaliteit	Het stimuleren en motiveren van alle betrokken actoren bij het bevorderen van een integrale woonkwaliteit		Achteraf benoemen
		Tweejaarlijkse evaluatie van de provinciale duurzaamheidscoördinator		Evaluatie
		In overleg met betrokkenen selecteren van proefprojecten en waar mogelijk meefinancieren van proefprojecten		Aantal proefprojecten
		Ondersteunen van de bundeling van voorzieningen in multifunctionele centra (pilotproject servicepunt)		Achteraf benoemen
		Stimuleren maatwerkoplossingen voor de mobiliteit		Achteraf benoemen
	Stedelijk milieubeheer	Gemeenten geven binnen programma's of projectaanvragen ISV aangeven op welke wijze milieuaspecten (incl. energie en klimaat) erin zijn betrokken		Gemeentelijke programma's en projectaanvragen met milieuaspecten
		Het leveren van een bijdrage aan de verbreding van het draagvlak voor integrale planvorming		
		Beschikbaar stellen van milieu-informatie ten behoeve van het bevorderen van een integrale werkwijze		Kaart
		In kaart brengen omvang mogelijke gezondheidseffecten en risico's voor de afzonderlijke milieuaspecten		Kaart
		Opstellen en toegankelijk maken van digitale kaarten en informatie		Digitale kaart
		In samenwerking met de GGD in communicatietrajecten met burgers expliciet aandacht schenken aan milieu en gezondheid als belangrijk onderdeel van risicocommunicatie		Communicatie-trajecten
	Stedelijk waterbeheer Instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen in bebouwd gebied, duurzaam afgestemd met het gebruik In 2012 voldoet 75% (in 2015 100%) van de oppervlakte afvoergebieden aan de WB21-normen voor wateroverlast	Water expliciet meenemen bij locatiekeuze voor uitbreidingen en inzichtelijk maken hoe dat is gebeurd (gemeenten)	Oppervlakte Afkoppelings-percentages	
		Bij afkoppelen zorg dragen voor voldoende compenserende maatregelen (gemeenten)		
		Gemeenten hebben uiterlijk in 2007 een actueel waterplan		Plan
		Bij uitbreidingen zorg dragen voor voldoende maatregelen om te voldoen aan de normen voor aanvaardbare wateroverlast (gemeenten)		
		Voor bestaand bebouwd gebied maatregelen treffen om de doelstelling voor wateroverlast te halen (waterschappen)		
		Afkoppelen 95% van het verhard oppervlak bij nieuwbouw (gemeenten)		
		Afkoppelen 1% per jaar van het verhard oppervlak in bestaand bebouwd gebied (gemeenten)		
		Opstellen plan om grondwateroverlast tegen te gaan		Plan
		De provincie neemt initiatief tot uitwerking van een grondwaterloket. Gemeenten geven invulling aan dit loket.		Loket
		Maatregelen nemen om wateroverlast door onvoldoende capaciteit van de riolering te verminderen (gemeenten)		
	Ruimtelijke kwaliteit kernuitbreidingen Bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit van kernuitbreidingen	Uitvoeren voorbeeldprojecten, te beginnen met 3 projecten in de Nationale Landschappen		Aantal voorbeeldprojecten

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
De stad centraal Behoud en versterking van de economische en sociaal-culturele functie van de Zeeuwse steden voor Zeeland (Paragraaf 6.3)		Ondersteunen van initiatieven binnen het stedennetwerk t.b.v. een complementair voorzieningenaanbod		Aantal initiatieven
		Ondersteunen van het stedennetwerk bij het opstellen van een regionale invulling van een zorgvuldig 'locatiebeleid' ten aanzien van detailhandel, voorzieningen, kantoren en bedrijven		Visie
		Ondersteunen en, waar mogelijk, faciliteren van transformatieprojecten in de vier steden		
	Binnensteden en stadscentra Handhaven en versterken van de aantrekkingskracht en bereikbaarheid van de binnensteden		Aantrekkingskracht en bereikbaarheid	
	Detailhandel Verbeteren kwaliteit van de bestaande detailhandelsstructuur		Variatie in detailhandelsvoorzieningen	
	Kantoren Bundeling van kantoren op de aangegeven locaties		Omvang (in m2) en locatie van nieuwe grootschalige kantoren	
	Vrijtijdsvoorzieningen Bundeling van nieuwe middelgrote dagattractieve voorzieningen in of nabij de stedelijke centra <i>Taakstelling voor de planperiode: Aantrekken van een of meerdere middelgrote dagattractieve voorzieningen (tot 750.000 bezoekers per jaar)</i>	Ondersteunen van het stedennetwerk bij het opstellen van een gezamenlijke visie op vrijetijdsvoorzieningen	Aantal en locatie van nieuwe middelgrote dagattractieve voorzieningen	Visie

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Nutsvoorzieningen (Paragraaf 6.4.)	Drinkwater Veilig stellen van de levering van drinkwater	Eventuele aanpassing van de begrenzing van waterwingebied Haamstede		
		Uitvoeren onderzoek naar optimalisatie van waterwingebied St. Jansteen		Rapport
		Uitvoeren onderzoek naar het gebruik van water uit diepe zandlagen		Rapport
		Heroverwegen van status grondwaterbeschermingsgebied Biggekerke en Oranjezon		
	Waterketen Verbeteren van de efficiency in de waterketen	De provincie blijft attent op de mogelijkheden de efficiency in de waterketen te bevorderen en zal zonodig zijn intermediaire en stimulerende rol in dit verband vervullen		
	Leidingenstroken - Bevorderen van het transport van stoffen door middel van buisleidingen - Optimaal benutten van aangegeven leidingenstroken			

Doelstellingen	Operationele doelen	Prestaties	Indicatoren	
Veiligheid (paragraaf 6.5)	Kustveiligheid:			
	✓ Waarborging van de veiligheid tegen overstromingen vanuit zee met behoud van de aanwezige waarden en gebiedsspecifieke identiteit	Jaarlijks dynamisch handhaven van de Basiskustlijn door middel van zandsuppleties	% waterkeringen dat voldoet gestelde normen	
	✓ Het waterkerend vermogen en de stabiliteit van de waterkeringen in Zeeland blijft voldoen aan de hiertoe gesteld eisen	Gemeenten leggen in overleg de door de waterkeringbeheerders vastgelegde (definitieve) landwaartse begrenzing van het kustfundament vast in het bestemmingsplan		
	✓ Medegebruik van waterkeringen waar dit uit oogpunt van veiligheid mogelijk is	Gemeenten leggen de door de waterschappen vastgelegde definitieve begrenzing van het bestaande bebouwd gebied van de kustplaatsen liggend op het kustfundament vast in het bestemmingplan		
		Gemeenten nemen keurzoneringen over in het bestemmingsplan		
		Uitvoeren van planstudies Zwakke Schakels (gereed eind 2007) en opstellen uitwerking omgevingsplan voor de zuidwestkust van Walcheren		Studies Uitwerking omgevingsplan
		Afronding van het project zeeweringen		
		Waterschappen starten voor 2008 een onderzoek naar de mogelijkheden en beheerseisen van primaire en secundaire waterkeringen als onderdeel van de EHS		Rapport
		Gezamenlijk (provincie, gemeenten en waterschappen) onderzoek ten behoeve van de normering van de regionale waterkeringen		Rapport
		Uiterlijk in 2007 invullen van het Zeeuws Hoogwater Informatie Systeem in samenwerking met de waterschappen		Informatiesysteem
		Gezamenlijk onderzoek (gemeenten en waterschappen) naar de mogelijkheid voor één loket voor vergunning- en ontheffingverlening bij activiteiten in de waterkeringszone		Rapport
		Voortzetten grensoverschrijdende samenwerking		
		Uitvoeren van de actiepunten uit het Zeeuws Kustbeleidsplan		Aantal gerealiseerde actiepunten
		De waterschappen zorgen ervoor dat de gegevens over constructieve aspecten tijdig beschikbaar zijn en bevorderende vastlegging daarvan in leggers en beheersregisters		
		De overheden zullen gezamenlijk onderzoek verrichten ten behoeve van de normering van de regionale waterkeringen, die uiteindelijk binnen het kader van de wettelijke bevoegdheid tot normering zal worden vastgelegd		Rapport
		De waterschappen leveren de benodigde gegevens aan om een afgewogen oordeel te geven over de risico's voor buitendijkse bebouwing		
		Stimuleren van en bijdragen aan pilots op het gebied van innovatieve vormen van kustverdediging en bijdragen aan de totstandkoming van een kenniscentrum waarin de integrale kustverdediging een plaats krijgt		Aantal pilots
		Uitwerking geven aan verschillende klimaatscenario's en het inspelen daarop door het opstellen van een klimaatsagenda		Scenario's Agenda
		Uitwerking geven aan beleidslijnen kust en meren en delta's		
	Externe veiligheid:			
	Het beperken van de risico's waaraan burgers worden blootgesteld tot een aanvaardbaar niveau	Uitvoeren en jaarlijks actualiseren van het meerjaren-programma Externe Veiligheid		

Overige acties en prestaties ten behoeve van het provinciaal uitvoeringsprogramma:

	Prestaties	Indicatoren
Walcheren (Paragraaf 7.1)	Ondersteunen en faciliteren transformatieprojecten Spiegelkwartier en stationgebied Middelburg	
	Ondersteunen verdere planontwikkeling en uitvoering met betrekking tot voorgestane transformatie bedrijventerrein Ramsburg (incl. punt Arnestein)	
	Ondersteunen verdere ontwikkeling Edisongebied tot kenniswerf	
	In samenwerking met Walcherse gemeenten opstellen van een landschapsvisie voor Walcheren	Visie
	Gemeenten nemen het initiatief tot het opstellen van een integrale visie voor de geleidingszone Vlissingen-Middelburg	Visie
	In samenwerking onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden voor herinrichting van het gebied Oranjeplaat-Oranjepolder	
De Bevelanden (Paragraaf 7.1)	Ondersteunen realisatie van het project havengebied Goes	
	Ondersteunen ontwikkeling van de voormalige veerhaven van Kruiningen tot een woongebied met natuur en bos	
	Ondersteunen van de ontwikkeling van het woongebied Zuidhoek (gemeente Kapelle)	
	Ondersteunen van het in samenhang verder ontwikkelen en versterken van woon en werkfuncties, waaronder complexen voor aquacultures en agribusiness in de zone Kruiningen – Yerseke	
	Ten behoeve van de sanering van solitair in het buitengebied gelegen uienverwerkende bedrijven worden ontwikkelingsmogelijkheden geboden bij Oostdijk. Een nadere uitwerking hiervan wordt opgenomen in het regionale bedrijventerreinenprogramma.	
	In samenwerking in de planvorming rond de Oesterputten uitwerking geven aan het behoud van het cultuurhistorisch erfgoed	
Zeeuws-Vlaanderen (Paragraaf 7.1)	In samenwerking bezien van de mogelijkheden voor jachthavenontwikkeling in combinatie met woningbouw te Hansweert	
	Ondersteunen van de planvorming en, waar mogelijk, uitvoering van de herstructurering van bedrijventerrein Breskens	
Schouwen-Duiveland (Paragraaf 7.1)	Binnen de in paragraaf 6.2. geschetste kaders ondersteunen van projecten gericht op het bevorderen van de woonmigratie	Projecten
	Gezamenlijk vormgeven en uitwerken ontwikkelingsgerichte benadering en bijbehorende kaders, randvoorwaarden en instrumenten, waaronder het bestemmingsplan buitengebied Schouwen-Duiveland	Bestemmingsplan buitengebied
	Provincie en gemeenten stemmen gezamenlijk de kaders af voor projecten ter bevordering van de woonmigratie	
Tholen (Paragraaf 7.1)	In samenwerking met de gemeente nader onderzoek uitvoeren naar eventuele ontwikkelingsmogelijkheden jachthaven Middelplaat	Rapport
	In samenwerking met de gemeente nader onderzoek uitvoeren naar eventuele ontwikkelingsmogelijkheden jachthaven Middelplaat	
Tholen (Paragraaf 7.1)	In samenwerking met de gemeente Tholen de ontwikkelingsmogelijkheden van de Weihoek onderzoeken	
	In samenwerking met de gemeente Tholen de ontwikkelingsmogelijkheden van de Weihoek onderzoeken	
Stedennetwerk (Paragraaf 7.1)	Nader onderzoek naar de haalbaarheid en verdere uitwerking van voorgestane projecten en plannen	
Gebiedsgerichte aanpak (Paragraaf 8.3)	Uitvoeren van de gebiedsplannen voor West Zeeuws-Vlaanderen en het Veerse Meer	
	Uitvoeringsgerichte vervolgaanpak voor Walcheren bepalen	
	Opstellen tussenbalans voor Schouwen	Evaluatie
	In samenwerking met de gemeenten initiëren van integrale gebiedsgerichte opgaven voor de ROM2 Kanaalzone en Oost Zeeuws-Vlaanderen	
	In het kader van de Deltaraad neemt de provincie initiatief tot een studie naar invulling en bandbreedte van het ontwikkelingsprogramma Zuidwestelijke Delta en stelt zij vervolgens het ontwikkelingsprogramma op	Ontwikkelingsprogramma
	Op korte termijn zal het provinciale gebiedsbeleid, waar nodig, verder worden uitgewerkt ten behoeve van de systematiek van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG)	
Samenwerking met de partners (Paragraaf 8.4)	In samenspraak met de partners zal de provincie als vervolg op de afspraken zoals uitgewerkt in hoofdstuk 7 komen tot een nieuwe vaste werkrelatie met de regionale medeoverheden	
Nieuwe instrumenten (Paragraaf 8.5)	De provincie zal in projecten waarin zij participeert verder werken aan het operationaliseren van het principe van verevening	
	De provincie wil meedenken bij uitwerking van het principe van verevening op lokaal niveau en uitwerking voor complexere initiatieven en projecten ondersteunen. Een gezamenlijk met gemeenten op te stellen draaiboek of handreiking kan hierbij een rol spelen	Handreiking
	De provincie zal permanent en in ieder geval expliciet na drie jaar werking, toepassing en afdwingbaarheid van het principe van verevening evalueren, mede in het licht van nieuwe ontwikkelingen	Evaluatie (in omgevingsbalans)
	Verder uitbouwen van het aanvullende provinciaal actief grondbeleid, gericht op een omzet van 70 hectare per jaar	Aantal hectares
	Zoveel mogelijk integreren van de afzonderlijke mogelijkheden voor actief grondbeleid waar de provincie bij betrokken is	
	De provincie ontwikkelt expertise gericht op nieuwe samenwerkingsvormen en uitvoeringsverbanden en zal effectief experimenteren met nieuwe mogelijkheden in concrete projecten	
	Instellen kwaliteitsteam	Kwaliteitsteam
	Opzetten en realiseren voorbeeldprojecten	Aantal projecten kwaliteitsteam
	Bijdragen aan en ondersteunen cruciale projecten	Aantal projecten kwaliteitsteam
	Na vaststelling van de wet ruimtelijke ordening zullen de consequenties van deze fundamentele wetswijziging voor het Omgevingsplan en het doorwerkingsinstrumentarium in beeld worden gebracht	
Uitvoeringsstrategie bestaande instrumenten (Paragraaf 8.6)	Wijzigen milieuvordering, onderdeel milieubeschermingsgebieden, op het moment dat de Natuurbeschermingswet 1998 volledig operationeel is	

Bijlage 2 Overzicht kaartmateriaal

Algemeen

Zienswijzen:

De **cie MER** heeft de Strategische Milieubeoordeling (SMB) beoordeeld in samenhang met het ontwerp omgevingsplan, omdat de hardheid van de uitspraken in het omgevingsplan de noodzakelijke diepgang van de effectbeoordeling bepaalt.

Met het oog op de sturende werking, die wordt beoogd met de in het omgevingsplan opgenomen beleids- en kwaliteitskaarten, is een onderbouwing van deze kaartbeelden, daar waar het SMB-plichtige elementen betreft, zonder meer noodzakelijk. Kansenkaarten kennen alleen een sturende werking bij de uitvoering van het plan, doordat het omgevingsplan voorziet in een actieve ondersteuning bij het benutten van de kansen. Met de kansenkaarten wordt geen toelating of uitsluiting van activiteiten beoogd.

De **cie MER** adviseert derhalve om in het omgevingsplan de status van de kansenkaarten te verduidelijken.

De **Zeeuws-Vlaamse gemeenten** zijn van mening dat het integrale karakter van het plan ook tot uitdrukking moet worden gebracht in het kaartmateriaal. Welke gevolgen hebben de ontwikkelingen in de ene sector voor de andere, zoals bijvoorbeeld de gevolgen van risicozonering, of geluidzonering voor woningbouw.

Vergroesen en het **Platform N57** constateert dat op de losse kaarten staat niet vermeld staat dat deze onderdeel zijn van het Omgevingsplan.

De **Dorpsraad Nieuwdorp** mist in het omgevingsplan duidelijk aangegeven gebiedsgrenzen

Antwoord:

In het omgevingsplan worden in beleidsmatige zin de kaders en randvoorwaarden gesteld voor ontwikkeling op regionaal en lokaal niveau. De bijbehorende kaarten ondersteunen dit en zijn daarmee in meer of mindere mate sturend. Om hier een nadere differentiatie in aan te brengen onderscheidt het omgevingsplan 4 verschillende soorten categorieën kaarten met kaarten: beleidskaarten, kwaliteitskaarten, kansenkaarten en illustratieve kaarten. Een nadere verduidelijking van de status van de afzonderlijke kaarten kan van toegevoegde waarde zijn. Met het omgevingsplan is getracht een beeld te geven van alle aspecten die van invloed zijn op de kwaliteit van de leefomgeving. Op basis hiervan dient een nadere (integrale) afweging plaats te vinden. Uit deze afweging volgen dan ook de gevolgen voor bijvoorbeeld woningbouw.

De legenda op de losse kaarten is inderdaad niet volledig.

In het ontwerp is getracht de gebiedsbegrenzingsen die er exact toe doen zo duidelijk mogelijk weer te geven, zoals bijvoorbeeld voor het Nationale Landschap.

Wijzigingen:

De volgende wijzigingen worden aangebracht:

Pagina 10:

Na de volgende passage: ***“In het omgevingsplan zijn verschillende soorten kaarten ... t/m geven achtergronden en een toelichting”***. Wordt de daarop volgende zin vervangen door: ***“In bijlage 2 wordt een nadere toelichting gegeven op de status van de verschillende kaarten in het plan. Tevens is er een overzicht gegeven van de kaarten en de bijbehorende status”***.

Bijlage 2:

“In het omgevingsplan t/m ... de genoemde kaarten aangegeven” schrappen en vervangen door: ***“In het omgevingsplan zijn vier verschillende soorten kaarten opgenomen:***

beleidskaarten, kwaliteitskaarten, kansenkaarten en illustratieve kaarten. De status van de kaarten is als volgt:

- 1. Beleidskaarten vormen een feitelijke uitwerking van de kaders en randvoorwaarden uit het omgevingsplan en zijn daarmee de meest sturende kaarten uit het plan.*
- 2. Kwaliteitskaarten geven een weergave van de verschillende omgevingskwaliteiten, omdat ten behoeve van de ruimte voor een nadere afweging nadrukkelijk rekening gehouden dient te worden met deze omgevingskwaliteiten hebben deze kaarten eveneens een sturende werking op nieuwe ontwikkelingen. Aangezien het bij een nadere afweging gaat om het totaal van plussen en minnen is de sturende werking van een kwaliteitskaart minder dan die van een beleidskaart*
- 3. Kansenkaarten kennen feitelijk geen sturende werking voor derden en geven alleen weer op welke wijze de provincie sturing wil geven aan haar eigen stimuleringsprogramma. Ontwikkelingen kunnen niet op basis van een kansenkaart worden belemmerd of toegestaan.*
- 4. Illustratieve kaarten hebben géén sturende werking en vormen slechts een illustratie bij de bijbehorende beleidstekst.*

In onderstaand overzicht is de status van de genoemde kaarten aangegeven”.

Ook het colofon van de lossen kaarten wordt aangepast.

Omgevingsplankaart

Zienswijze:

Winter geeft aan dat de inkleuringen op de omgevingsplankaart geen duidelijkheid geeft voor het Groot-Eiland. De functie landbouw ontbreekt hier, terwijl wel de natuurgebieden zijn aangegeven. **Winter** zou graag zien dat landbouw een gelijkwaardige positie op de kaart krijgt als landbouw. **Vlissingen** constateert dat de natuurontwikkeling aan de noordzijde van Rammekenshoek niet is opgenomen op de omgevingsplankaart (wel op de natuurkwaliteitskaart).

Schouwen-Duiveland vraagt aandacht voor de recreatieve belangen aan de Noordzee- en Grevelingenkust. Om eventuele interpretatieproblemen te voorkomen vraagt de gemeente de zonering zoals aangegeven in kaart 4.12 volledig op te nemen op de omgevingsplankaart, dus inclusief zonering voor de Noordzeekust. De op kaart 4.12 aangegeven zonering voor de Grevelingen mag er niet toe leiden dat de recreatieve belangen, inclusief ontwikkelingsmogelijkheden op en aan het water worden geschaad.

Antwoord:

Op de omgevingsplankaart zijn voor het landelijk gebied geen functies maar strategieën aangegeven. De betekenis van deze strategieën is uitgewerkt in paragraaf 4.2. Voor het Groot-Eiland is zowel de strategie beschermen als de strategie ruimte voor een nadere afweging van toepassing. Over het algemeen is wel zo dat de strategie beschermen samenvalt met de natuurgebieden en de strategie ruimte voor een nadere afweging samenvalt met de landbouwgebieden, daarmee wordt voldaan aan het verzoek van Winter. Bewust zijn natuurontwikkelingslocaties niet op de omgevingsplankaart als te beschermen natuur aangeduid. Dit past in de aanpak van het zoveel mogelijk voorkomen van planologische schaduwwerking. Ze zijn wel als ontwikkeling aangeduid op de natuurkwaliteitskaart.

Op de omgevingsplankaart wordt de kuststrook benaderd vanuit het land waarbij de recreatieaccenten door middel van recreatieconcentraties zijn aangegeven.

Kaart 4.12 is opgesteld op basis van de oude beleidsplannen voor de deltawateren. Deze kaart komt in het definitieve omgevingsplan te vervallen. De op de omgevingsplankaart aangegeven zonering met betrekking tot de deltawateren komt hierdoor eveneens te vervallen. In paragraaf 5.7 wordt een nadere uitwerking aangekondigd die meer inzicht moet geven op de (mede)gebruiksmogelijkheden van de deltawateren. . Voor een indicatieve zonering van natuur en recreatie van de stranden wordt dan ook verwezen naar de illustratieve kaarten 6.5.B en 6.5.C. In het gebiedsplan West-Zeeuws-Vlaanderen is een zonering opgenomen van indicatieve en extensieve recreatie. Voor Walcheren en Schouwen-Duiveland wordt een onderscheid gemaakt tussen dynamisch en niet-dynamisch beheer. Intensieve recreatie kan plaats vinden in niet-dynamisch beheerde kustvakken.

Wijzigingen:

De zonering van de deltawateren op de omgevingsplankaart komt evenals kaart 4.12 te vervallen. Op de omgevingsplankaart zal verder de Ghellinckpolder als zeehaventerrein worden aangeduid. Voor de oostelijke oever in de Kanaalzone zal een kleine kaartcorrectie plaats vinden.

Het tracé voor lijn 11 is gelegen in Brabant, dit is op de kaart aangepast. Ook de aanduiding van het gedeelte van de N57 tussen het kanaal en de A58 is gewijzigd.

Waterfunctiekaart

Zienswijzen:

Winter is van mening dat een groot deel van de percelen in het gebied van het “Groot Eiland” onjuist is ingekleurd en wenst daarvan geen nadeel te ondervinden.

Antwoord:

Het is inderdaad juist dat de waterfunctiekaart op verschillende punten verkeerde informatie bevat.

Wijziging:

De waterfunctiekaart wordt in overeenstemming gebracht met het recente Natuurgebiedsplan, behalve het centrale perceel dat in gebruik is als akkerland. Dit moet zowel op de waterfunctiekaart als in het Natuurgebiedsplan aangeduid worden als landbouw.

Kaart 4.4.B

Wijzigingen:

De op deze kaart aangegeven geluidhinder heeft betrekking op industrieterreinen van regionaal belang (de zeehaventerreinen) en wegverkeerslawaaï. Dit zal specifiek op de toelichting bij de kaart worden vermeld. Ook zijn de geluidscategorieën in de legenda aangepast. Hierdoor is één categorie in de legenda komen te vervallen.

Kaart 4.5

Zienswijze:

Door **Minderhoud** wordt aangegeven dat op kaartnummer 4.5 de bedrijfslocatie Zweemersdam 1 te Oudelande is aangeduid als verontreinigde locatie zonder dat er ooit opdracht of toestemming is gegeven voor onderzoek op basis waarop deze conclusie is getrokken. **Minderhoud** vraagt hoe tot deze aanwijzing is gekomen ziet graag dat de locatie uit het omgevingsplan wordt geschrapt zolang er geen duidelijke motivatie wordt gegeven.

Antwoord:

Kaart 4.5 is slechts een illustratieve kaart waaruit geen conclusies en verplichtingen voor specifieke locaties mogen worden getrokken. Voor gebieden met een lage bebouwingsdichtheid is de verleiding om dit wel te doen begrijpelijk. Op de kaart is onderscheid gemaakt tussen drie locatietypen: verontreinigde locaties, mogelijk verontreinigde locaties en gesaneerde locaties. De verontreinigde locaties zijn locaties waar op basis van bodemonderzoek is vastgesteld dat er sprake is van een verontreiniging in de bodem. De gesaneerde locaties zijn locaties waar in het verleden al een bodemsanering heeft plaatsgevonden. De mogelijke verontreinigde locaties zijn locaties waar op basis van een inventarisatie van dossiervermeldingen (bijvoorbeeld in Hinderwet-/Milieuvergunningen, vermelding van activiteit uit het Kamer van Koophandelregister, gemeentelijke tankenbestanden) de mogelijkheid van een bodemverontreiniging aanwezig is. Met name deze laatste categorie van locaties kan maatschappelijk gezien vragen oproepen. De betiteling als “mogelijk verontreinigd” drukt naar de beleving van een eigenaar/gebruiker al een stempel op de locatie met een negatief beeld. Dit ondanks het feit dat er nog geen enkele uitspraak valt te doen of er werkelijk sprake is van bodemverontreiniging. De informatie uit de rijksinventarisatie van het Landsdekkend Beeld Bodemsanering is openbaar. Daarom kunnen deze locaties er dus niet zomaar uitgehaald worden. Wel valt echter te bezien of het presenteren van locaties die op basis van een dossiervermelding in deze inventarisatie zijn gekomen onder de noemer “mogelijk verontreinigd” wel verstandig is. Een afzwakking in de vorm van “aandachtslocatie” zou wellicht verstandiger zijn. Door deze benaming wordt namelijk de suggestie van bodemverontreiniging vermeden. Hetzelfde geldt voor de titel van kaart 4.5. Met de titel “bodemsaneringslocaties in Zeeland” kan ten onrechte de suggestie ontstaan dat op alle afgebeelde locaties een bodemsanering moet worden uitgevoerd dan wel is uitgevoerd.

Wijzigingen:

De titel en de legenda van kaart 4.5 worden aangepast:

Titel wordt: **“Locaties Zeeuwsdekkend Beeld Bodem”** In de legenda word “mogelijk verontreinigd” vervangen door: **“aandachtslocatie”**

Kaarten 4.6.A/4.6.B/4.6.C

Wijzigingen:

De kaarten 4.6.A, 4.6.B en 4.6.C komen te vervallen. Hiervoor in de plaats komen 2 nieuwe kaarten. Te weten kaart 4.6.A Grondwaterlichamen en 4.6.B. Oppervlaktewaterlichamen. Beide zijn illustratieve kaarten. Voor een nadere toelichting zie ook paragraaf 4.6 van deze antwoordnota.

Kaart 4.7.D

Zienswijzen:

M. van Dam merkt op dat uit de “Verdrogingskaart” is op te maken dat geen herstel voor Biesterveld op Schouwen wordt nagestreefd, wat juist wel het geval is en ook moet zijn.

Antwoord:

De “Verdrogingskaart” (kaart 4.7.D) geeft niet de doelstellingen voor verdrogingsbestrijding weer, maar de mate van herstel die de afgelopen jaren is bereikt. Voor Biesterveld geldt, zoals voor alle gebieden op de kaart, volledig herstel van verdroging. De toelichting bij de kaart is wat dat betreft onduidelijk en wordt aangepast.

Wijzigingen:

Op kaart 4.7.D, “Mate van herstel ‘verdroogde’ natuurgebieden” vervangen door: “**Mate van herstel van de ‘verdroogde’ natuurgebieden in 2005. In 2018 moeten alle ‘verdroogde’ natuurgebieden volledig hersteld zijn**”.

Kaart 4.9

Zienswijze:

Rijkswaterstaat Zeeland geeft aan dat bij de infrastructuur alleen de route voor zeetransport via de Westerschelde is aangegeven. De kanalen en routes, die eveneens een hoofdverbinding voor de binnenvaart zijn, ontbreken. Aanbevolen wordt om deze hoofdvaarwegen en hoofdvaarroutes voor de zeevaart en de binnenvaart weer te geven op een illustratieve kaart en toe te voegen aan hoofdstuk 5.8.

De **Stuurgroep Waterdunen** verzoekt om in de Oud-Breskenspolder de juiste begrenzing van het plan Waterdunen op te nemen door op kaart 4.9 de zone “groen recreatielandschap” door te trekken naar de provinciale weg (N675).

Antwoord:

Kaart 4.9 is een kaart met landschapstypen. De grote zeeschepen die varen op de Westerschelde maken op een bepaalde manier onderdeel uit van het landschapstype van de Westerschelde. Op de andere routes voor de beroepsvaart is dit niet het geval, waardoor ze ook ontbreken op de kaart met landschapstypen. Overigens zijn de (hoofd)vaarwegen wel aangegeven op de omgevingsplankaart.

Conform het verzoek van de Stuurgroep Waterdunen zal kaart 4.9 aangepast worden op basis van de recente plannen voor Waterdunen.

Wijzigingen:

Op kaart 4.9 wordt de zone “groen recreatie landschap “ bij de Oud-Breskenspolder doorgetrokken tot de provinciale weg (N675).

Kaart 4.9.a

Zienswijze:

Rijkswaterstaat Zeeland geeft aan dat een groot deel van het basisrecreatietoervaartnet samenvalt met hoofdroutes voor de zeevaart en de binnenvaart (Schelde-Rijnverbinding), het kanaal door Zuid-Beveland en het Kanaal Gent-Terneuzen. In de Westerschelde volgt het verbindingswater voor zeil- en motorboten de hoofdvaargeul voor de zeevaart, terwijl bij Hoedekenskerke en bij Breskens voor de recreatievaart aantrekkelijke nevengeulen als route aanwezig zijn. aanbevolen wordt de nevengeulen in de Westerschelde via Breskens en Hoedekenskerke toe te voegen op de kaart 4.9.A.

Antwoord:

De aangegeven verbindingen voor zeil- en motorboten op kaart 4.9.A volgen uit de nota Ruimte, als onderdeel van de door de provincie te beschermen basisrecreatietoervaartnet. Vanwege de aantrekkelijkheid van de aangegeven nevengeulen en het intensieve gebruik van de hoofdvaargeul door de beroepsvaart kunnen de nevengeulen een goed alternatief vormen voor de recreatievaart en daarmee een regionale uitwerking van het rijksbeleid.

Wijzigingen:

Nevengeulen bij Hoedekenskerke en Breskens als verbindingswater voor zeil- en motorboten toevoegen aan kaart 4.9.A.

Kaart 4.10.B

Wijzigingen:

De titel van kaart 4.10.B zal worden aangepast, de titel wordt 'Aardkundige structuren'.

Kaart 4.11.A

Wijzigingen:

Op kaart 4.11A worden de bijzondere ontwikkelingsgebieden of studiegebieden die ook al elders in het omgevingsplan worden genoemd nader aangeduid: geleidingszone en project Oranjeplaat / Oranjepolder. Verder is een enkele minieme correctie in de begrenzing doorgevoerd.

Kaart 4.12

Zienswijzen:

De **ZMF** geeft aan dat de Middelplaten ten onrechte in oranje zijn ingekleurd, dit moet groen zijn.

Antwoord:

Kaart 4.12 is opgesteld op basis van de oude beleidsplannen voor de deltawateren en En geeft een nadere zonering van de gebruiksmogelijkheden van deze wateren aan. De aanduiding van de deltawateren tot Vogel- en Habitatrichtlijngebied heeft tot gevolg dat voor nieuwe ontwikkelingen een passende beoordeling van mogelijke significante effecten dient plaats te vinden. De beleidsmatige waarde van kaart 4.12 komt daarmee te vervallen. Kaart 4.12 zal dan ook niet worden opgenomen in het omgevingsplan. In paragraaf 5.7 wordt een nadere uitwerking van het omgevingsplan aangekondigd die meer inzicht dient te verschaffen in de (mede)gebruiksmogelijkheden van de deltawateren. Vooruitlopend hierop zullen nieuwe initiatieven getoetst worden op mogelijk significante effecten. Voor het bestaand gebruik geldt, voorzover vergund, dat dit kan worden voortgezet.

Wijzigingen:

Kaart 4.12 komt te vervallen.

Kaart 5.5

Zienswijze:

ZLTO meent dat de kansenkaart geen loze kreet mag zijn. Aan de aard dient een faciliterend beleid en instrumentarium te worden gekoppeld. Er is sprake van een proces overeenkomstig de reconstructie / revitalisering. Met bijpassende financiën. Op tal van terreinen dienen de kansen voor land- en tuinbouw te worden geconcretiseerd. Een stimulerend kader betekent per definitie géén planologische beperkingen.

Meijer meent dat met de Kansenkaart Landbouw opnieuw een poging gedaan de verbrede landbouw aan de één en marktgerichte landbouw aan de ander op te dringen. Het waarom van

het ontbreken van de maatwerkoplossingen, iets wat de nota ook vaak noemt, ontbreekt hier. Ieder agrarisch bedrijf zal marktgericht moeten zijn. Verbreding kan nooit meer zijn dan een neventak.

Schouwen-Duiveland geeft aan dat zij het gehele eiland (exclusief Kop van Schouwen) kansrijk achten voor plattelandstoerisme en zouden dan ook het gehele eiland als zodanig aangemerkt willen zien.

Reimerswaal is van mening dat op de kansenkaart ten onrechte de aanduiding “aquacultuur” langs de oevers van de Oosterschelde en Westerschelde ten oosten van de lijn Yerseke-Waarde ontbreekt. Reimerswaal acht deze aanduiding van belang om in de toekomst als gemeente medewerking te kunnen verlenen aan initiatieven voor zilte landbouw met name als dit planologisch -juridisch nog een inspanning van de provincie vergt.

't Duumpje geeft aan dat op de kansenkaart een gebied met aquacultuur wordt aangeduid. Echter, in dit gebied liggen een aantal natuurgebieden: ofwel geen kans voor aquacultuur ofwel geen kans voor natuur. **'t Duumpje** neemt dan ook aan dat het gebied achter de kuststrook bedoeld wordt.

Antwoord:

Op basis van de kansenkaart voor de landbouw worden geen ontwikkelingen belemmerd of toegestaan. Het geeft alleen een beeld van door de provincie kansrijk geachte ontwikkelingen op basis waarvan de provincie haar eigen stimuleringsprogramma wil vormgeven. De gemeente is vrij om naar eigen inzicht invulling te geven aan een eigen stimuleringsprogramma, waarbij ze plattelandstoerisme voor het gehele eiland zal bevorderen. Zie voor ingebrachte zienswijze op deze kaart met betrekking tot aquacultures en zoetwatergerelateerde teelten ook bijlage 4.

Wijzigingen:

De aanduiding aquacultuur op kaart 5.5 wijzigen in aquacultuur op land en de kaart aanpassen overeenkomstig de beleidstekst, zodat de aanduiding alleen nog betrekking heeft op de oevers van de deltawateren en niet langer ook op het water. Verder is bij de aanduiding aquacultuur op het land opnieuw gekeken naar mogelijke conflicten met binnendijkse natuurgebieden. Kaart 5.5 wordt aangepast, zodat de hierop weergegeven kansen voor zoetwatergerelateerde teelten verenigbaar zijn met de overige in het gebied aanwezige functies. De aanduiding van regiogebonden kansen voor zoetwatergerelateerde teelten in de Kop van Schouwen en de Manteling komen daarbij te vervallen.

Kaart 5.6

Zienswijze:

Schouwen-Duiveland geeft ten aanzien van de recreatiekansen ook het 'achterland' als kansrijk moet worden gezien. Dit zou dan ook een ontwikkelingspijl o.i.d verdienen.

Borsele mist op kaart 5.6 en de omgevingsplankaart een aanduiding recreatieconcentratie voor de zuidoostkant van het grondgebied van Borsele. De bestaande verblijfs- en dagrecreatieve voorzieningen en hun ontwikkelingspotenties worden hiermee tekort gedaan. Ook de officieel aangewezen zwemwaterlocatie bij recreatiecomplex Scheldeoord (kaart 4.6.A) zou reden zijn om die locatie als recreatieconcentratie aan te wijzen.

Volgens **Tholen** ligt de aanduiding voor Tholen-stad als recreatieconcentratie niet geheel correct en vraagt zich af wat de bedoeling is. In deze kern zijn namelijk geen plannen voor grootschalige recreatieve ontwikkeling. Daarentegen zijn er wel plannen voor structurele

uitbreiding van de recreatiesector in Sint-Annaland en die heeft niet de status van recreatieconcentratie op kaart 5.6.

Antwoord:

De provincie onderschrijft evenals de gemeente Schouwen-Duiveland dat het achterland kansrijk is voor recreatieve ontwikkelingen. Daarom worden, onder voorwaarden, in het achterland ook mogelijkheden geboden voor nieuwvestiging. Dit in tegenstelling tot de kustzone waar nieuwvestiging gekoppeld is aan sanering van bestaande bedrijven.

De provincie kan zich vinden in de zienswijzen van Tholen en Borsele, dat respectievelijk Sint-Annaland en Scheldeoord ook een aanduiding verdienen als recreatieconcentratie. Dit zal alsnog ingetekend worden op de kaart.

Met de strategische milieubeoordeling (SMB) is getracht meer duidelijkheid te geven over de ontwikkelingsmogelijkheden op de deltawateren. Uit oogpunt van de te beschermen natuurwaarden is gekeken naar waar de minste belemmeringen aanwezig zijn voor uitbreiding van de (langzame) watersporten. De resultaten van deze SMB zijn, als een handreiking in de richting van ondernemers, doorvertaald naar kaart 5.6 uit het ontwerp-omgevingsplan.

De onderzoeksmethode die ten grondslag gelegen heeft aan het SMB ging echter uit van een aanpak op provinciaal schaalniveau. Hierdoor blijken achteraf de nodige nuanceringen gemaakt te kunnen worden op het op kaart 5.6 opgenomen kaartbeeld. Verwacht wordt onder andere dat nader onderzoek mogelijk zal leiden tot ruimere ontwikkelingsmogelijkheden dan nu op de kaart is weergegeven. Voor een overzicht van ingebrachte zienswijzen met betrekking tot de SMB wordt verwezen naar bijlage 4.

De provincie is van mening dat dit de gewenste duidelijkheid over de ontwikkelingsmogelijkheden op de deltawateren niet ten goede komt. De aanduidingen 'vanuit VHR minste belemmeringen voor uitbreiding (langzame) watersport' en 'gebied met veel verstoringsgevoelige natuur' op kaart 5.6 komen te vervallen.

Wijzigingen:

De recreatieconcentraties bij St. Annaland en Scheldeoord (Borsele) zullen worden toegevoegd op kaart 5.6 en de omgevingsplankaart. De ontwikkelingspijlen op kaart 5.6 zullen worden verwijderd.

Op kaart 5.6 komen de aanduidingen 'vanuit VHR minste belemmeringen voor uitbreiding (langzame) watersport' en 'gebied met veel verstoringsgevoelige natuur' te vervallen.

Kaart 5.8.A

Zienswijzen:

Vergroesen en **Platform N57** stellen dat de functieaanduiding op kaart 5.8.A en de omgevingsplankaart niet juist is. De N57 heeft vanaf de A58 tot de aansluiting met de Rooseveltweg een regionale stroomfunctie. Op deze kaarten eindigt de regionale stroomfunctie al ter hoogte van industriegebied Arnestein.

Antwoord:

De observatie dat de N57 tussen de afslag van de A58 en de Rooseveltlaan een regionale stroomfunctie heeft is niet helemaal correct. Wegen met een gebiedsverbindende functie, zoals de N57, worden bij voorkeur ingericht als stroomweg (zoals gebeurt op het deel A58-Rooseveltlaan), maar inrichting als gebiedsontsluitingsweg (zoals op het deel Rooseveltlaan-Veerse Gatdam) is ook mogelijk. Voor de N61 geldt een vergelijkbare situatie, ook hier is sprake van een weg met een gebiedsverbindende functie. In de planning van Rijkswaterstaat

is opgenomen dat deze weg wordt ingericht als stroomweg-variant. Zowel bij een inrichting als stroomweg als bij een inrichting als gebiedsontsluitingsweg wordt bij een gebiedsverbindende functie het aantal aansluitingen beperkt om voldoende afwikkelingsniveau te garanderen. Gelet op het belang van doorstroming en bereikbaarheid op deze wegen wordt een zekere mate van omrijden naar de aansluitingen geaccepteerd.

Wijzigingen

Op de omgevingsplankaart en op kaart 5.8.A wordt het gedeelte van de N57 tussen de A58 en de spoorlijn aangeduid als weg met gebiedsverbindende functie. Verder is het tracé van lijn 11 (in Brabant) gewijzigd.

Kaart 5.8.B

Zienswijze:

Ministerie van Defensie geeft aan dat de militaire belangen, voortvloeiend uit de vliegbasis Woensdrecht, niet correct zijn weergegeven op de kaart.

Antwoord:

De ingebrachte zienswijzen van Ministerie van Defensie wordt onderschreven. De kaart zal worden aangepast.

Wijzigingen:

De zonering op de kaart 5.8.B wordt gewijzigd conform de kaarten die bij de zienswijze zijn bijgevoegd en de kaarten die door de Luchtverkeersleiding Nederland zijn aangeleverd.

Bijlage 4 Conclusies en aanbevelingen strategische milieubeoordeling

Algemeen

Zienswijzen:

De **ZMF** geeft aan dat de ontwikkeling van grootschalige energieopwekking niet is opgenomen in het omgevingsplan. Momenteel is de vergunning voor een STEG-centrale op het Sloegebied onder de rechter en bestaan er plannen voor een mega kolenvergasser. Van deze plannen mag worden verwacht dat ze verstekkende milieugevolgen zullen hebben. Daarom wil de **ZMF** GS aansporen om de plannen voor grootschalige energieopwekking en de milieueffecten daarvan alsnog in het omgevingsplan en daarmee in de SMB een plaats te geven.

Verbrugge geeft aan dat voor thans lopende projecten (waaronder Plan Perkpolder), waar al een MER procedure voor loopt, een uitzondering wordt gemaakt en dat deze niet worden beoordeeld in het kader van de SMB. Desondanks wordt in het omgevingsplan reeds een beleidsmatige keuze gemaakt doordat woonmigratie in de regio perkpolder wordt gestimuleerd, er een oranje recreatiedriehoekje op de kaart wordt geplaatst en het bevorderen van plan Perkpolder door de provincie. Deze planmatige keuze wordt gemaakt zonder dat daar een milieuonderzoek aan vooraf is gegaan. Deze constructie is in strijd met de rechtstreeks werkende Europese richtlijn op de Strategische milieubeoordeling, aldus **Verbrugge**.

Verbrugge is van mening dat de provincie pas in het omgevingsplan het beleid om Plan Perkpolder te stimuleren kan opnemen, indien de milieueffecten bekend en afgewogen zijn.

De Rijksoverheid geeft aan dat in de SMB niet gekeken is naar cumulatie van niet MER-plichtige activiteiten met MER-plichtige activiteiten en dat een zogeheten cumulatieparagraaf ontbreekt. De **ZMF** geeft ten aanzien van mogelijke cumulatie van effecten aan dat het wenselijk is om bij de beoordeling ook andere relevante zaken te betrekken, zoals activiteiten die reeds zijn vergund of in een zo vergevorderd stadium verkeren dat ze niet meer in het omgevingsplan zijn opgenomen, MER-plichtige activiteiten en activiteiten die van invloed zijn op de speciale beschermingszones in Zeeland.

Rijkswaterstaat Zeeland geeft aan dat de uitwerking van de toetsing van de Vogel- en Habitatrichtlijn onvoldoende is en geeft aan dat de provincie de doorwerking van EU-regelgeving dient te toetsen. Hiervoor zou de volgende passage in het omgevingsplan opgenomen kunnen worden: *“De implementatie van Vogel en habitatrichtlijn en Kaderrichtlijn water verplicht de provincie om bij voorgenomen ruimtelijke ingrepen de effecten te toetsen en daarbij vooruitlopend op het vaststellen van de doelen rekening te houden met de bijbehorende sleutelprincipes. Dit houdt in dat voor ieder ruimtelijk plan moet worden getoetst op de principes van ‘geen achteruitgang’ en ‘niet afwentelen’. De uitzonderingsbepalingen die de KRW en de VHR bieden mogen daarbij worden betrokken. Het ligt in de rede om het instrument van de watertoets voor het onderdeel waterkwaliteit daarvoor te benutten en regionale waterbeheerders te vragen dit op te nemen in hun ‘waterparagraaf’ bij het beoordelen van de plannen”.*

De **GGD** tenslotte mist in de Strategische Milieubeoordeling een koppeling tussen milieu en gezondheid.

Antwoord:

Wanneer in het omgevingsplan locaties worden gereserveerd voor een bepaalde ontwikkeling en de besluitvorming hieromtrent eveneens met de vaststelling van het plan plaatsvindt, dienen de milieueffecten van een dergelijke ontwikkeling in de SMB beoordeeld te worden. Aangezien de realisatie van een eventuele energiecentrale wordt voorzien in het Sloegebied en de planologische bestemming van dit terrein, zijnde een zeehaventerrein, een dergelijke ontwikkeling niet uitsluit, is er geen sprake van een nieuwe reservering en is het niet noodzakelijk om deze ontwikkeling te beoordelen in de SMB van het omgevingsplan. Ten aanzien van de gebiedsontwikkeling Perkpolder kan worden opgemerkt dat voor de totale gebiedsontwikkeling een milieueffectrapportage wordt opgesteld, waarin eventuele milieueffecten worden beoordeeld.

De beoogde recreatieve ontwikkelingen in het gebied worden hierin als onderdeel van het totaal meegenomen. De ontwikkeling van een recreatieconcentratie in Perkpolder, afzonderlijk beschouwd, vormt echter géén MER-plichtige activiteit. Wel dient aangetoond te worden dat er geen sprake is van externe werking op de nabijgelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebieden.

De strategische milieubeoordeling is opgesteld op basis van de notitie reikwijdte. In deze notitie is een nadere selectie gemaakt van te beoordelen activiteiten. De notitie reikwijdte is voor advies voorgelegd aan de commissie MER en aan de provinciale commissie voor het omgevingsbeleid (PCO). Tot aanvullende activiteiten heeft dit niet geleid. Daarmee mag verondersteld worden dat in de notitie reikwijdte een juiste selectie is gemaakt van te beoordelen activiteiten.

Voor wat betreft de cumulatie van effecten worden in paragraaf 2.3. relaties gelegd tussen de in de SMB beoordeelde projecten en de overige MER-plichtige activiteiten in Zeeland.

Voorzover er sprake is van een relatie komt deze tot uitdrukking in de aandachtspunten voor het vervolg zoals deze zijn verwoord in hoofdstuk 7 van de SMB en bijlage 4 van het

omgevingsplan. Overige activiteiten worden in de strategische milieubeoordeling bewust buiten beschouwing gelaten aangezien deze, vanwege de grote hoeveelheid, binnen de onderzoeksopzet van SMB niet waren in te passen.

Voor de beantwoording van de zienswijze van Rijkswaterstaat Zeeland met betrekking tot de Europese richtlijnen wordt verwezen naar paragraaf 4.6 van deze antwoordnota.

In de strategische milieubeoordeling worden (concrete) projecten beoordeeld op mogelijke milieueffecten. De inspanningen die de provincie pleegt om het thema gezondheid onder de aandacht te brengen richt zich met name op een stukje bewustwording door eventuele risico's in kaart te brengen en deze in communicatietrajecten expliciet onder de aandacht te brengen. Aangezien het hier geen concrete projecten betreft met mogelijke gevolgen voor de fysieke omgeving is het thema gezondheid niet direct in de SMB aan de orde gekomen. Indirect is er natuurlijk wel een relatie aangezien het voorkomen van mogelijke milieueffecten een bijdrage kan leveren aan de gezondheid.

Wijzigingen:

De passage: *“Met betrekking tot de gebiedsontwikkeling Perkpolder zal de provincie deze gebiedsontwikkeling ondersteunen en waar mogelijk faciliteren”*, op pagina 186 wordt als volgt gewijzigd: ***“De gebiedsontwikkeling Perkpolder wordt door de provincie ondersteund en waar mogelijk gefaciliteerd. Voorzover sprake is van een mogelijke externe werking van effecten op de nabijgelegen Westerschelde dient daarbij voldaan te worden aan de voorwaarden uit de Vogel- en Habitatrichtlijn”.***

Zeehaventerrein

Zienswijzen:

De Rijksoverheid geeft aan dat de SMB voor de ontwikkeling van een zeehaventerrein op de Westelijke Kanaaloever geen inzicht geeft in de mate van overschrijding van de normen voor met name luchtkwaliteit en veiligheid. Ook de gevolgen die de toename van het verkeer en vervoer op lucht, geluid enz. hebben worden niet in de SMB meegenomen.

De **ZMF** is van mening dat fijn stof in de SMB voor Terneuzen West als een uitsluitend effect moet worden betiteld. Tevens geldt dit ook gedeeltelijk voor geluid op basis van afspraken uit het ROM beleid.

De **ZMF** geeft verder aan dat met de aanwijzing van Terneuzen-West als ontwikkelingsgebied voor havenontwikkeling de volgorde van ontwikkeling van Axelse Vlakte, Autrichepolder en Terneuzen-West wordt losgelaten, terwijl de Axelse Vlakte nog steeds als alternatieve locatie geldt. Uit oogpunt van efficiënt en zorgvuldig ruimtegebruik kan naar de mening van de **ZMF** Terneuzen West pas worden ontwikkeld wanneer de ruimte op de Axelse Vlakte is opgebruikt. Tevens is naar de mening van de **ZMF** sprake van uitsluitende effecten voor ontwikkeling van het zeehaventerrein, te weten de overschrijding van de normen voor geluid en lucht en het voorkomen van de kamsalamder. De feitelijke consequenties hiervan voor de ontwikkeling van de Westelijke Kanaaloever worden in de SMB niet vermeld of onderkend.

Verder geeft de **ZMF** aan dat invloed van verkeer en vervoer niet zijn meegenomen op de effecten van geluid en lucht. Naar de mening van de **ZMF** vormt dit een grote omissie. De **ZMF** dringt er dan ook op aan de effecten van verkeer en vervoer te beoordelen in relatie tot de locatiekeuze voor Terneuzen West.

Antwoord:

De SMB vormt een globale beoordeling van de (milieu)effecten voor de aanleg van een zeehaventerrein in de Westelijke Kanaaloever. Uit deze beoordeling komt naar voren dat er

voor de aanleg geen sprake is van uitsluitende effecten, maar van randvoorwaardenstellende effecten. Naar aanleiding van de geconstateerde effecten zijn nadere randvoorwaarden en aandachtspunten geformuleerd voor de verdere planontwikkeling.

Deze randvoorwaarden zijn geformuleerd in bijlage 4 van het omgevingsplan. De ingebrachte zienswijzen vormen een nadere onderbouwing van de genoemde randvoorwaarden. Bij het opstellen van de Milieueffectrapportage voor de ontwikkeling van de Westelijke Kanaalzone dienen deze randvoorwaarden en aandachtspunten op een adequate wijze verwerkt te worden. Ten aanzien van de opmerkingen met betrekking tot de volgorde van de ontwikkeling wordt verwezen naar de paragraaf 5.2.

Het begrip uitsluitend effect voor Terneuzen West acht de provincie niet van toepassing voor fijn stof. Voor Terneuzen West zijn ontwikkelingen mogelijk wanneer perslodo de situatie t.a.v. fijn stof niet verslechtert. Gezien de aard van de beoogde activiteiten aldaar zal deze optie weinig soelaas bieden. Ontwikkelingen kunnen ook doorgang vinden via een saldobenadering zoals opgenomen in het Besluit luchtkwaliteit 2005. In het wetsvoorstel luchtkwaliteit (wijziging Wet Milieubeheer, luchtkwaliteitseisen) zijn ruimere salderingsmogelijkheden voorzien. Daarnaast kan het zo zijn dat in de nabije toekomst een initiatief als 'in niet betekenende mate' wordt gekwalificeerd. Voor deze projecten geldt dat een toetsing aan de luchtkwaliteitsnorm achterwege wordt gelaten.

Wijzigingen:

Geen.

Windenergie

Zienswijzen:

De Rijksoverheid/ministerie van Defensie geeft aan dat de impact van de toetsingszone radarverstoring op de haalbaarheid van windturbineprojecten ter hoogte van de Kreekraksluizen te weinig belicht worden in de SMB. Vooruitlopend op verankering van regelgeving omtrent radarverstoring in de Wet luchtvaart, wordt de mate van verstoring (uitgedrukt in %) reeds streng bewaakt. Plannen voor het ontwikkelen van windenergieprojecten binnen het radarverstoringgebied dienen derhalve altijd individueel getoetst te worden door het ministerie van Defensie.

Antwoord:

Zie paragraaf 5.8

Wijzigingen:

Zie paragraaf 5.8

Recreatie in relatie tot natuur

Zienswijzen:

De **cie MER** constateert dat in de SMB weinig aandacht wordt besteed aan de effecten van landgebonden recreatie op natuur. Omdat de effecten in de praktijk beperkt en goed beheersbaar blijken, acht de **cie MER** deze keuze op zich begrijpelijk. De **cie MER** wijst er wel op dat de selectie van recreatieconcentratiegebieden in het ontwerp-omgevingsplan niet is af te leiden uit de informatie in de SMB. Of milieucriteria hierbij een rol hebben gespeeld is niet duidelijk. De **cie MER** adviseert dit in het omgevingsplan toe te lichten.

Het feit dat er in de SMB, vanwege de grote onzekerheden in oorzaak-gevolg relaties, voor is gekozen om geen kwantitatieve criteria voor uitbreiding van het aantal ligplaatsen aan te

geven in relatie tot de draagkracht van de verschillende deelgebieden, een keuze die er tevens toe leidt dat cumulatie van effecten in de SMB niet in beeld komt, de gehanteerde methodiek met grove telgebieden die leidt tot kaarten die de aanwezige waarden niet goed weerspiegelen en de gehanteerde extreme verstoringsafstand van 2000 – 4000 meter van de roodkeelduiker in plaats van een gemiddelde verstoringsafstand, doet de **cie MER** in haar advies over de SMB concluderen dat deze onvoldoende onderbouwing geeft om op basis hiervan de beoogde ontwikkeling van recreatie op het water te sturen.

In het verlengde hiervan adviseert de **cie MER** om, voorzover met kaart 5.6 wordt beoogd de ontwikkeling van recreatie op water te sturen, een nieuwe zoneringenkaart te maken voor recreatie in watergebieden, de **cie MER** sluit daarbij niet uit dat dit tot meer mogelijkheden voor de recreatie kan leiden dan nu is aangegeven.

De **ZMF** geeft aan dat in de SMB sprake dient te zijn van een goede beoordeling (en in sommige gevallen een passende beoordeling) van locatiekeuzen op negatieve effecten. Naar de mening van de ZMF brengt de SMB de milieueffecten van de activiteiten niet voldoende in beeld. De **ZMF** vraagt dan ook om een correctie hiervan in de definitieve SMB.

De **ZMF** constateert de nodige omissies in het kaartmateriaal en vindt dat wanneer de basis van een beoordeling niet klopt, geen juiste inschatting van de effecten kan worden gemaakt. van enkele grote plannen uit het omgevingsplan niet goed mogelijk is. De ZMF is dan ook van mening dat dit dient te worden herzien alvorens uitspraken gedaan kunnen worden over de verstoringsgevoeligheid. Vraag blijft dan ook of deze activiteiten wel uitgevoerd kunnen worden en vooral ook of de SMB wel voldoet aan de wettelijke eisen.

Verder vraagt de **ZMF** zich af waar zones op zijn gebaseerd, hoe onzekerheden zijn verwerkt, hoe omgegaan is met het voorzorgsbeginsel en hoe zekerheid verkregen kan worden dat activiteiten (en met welke intensiteit) in de voorgestelde zoekgebieden een plek kunnen vinden. De **ZMF** geeft aan dat dit laatste het doel van de SMB zou moeten zijn.

De **ZMF** is van mening dat wanneer geen heldere uitspraken worden gedaan over het aantal ligplaatsen, de inschatting van de effecten en daarmee de toetsing van de haalbaarheid van het omgevingsplan en daarmee kwaliteit van de besluitvorming onvoldoende wordt geborgd. Concluderend stelt de **ZMF** dat er geen sprake is van een passende beoordeling van het omgevingsplan en dat de waarden van de conclusies en de integratiekaarten in de SMB onvoldoende is.

De **KVK** en **TOZ** geven aan dat de SMB weinig houvast biedt voor de recreatiesector ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden. De provincie heeft een belangrijke rol in de nadere uitwerking en uitvoering van het Natura 2000-beleid. De **KVK** en **TOZ** doen dan ook een dringend beroep op de provincie om binnen de kaders van het Natura-2000 beleid voldoende ontwikkelingsruimte voor de recreatiesector te bewerkstelligen, zodat de ambities uit het PSEB gerealiseerd kunnen worden.

De rijksoverheid is van mening dat de conclusies met betrekking tot de recreatie uit de SMB ontbreken in het omgevingsplan. Zo worden in de SMB op de kaarten behorende bij bijlage 7, verstoringsgevoelige gebieden aangegeven voor recreatie. In het omgevingsplan wordt wel gesproken over hoe om te gaan met cumulatieve effecten op bepaalde plaatsen, maar wordt niet aangegeven welke vormen van recreatie op de verstoringsgevoelige plaatsen mogelijk zijn. Daarbij rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Tevens mist **de rijksoverheid** een visie over hoe om te gaan met recreatie in de NB-wet gebieden.

ZLTO en Minderhoud geven aan dat in de SMB binnendijkse gebieden eenzijdig door de provincie zijn aangeduid als verstoringsgevoelig. Op geen enkele wijze is echter duidelijk wat deze status voor consequenties heeft, tevens heeft geen communicatie naar betreffende grondeigenaren plaatsgevonden. **Minderhoud** verzoekt dan ook deze ‘claim’ op zijn gronden op te heffen.

Antwoord:

Recreatieconcentraties omvatten in de meeste gevallen een aantal recreatieve bedrijven en/of andere recreatieve voorzieningen en zijn in het algemeen overgenomen uit het streekplan Zeeland. Dat neemt niet weg dat één bedrijf ook van invloed kan zijn op de omliggende natuurwaarden, vandaar dat in de SMB naast de recreatieconcentraties ook gekeken is naar mogelijke effecten op natuurwaarden voor recreatieve bedrijven die buiten de concentratiegebieden gelegen zijn.

Kaart 5.6 is in eerste instantie niet bedoeld om recreatieve ontwikkelingen op de deltawateren te sturen, maar maakt onderscheid in kansrijke en minder kansrijke gebieden voor recreatieve ontwikkelingen. Met dit onderscheid is bedoeld recreatieondernemers meer inzicht te geven in eventuele ontwikkelingsmogelijkheden in de deltawateren. Dit neemt niet weg dat voor iedere concrete ontwikkeling een nadere beoordeling dient plaats te vinden op eventuele significante effecten.

Aangezien de in de SMB gehanteerde onderzoeksmethodiek is toegesneden op het provinciale, en daarmee enigszins abstracte, schaalniveau kunnen, wanneer wordt ingezoomd op een gedetailleerder schaalniveau, nadere nuancerings op het kaartbeeld worden aangebracht. Dit vormt ook een verklaring voor de onnauwkeurige basisgegevens, aangezien er gewerkt is met grove telgebieden.

De provincie onderkent dat dit de gewenste duidelijkheid voor (recreatieve) ontwikkelingsmogelijkheden op de deltawateren niet ten goede komt. Om meer duidelijkheid te kunnen verschaffen wordt een nadere uitwerking op een concreter niveau noodzakelijk geacht. Het opstellen van een nieuwe zoneringenskaart voor ontwikkelingsmogelijkheden op de deltawateren zou onderdeel uit kunnen maken van een dergelijke uitwerking. De provincie is dan ook voornemens om een dergelijke nadere uitwerking op te stellen.

Zie ook paragraaf 5.7 van deze antwoordnota.

Duidelijk mag zijn dat de ambities die de provincie met de SMB voor het in beeld brengen van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de deltawateren had onvoldoende uit de verf zijn gekomen. In paragraaf 5.7 wordt een nadere uitwerking aangekondigd waarmee, op basis van een pilotproject voor de Grevelingen, alsnog zal worden getracht het oorspronkelijke ambitieniveau te realiseren. De teksten in bijlage 4 van het omgevingsplan met betrekking tot het onderwerp 'recreatie in relatie tot natuur' komen daarmee te vervallen.

De op de kaarten van de SMB aangeduide gebieden leggen géén claim op de onderliggende gebieden. Wanneer er sprake is van beleidsmatige consequenties wordt dit in het omgevingsplan vermeld.

Wijzigingen:

In bijlage 4 van het omgevingsplan komen de teksten met betrekking tot het onderdeel 'recreatie in relatie tot natuur' te vervallen. Ook bij het onderdeel 'gevoeligheidsanalyse' komen de teksten met betrekking tot dit onderdeel te vervallen.

Verder wordt de eerste alinea van bijlage 4 vervangen door "***In deze bijlage worden de belangrijkste resultaten van de Strategische Milieubeoordeling (SMB) van het omgevingsplan weergegeven.***

Achtereenvolgens wordt een beschouwing gegeven van de milieueffecten als gevolg van de ontwikkeling van een zeehaventerrein op de Westelijke Kanaaloever bij Terneuzen en als gevolg van de ontwikkeling van een viertal grootschalige locaties voor windenergie.

In de uitgevoerde Strategische Milieubeoordeling is eveneens gekeken naar de mogelijke effecten van een toename van de recreatieve druk op de deltawateren en de hier aanwezige flora en fauna. Aangezien de resultaten van dit onderdeel van de beoordeling onvoldoende houvast heeft kunnen bieden voor het formuleren van ruimtelijk beleid voor de deltawateren wordt in paragraaf 5.7 van dit plan een nader onderzoek aangekondigd. "

Speelmansplaten

Zienswijzen:

Tholen wil ten aanzien van de Speelmansplaten er op wijzen dat voor zowel het bestaand recreatief gebruik als de nieuwe recreatieve ontwikkelingen voor het recreatiegebied Speelmansplaten een voorontwerp-bestemmingsplan is opgesteld en het wettelijke vooroverleg als bedoeld in artikel 10 Bro plaatsvindt. In de hiervoor uitgevoerde toets aan o.a. de Natuurbeschermingswet 1998 wordt geconcludeerd dat geen negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van de vogelrichtlijngebieden zijn te verwachten en dat er dus ook geen sprake is van cumulatie van effecten van andere ontwikkelingen in de betreffende beschermingszone.

Het voorontwerp-bestemmingsplan is gebaseerd op een masterplan dat tijdig is ingediend bij de provincie om te betrekken bij de strategische milieubeoordeling. Omdat dit masterplan betrekking heeft op zowel de bestaande als de nieuwe ontwikkeling, heeft de strategische milieubeoordeling niet alleen plaatsgevonden ten aanzien van het bestaand recreatief gebruik doch ook ten aanzien van die recreatieve ontwikkelingen. Om die reden is voor het recreatiegebied Speelmansplaten het aandachtspunt voor het vervolg, dat bij de verdere uitwerking van de kansen voor recreatie rekening moet worden gehouden met de effecten vanuit andere functies niet aan de orde. **Tholen** pleit er dan ook voor dat het omgevingsplan onverkort ruimte blijft bieden aan de beoogde planontwikkeling voor het recreatiegebied Speelmansplaten.

Speelmansplaten b.v. geeft verder aan dat in 2002 reeds onderzoek gedaan is naar de effecten van de beoogde recreatieve ontwikkeling op de natuurwaarden en dat op basis van opmerkingen vanuit de PCO een nieuw Masterplan is opgesteld. Ook dit plan is onderzocht. Het betreffende onderzoek is gebruikt voor de onderbouwing van de milieuvergunning en voor de wijziging van het bestemmingsplan. **Speelmansplaten b.v.** is dan ook van mening dat er voldoende onderzoek heeft plaatsgevonden naar eventuele significante effecten en dat nader onderzoek niet langer noodzakelijk is en dat de betreffende passage op pagina 188 van het omgevingsplan in het verlengde hiervan wordt aangepast.

Antwoord:

Om een passende beoordeling van een voorgestane ontwikkeling te kunnen maken is het noodzakelijk om een zo goed mogelijk inzicht te hebben in de mate van concreetheid van de voorgestane ontwikkeling.

Voor het bestemmingsplan Speelmansplaten heeft inmiddels een habitattoets plaatsgevonden en hieruit is naar voren gekomen dat, met uitzondering van het aspect lichthinder dat niet is beoordeeld, vooralsnog geen sprake is van significante effecten op basis van de gegevens uit het bestemmingsplan.

Echter omdat deze gegevens een bepaalde mate van abstractie kennen is het noodzakelijk dat, na een nadere uitwerking van het plan, opnieuw een habitattoets zal moeten plaatsvinden.

Overigens heeft een beoordeling van het nieuwe Masterplan in het SMB niet kunnen plaatsvinden aangezien de gegevens hiervoor pas eind september 2005 door de gemeente Tholen zijn aangeleverd. Omdat het SMB is uitgevoerd op basis van het in juni 2005 door GS vastgestelde concept-ontwerp omgevingsplan was het onderzoek in september reeds in de

eindfase en konden deze gegevens bij de afronding van het onderzoek niet meer worden meegenomen.

Wijzigingen:

De tekst in de regionale agenda voor het havengebied St. Annaland en Speelmansplaten wordt vervangen door de volgende tekst met als kop Speelmansplaten: ***“Voor het gebied de Speelmansplaten wordt, in het verlengde van de aangegeven recreatieconcentratie, een verdere recreatieve ontwikkeling voorgestaan.***

Om te kunnen beoordelen of de beoogde recreatieve ontwikkeling leidt tot significante effecten is het noodzakelijk een nadere uitwerking van de voorgenomen ontwikkeling, zoals opgenomen in het bestemmingsplan, op te stellen. Deze uitwerking zal moeten worden beoordeeld op mogelijke effecten voor de nabijgelegen Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. De provincie wil, samen met de gemeente Tholen, een bijdrage leveren aan de nadere uitwerking van de voorgestane recreatieve ontwikkeling.”

Het bijbehorende actiepoint komt te vervallen.

Aquacultures

Zienswijzen:

In de SMB wordt gesteld dat de kansenskaart bedoeld is om initiatieven op het gebied van aquacultures in de op de kaart aangegeven gebieden te stimuleren. Aan de mogelijke milieueffecten van deze activiteiten wordt geen aandacht gegeven. Het opnemen van (kansrijke) locaties voor onder andere aquacultures op de kansenskaart landbouw is naar de inschatting van de **cie MER** echter zodanig concreet dat dit een onderwerp voor de SMB zou moeten zijn. Aangezien dit niet is gebeurd, is daarmee niet duidelijk of en op welke wijze een afweging tussen de activiteiten en milieueffecten heeft plaatsgevonden. De **cie MER** wijst daarbij op een mogelijke strijdigheid tussen de aangegeven locaties voor aquacultures en nabijgelegen Natura 2000/VHR waarden.

De **cie MER** is dan ook van mening dat de SMB in had moeten gaan op de mogelijke effecten van de verschillende typen aquacultures, de verschillen tussen typen aquacultures en de mogelijke verschillen in gevoeligheid van deelgebieden, zodat op basis van deze informatie randvoorwaarden voor de realisatie aan vervolgplannen meegegeven hadden kunnen worden. De **cie MER** adviseert derhalve om de kansenskaarten in het omgevingsplan te baseren op een meer integrale afweging tussen economie en milieu en voorzover met de kansenskaart voor de landbouw wordt beoogd de ontwikkeling van aquacultures te sturen bij de besluitvorming over het omgevingsplan informatie over mogelijke effecten op waardevolle natuurgebieden mee te wegen.

De rijksoverheid geeft aan het jammer te vinden dat de SMB niet ingaat op de eventuele milieueffecten en effecten op de NB-wet gebieden van aquacultures en ziltcultures en beveelt aan dit alsnog te onderzoeken. Tevens geeft de rijksoverheid aan dat, wanneer duidelijker wordt waar locaties voor aquacultures en ziltcultures mogelijk worden gemaakt, een passende beoordeling in het kader van de NB-wet noodzakelijk is.

Antwoord:

De provincie wil de ontwikkeling van aquacultuur in geheel Zeeland stimuleren als een kansrijke ontwikkeling voor de landbouw, waarbij Zeeland zich, vanwege de beschikbaarheid van zout water in de directe nabijheid, de verzilting en de beperkte beschikbaarheid van zoet water, onderscheid van de ons omringende provincies.

Omdat aquacultuur verschillende verschijningsvormen kent, wordt ten behoeve van vestiging van bedrijven in het omgevingsplan onderscheid gemaakt in agrarisch, agrarisch aanverwante of semi-agrarische bedrijven en bedrijven die de uitstraling hebben van een regulier bedrijf. Vanwege de directe beschikbaarheid van zout water zijn op de kansenkaart voor de landbouw kansrijke locaties aangegeven langs de oevers van de deltawateren. Deze aanduiding heeft geleid op het voorgaande alleen betrekking op agrarisch en agrarisch aanverwante bedrijven, die zich richten op de zogenaamde zilte teelten.

Voor het oprichten van teeltondersteunende bouwwerken en de mogelijkheden voor een nieuw bouwblok zijn nadere voorwaarden gesteld. In alle gevallen dient bovendien de afweging ten opzichte van de omgevingskwaliteit gemaakt te worden en in het geval van een mogelijke externe werking op Vogel- en Habitatgebieden zullen concrete initiatieven ook getoetst moeten worden op eventuele effecten op de aanwezige natuurwaarden. Op voorhand zijn de grotere industrie- en natuurgebieden niet op de kaart aangegeven.

Naast het bevorderen van zilte teelten staat de provincie ook een pro-actieve rol voor op het gebied van de schelpdiervisserij. Daartoe is met betrokken partijen het initiatief genomen om te komen tot een integrale toekomstvisie op een duurzame schelpdiervisserij in de deltawateren: het Visserij Initiatief Zeeland (VIZ). Binnen het VIZ wordt momenteel gezien in welke omvang, op welke wijze en op welke locaties visserij activiteiten kunnen plaatsvinden. Dit met inachtneming van de instandhoudingsdoelstellingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water, alsmede overig vastgesteld beleid.

Wijzigingen:

De aanduiding aquacultuur op kaart 5.5 wijzigen in aquacultuur op land en de kaart aanpassen overeenkomstig de beleidstekst, zodat de aanduiding alleen nog betrekking heeft op de oevers van de deltawateren en niet langer ook op het water. Ook is opnieuw gekeken naar mogelijke conflicten met binnendijkse natuurgebieden. Dit heeft tot enkele wijzigingen in het kaartbeeld geleid.

Zoetwatergerelateerde teelten

Zienswijzen:

Ten aanzien van de kansenkaart landbouw (kaart 5.5) wijst de **cie MER** op de potentiële locaties voor zoetwatergerelateerde landbouw in of direct naast beschermde binnenduinrand gebieden op Schouwen en Walcheren, terwijl op andere kaarten in het ontwerp omgevingsplan (kaart 4.7.D en 4.8) delen van de aangrenzende duingebieden gekwalificeerd wordt als ‘verdroogd’ en ‘(nieuwe) natuur. De **cie MER** vraagt zich af of deze kwalificaties te combineren zijn gezien de mogelijke effecten van wateronttrekking en emissies van bestrijdingsmiddelen en meststoffen van de zoetwatergerelateerde teelten op de natuurwaarden in de duinen.

Omdat zowel de duinen van Schouwen als de Manteling op Walcheren zijn aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Habitatrichtlijn met grondwaterafhankelijke habitattypen en de externe werking van de Natuurbeschermingswet verlangt dat de effecten van de winning van zoet grondwater ten behoeve van de landbouw op deze habitattypen beoordeeld worden adviseert de **cie MER** derhalve om voor de besluitvorming over het omgevingsplan informatie over mogelijke effecten op beschermde natuurgebieden mee te wegen bij de samenstelling van de kansenkaart landbouw, zodat bij vervolgplannen de discussie over (bij voorbaat) onverenigbare functies voorkomen wordt.

Antwoord:

In het verlengde van het advies van de MER wil de provincie onverenigbare functies voorkomen. De aanduiding voor zoetwatergerelateerde teelten op de kaart is dan ook strijdig met de tekst in paragraaf 4.7 van het omgevingsplan. Hier staat aangegeven dat de provincie initiatieven alleen zal steunen wanneer er zicht is op economisch rendement en de natuur, het milieu en het landschap er niet onder lijden.

Wijzigingen:

Kaart 5.5 aanpassen, zodat de hierop weergegeven kansen verenigbaar zijn met de overige in het gebied aanwezige functies. De aanduiding van regiogebonden kansen voor zoetwatergerelateerde teelten in de Kop van Schouwen en de Manteling komen daarbij te vervallen.

Overzicht ingebrachte zienswijzen

Voor de volgende in dit overzicht genoemde insprekers geldt het volgende:

- *Rijksoverheid: het betreft de rijkscollega's vertegenwoordigd in de PCO*
- *Veere: de dorpsraad Oostkapelle onderschrijft de inspraakreactie van de gemeente Veere om die reden is de dorpsraad Oostkapelle ook niet opgenomen in onderstaand overzicht.*

ANWB	16; 42; 60; 87; 131; 135; 153
Baecke	79
Beukenhorst	4; 167
Boerderijenstichting	54; 63; 178
Borsele	32; 55; 90; 92; 114; 153; 164; 178; 183; 211
BZW	72; 81; 82; 83; 84; 92; 126; 183
Cerestar	28
Christenunie Tholen	4; 7; 10; 102; 125; 134; 137; 142; 156; 168; 177; 183
Cie MER	205; 216; 217; 220; 221; 222
Comité Klakbaan	120
CTZ	71; 116; 119; 122; 178
Cumela	107; 108; 177
De Feyter	110
De Graaf	120
De Hulster	101
De Keuninck-de Bruijne	94
De Rooy	120
De Rooy – van de Ree	120
De Vos-de Steur	7; 14; 16; 49; 145
DeCloedt	35; 54; 67; 79; 95
Dorpsraad Nieuwdorp	12; 16; 23; 82; 88; 129; 157; 164; 205
Dorpsraad Vrouwenpolder	4; 6; 7; 21; 24; 42; 60; 87; 173; 183
Dorpsraden van Biervliet, Hoek en Philippine, e.a.	165
Dorpsvereniging Sint Laurens	68; 72
EVO	7; 10
Firma Remijnse	78
Freeke	79
Gasunie	152
GGD	146; 214
Goes	17; 23; 49; 148; 156; 159; 164; 183
Groenraedt	16; 17
Hallegraeff	120
Hallegraeff – de Rijk	120
Heemschut	7; 52; 55; 125; 134; 140; 161; 183
Herman	64
Hermans	117
Heros	82; 92; 177; 183
Hoek	16
Hulst	80
Kik	100
KVK	10; 71; 72; 83; 88; 90; 91; 116; 122; 148; 151; 178; 217
Landegent	118
Light Aëroclub West	120
Louwerse	60
M. van Dam	22; 48; 49; 52; 60; 113; 114; 208
M'egg Dutchman	103; 108
Meijer	7; 12; 94; 111; 166; 183; 210
Middelburg	10; 14; 55; 60; 66; 68; 72; 73; 88; 95; 99; 105; 111; 112; 132; 135; 148; 149; 151; 161; 183; 190

Minderhoud	32; 207; 217
Ministerie van Defensie	132; 156; 213; 216
Minnaard	48
Nationaal Park Oosterschelde	77; 122; 189
Noord-Beveland	32; 42; 48; 52; 53; 57; 97; 99; 105; 111; 114; 117; 140; 141; 164; 174; 183; 189
OOG	148
Oorthuijsen	105
Oosterbaan	120
PCO	9; 12; 19; 27; 45; 55; 93; 134; 142; 143; 161; 178; 183; 219
Platform N57	8; 130; 205; 212
Priester	120
Provincie Noord-Brabant	128; 138
Prowonec	138
Puype	120
Puype – de Knock	120
Queak	120
Redt de Kaloot	87
Reimerink	12; 15; 26; 40; 43; 76; 147; 152; 187
Reimerswaal	97; 164; 211
RES	120
Riemens	120
Rijk	103; 108
Rijksoverheid	10; 14; 20; 28; 32; 35; 44; 49; 68; 71; 72; 80; 84; 90; 96; 100; 126; 132; 135; 139; 142; 145; 148; 151; 152; 153; 156; 169; 176; 183; 186; 187; 214; 215; 216; 217; 220
Rijkswaterstaat Zeeland	4; 9; 10; 15; 35; 39; 40; 44; 49; 59; 74; 76; 77; 78; 81; 82; 87; 96; 126; 131; 152; 153; 156; 169; 173; 174; 175; 186; 187; 188; 209; 214. <i>Zie</i>
Salomé	98; 111; 179
Scheele	120
Schouwen-Duiveland	4; 9; 27; 75; 86; 98; 101; 104; 105; 114; 116; 140; 167; 168; 177; 190; 206; 211
SECG	81; 82; 83; 84; 87; 178; 184
Sijnesael	17; 127
SLZ	12; 30; 49; 51; 60; 63; 67; 88; 101; 105; 179; 183
Soet – de Moor	120
Speelmansplaten b.v	219
Stad en Lande Schouwen-Duiveland	7; 17; 26; 57; 100; 130; 138; 143; 183
Stadsraad Sas van Gent	22; 23; 28
Stadsraad Veere	53; 71; 134; 177; 183
Stichting bunkerbehoud	65
Stichting landgoederen Den Osse	140
Stichting molenbehoud	64
Stuurgroep Waterdunen	52; 209
't Duumpje	7; 13; 18; 22; 49; 55; 59; 60; 62; 68; 71; 72; 76; 94; 96; 99; 105; 107; 110; 111; 113; 130; 135; 142; 185; 188; 211
Tentebosch	167
Theije	54; 78; 94
Thielen	16
Tholen	4; 10; 22; 42; 45; 62; 90; 91; 114; 116; 125; 135; 137; 147; 156; 168; 178; 188; 211; 219
TLN	7
TOZ	10; 71; 116; 122; 178; 217
VAC Schouwen-Duiveland	105
Vader	9; 22; 94; 118
Van Dam	103; 110
Van Langeraad	118; 178
Veere	4; 7; 9; 14; 22; 23; 25; 30; 42; 44; 48; 52; 53; 55; 58; 60; 65; 68; 71; 72; 73; 77; 78; 90; 92; 95; 113; 118; 137; 143; 151; 153; 161; 162; 163; 175; 176; 177; 182; 183
Verbrugge	24; 82; 84; 97; 114; 153; 177; 185; 213; 214
Vereniging de Zeeuwse Molen	64

Vergroesen	4; 8; 130; 205; 212
VGABG	12; 166
Vlaanderen	9; 48; 55; 72; 80; 127; 128
Vlissingen 4; 6; 8; 9; 24; 26; 53; 55; 66; 71; 72; 74; 81; 87; 92; 126; 129; 130; 134; 137; 148; 151; 156; 161; 163; 175; 177; 183; 206	
Waatjes – Bousen	120
Waterschap Brabantse Delta	35; 44
Waterschap Zeeuwse Eilanden	40; 45; 64; 153; 170
Waterschap Zeeuws-Vlaanderen	4; 153; 169; 170
Wijnholds	25; 48
Wilhelminapolder	17
Winne	166
Winter	206; 207
WinWind	132
ZAJK	95; 99
Zeeland Seaports	54; 81; 82; 83; 84; 178; 183
ZeelandAnders	6; 7; 183
Zeeuwind	16
Zeeuws-Vlaamse gemeenten ...4; 7; 9; 10; 24; 42; 48; 49; 56; 58; 60; 62; 72; 80; 88; 90; 94; 98; 105; 108; 110; 112; 126; 128; 137; 139; 147; 149; 153; 166; 173; 176; 178; 183; 188; 205	
ZLTO	34; 40; 45; 47; 95; 96; 99; 100; 101; 103; 110; 111; 112; 118; 126; 178; 210; 217
ZMF 7; 10; 13; 14; 15; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 27; 30; 32; 34; 35; 40; 45; 48; 49; 54; 58; 60; 72; 74; 76; 77; 82; 83; 87; 88; 92; 93; 100; 107; 111; 113; 117; 119; 122; 125; 128; 169; 170; 177; 183; 210; 213; 214; 215; 217	
Zuid West	140
ZUVER	107